

# ಸುತ್ತಾಂತ ಪಿಟಕ



೬೯

**SUTTANTA PITAKA**

**ព្រះ**  
**ព្រៀតបិដកច្បារសី**  
**និង**  
**សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ**  
**សុត្តន្តបិដក**  
**ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក**  
**ទស្សបកាត**

**៦១**



ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុតន្តាមហាសង្ឃរាជាធិបតី ប្តូរ ត្រី  
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃកណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ  
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព. ស. ២៥៥៣

**SUTTANTAPIṬAKA**

**KHUDDAKANIKĀYA**

**JĀṬAKA**

**DASAMABHĀGA**

**61**



សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជវង្សាធិបតី ប្តូរ ត្រី  
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជ នៃគណៈបច្ចុប្បន្និកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

**និយមវចនៈ**

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំប្រមាណ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធ ចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្ណាល័យជាតិធំៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធជម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈ ក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ន នេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេស ម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើប យើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុប មិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំ ក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេច ព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួល ពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខ ទៀតផង ជាកិរិយាភាពតរៀងទៅ ។

រត្តបទុមធី. ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

အိတ်အိတ်

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១) ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: សមុល ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ ល គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈ ម ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ សម្ម ។

-ពាក្យបាលី: តសុស គឺ តស្ស ។

២) ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជាតន្ត្រាណោ (ជួន-ណាត) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣) ចំពោះ សន្លឹកច្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ទសមភាគ

៦១

ព. ស. ២៥០៣

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ទសមោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បញ្ញាសនិបាតជាតកំ

នឡិនិកាជាតកំ

- [១] ឧទ្ធច្ច្នតេ ជនបទោ រដ្ឋញាមិ វិនស្សតិ  
 ឯហិ នឡិនិកេ កច្ច តំ មេ ព្រាហ្មណាមាណយ ។
- [២] ឆាហំ ទុក្ខក្ខមា រាជ ឆាហំ អន្ធានកោវិទា  
 កមំ អហំ កមិស្សាមិ រនំ កុញ្ញរសេវិតំ ។
- [៣] ដីតំ ជនបទំ កត្វា ហត្ថិណ ច រមេន ច  
 ទារុសង្ឃ្យាជយានេន ឯវំ កច្ច នឡិនិកេ ។



# សុត្តន្តបិដក

## ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

### ទសមភាគ

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។

## បញ្ញាសនិបាតជាតក

### នឡិនិកាជាតក

[១] (ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ត្រាស់ថា) ម្ចាស់នាងនឡិនិកា ជនបទ ក្តៅស្ងួត ទាំងដែនក៏វិនាស ចូរនាងមក ចូរនាងទៅញ៉ាំង ព្រាហ្មណ៍ (អ្នកធ្វើនូវសេចក្តីវិនាស) ដល់អញនោះ ឱ្យមកលុះ អំណាចរបស់ខ្លួន ។

[២] (នាងនឡិនិកា ក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះរាជា ខ្ញុំម្ចាស់អត់ ទ្រាំសេចក្តីលំបាកពុំបាន ខ្ញុំម្ចាស់មិនស្អាតផ្លូវឆ្ងាយ ខ្ញុំម្ចាស់នឹង ទៅកាន់ព្រៃ ដែលមានដំរីនៅអាស្រ័យ ដូចម្តេចបាន ។

[៣] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់នាងនឡិនិកា នាងចូរទៅកាន់ជនបទ ដ៏ស្តុកស្តម្ភ ហើយទៅដោយដំរីផង ដោយរថផង ដោយយាន (ទូក) ដែលគេគាបដោយឈើផង យ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ហត្ថិ អស្សា រថា បត្ថិ	កច្ឆេវាទាយ ខត្តិយេ
តវេ វណ្ណារូបេន	វសំ តមាណយិស្សសិ ។

[៤] កទលិទ្ធពបញ្ញាលោកា	អាកុជិបរិវារិតោ <sup>(១)</sup>
ឯសោ បទិស្សតិ រម្មោ	ឥសិសិដ្ឋេស្ស អស្សមោ ។
ឯសោ អក្កិស្ស សដ្ឋាតោ	ឯសោ ធូមោ បទិស្សតិ
មញ្ញោ នោ អក្កិ ហាបេតិ	ឥសិសិដ្ឋោ មហិទ្ធិកោ ។

[៥] តព្វា ទិស្វាន អាយន្តិ	អាមុត្តមណិកុណ្ណាលី
ឥសិសិដ្ឋោ ចារិសិ ភីតោ	អស្សមំ បណ្ណាធានំ ។
អស្សមស្ស ច សា ទ្វារ	កេណ្ណាកេនស្ស កីឡតិ
វិទំសយន្តិ អដ្ឋានិ	កុយ្ហំ បកាសិតានិ ច ។

[៦] តព្វា ទិស្វាន កីឡន្តិ	បណ្ណសាលកតោ ជដី
អស្សមា និក្ខមិត្វាន	ឥទំ វចនមព្រិ ។

---

១ ឱ. អាកុជិបរិវារណោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ម្នាលខត្តិយានី ចូរនាងយកដំរី សេះ រថ និងពលថ្មើរជើង ទៅ  
ចុះ ចូរនាងនាំព្រាហ្មណ៍ឥសិសិដ្ឋៈនោះមកកាន់អំណាច (ខ្លួន)  
ដោយសម្បុរនិងរូបឆោមរបស់នាង ។

[៤] (ពួកព្រានព្រៃ បង្ហាញថា) នុ៎ះ ប្រាកដជាអាស្រមរបស់  
តាបសឈ្មោះឥសិសិដ្ឋៈជាទីគួររីករាយ មានដើមចេកជាទង់ ជា  
គ្រឿងសម្គាល់ មានដើមស្មាច់ដុះព័ទ្ធជុំវិញ ។ នុ៎ះ ភ្លើងដែល  
ឥសិសិដ្ឋៈនោះតាក់តែង (ដោយឈាន) នុ៎ះ ផ្សែងដែលឃើញ  
ប្រាកដ ខ្ញុំសម្គាល់ថា ឥសិសិដ្ឋៈ អ្នកមានប្បទិច្រើន មិនញាំង  
ភ្លើងឲ្យសាបសូន្យទេ ។

[៥] (អភិសម្ពុទ្ធតាថា) ឥសិសិដ្ឋៈ បានឃើញនាងនឡិនិកានោះ  
ពាក់កុណ្ណាលកែវមណី កំពុងដើរមក ក៏ភិតភ័យ ចូលទៅកាន់  
អាស្រមដែលប្រក់ដោយស្លឹក ។ ឯនាងនឡិនិកានោះ ក៏បង្ហាញ  
នូវអវយវៈទាំងឡាយផង បញ្ចេញនូវកេរ្តិ៍ខ្មាសដ៏កំបាំងផង  
ហើយលេងកូនឃ្នីក្បែរទ្វារអាស្រមនៃឥសិសិដ្ឋៈនោះ ។

[៦] អ្នកមានជជា (ឥសិសិដ្ឋៈ) នៅក្នុងបណ្ណសាលា ឃើញនាងនឡិ-  
និកានោះ កំពុងលេង ចេញអំពីអាស្រមមកនិយាយពាក្យនេះថា

បញ្ញាសនិបាតេ បឋមំ នឡិនិកាជាតកំ

អម្ពោ កោ ឆាម សោ រុក្ខោ យស្ស តេវំ កតំ ផលំ  
ទូរេបិ ទិត្តំ បច្ចេតិ ន តំ ឱហាយ កច្ចតិ ។

[៧] អស្សមស្ស មម ព្រហ្មេ សមីបេ កន្ធមាទនេ  
ពហារោ តាទិសា រុក្ខោ យស្ស តេវំ កតំ ផលំ  
ទូរេបិ ទិត្តំ បច្ចេតិ ន មំ ឱហាយ កច្ចតិ ។

[៨] ឯតុ កវំ អស្សមិមំ អទេតុ  
បដ្ឋេព្វា កក្ខេព្វា បដិច្ច ទម្មិ  
ឥទមាសនំ អត្រ កវំ និសីទតុ  
ឥតោ កវំ មូលផលានិ កុញ្ញតុ ។

[៩] កិណ្ណេ ឥទំ ឡានមន្តរស្មី  
សុបិច្ឆិតំ កណ្ណារិប្បកាសតិ  
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្តំ  
កោសេ នុ តេ ឧត្តមដ្ឋំ បរិដ្ឋំ ។

[១០] អហំ វនេ មូលផលេសនំ ចរំ  
អសាទយី អច្ឆំ សុយារូបំ  
សោ មំ បតិត្វា សហសដ្ឋប្បត្តោ  
បនុដ្ឋ មំ អពុហិ ឧត្តមដ្ឋំ ។

បញ្ញាសនិបាត នឡិទិកាជាតក ទី ១

ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ឈឺរបស់អ្នកនោះឈ្មោះអ្វី ដែលមានផ្ទៃបែប  
នេះ សូម្បីអ្នកបោះទៅក្នុងទីឆ្ងាយហើយ ក៏វិលត្រឡប់មកវិញ  
មិនទៅចោលអ្នក ។

[៧] (នាងនឡិទិកា...) បពិត្រតាបសដ៏ប្រសើរ ផ្ទៃបែបនេះនៃឈឺ  
ណា សូម្បីខ្ញុំបោះទៅក្នុងទីឆ្ងាយក៏ត្រឡប់មកវិញ មិនទៅចោល  
ខ្ញុំទេ ឈឺបែបនោះមានក្នុងទីជិតអាស្រមនៃខ្ញុំ នាភ្នំគន្ធមាទន៍ ។

[៨] (ឥសិសិដ្ឋៈ...) អ្នកដ៏ចម្រើន ចូរមកកាន់អាស្រមនេះចុះ ចូរ  
បរិភោគអាហារចុះ ចូរទទួលថ្នាំសម្រាប់លាបជើងផង ភក្សា-  
ហារផង ខ្ញុំជូន (ដល់អ្នក) នេះអាសនៈ អ្នកដ៏ចម្រើន ចូរអង្គុយលើ  
អាសនៈនេះ អ្នកដ៏ចម្រើន ចូរពិសាមើមឈើនិងផ្ទៃឈើក្នុងទីនេះចុះ ។

[៩] (ឥសិសិដ្ឋៈសួរថា) អ្វីនេះកំពុងល្អ (ដូចមាត់ខ្យងបៀ) នៅត្រង់  
ចន្លោះក្បែររបស់អ្នក ប្រាកដដូចជាវត្ថុមានពណ៌ខ្មៅ ។ ខ្ញុំសួរ  
ហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ អរយវៈដ៏ឧត្តម(លិង្គ)របស់អ្នកលិច  
ចូលទៅក្នុងស្រោម (សរីរៈ) ឬ ។

[១០] (នាងនឡិទិកា...) ខ្ញុំត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកមើមឈើ ផ្ទៃឈើក្នុង  
ព្រៃ បានចោលខ្នាប្តុំមានរូបដ៏សម្បើម ខ្នាប្តុំនោះស្តុះមកសង្រួប  
ខ្ញុំដោយរហ័ស ផ្តួលខ្ញុំហើយខាំដកយកអរយវៈដ៏ឧត្តមទៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ស្វាយំ វណោ ខន្ធតិ កណ្ណុវាយតិ  
សព្វញ្ច កាលំ ន លកាមិ សាតំ  
បហោ ភវំ កណ្ណមិមំ វិនេតុំ  
កុរុតំ ភវំ យាចិតោ ព្រាហ្មណត្ថំ ។

[១១] កម្ពីរុចោ តេ វណោ សលោហិតោ  
អបូតិកោ បន្ទុកន្ទោ<sup>(១)</sup> មហា ច  
កហមិ តេ កិញ្ចិ កសាយយោកំ  
យថា ភវំ បរមសុខី ភវេយ្យ ។

[១២] ន មន្តយោកា ន កសាយយោកា  
ន ឱសដា ព្រាហ្មចារី កមន្តិ  
យំ តេ មុទុ តេន អង្កេន វិនេហិ កណ្ណុ<sup>(២)</sup>  
យថា អហំ បរមសុខី ភវេយ្យំ ។

[១៣] ឥតោ នុ ភោតោ កតមេន អស្សមោ  
កច្ចិ ភវំ អភិរមសិ អរញ្ញោ  
កច្ចិ នុ តេ មូលដលំ បហូតំ  
កច្ចិ ភវន្តំ ន វិហឹសន្តិ វាទ្យា ។

---

១ ម. វណាតន្ទោ ។ បក្កតន្ទោតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ២ ម. យដ្ឋេ មុទុកេន វិនេហិ កណ្ណុ ។ យដ្ឋេ មុទុកេន អង្កេន វិនេហិ កណ្ណុនិបិ បាហា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ដំបៅនោះឯង ឈឺពើតផង រមាស់ផង ខ្ញុំមិនបានសេចក្តីសុខ  
សព្វៗ កាលទេ អ្នកដ៏ចម្រើនអាចនាំចេញនូវរោគរមាស់នេះចេញ  
បាន អ្នកដ៏ចម្រើនដែលខ្ញុំអង្វរហើយ សូមធ្វើនូវប្រយោជន៍ដល់  
ព្រាហ្មណ៍ ។

[១១] (តសិសិដ្ឋ...) ដំបៅរបស់អ្នកមានសភាពដ៏ជ្រៅ មានសម្បុរ  
ក្រហម មិនស្អុយទេ គ្រាន់តែមានក្លិនខ្មោះ (បន្តិចៗ) ហើយ  
ថែមទាំងធំផង ខ្ញុំនឹងប្រកបដោយថ្នាំដុស លាបឲ្យអ្នកបន្តិច  
មើល ដើម្បីនឹងឲ្យអ្នកដ៏ចម្រើន បានសេចក្តីសុខស្រួល ។

[១២] (នាងនឡិនិកា...) បពិត្រតាបសដ៏ប្រសើរ ការប្រកបដោយ  
មន្តទាំងឡាយក៏មិនត្រូវ ការប្រកបដោយថ្នាំដុសទាំងឡាយក៏  
មិនត្រូវ ឱសធានទាំងឡាយក៏មិនត្រូវ អវយវៈណារបស់លោក  
ដ៏ទន់ៗ ចូរលោកនាំចេញនូវរោគរមាស់ដោយអវយវៈនោះ ទើប  
ខ្ញុំមានសេចក្តីសុខស្រួលតទៅ ។

[១៣] (តសិសិដ្ឋ...) អាស្រមរបស់អ្នកដ៏ចម្រើននៅខាងណាអំពីទីនេះ  
ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកអភិរម្យ ក្នុងព្រៃដែរឬ អ្នកមានមើមឈើ  
ផ្ទៃឈើច្រើនដែរឬ សត្វសាហាវទាំងឡាយ មិនបៀតបៀនអ្នក  
ដ៏ចម្រើនទេឬ ។

បញ្ញាសនិបាតេ បឋមំ នឡិទិកាជាតកំ

[១៤] ឥតោ ឧដ្ឋំ ឧត្តរាយំ ទិសាយំ  
 ខេមា នទី ហិមវន្តា បកាតិ<sup>(១)</sup>  
 តស្សា តីវេ អស្សមោ មយ្ហ វម្មោ  
 អហោ ភវំ អស្សមំ មយ្ហ បស្សេ ។  
 អម្ពា ច សាលា តិលកា<sup>(២)</sup> ច ជម្ពុយោ  
 ឧទ្ធាលកាថា ជលិយោ ច ផុល្លា  
 សមន្តតោ កិបុរិសាកិតីតំ  
 អហោ ភវំ អស្សមំ មយ្ហ បស្សេ ។  
 តាលា ច មូលា ច ជលា ច មេត្ត  
 វណ្ណេន កន្លេន ឧបេតរូបំ  
 តំ ភូមិកាតេហិ ឧបេតរូបំ  
 អហោ ភវំ អស្សមំ មយ្ហ បស្សេ ។  
 ជលា ច មូលា ច បហូតមេត្ត  
 វណ្ណេន កន្លេន វសេនុបេតា  
 អាយន្តិ ច លុទ្ធកា តំ បទេសំ  
 មា មេ តតោ មូលជលំ អហាសុំ ។

---

១ ម. ហិមវតា បកាវី ។ ២ គិណ្ណកាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។



បញ្ញាសនិបាត នឡិទិកាជាតក ទី ១

[១២] (នាងនឡិទិកា...) អាស្រមរបស់ខ្ញុំជាទីគួររីករាយ (នោ) ក្បែរ  
 ឆ្នេរនៃស្ទឹងឈ្មោះខេមា ដែលហូរទៅអំពីព្រៃហិមវន្ត នាទិស  
 ខាងជើងត្រង់អំពីទីនេះ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ អ្នកដ៏ចម្រើន គប្បីឃើញ  
 អាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ (ទៀបអាស្រមរបស់ខ្ញុំ) មានដើមស្វាយ  
 រាំងភ្នំ ទន្ទាប់ ព្រឹង រាជព្រឹក្ស ច្រនៀង មានផ្ការីកស្កុះស្កាយ ធ្វើ  
 ដូចម្តេចហ្ន៎ អ្នកដ៏ចម្រើន គប្បីឃើញអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ដែលមាន  
 កិន្ទរ ច្រៀងពីរោះដោយជុំវិញ ។ ក្នុងទីជិតអាស្រមរបស់ខ្ញុំនុំ៖  
 មានដើមភ្នោតទាំងឡាយផង មើមឈើទាំងឡាយផង ផ្លែឈើ  
 ទាំងឡាយផង ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ទើបអ្នកដ៏ចម្រើន គប្បីឃើញនូវ  
 អាស្រមរបស់ខ្ញុំ ដែលប្រកបដោយពណ៌និងក្លិន ដែលប្រកប  
 ដោយភូមិភាគទាំងឡាយ (ដ៏រាបស្មើ) នោះ ។ ផ្លែឈើទាំង-  
 ឡាយផង មើមឈើទាំងឡាយផង មានគរគោកក្នុងអាស្រម  
 នេះ ប្រកបដោយពណ៌ ក្លិន និងរស តែពួកព្រានព្រៃ តែងមក  
 កាន់ប្រទេសនោះ កុំឲ្យពួកវាលួចមើមឈើនិងផ្លែឈើរបស់ខ្ញុំអំពី  
 អាស្រមនោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៥] បិតា មម មូលដលេសនំ កតោ  
 ឥនានិ អាកច្ឆតិ សាយកាលេ  
 ឧកោវ កច្ឆាមសេ អស្សមន្តំ  
 យាវ បិតា មូលដលតោ ឯតុ ។

[១៦] អញ្ញោ ពហូ ឥសយោ សាធុរា  
 រាជីសយោ អនុមក្កេ វសន្តិ  
 តេយេវ បុច្ឆេសិ មមស្សមន្តំ  
 តេ តំ នយិស្សន្តិ មមំ សកាសេ ។

[១៧] ន តេ កដ្ឋានិ ភិដ្ឋានិ ន តេ ឧទកមារតំ  
 អក្កិបិ តេ ន ហាសិតោ កិដ្ឋុ មន្ទោវ ឈាយសិ ។  
 ភិដ្ឋានិ កដ្ឋានិ ហុតោ ច អក្កិ  
 តបដិបិ តេ សមិតា សព្វហ្មចារី  
 បីបញ្ច មយ្ហំ ឧទកញ្ច ហោតិ  
 រមសិ តុវំ ព្រហ្មកូតោ បុត្តា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១៥] (ឥសិសិដ្ឋ...) បិតារបស់ខ្ញុំ ទៅកាន់ទីស្វែងរកមើមឈើ  
 ផ្លែឈើនឹងមកក្នុងកាលល្ងាច ឥឡូវនេះចាំបិតា មកអំពីទីស្វែង  
 រកមើមឈើនឹងផ្លែឈើសិន សឹមយើងទាំងពីរនាក់ ទៅកាន់  
 អាស្រមនោះ ។

[១៦] (នាងនឡិនិកា...) មានពួកព្រាហ្មណ៍ជាឥសិ និងពួកព្រះ  
 រាជាជាឥសិដទៃទៀតជាច្រើន ដែលជាមនុស្សត្រឹមត្រូវនៅក្បែរ  
 ផ្លូវជាលំដាប់ ចូរអ្នកសួររកអាស្រមខ្ញុំនឹងឥសិទាំងនោះចុះ ឥសិ  
 ទាំងនោះនឹងនាំអ្នកទៅឯសម្នាក់ខ្ញុំ (មិនខាន) ។

[១៧] (ពោធិសត្វ ជាបិតាសួរថា) ឧសក៏អ្នកមិនពុះ ទឹកក៏អ្នកមិនដង  
 ទាំងភ្លើងក៏អ្នកមិនបង្កាត់ ហេតុអ្វីបានជាអ្នកជ្រប់ស្រពោន ។  
 ម្នាលកូនសព្វហ្មចារី ឧសទាំងឡាយអ្នកធ្លាប់ចាត់ចែង ភ្លើងអ្នកធ្លាប់  
 តែបង្កាត់ ទាំងភ្លើងសម្រាប់អាំងក៏អ្នកធ្លាប់ចាត់ចែង តាំងក៏អ្នកធ្លាប់  
 រៀបចំសម្រាប់អញ ទឹកក៏អ្នកធ្លាប់តែតម្កល់ទុកសម្រាប់អញ កាល  
 ពីមុន អ្នកជាមនុស្សប្រសើរ តែងរីករាយ (ក្នុងអាស្រមនេះ) ។

បញ្ញាសនិបាតេ បឋមំ នឡិទិកាជាតកំ

អភិទ្ធករដ្ឋាសិ អនាគតោទកោ

អហាសិតគ្គីសិ អសិទ្ធកោជនោ<sup>(១)</sup>

ន មេ តុំ អាលបសិ មមជ្ជ

នដ្ឋំ នុ កិ ចេតសិកញ្ច ទុក្ខំ ។

[១៨] ឥនាគមា ជជិលោ ព្រហ្មចារី  
 សុទស្សនេយ្យោ សុតន្ត វិនេតិ  
 នេវាតិទីយោ ន បនាតិរស្សោ  
 សុកណ្ណាកណ្ណាច្ចទនេហិ កោតោ ។  
 អមស្សជាតោ អបុរាណវណ្ណិ  
 អាធាររូបញ្ច បនស្ស កណ្ណោ  
 ទ្វេ យមា កណ្ណា ឧវេ សុជាតា  
 សុវណ្ណតិណ្ណាសន្និកា បកស្សរា ។  
 មុខញ្ច តស្ស ភុសទស្សនេយ្យំ  
 កណ្ណោសុ លម្ពន្តិ ច កុញ្ចិតក្កា  
 តេ ដោតវេ ចរតោ មាណាវស្ស  
 សុត្តញ្ច យំ សំយមាទំ ជដានំ ។

---

១ ឱ. អហាសិតគ្គីសិ អសិទ្ធកោជនោ ។ ម. អហាសិតគ្គីបិ អសិដ្ឋកោជនោ ។

បញ្ញាសនិបាត នឡិនិកាជាតក

(ឥឡូវនេះ) អ្នកមិនពុះខុស មិនដងទឹក មិនបង្កាត់ភ្លើង មិនស្មារ  
វត្ថុសម្រាប់បរិភោគ នៃកូនរបស់អញ ថ្ងៃនេះអ្នកមិនហៅរកអញ  
អ្នកបាត់របស់អ្វីឬ ឬក៏អ្នកកើតទុក្ខ ក្នុងចិត្តដូចម្តេច ។

[១៨] (ឥសិសិដ្ឋៈ...) ជដិលជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរមកក្នុងទីនេះ ជា  
មនុស្សគួរគុណគន់ មានដងខ្លួនទ្រទេសទ្រទន់ មិនខ្ពស់ពេក មិន  
ទាបពេក ញ៉ាំងអាស្រមបទឲ្យភ្លឺសាយពាសពេញ ដោយសក់  
ទាំងឡាយដែលខ្មៅស្រីលដូចជាពណ៌នៃស្លាបកន្ទង់ របស់ជដិល  
ដ៏ចម្រើន (នោះ) ។ (ជដិលនោះ) មិនទាន់ដុះពុកមាត់នៅ  
ឡើយទេ ទើបនឹងបួសថ្មី ។ មានទាំងរបស់មានសណ្ឋានដូចជើង  
បាត្រ ពាក់ត្រង់ករបស់គាត់ មានពកពីរជាគូ ភ្លឺបំព្រង ដូចជា  
ផ្លែទន្ធាប់មាស ដុះក្បាលត្រង់ទ្រូង ។ មុខជដិលនោះ គួរគុណ  
គន់ក្រៃពេក មានកំពូល នៃគ្រឿងប្រដាប់ត្រចៀកទាំងឡាយ  
សំយុងចុះ ពូជ័ត្រចៀកទាំងឡាយ កាលមាណាព (នោះ)  
ត្រាប់ទៅ គ្រឿងប្រដាប់ នៃត្រចៀកទាំងនោះ ក៏រុងរឿង  
ផ្លែកៗផង មានទាំងខ្សែសយ រុំព័ទ្ធផ្លូវសក់ទាំងឡាយផង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អញ្ញា ច តស្ស សំយមាទិ ចតស្សោ  
នីលា បីតា លោហិតកា ច សេតា  
តា សំសរេ ចរតោ មាលាវស្ស  
តិរិទិសជ្ឈារិ ចារុសម្ពិ ។  
ន មេខលំ មុញ្ញមយំ ជាវេតិ  
ន សន្តរេ ឆោ បន បព្វជស្ស  
តា ជោតរេ ជជ្ឈនន្តរេ វិលក្កា  
សតេវិតា វិជ្ជុវិរន្តលិក្ខេ ។  
អខីលកាទិ ច អវណ្ណាកាទិ ។  
ហោជ្ជា នក្យា កទិសមោហិតាទិ  
អយទ្តិតា និច្ចកីឡំ ករោទ្តិ  
ហន្តាត កី រុក្ខុដលាទិ តាទិ ។  
ជជា ច តស្ស ភុសទស្សនេយ្យា  
បរោសតំ វេល្លិតក្កា សុតន្ទា  
ទ្វេដាសិរោ សាធុរិកត្តរោ  
អហោ នុខោ មយ្ហ តថា ជជាស្ស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

មាណពនោះ មានគ្រឿងប្រដាប់ដទៃទៀតមានពន្លឺ ៤ ពណ៌គឺពណ៌  
 ខៀវ លឿង ក្រហម ស កាលបើមាណព(នោះ) ដើរទៅ គ្រឿង  
 ប្រដាប់ទាំងនោះញ័រ ។ ដូចជាពួកនៃសត្វមេភ្លៀង ក្នុងពេលកំពុង  
 ភ្លៀង ។ (មាណពនោះ) មិនពាក់សង្វារស្មៅយាបូងទេ មិនប្រើ  
 ប្រាស់សំពត់សំបកឈើទេ មិនប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញដោយ  
 ស្មៅដំណេកទន្សាយទេ គ្រឿងប្រដាប់ទាំងនោះ ជាប់នៅត្រង់  
 ចន្លោះនៃស្នង ភ្នំដូចជាផ្នែកបន្ទោរ ដែលចាំងព្វដ៏អាកាស ។  
 (មាណពនោះមានគ្រឿងប្រដាប់ដេរដោយសូត្រ) មិនមានស្នាម  
 គ្រាតគ្រាតផង មិនមានទង (អាចម៍ដង្កូវ) ផង ចងព័ទ្ធត្រង់ចង្កេះ  
 ពីត្រឹមផ្ចិតចុះទៅខាងក្រោម គ្រឿងប្រដាប់ទាំងនោះ ទុកជាតត  
 មានអ្វីប៉ះពាល់សោះ ក៏ធ្វើនូវល្បែងជានិច្ច គឺញ័ររវិចជាប្រក្រតី  
 បពិត្របិតាដ៏ចម្រើន គ្រឿងប្រដាប់ទាំងនោះឈ្មោះថាផ្ទៃឈើអ្វី ។  
 ផ្ទៃសក់របស់មាណពនោះ ក៏គួរឲ្យចង់មើលក្រៃពេក (បើមើល)  
 ជាងមួយរយដង (ក៏មិនអស់ចិត្ត) មានចុងដងខ្នង មានក្លិនក្រអូប  
 (មាណពនោះ) មានសក់ក្បាលញែកជាពីរ សិតញែកស្អាត  
 បាត ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ នឹងបានឲ្យផ្ទៃសក់របស់ខ្ញុំល្អដូច្នោះផង ។

បញ្ញាសនិបាតេ បឋមំ នឡិនិកាជាតកំ

យទា ច សោ បកិរតិ តា ជជាយោ  
វណ្ណន កន្លេន ឧបេត្រុចា  
នីលុប្បលំ វាតសមេរិតំ  
តថេវ សំវាយតិ បនស្សមោ អយំ ។  
បង្ហោ ច តស្ស ភុសទស្សនេយ្យា  
នេតាទិសោ យាទិសោ មយ្ហ កាយោ  
សោ វាយតិ វរិតោ មាលុតេន  
វនំ យថា អក្កកិម្ហេ សុដុលំ ។  
និហន្តិ សោ រុក្ខដលំ បបព្យា  
សុចិត្តរូបំ រុចិរំ ទស្សនេយ្យំ  
ទិត្តញ្ច តស្ស បុនវេតិ ហត្ថំ  
ហន្តាត កិ រុក្ខដលំ នុ ខោ តំ ។  
ទន្តា ច តស្ស ភុសទស្សនេយ្យា  
សុទ្ធា សមា សង្ខរុបបដ្ឋា  
មនោ បសានេន្តិ វិវិយមាណ  
ន ហិ នូន សោ សាកមខាទិ តេហិ ។



បញ្ញាសនិបាត នឡិទិកាជាតក ទី ១

មាណពនោះវិសាយសក់ក្នុងកាលណា ផ្លូវសក់ទាំងឡាយនោះ ក៏  
 ប្រកបដោយព័ណ៌ ដោយភ្លឺន ក្នុងកាលនោះ អាស្រមនេះដ៏ផ្សព្វ  
 ផ្សាយទៅ (ដោយភ្លឺន) ដូចជាផ្កាឧប្បលខៀវ ដែលខ្យល់បក់  
 ត្រូវដូច្នោះ ។ សម្បុររបស់មាណពនោះ គួរឲ្យចង់មើលក្រៃពេក  
 កាយរបស់មាណពនោះ មិនដូចជាកាយរបស់ខ្ញុំឡើយ កាយ  
 របស់មាណពនោះ កាលបើត្រូវខ្យល់បក់មកផ្សព្វផ្សាយភ្លឺន ដូច  
 ជាព្រៃឈើដែលមានផ្ការីកស្កុះស្កាយ ក្នុងខាងចុងនៃគិម្ពរដូវ ។  
 មាណពនោះ តែងទះនូវផ្ទៃឈើ មានសភាពដ៏វិចិត្រល្អរុងរឿង  
 គួរឲ្យចង់មើល បោះទៅលើផែនដី ផ្ទៃឈើនោះរមែងត្រឡប់មក  
 រកដែររបស់មាណពនោះវិញ បពិត្របិតាដ៏ចម្រើន នោះជាផ្ទៃឈើ  
 អ្វី ។ ធ្មេញទាំងឡាយរបស់មាណពនោះ ក៏គួរឲ្យចង់មើល  
 ក្រៃពេក ស្អាតស្មើដូចជាស័ង្ក ដែលគេខាត់យ៉ាងសំខាន់ កាល  
 ដែលគាត់ហាមាត់ឡើង តែងញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ដ្បិតមាណព  
 នោះ មិនទំពាស៊ី នូវបន្លែ ដោយធ្មេញទាំងឡាយនោះទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អកក្កសំ អក្កឡិតំ មុហំ មុទំ  
 ឧទំ អនុទ្ទតំ អចបលមស្ស ភាសិតំ  
 រុទំ មនុញ្ញំ ការីកសុស្សំ  
 ហនយដ្ឋមំ រញ្ជយតេវ មេ មនោ ។  
 ពិនុស្សហេ នាតិវិស្សជ្ជវាក្យោ  
 ន នូន សជ្ឈាយបតិប្បយុត្តោ  
 ឥច្ឆាមិ ខោ តំ បុននេវ នដ្ឋំ  
 មិត្តញ្ញំ មេ មាណាវាហុ បុរត្តា ។  
 សុសន្និ សព្វត្ត វិមដ្ឋិមំ រណំ  
 បុថុ សុជាតំ ខរបត្តសន្និកំ  
 តេនេវ មំ ឧត្តវិយាន មាណាវោ  
 វិរិយ ឡុំ ជយនេន បីឡយិ ។  
 តបន្តិ អាកន្តិ វិរោចេវ ច  
 សតេវិតា វិជ្ជុវិទ្ធីលិក្ខេ  
 ពាហា មុទ្ធ អញ្ជនលោមសទិសា  
 វិចិត្រវដ្ឋុលិកស្ស សោកេវ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

សម្តីរបស់មាណពនោះ និយាយឡើងមិនជាសម្តីអាក្រក់ មិនភ្លាត់  
 ពីរោះស្រទន់ត្រង់ ។ មិនរាយមាយ មិនពួកោកកាក ជាសម្តី  
 ញ៉ាំងចិត្តឲ្យរីករាយ គួរចាប់ចិត្តដូចជាសំឡេងនៃសត្វករិកយាស  
 យំ ចិត្តរបស់ខ្ញុំត្រេកអរខ្លាំងណាស់ ។ (មាណពនោះ) មានសំ-  
 ឡេងមូល មានពាក្យមិនសូវក្លោះក្លាយពេកទេ មិនមែនជាអ្នក  
 ខ្វល់ខ្វាយក្នុងការស្វាធ្យាយ(មន្ត)ដោយពិត ខ្ញុំចង់ឃើញមាណព  
 នោះម្តងទៀត ដ្បិតមាណព(នោះ)ជាមិត្តរបស់ខ្ញុំតាំងពីមុនដំបូង  
 មក ។ ដំបៅ (ត្រង់ចន្លោះក្តៅរបស់មាណពនោះ) ជិតស្មើទូល  
 រលីងស្អាតសព្វអន្លើ ក្រាស់ក្បាលដូចជាផ្កាយក្រព័ន្ធ មាណព  
 (នោះ) គ្របសង្កត់ខ្ញុំដោយដំបៅនោះឯង សើយក្តៅហើយគាប  
 ខ្ញុំដោយស្នង ។ (រស្មីដូចមាសដែលផ្សាយចេញអំពីសរិកាយនៃ  
 មាណពនោះ) ភ្លឺត្រចះត្រចង់ ភ្លឺស្វាងរុងរឿងភ្លឺផ្អែក ។ ដូចជាផ្អែក  
 បន្ទោរឡើងធ្លាក់លើអាកាស ដើមដៃទាំងពីរទន់ភ្លន់មានរោមប្រ-  
 ហែលកេសរដ្ឋាអញ្ជ្រៃ មាណពនោះមានម្រាមដៃមូល ។ ដំរិចិត្រល្អ ។

បញ្ញាសនិបាតេ បឋមំ នឡិនិកាជាតកំ

អកក្កសន្តោ ន ច ធីយលោមោ  
 នខស្ស ធីយា អបិ លោហិតត្តា  
 មុទ្ធហិ ពាហាហិ បលិស្សជន្តោ  
 កល្យាណារូទោ រមយំ<sup>(១)</sup> ឧបដ្ឋហិ ។  
 ទុមស្ស តូលូបនិកា បកស្សរា  
 សុវណ្ណកម្ពុតលវដ្ឋសុច្ឆរិ  
 ហត្តា មុទ្ធ តេហិ មំ សំដុសិត្វា  
 ឥតោ កតោ តេន មំ ទហន្តិ តាត ។  
 ន ទូន សោ ខារិវិដំ អហាសិ  
 ន ទូន សោ កដ្ឋានិ សយំ អភញ្ញិ  
 ន ទូន សោ ហន្តិ ទមេ កុហារិយា  
 នបិស្ស ហត្ថេសុ ទិលានិ អត្តិ ។  
 អច្ឆោវ ខោ តស្ស វណំ អកាសិ  
 សោ មំ ព្រី សុទិតំ មំ កកោហិ  
 តាហំ ករី តេន មមាបិ<sup>(២)</sup> សោខ្យំ  
 សោ ច ព្រី សុទិតោស្មីតិ ព្រហ្មេ ។

---

១ ម. មឃ្នំ ។ ២ ម. មហតិ ។

បញ្ញាសនិបាត នឡិទិកាជាតក ទី ១

ម្យ៉ាងទៀត (មាណពនោះ) មានអវយវៈតូចធំ មិនរដិបរដុប (ដោយមុននិងបូសជាដើម) ទេ មានរោមមិនវែងពេកទេ ឯក្រូចក របស់មាណពនោះវែង ។ មានចុងក្រហម ។ (មាណពនោះ) មាន រូបល្អ ឱបរិត (ខ្ញុំ) ដោយដើមដៃទាំងពីរដ៏ទន់ល្ងន់ (ផ្តាប់ផ្តុន) (ខ្ញុំ)ឲ្យរីករាយ ។ ដៃទាំងពីររបស់មាណពនោះ ដូចជាប៉ុយឈើ មានរស្មីផ្នែក ។ មានបាតដៃមូលនិងឆវីវណ្ណស្រស់បំព្រង ដូចផ្នែក កញ្ចក់ជាវិការៈនៃមាស មាណពនោះពាល់ខ្ញុំ ដោយដៃទាំងពីរ នោះហើយ ទៅពីទីនេះទៅ បពិត្របិតា មាណពនោះដុតរោលខ្ញុំ (ឲ្យក្តៅក្រហាយ) ដោយសម្មស្សនៃដៃនោះ ។ មាណពនោះ ប្រហែលជាមិនដែលនាំទៅនូវវត្ថុមានទម្ងន់មួយខាវី (មួយអម្រែក) ទេ មាណពនោះ មិនដែលពុះឧសទាំងឡាយខ្លួនឯងទេ មាណពនោះ មិនដែលកាប់ឈើទាំងឡាយ ដោយកាំបិតទេ បានជាដៃរបស់មាណពនោះមិនក្រិនសោះ ។ មានខ្នាប្តុំមួយធ្វើ មាណពនោះឲ្យមានដំបៅ គេបាននិយាយនឹងខ្ញុំថា សូមឲ្យអ្នក ធ្វើខ្ញុំឲ្យបានសេចក្តីសុខស្រួល ខ្ញុំក៏បានធ្វើគាត់ឲ្យបានសុខស្រួល ដោយអវយវៈដ៏ឧត្តមនោះរបស់ខ្ញុំ បពិត្របិតាដ៏ប្រសើរ មាណព នោះបាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា ខ្ញុំបានសេចក្តីសុខស្រួលហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អយញ្ច តេ មាលុវបណ្ណសន្តតា  
 វិកិណ្ណាចារ មយា ច តេន ច  
 កិលន្តរូទា ឧទកេ រមិត្តា  
 បុនប្បុនំ បណ្ណកុដី វជាម ។  
 ន មជ្ជ មន្តា បដិកន្តិ តាត  
 ន អក្កិហុត្តំ នបិ យញ្ញ តត្រ  
 ន ចាបិ តេ មូលផលានិ ភុញ្ញេ  
 យាវ ន បស្សាមិ តំ ព្រហ្មចារី ។  
 អន្ធា បជាណសិ តុវបិ តាត  
 យស្សំ ទិសាយំ វសតេ ព្រហ្មចារី  
 តំ មំ ទិសំ ចាបយ តាត ទិប្បំ  
 មា តេ អហំ អមរិមស្សមម្ហិ  
 វិចិត្រដុល្លញ្ញិ<sup>(១)</sup> វនំ សុតំ មយា  
 ទិជាកិយុដ្ឋំ ទិជសជ្ឈសេវិតំ  
 តំ មំ វនំ ចាបយ តាត ទិប្បំ  
 បុរា តេ ចាលំ វិជហាមិ អស្សមេ ។

១ ឱ. វិចិត្របុប្ផំ ហិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

នេះកម្រាលនៃស្លឹកឈើទាល មានសភាពរាត់រាយ ដែលខ្ញុំ  
និងគេដេក ប្រកៀកប្រឱបលើគ្នា យើងទាំងពីរនាក់នោះអស់  
កម្លាំងក៏ចុះផ្លូវទឹក ហើយចូលទៅកាន់បណ្ណកុដិរឿយ ។ ។  
បពិត្របិតា ខ្ញុំមិនបានជួបនឹងព្រហ្មចារីនោះ ដរាបណា មន្តទាំង-  
ឡាយមិនជាក់ច្បាស់ដល់ខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះផង ខ្ញុំមិនពេញចិត្តនឹងការ  
បូជាភ្លើងផង មិនពេញចិត្តនឹងការបូជាយ័ញ្ញផង ទាំងមិនបរិភោគ  
មើមឈើនិងផ្លែឈើរបស់លោកផង ដរាបនោះ ។ បពិត្របិតា  
ចំណែកលោកជ្រាបច្បាស់ប្រាកដ ព្រហ្មចារី(នោះ) នៅក្នុងទិស  
ណា បពិត្របិតា សូមលោកជូនខ្ញុំទៅឲ្យដល់ទិសនោះយ៉ាងឆាប់  
កុំឲ្យខ្ញុំស្លាប់ក្នុងអាស្រមរបស់លោកឡើយ ដ្បិតខ្ញុំបានឮថា ព្រៃ  
(ជាទីនៅនៃព្រហ្មចារីនោះ) មានផ្ការីកស្កុះស្កាយដ៏វិចិត្រ ហើយ  
ជាទីគឺកកដោយបក្សី ជាទីដែលពួកបក្សីនៅអាស្រ័យ (ជានិច្ច)  
បពិត្របិតា សូមលោកជូនខ្ញុំទៅឲ្យដល់ព្រៃនោះឆាប់ ។ មុនខ្ញុំនឹង  
លះដីវិតក្នុងអាស្រមរបស់លោក ។

បញ្ញាសនិបាតេ បឋមំ នឡិនិកាជាតកំ

[១៩] ឥមស្មា ហិ ជោតិរសេ រនម្ហិ  
 កន្ធានុទេវច្ឆរសង្ឃសេវិតេ  
 ឥសីនមារាសេ សនន្តនម្ហិ  
 នេតាទិសំ អតី ចាបុណោថ ។  
 ករន្តិ មិត្តានិ អថោ ន ហោន្តិ  
 ញាតិសុ មិត្តេសុ កហោន្តិ បេមំ  
 អយព្វា ជម្មោ កិស្សុ ទិវា<sup>(១)</sup> និវិដ្ឋោ  
 យោ នេវ ជានាតិ កុតោម្ហិ អាកតោ ។  
 សំវាសេន ហិ មិត្តានិ សន្ធិយន្តិ បុនប្បុនំ  
 ស្សេវ មិត្តោ អសង្កត្តុ អសំវាសេន ដីរតិ ។  
 សចេ តុំ ទក្ខុសិ ព្រហ្មចារី  
 សចេ តុំ សលូបេ សព្រហ្មចារិណ  
 សម្បន្នសស្សំវ មហោនកេន  
 តចោកុណំ ទិប្បមិមំ បហាស្សុសិ ។

១ ឱ. ម. វា ។



បញ្ញាសនិបាត នឡិទិកាជាតក ទី ១

[១៧] (ព្រះមហាសត្វ...) សេចក្តីពិតថា បុគ្គលមិនគួរដល់នូវ

សេចក្តីអផ្សុកបែបនេះ ក្នុងព្រៃដែលរុំរៀងដោយពន្លឺ ជាទីគឺកកង

ដោយពួកគន្ធា និងស្រីទេពអប្សរ ជាទីនៅនៃសីទាំងឡាយ

ជាព្រៃមានតាំងពីយូរយារណាស់ហើយនេះឡើយ ។ មិត្ត

ទាំងឡាយ មានខ្លះ មិនមានខ្លះ ជនទាំងឡាយគួរធ្វើនូវសេចក្តី

ស្រឡាញ់ចំពោះញាតិនិងមិត្ត មនុស្សណាមិនដឹងថា អាត្មា

អញកើតមកពីណា មនុស្សនេះគម្រក់ ត្រូវមាតុគ្រាមបង្កើតបាន

ទាំងថ្ងៃ ដោយហេតុអ្វី ។ ធម្មតាមិត្តទាំងឡាយ រមែងជាប់តគ្នា

ដោយការនៅរួមរៀយ ។ មិត្តនោះឯង រមែងលាក់ចិត្តដោយ

ការមិនបាននៅរួមគ្នា របស់បុរសដែលមិនបានទៅមករកគ្នា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

បុណ្ណិ ចេ ទក្ខុសិ ព្រហ្មចារី  
 បុណ្ណិ ចេ សល្លេ ព្រហ្មចារិណ  
 សម្មន្ទសស្សំវ មហោទកេន  
 ឧស្មាតតំ ទិប្បមិមំ បហស្សសិ ។  
 ភូតានិ ហោតានិ ចរន្តិ តាត  
 វិប្បយេន មនុស្សលោកេ  
 ន តានិ សេវេថ នរោ សបញ្ញោ  
 អាសន្នំ នស្សតិ ព្រហ្មចារីតិ ។

នឡិនិកាជាតកំ បឋមំ ។

ឧម្មាទន្តីជាតកំ

[២០] និវេសនំ កស្ស ទុទំ សុនន្ទ  
 ចាការេន បណ្ណាមយេន កុត្តំ  
 កា ទិស្សតិ អត្តិសិខាវ ទូរេ  
 វេហាយសំ បព្វតក្កេវ អច្ចិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បើអ្នកឃើញនូវព្រហ្មចារី (នោះទៀត) បើអ្នកចរចាជា  
 មួយនឹងព្រហ្មចារី (នោះទៀត) អ្នកនឹងបំផ្លាញនូវតបោគុណ  
 នេះយ៉ាងឆាប់មិនខាន ដូចជាសន្ទូងដ៏ល្អបរិបូណ៌ ដែលទឹកធំ  
 បំផ្លាញដូច្នោះ ។ បើអ្នកនឹងឃើញនូវព្រហ្មចារី (នោះ) ទៀត  
 បើអ្នកចរចាជាមួយនឹងព្រហ្មចារី(នោះ)ទៀត អ្នកនឹងបំផ្លាញ  
 នូវតេជះរបស់សមណៈនេះ យ៉ាងឆាប់មិនខាន ដូចជាសន្ទូងល្អ  
 បរិបូណ៌ ដែលទឹកធំបំផ្លាញដូច្នោះ ។ នៃកូន ភូតទាំងឡាយ  
 នេះតែងត្រាប់ទៅក្នុងមនុស្សលោក ដោយបែបភាពនៃរូបផ្សេងៗ  
 ជនអ្នកមានប្រាជ្ញា មិនត្រូវគប់រកនឹងភូតទាំងឡាយនោះឡើយ  
 បុគ្គលជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ តែងវិនាសទៅ (ព្រោះដល់)  
 នូវការជាប់ចំពាក់ (នឹងភូតបែបនោះឯង) ។

ចប់ នឡិកាជាតក ទី ១ ។

ឧម្មាទន្តីជាតក

[២០] (ព្រះបាទសិរី ត្រាស់សួរសារថីថា) ហៃសុនន្ទៈ នេះជាទី  
 លំនៅរបស់នរណាហ្ន៎ ដែលព័ន្ធព័ន្ធ ដោយកំពែង ធ្វើដោយ  
 ឥដ្ឋព័ណ៌ក្រហម ស្រ្តីអ្វីប្រាកដ ដូចអណ្តាតភ្លើង ក្នុង  
 ទីឆ្ងាយ ឬដូចជាអណ្តាតភ្លើង ព្វដ៏អាកាសលើពូលក្នុង ។

បញ្ញាសនិបាតេ ទុតិយំ ឧម្មាទន្តិជាតកំ

ដីតា ឆ្ងាយំ កស្សុ សុនន្ទ ហោតិ

សុណិសា ឆ្ងាយំ កស្សុ អថោមិ ភរិយា

អក្កាហិ មេ ទិប្បមិដេវ បុដ្ឋោ

អវាវតា យទិ វា អត្ថិ ភត្តា ។

[២១] អហំ ហិ ជាធាមិ ជនិទ្ធ ឯតំ

មត្យា ច មេត្យា ច អថោមិ អស្សា

តវេ សោ បុរិសោ ភូមិចាល

រត្ថិទ្ធិរំ អប្បមត្តោ តវត្ថេ ។

ឥទ្ធា ច ដីតោ ច សុវឌ្ឍិតោ ច

អមទ្ធា ច តេ អញ្ញតរោ ជនិទ្ធ

តស្សេវ សា ភរិយា អភិចារកស្សុ

ឧម្មាទន្តិទិ ធាមដេយ្យេន វាជ ។

បញ្ហាសនិបាត ឧម្មាទន្តីជាតក ទី ២

ម្នាលសុនន្ទៈ ស្រ្តីនេះជាជីតា របស់នរណាហ្ន៎ ស្រ្តីនេះជាកូន  
ប្រសា របស់នរណាហ្ន៎ ឬជាភរិយារបស់នរណា ប្រសិនបើ  
(ស្រ្តីនេះ) មិនទាន់មានគេហ្ន៎ហែងក្តី មានភស្តុភារក្តី ខ្ញុំសួរ  
ហើយ ចូរអ្នកប្រាប់យ៉ាងច្បាស់ ក្នុងកាលឥឡូវនេះកុំខាន ។

[២១] (សារថីក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រព្រះជនិន្ទៈ ខ្ញុំព្រះអង្គស្គាល់  
ស្រ្តីនេះជាកំលាក់ អំពីចំណែកខាងមាតាផង អំពីចំណែកខាង  
បិតាផង ទាំងស្វាមីរបស់ស្រ្តីនោះក៏ខ្ញុំព្រះអង្គស្គាល់ បពិត្រព្រះ  
ភូមិបាល ស្វាមីនោះជាបុរសរបស់ព្រះអង្គហ្នឹងឯង ជាអ្នកមិន  
ប្រហែសធ្វេសក្នុងប្រយោជន៍របស់ព្រះអង្គ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។  
បពិត្រព្រះជនិន្ទៈ ព្រះអង្គមានអាមាត្យម្នាក់ ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ  
មាំមួន ប៉ុប៉ើង បពិត្រព្រះរាជា ស្រ្តីនោះឈ្មោះនាង ឧម្មាទន្តី  
ជាប្រពន្ធរបស់អាមាត្យ ឈ្មោះអភិបារកៈនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២២] អម្ពោ អម្ពោ នាមមិទំ ឥមិស្សា  
 មត្យា ច បេត្យា ច កតំ សុសាធុ  
 តថាហិ មយ្ហំ អវលោកយន្តី  
 ឧម្ពត្តកំ ឧម្ពាទន្តី អកាសិ ។

[២៣] យា បុណ្ណាមាសេ មិកមន្ទលោចនា  
 ឧចារិសី បុណ្ណារិកត្តចន្តី  
 ទ្វេ បុណ្ណាមាយោ តទហូ អមញ្ញំ<sup>(១)</sup>  
 ទិស្វាន ចារាវជរត្តវាសិនី ។  
 អន្ធារមម្ពេហិ សុភេហិ វត្តុភិ  
 បលោកយន្តី មំ យនា ឧទិក្ខតិ  
 វិជម្ពមាណា ហារតេវ មេ មនោ  
 ជាតា វនេ កីបុរិសីវ បព្វតេ ។

តនា ហិ ព្រហតី សាមា អាមុត្តមណិកុណ្ណាលា  
 ឯកច្ឆវសនា នារី មិគី ភន្តារុទិក្ខតិ ។  
 កណាស្ស មំ តម្ពនខា សុលោមា  
 ពាហា មុទ្ធ ចន្ទនសារលិត្តា

---

១ ឱ. អមញ្ញំ ។ ម. អមញ្ញាហំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២២] (ព្រះរាជា...) រឺយ រឺយ ឈ្មោះនេះដែលមាតាបិតាបានឲ្យ  
ដល់នាងនេះ ត្រូវល្អណាស់ បានជាដូច្នោះ ព្រោះនាងឧម្មា-  
ទន្ធី កាលក្រឡេកមើលអញ ធ្វើអញឲ្យឆ្គួត ។

[២៣] ស្រ្តីណាមានភ្នែកស្រទន់ដូចភ្នែកម្រឹគ មានសរីរៈសម្បុរដូចផ្កា  
ឈូកក្រហម អង្គុយអែប (ក្បែរបង្អួច) ក្នុងរាត្រីដែលមានព្រះចន្ទ  
ពេញវង់ អញបានឃើញស្រីនោះ ដែលមានសម្លៀកបំពាក់  
ក្រហមដូចជាជើងព្រាប ក៏ស្មានថាជាព្រះចន្ទពេញវង់ពីរ ។

(នាងឧម្មាទន្ធី) ប្រលោមអញដោយអាការទ្រទេសទ្រទន់ល្អ  
ស្រស់ ជាប្រធាននៃការដ៏វិសេស ម៉ែកម៉ែកក្រឡេកមើលអញ  
ចិត្តរបស់អញក៏រើរវាយ ដូចជាក្នុងកាលដែលកិន្ទរញីកើតក្នុងព្រៃ  
ភ្នំ (ហឹមពាន្តធ្វើកិន្ទរឈ្មោលឲ្យមានចិត្តរើរវាយដូច្នោះ) ។ ជឿត  
ក្នុងកាលនោះ នាងនារីមានសម្បុរល្បឿង ពាក់កុណ្ណាលកែវមណី  
មានសម្លៀកបំពាក់តែមួយ ក្រឡេកមើល (អញ) ដូចជាមេម្រឹគ  
ផ្អើល ។ កាលណាហ្ន៎ នឹងបាននារី មានក្រចកក្រហមទុំ  
មានរោមល្អ មានដើមដៃទន់ភ្លន់ លាបស្រឡាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍

បញ្ញាសនិបាតេ ទុតិយំ ឧម្មាទន្តីជាតកំ

រដ្ឋង្គុលី សន្ទតដីរកុត្តិយា  
 ធារី ឧបញ្ញាស្សតិ សីសតោ សុភា ។  
 កណាស្ស មំ កាព្វនជាលុវច្ឆនា  
 ដីតា តិរិដិស្ស វិលាកមជ្ឈា  
 មុទ្ធហិ ពាហាហិ បលិស្សដិស្សតិ  
 ព្រហារនេ ជាតទុមំវ មាលុវា ។  
 កណាស្ស មំ លាខារសរត្តសុច្ឆរិ  
 ពិន្ទុត្តដី បុណ្ណារិកត្តចង្គី  
 មុខំ មុខេន ឧបនាមយិស្សតិ

សោល្លោការ សោល្លោស្ស សុរាយ ថាលំ ។

យនាទ្ធសំ តំ តិដ្ឋង្គី	សព្វកត្តំ <sup>(១)</sup> មនោរមំ
តតោ សកស្ស ចិត្តស្ស	ធារពោធាមិ កញ្ចំនំ ។
ឧម្មាទន្តី មយា ទិដ្ឋា	អាមុត្តមណិកុណ្ណាលា <sup>(២)</sup>
ន សុប្បាមិ ទិវារត្តិ	សហស្សំវ បរាទិតោ ។
សក្កោ ចេ មេ វំ ទដ្ឋា	សោ ច លព្ពេថ មេ វរោ
ឯករត្តំ ទិវត្តំ វា	កវេយ្យ អភិចារកោ
ឧម្មាទន្ត្យា រមិត្យាន	សិរិរាជា តតោ សិយា ។

១ ម. សព្វកត្តំ ។ ២ ម. ឧម្មាទន្តិមហំ ទិដ្ឋា អាមុត្តមណិកុណ្ណាលី ។



បញ្ហាសនិបាត ឧម្មាទន្តីជាតក ទី ២

មានម្រាមដៃមូល ប្រសប់ខាងធ្វើម្នីកម្នីក ល្អផុតចុងសក់ មកឱប  
អង្កែលអញ ។ កាលណាហ្ន៎ អញនឹងបានជីវិតរបស់សេដ្ឋីឈ្មោះ  
តិរិដិ ដែលមានគ្រឿងប្រដាប់ទ្រូងជាវិការៈនៃមាស មានដង  
ខ្លួនរៀវ មកឱបរឹតអញដោយដើមដៃទាំងពីរដ៏ទន់ភ្លន់ ដូចជា  
ពួរជ្រៃដែលរូបរឹតដើមឈើដុះក្នុងព្រៃធំ ។ កាលណាហ្ន៎ អញនឹង  
បាន(នារី) ដែលមានសម្បុរល្អស្រស់ ដូចជាទឹកល័ក្តក្រហម  
មានដោះក្បំដូចជាពពុះទឹក មានសរីរៈសម្បុរដូចផ្កាឈូកក្រហម  
បង្ហោនមុខមកប៉ះនឹងមុខ (អញ) ដូចជាអ្នកលេង (ដែលហុច) កែវ  
សុរា ឲ្យដល់អ្នកលេងផងគ្នា ។ អញបានឃើញនារីនោះមានខ្លួន  
សមរម្យសព្វអន្លើ ជាតម្រេកនៃចិត្ត កំពុងឈរក្នុងកាលណា  
អញមិនបានជាឥស្សរៈ (លើចិត្តរបស់ខ្លួន) មិនស្គាល់នារីនោះថា  
ជាអ្វីឡើយ ក្នុងកាលនោះ ។ អញបានឃើញនាងឧម្មាទន្តី ដែល  
ពាក់កុណ្ណាលជាវិការៈនៃកែវមណី ក៏ដេកមិនលក់ទាំងថ្ងៃទាំងយប់  
ដូចជាគេផ្តាញ់អស់មួយពាន់ដង ។ បើសក្តិទេវរាជប្រទានពរ  
ដល់អញ សូមឲ្យអញបានពរនោះថាអភិបារកសេនាបតី សូម  
ត្រេកត្រអាលជាមួយនឹងនាងឧម្មាទន្តី តែមួយយប់ពីរយប់ប៉ុណ្ណោះ  
ចុះ តពីនោះទៅ សូមព្រះបាទសីរិរាជ (ត្រេកត្រអាលជាមួយ  
នឹងនាងឧម្មាទន្តីវិញ) ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [២៤] ភូតានិ មេ ភូតបតី នមស្សតោ  
 អាភម្ម យក្ខោ ឥនមេតទព្រិ  
 រញ្ញោ មនោ ឧម្មាទន្ត្រា និវិដ្ឋោ  
 ទទាមិ តេ តំ បរិចារយស្ស ។
- [២៥] បុញ្ញោ ច ជំសេ អមរោ ន ចម្ហិ  
 ជនោ ច មេ ចាបមិទព្វា ជញ្ញោ  
 ភុសោ ច ត្យស្ស មនសោ វិយាតោ  
 ទត្វា បិយំ ឧម្មាទន្តី អទិដ្ឋា ។
- [២៦] ជនិទ្ធិ ធាញ្ញត្រ តយា មយា វា  
 សព្វាបិ កម្មស្ស កតស្ស ជញ្ញោ  
 យន្តេ មយា ឧម្មាទន្តី បទិដ្ឋា  
 ភុសេហិ វាជា វនទំ សជាហិ ។
- [២៧] យោ ចាបកំ កម្មករំ មនុស្សោ  
 សោ មញ្ញតិ មាយិទំ មញ្ញីសុ អញ្ញោ  
 បស្សន្តិ ភូតានិ កកោន្តមេតំ  
 យុត្តា ច យេ ហោន្តិ នវា បបព្វា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២២] (អភិបារកសេនាបតី..) បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់នៃជន កាល  
ដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសំពះទេវតាទាំងឡាយ មានទេវតា (មួយ  
អង្គ) មកពោលពាក្យដូច្នោះថា ព្រះទ័យរបស់ព្រះរាជាជាប់  
ចំពាក់នឹងនាងឧម្មាទន្ធី ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមថ្វាយព្រះអង្គ  
សូមព្រះអង្គឲ្យនាងឧម្មាទន្ធីនោះបម្រើចុះ ។

[២៣] (ព្រះរាជា..) ខ្ញុំគប្បីឃ្នាតចាកបុណ្យផង ខ្ញុំមិនមែនជាមិន  
ស្លាប់ផង អ្នកផងដឹងនូវអំពើអាក្រក់ របស់ខ្ញុំនេះផង សេចក្តី  
ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គប្បីមានដល់អ្នកយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះអ្នកឲ្យ  
(នាងឧម្មាទន្ធី) ជាទីស្រឡាញ់ហើយមិនបានឃើញទៀតផង ។

[២៤] (អភិបារក..) បពិត្រព្រះជនិន្ទ្ធៈ លើកលែងតែព្រះអង្គនិង  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចេញ អ្នកទាំងពួងមិនគប្បីដឹងនូវអំពើដែលទូល  
ព្រះបង្គំជាខ្ញុំថ្វាយនាងឧម្មាទន្ធី ដល់ព្រះអង្គទេ បពិត្រព្រះរាជា  
សូមព្រះអង្គធ្វើនូវព្រៃ គឺតណ្ហា ឲ្យខ្លាំងក្លាចុះ (បើ) ព្រះអង្គ  
(លែងសព្វព្រះរាជហឫទ័យហើយ សូមលះបង់ចុះ) ។

[២៥] (ព្រះរាជា...) មនុស្សណា ធ្វើអំពើអាក្រក់ មនុស្សនោះ  
តែងសម្គាល់ថា ជនទាំងឡាយដទៃ ពុំដឹងនូវអំពើអញនេះ  
ឡើយ តែពួកកូតនិងពួកនរជនដែលប្រកប (ដោយប្រទ្ធិ)  
លើដែនដី រមែងឃើញបុគ្គល ដែលធ្វើបាបកម្មនុ៎ះ ។

បញ្ញាសនិបាតេ ទុតិយំ ឧម្មាទន្តីជាតកំ

អញ្ញោ នុ តេ កោចិ នរោ បបព្យា  
សទ្ធូយ្យ លោកស្មិ ន មេ បិយាតិ  
ភុសោ ច ត្យស្ស មនសោ វិយាតោ  
ទត្វា បិយំ ឧម្មាទន្តី អទិដ្ឋា ។

[២៨] អន្ធា បិយា មយ្ហ ជនិទ្ធិ ឯសា  
ន សា មមំ អប្បិយា ភូមិចាល  
កច្ឆេវ ត្វំ ឧម្មាទន្តី ភទ្ធន្តេ  
សីហោវ សេលស្ស តុហំ ឧបេតិ ។

[២៩] ន បីឡិតា អត្តទុក្ខេន ដីរា  
សុខប្បលំ កម្ម បរិច្ចជន្តិ  
សម្មោហិតា វាបិ សុខេន មត្តា  
ន ចាបកម្មញ្ច សមាចរន្តិ ។

[៣០] តុវញ្ញំ មាតា ច បិតា ច មយ្ហំ  
ភត្តា បតី ចោសកោ ទេវតា ច  
នាសោ អហំ តុយ្ហ សបុត្តនាហ  
យថាសុខំ សីវិ(១) ករោហិ កាមំ

---

១ ម. សាមិ ។ ឱ. សិព្វ ។

បញ្ញាសជាតក ឧម្មាទន្តីជាតកទី ២

ជនដទៃណាហ្ន៎ លើផែនដីក្នុងលោក គប្បីជឿចិត្តអ្នកថា នាង  
(ឧម្មាទន្តី) មិនជាទីស្រឡាញ់របស់អញ ដូច្នោះ ទាំងសេចក្តី  
ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គប្បីមានដល់អ្នកយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះអ្នកឲ្យនាង  
ឧម្មាទន្តីជាទីស្រឡាញ់ហើយ មិនបានឃើញទៀត ។

[២៨] (អភិបារក...) បពិត្រព្រះជនិន្ទ្ធៈ នាងឧម្មាទន្តីនុ៎ះ ជាទី  
ស្រឡាញ់របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំដោយពិត បពិត្រព្រះភូមិបាល  
នាងនោះ មិនមែនមិនជាទីស្រឡាញ់ របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ  
សូមសេចក្តីចម្រើនចូរមានដល់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គយាងទៅកាន់  
សម្នាក់នាងឧម្មាទន្តីកុំខាន ដូចជាសីហៈឈ្មោលចូលទៅកាន់  
គុហាកែវមណី (ជាលំនៅរបស់សីហៈញី) ដូច្នោះ ។

[២៩] (ព្រះរាជា...) អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ (បើទុកជា) ត្រូវសេចក្តី  
ទុក្ខក្នុងខ្លួនបៀតបៀនហើយ ក៏មិនលះបង់នូវអំពើដែលមានផល  
ជាសុខឡើយ ឬទោះបី វង្វេងជ្រុលជ្រប់ក្តី ស្រវឹងដោយសេចក្តី  
សុខក្តី ក៏គង់មិនប្រព្រឹត្តធ្វើបាបកម្មទេ ។

[៣០] (អភិបារក...) ព្រះអង្គដូចជាមាតាបិតា ជាអ្នកចិញ្ចឹម ជាម្ចាស់  
ជាអ្នកបីបាច់រក្សា ទាំងជាទេវតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បពិត្រ  
ព្រះបាទសិរី ខ្ញុំព្រះអង្គព្រមទាំងកូនប្រពន្ធជាទាសៈរបស់ព្រះអង្គ  
សូមទ្រង់ធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាតាមសប្បាយចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣១] យោ ឥស្សរោម្ពីតិ ករោតិ ចាបំ  
 កត្វា ច សោ នុត្តបតេ បរេសំ  
 ន តេន សោ ជីវតិ ទីយមាយុំ  
 ទេវាបិ ចាបេន សមេក្ខវេ នំ ។

[៣២] អញ្ញាតកំ សាមិកេហិ បទិន្នំ  
 ធម្មេ បិតា យេ បទិច្ឆន្តិ ទានំ  
 បទិច្ឆកា ទាយកា ចាបិ តត្ថ  
 សុខប្បលញ្ញេវ ករោន្តិ កម្មំ ។

[៣៣] អញ្ញោ នុ តេ កោចិ នរោ បបព្យា  
 សទ្ធូយ្យ លោកស្មិ ន មេ បិយាតិ  
 ភុសោ ច ត្យស្ស មនសោ វិហាតោ  
 ទត្វា បិយំ ឧម្មាទន្តិ អទិដ្ឋា ។

[៣៤] អន្ធា បិយា មយ្ហ ជនិទ្ធិ ឯសា  
 ន សា មមំ អប្បិយា ភូមិចាល  
 យន្តេ មយា ឧម្មាទន្តិ បទិដ្ឋា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣១] (ព្រះរាជា...) បុគ្គលណាអាងថា អាត្មាអញជាធំដូច្នោះហើយ ធ្វើ  
នូវអំពើអាក្រក់ បុគ្គលនោះលុះបានធ្វើរួចហើយក៏មិនរអែងនឹងពួក  
ជនដទៃ ព្រោះអំពើនោះបុគ្គលនោះមិនរស់នៅអស់កាលជាអង្វែង  
ទាំងពួកទេវតាក៏តែងរំពៃមើលបុគ្គលនោះ ដោយអំពើអាក្រក់ ។

[៣២] (អភិបារក...) បុគ្គលទាំងឡាយណា តាំងនៅក្នុងធម៌ ទទួល  
យកនូវទានដែលគេមិនស្គាល់ ដែលម្ចាស់ទាំងឡាយ ប្រគល់ឲ្យ  
ហើយ បុគ្គលជាអ្នកទទួលទាំងឡាយ (នោះ) ផង អ្នកឲ្យទាំង-  
ឡាយផង ឈ្មោះថាធ្វើនូវអំពើមានផលជាសុខក្នុងហេតុនោះ ។

[៣៣] (ព្រះរាជា...) បុគ្គលដទៃណាប្តាំ លើផែនដីក្នុងលោក គប្បី  
ជឿអ្នកថា (នាងឧម្មាទន្តី) មិនមែនជាទីស្រឡាញ់របស់អញដូច្នោះ  
ទាំងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគប្បីមានដល់អ្នកយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះអ្នក  
ឲ្យនាងឧម្មាទន្តីជាទីស្រឡាញ់ ហើយមិនបានឃើញទៀតផង ។

[៣៤] (អភិបារក...) បពិត្រព្រះជនិន្ទ្ធៈ នាងឧម្មាទន្តីនុំជាទីស្រឡាញ់  
របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំដោយពិត បពិត្រព្រះភូមិបាល នាងនោះ  
មិនមែនមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ នាងឧម្មាទន្តី  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានថ្វាយហើយ ចំពោះព្រះអង្គដោយហេតុណា

បញ្ញាសនិបាតេ ទុតិយំ ឧម្មាទន្តីជាតកំ

ភុសេហិ រាជា រនមំ សជាហិ ។

[៣៥] យោ អត្តទុក្ខេន បរស្សុ ទុក្ខំ

សុខេន វា អត្តសុខំ ទហតិ

យថេវីទំ មយ្ហ តថា បរេសំ

យោ ឯវំ បជាធាតិ ស វេទិ ធម្មំ ។

[៣៦] អញ្ញោ នុ តេ កោចិ បរោ បបព្យា

សទ្ធូយ្យ លោកស្មិ ន មេ បិយាតិ

ភុសោ ច ត្យស្ស មនសោ វិយាតោ

ទត្វា បិយំ ឧម្មាទន្តី អទិដ្ឋា ។

[៣៧] ជនិទ្ធិ ជាតាសិ បិយា មមេសា

ន សា មមំ អប្បិយា ភូមិចាល

បិយេន តេ ទម្មិ បិយំ ជនិទ្ធិ

បិយទាយិទោ ទេវ បិយំ លកន្តិ ។



បញ្ញាសនិបាត ឧម្មាទន្តីជាតក ទី ២

បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គធ្វើនូវព្រៃ គឺតណ្ហា ឲ្យខ្លាំងក្លាចុះ  
(បើ) ព្រះអង្គ (លែងសព្វព្រះរាជហឫទ័យ) សូមលះបង់ចុះ ។

[៣៥] (ព្រះរាជា...) បុគ្គលណាឲ្យទុក្ខដល់ជនដទៃ ដោយ  
ទុក្ខរបស់ខ្លួន ឬដណ្តើមសុខដើម្បីខ្លួន អំពីសុខ (របស់ជនដទៃ)  
(បុគ្គលនោះឈ្មោះថាមិនស្គាល់ធម៌) លុះតែបុគ្គលណាដឹងច្បាស់  
យ៉ាងនេះថា សុខទុក្ខរបស់អញនេះយ៉ាងណា សុខទុក្ខរបស់  
ជនដទៃក៏យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថា អ្នកដឹងធម៌ ។

[៣៦] បុគ្គលដទៃណាឃ្នាំ លើផែនដីក្នុងលោក គប្បីជឿអ្នកថា  
(នាងឧម្មាទន្តី) មិនមែនជាទីស្រឡាញ់របស់អញដូច្នោះ ទាំង  
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគប្បីមានដល់អ្នកយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះអ្នក  
ឲ្យនាងឧម្មាទន្តីជាទីស្រឡាញ់ហើយ មិនបានឃើញទៀតផង ។

[៣៧] (អភិបារក...) បពិត្រព្រះជនិន្ទ្រៈ ព្រះអង្គគង់ជ្រាបថា នាង  
ឧម្មាទន្តីនុំះជាទីស្រឡាញ់របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បពិត្រព្រះភូមិ-  
បាល នាងនោះមិនមែនមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ  
បពិត្រព្រះជនិន្ទ្រៈ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមថ្វាយនាងឧម្មាទន្តី  
ជាទីស្រឡាញ់ចំពោះព្រះអង្គ ដោយចិត្តជាទីស្រឡាញ់ បពិត្រ  
ព្រះសម្មតិទេព បុគ្គលអ្នកឲ្យនូវវត្ថុជាទីស្រឡាញ់ទាំងឡាយ រមែង  
បាននូវវត្ថុជាទីស្រឡាញ់វិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៨] សោ នូណាហំ វេទិស្សាមិ អត្តានំ កាមហេតុកំ  
នហិ ធម្មំ អធម្មេន អហំ វេទិតុមុស្សហេ ។

[៣៩] សចេ តុវំ មយ្ហ សតី ជនិទ្ធ  
ន កាមយាសិ នរីរសេដ្ឋ  
ចជាមិ នំ សព្វជនស្ស មជ្ឈេ  
មយា បមុត្តំ តតោ អរ្យយេសិនំ ។

[៤០] អទ្ធីសិយញោ អភិចារក តុវំ  
ចជាសិ កត្តេ អហិតាយ ត្យស្ស  
មហា ច តេ ឧបវាទោមិ អស្ស  
ន ចាមិ ត្យស្ស នករម្ហិ បក្ខោ ។

[៤១] អហំ សហិស្សំ ឧបវាទមេតំ  
និទ្ធំ បសំសំ ករហាញ សព្វំ  
មមេតមាកច្ចតុ ភូមិចាល  
យថាសុខំ សីរិ ករោហិ កាមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣៨] (ព្រះរាជា...) អញនោះមុខជានឹងសម្លាប់ខ្លួន ព្រោះមាន កាមជាហេតុ ដោយពិត អញនឹងមិនអាចដើម្បីសម្លាប់នូវធម៌ដោយ អធម៌ឡើយ ។

[៣៩] (អភិបារក...) បពិត្រព្រះជនិន្ទ្រៈ ទ្រង់មានព្យាយាមក្នុងពួក ជនដ៏ប្រសើរ បើព្រះអង្គមិនសព្វព្រះរាជហ្មឺនយនឹងនាងឧម្មាទន្តី ដែលជារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងលះបង់ នាងនាកណ្តាលជនទាំងពួង តពីនោះទៅ ព្រះអង្គគប្បីនាំយក នាងឧម្មាទន្តីនោះ ដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំលះបង់ហើយ ។

[៤០] (ព្រះរាជា...) នៃអភិបារកៈ បើអ្នកលះបង់ (នាងឧម្មាទន្តី) ដែល មិនមានទោស នៃអ្នកធ្វើ (ប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ) ការលះបង់នោះគប្បី មិនជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកផង ពាក្យតំណិះដំណៀលយ៉ាងច្រើន គប្បីមានដល់អ្នកផង បក្ខពួករបស់អ្នកក្នុងនគរមិនគប្បីមានផង ។

[៤១] (អភិបារក...) បពិត្រព្រះភូមិបាល ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងអត់ទ្រាំ នូវពាក្យតំណិះដំណៀលនុ៎ះផង នូវនិន្ទាផង នូវសេចក្តីសរសើរផង នឹងការពោលទោសគ្រប់យ៉ាងថា ហេតុទាំងនុ៎ះ ចូរមកដល់ទូល ព្រះបង្គំជាខ្ញុំចុះ បពិត្រព្រះបាទសិរី សូមទ្រង់ធ្វើនូវសេចក្តី ប្រាថ្នាតាមសប្បាយចុះ ។

បញ្ញាសនិបាតេ ទុតិយំ ឧម្មាទន្តីជាតកំ

យោ នេវ និទ្ធីំ ន បុនប្បសំសំ  
 អាទិយតិ ករហំ នោមិ បូជំ  
 សិរី ច លក្ខិ ច អបេតិ តម្ហា  
 អាចោ សុវដ្ឋិវ យថា ថលម្ហា ។  
 យដ្ឋិញ្ចិ ទុក្ខញ្ច ទុក្ខញ្ច សុខញ្ច ឯត្តោ  
 ឧម្មាតិសារញ្ច មនោវិយាតំ  
 ឧរសា អហំ បដិច្ចិស្សាមិ<sup>(១)</sup> សព្វំ  
 បបរី យថា ថារាជំ តសាជំ ។

[៤២] ឧម្មាតិសារញ្ច មនោវិយាតំ  
 ទុក្ខញ្ច និច្ឆាមិ អហំ បរេសំ  
 ឯកោមិមំ តារយិស្សាមិ ការំ  
 ឧម្មេ បិតោ កិញ្ចិ អហាបយន្តោ

[៤៣] សត្វបកំ បុញ្ញកម្មំ ជនិទ្ធី  
 មា មេ តុរំ អន្តរាយំ អកាសិ  
 ទទាមិ តេ ឧម្មាទន្តិ បសន្នោ  
 រាជារ យញ្ញោ ជនំ ព្រាហ្មណាជំ ។

---

១ ឱ. បច្ចុបទិស្សាមិ ។ ម. បច្ចុត្តិស្សាមិ ។

បញ្ញាសនិបាត ឧប្បាទន្តីជាតក ទី២

បុគ្គលណា មិនអើពើនឹងនិន្ទា មិនអើពើនឹងសេចក្តីសរសើរ មិន  
អើពើនឹងពាក្យពោលទោស មិនអើពើនឹងការបូជា សិរីក្តី  
បញ្ញាក្តី រមែងទៅប្រាសចាកបុគ្គលនោះដូចជាទឹក គឺទឹកភ្លៀង  
យ៉ាងស្រួល ដែលទៅប្រាសចាកទីទួលដូច្នោះ ។ ទូលព្រះបង្គំ  
ជាខ្ញុំនឹងទទួលនូវសេចក្តីទុក្ខផង នូវសេចក្តីសុខផង នូវអំពើ  
អាក្រក់ហួសផ្លូវធម៌ផង នូវសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្រប់យ៉ាង  
តាមតែយ៉ាងណាក៏ដោយ អំពីដំណើរនេះ ដោយផ្ទាល់ទ្រង់  
ដូចជាផែនដី (ដែលទទួលនូវវត្ថុណាមួយ) របស់ពួកជនអ្នកមាំមួន  
គឺព្រះអរហន្ត និងរបស់ពួកជនអ្នកតក់ស្លុត គឺបុប្ផជន ។

[២២] (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំមិនប្រាថ្នាអំពើអាក្រក់ហួសផ្លូវធម៌ផង សេច-  
ក្តីទុក្ខជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ចិត្តផង ដល់ជនទាំងឡាយដទៃទេ ខ្ញុំ  
តែម្នាក់ឯង បិតនៅក្នុងធម៌ មិនញ៉ាំងប្រយោជន៍បន្តិចបន្តួចឲ្យ  
សាបសូន្យទៅទេ ហើយនឹងធ្ងន់នូវភារៈ គឺសេចក្តីទុក្ខនេះ ។

[២៣] (អភិបារកៈ...) បពិត្រព្រះជនិន្ទៈ ព្រះអង្គកុំធ្វើនូវបុញ្ញ-  
កម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យកើតក្នុងឋានសួគ៌ របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ  
ឲ្យអន្តរាយឡើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំជ្រះថ្លា ថ្វាយនាងឧប្បាទន្តី  
ចំពោះព្រះអង្គ ដូចជាព្រះរាជា (ដែលទ្រង់ព្រះរាជទាន) នូវ  
ទ្រព្យក្នុងការបូជា ដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៤៤] អន្ធា តុវំ កត្តេ ហិតោសិ មយ្ហំ  
 សខា មមំ ឧម្មាទន្តី តុវញ្ច  
 និទ្ទេយ្យ ទេវា បិតរោ ច សព្វេ  
 ចាបញ្ច បស្សំ អភិសម្បរាយំ ។

[៤៥] នហោតំ ធម្មំ សីរិរាជ វជ្ជំ  
 សនេកមា ជានបទា ច សព្វេ  
 យន្តេ មយា ឧម្មាទន្តី បទិដ្ឋា  
 កុសេហិ រាជា វនចំ សជាហិ ។

[៤៦] អន្ធា តុវំ កត្តេ ហិតោសិ មយ្ហំ  
 សខា មមំ ឧម្មាទន្តី តុវញ្ច  
 សតញ្ច ធម្មានិ សុកិត្តិតានិ  
 សមុទ្ធវេលាវ ទុវច្ចយានិ ។

[៤៧] អាហុនេយ្យោ មេសិ ហិតានុកម្មី  
 ធាតា វិធាតា ចសិ កាមចាលោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២៤] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់អ្នកធ្វើនូវប្រយោជន៍ អ្នកជាបុគ្គលមាន  
ប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ដោយពិត នាងឧម្មាទន្ធី និងអ្នកជាសម្លាញ់  
របស់ខ្ញុំ ពួកទេវតានិងទេវតាជាបិតា និងអ្នកទាំងអស់ មុខជានិរ្ទា  
ទាំងខ្ញុំក៏មុខជានឹងឃើញនូវបាបក្នុងអភិសម្បរាយភព ពុំខាន ។

[២៥] (អភិបារកៈ...) បពិត្រព្រះបាទសីរី ពួកអ្នកនិគម នឹងពួក  
អ្នកជនបទទាំងអស់គ្នា មិនគប្បីពោលនូវអំពើ ដែលទូលព្រះបង្គំ  
ជាខ្ញុំ បានថ្វាយនាងឧម្មាទន្ធីចំពោះព្រះអង្គនុះថាជាធម៌ទេ បពិត្រ  
ព្រះរាជា សូមព្រះអង្គធ្វើនូវព្រៃ (តណ្ហា) ឲ្យខ្លាំងក្លា (បើ)  
ព្រះអង្គ (លែងសព្វព្រះរាជហ្មឺនយហើយ) សូមលះបង់ចុះ ។

[២៦] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់អ្នកធ្វើនូវប្រយោជន៍ អ្នកជាបុគ្គលមាន  
ប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ដោយពិត នាងឧម្មាទន្ធី និងអ្នកជា  
សម្លាញ់របស់ខ្ញុំ ធម៌ទាំងឡាយ ដែលពួកសប្បុរសបានសម្តែងល្អ  
ហើយ ខ្ញុំប្រព្រឹត្តកន្លងបានដោយកម្រ ដូចជាសមុទ្រនិងច្រាំង ។

[២៧] (អភិបារកៈ...) ព្រះអង្គជាអាហុនេយ្យបុគ្គល ជាអ្នកអនុគ្រោះ  
ដោយប្រយោជន៍ ជាអ្នកទ្រទ្រង់ ជាអ្នកចាត់ចែង (តស្សរិយ-  
សុខ) និងជាអ្នករក្សានូវសេចក្តីប្រាថ្នា របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ

បញ្ញាសនិបាតេ ទុតិយំ ឧម្មាទន្តីជាតកំ

តយី ហុតា រាជ មហាប្បលា ហិ  
កាមេន មេ ឧម្មាទន្តី បដិច្ច ។

[៤៨] អន្ធា ហិ សព្វំ អភិចារក តុវំ  
ធម្មំ អចារី មម កត្តុបុត្ត  
អញ្ញោ នុ តេ កេ ឥធម សោត្តិកត្តា  
ទ្ធិបទោ នរោ អរុណោ ដីរលោកេ ។

[៤៩] តំ នុ សេដ្ឋោ តូមនុត្តរោសិ  
តំ ធម្មក្ខំ ធម្មវិទូ សុមេទោ  
សោ ធម្មកុត្តោ ចិរមេវ ដីរ  
ធម្មញ្ញោ មេ ទេសយ ធម្មចាល ។

[៥០] តទិដ្ឋ្យ អភិចារក សុណោហិ រចនំ មម  
ធម្មន្តេ ទេសយិស្សាមិ សតំ អាសេវិតំ អហំ ។  
សាធុ ធម្មវុចី រាជា សាធុ បញ្ញាណារា នរោ  
សាធុ មិត្តានមទ្ធុញ្ញោ ចាបស្សាករណំ សុខំ ។



បញ្ហាសនិបាត ឧម្មាទន្តីជាតក ទី ២

បពិត្រព្រះរាជា នាងឧម្មាទន្តីដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានថ្វាយ  
ព្រះអង្គនឹងមានផលច្រើន សូមទ្រង់ទទួលយកនាងឧម្មាទន្តីតាម  
សេចក្តីប្រាថ្នារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

[២៨] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់អភិបារកៈជាកូនរបស់សេនាបតី ជា  
អ្នកធ្វើនូវប្រយោជន៍ អ្នកមិនមែនជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តនូវធម៌ទាំងអស់  
ដល់ខ្ញុំដោយពិត ជនមានជើងពីរដទៃ តើរូបណាក្នុងដីរលោកនេះ  
ជាអ្នកធ្វើនូវសួស្តីដល់អ្នក ក្នុងពេលអរុណរះ ។

[២៩] (អភិបារកៈ...) ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរផុត ព្រះអង្គជា  
បុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់ផុត ព្រះអង្គជាអ្នកដល់នូវធម៌ សូមទ្រង់មាន  
ព្រះជន្មាយុអស់កាលដ៏អង្វែង បពិត្រព្រះធម្មបាល សូមទ្រង់  
សម្តែងធម៌ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

[៣០] (ព្រះរាជា...) បើដូច្នោះ ម្ចាស់អភិបារកៈ អ្នកចូរស្តាប់ពាក្យខ្ញុំ  
ខ្ញុំនឹងសម្តែងធម៌ដែលពួកសប្បុរសធ្លាប់សេព ដល់អ្នក ។ ព្រះ  
រាជា ជាអ្នកគាប់ចិត្តដោយធម៌ ទើបល្អ ជនមានប្រាជ្ញា ទើបល្អ  
ការមិនប្រទូស្តមិត្ត ទើបល្អ កិរិយាមិនធ្វើបាប ទើបសុខ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អក្កោធនស្ស វិជិតេ	បិតធម្មស្ស រាជិនោ
សុខំ មនុស្សា អាសេថ	សីតច្ឆាយាយ សង្ឃិវេ ។
ន ចាហមេតំ អភិរោចយាមិ	
កម្មំ អសមេក្ខកតំ អសាធុ	
យេវាបិ ញត្វា ន សយំ ករោន្តិ	
ឧបមា ឥមា មយ្ហ តុវំ សុណោហិ ។	
ករញោ តរមាណំ	ជិម្ពំ កច្ឆតិ បុដ្ឋរោ
សព្វា តា ជិម្ពំ កច្ឆន្តិ	នេត្តេ ជិម្ពំ កតេ សតិ ។
ឯវមេវ មនុស្សេសុ	យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ
សោ ចេ អធម្មំ ចរតិ	បកេវ ឥតរា បជា
សព្វំ រដ្ឋំ ទុក្ខំ សេតិ	រាជា ចេ ហោតិ អធម្មិកោ ។
ករញោ តរមាណំ	ឧជុំ កច្ឆតិ បុដ្ឋរោ
សព្វា តា ឧជុំ កច្ឆន្តិ	នេត្តេ ឧជុំ កតេ សតិ ។
ឯវមេវ មនុស្សេសុ	យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ
សោ ចេបិ ធម្មំ ចរតិ	បកេវ ឥតរា បជា
សព្វំ រដ្ឋំ សុខំ សេតិ	រាជា ចេ ហោតិ ធម្មិកោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

មនុស្សទាំងឡាយ គប្បីនៅជាសុខក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ក្នុងម្លប់ដី  
ត្រជាក់ ក្នុងដែននៃស្តេចដែលមិនមានក្រោធ មានច្បាប់បិតថេរ ។  
ខ្ញុំមិនគាប់ចិត្តនឹងអំពើដែលមិនពិចារណាហើយធ្វើ ដែលធ្វើមិន  
ប្រពៃនុ៎ះទេ ម្យ៉ាងទៀត ជនទាំងឡាយណាដឹងថា (មិនប្រពៃ)  
ហើយមិនធ្វើដោយខ្លួនឯង (អំពើរបស់ជនទាំងឡាយនោះ ទើប  
ខ្ញុំពេញចិត្ត) អ្នកស្តាប់ពាក្យប្រៀបធៀបនេះរបស់ខ្ញុំចុះ ។ កាល  
គោទាំងឡាយកំពុងឆ្លងទៅ បើគោបាទៅរៀចផ្លូវ កាលបើគោ  
អ្នកនាំផ្លូវទៅរៀចហើយ ពួកមេគោទាំងអស់នោះ ក៏ដើររៀចដែរ ។  
បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ក៏ដូច្នោះ ជនណាដែលអ្នកផងសន្មតថា  
ប្រសើរផុត បើជននោះប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ទៅហើយ នឹងចាំបាច់  
និយាយទៅថ្វីដល់ប្រជាជនក្រៅនេះ បើព្រះរាជាមិនប្រកបដោយ  
ធម៌ រាស្ត្រទាំងអស់ តែងដេកជាទុក្ខ ។ កាលបើគោទាំងឡាយ  
កំពុងឆ្លងទៅ គោបាទៅត្រង់ កាលបើគោអ្នកនាំផ្លូវទៅត្រង់ហើយ  
ពួកមេគោទាំងអស់នោះក៏ដើរទៅត្រង់ ។ បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ  
ក៏ដូច្នោះ ជនណាដែលអ្នកផងសន្មតថាប្រសើរផុត បើជននោះ  
ប្រព្រឹត្តធម៌ នឹងចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់ប្រជាជនក្រៅនេះ បើ  
ព្រះរាជាទ្រង់ប្រកបដោយធម៌ រាស្ត្រទាំងអស់ រមែងដេកជាសុខ ។

បញ្ញាសនិបាតេ ទុតិយំ ឧម្មាទន្តីជាតកំ

ន ចាចាហំ អធម្មេន អមរត្តមភិបត្តយេ  
 ឥមំ វា បបរី សព្វំ វិជេតុំ អភិចារក ។  
 យញ្ញំ កិញ្ញំ មនុស្សេសុ រតនំ ឥធិ វិជ្ជតិ  
 កាវេ ទាសោ ហិរញ្ញញ្ច វត្ថិយំ ហរិចន្ទនំ ។  
 អស្ស៊ិតិយោ រតនំ មណិកញ្ច  
 យញ្ញាមិមេ ចន្ទសុរិយា អភិចាលយន្តិ  
 ន តស្ស ហេតុ វិសមំ ចរេយ្យ  
 មជ្ឈេ សិរីនំ ឧសកោស្មិ ជាតោ ។  
 នេតា ហិតា ឧត្តតោ រដ្ឋចាលោ  
 ធម្មំ សិរីនំ អបចាយមាណោ  
 សោ ធម្មមេវានុវិចិត្តយន្តោ  
 តស្មា សកេ ចិត្តវសេ ន វត្តោ ។

[៥០] អន្ធា តុរំ មហារាជ និច្ចំ អព្យសនំ សិរំ  
 ករិស្សសិ ចិរំ រជ្ជំ បញ្ញា ហិ តវ តាទិសី ។

បញ្ញាសនិបាត ឧប្បាទន្តីជាតក ទី ២

ម្នាលអភិបារកៈ ខ្ញុំមិនប្រាថ្នានូវភាពនៃខ្លួនជាទេវតា ដោយ  
 អធម៌ទេ ម្យ៉ាងទៀត (ខ្ញុំមិនប្រាថ្នា) ដើម្បីឈ្នះនូវដែន  
 ដីទាំងមូលនេះ (ដោយអធម៌ទេ) ។ ថ្វីបើក្នុងមនុស្សលោក  
 នេះ មានរតនវត្ថុណាមួយ គឺគោទាំងឡាយ ខ្ញុំ ប្រាក់ សំពត់  
 និងខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហមដោយពិតដូច្នោះ ។ ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យ  
 ទាំងឡាយនេះ រក្សាទុកនូវរតនៈណាមួយ គឺសេះនិងស្រ្តីទាំង  
 ឡាយ កែវមណី បុគ្គលមិនគួរប្រព្រឹត្តនូវធម៌មិនស្មើ ព្រោះ  
 ហេតុនៃរតនវត្ថុនោះ ។ ទេ យើងដូចជាគោឧសភ កើតក្នុង  
 ចំណោមនៃពួកជនអ្នកនៅក្នុងដែនសិរី ។ ខ្ញុំនោះជាអ្នកដឹកនាំ  
 ជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ ល្បីល្បាញរក្សានូវដែន លំអុតលំឱន  
 ចំពោះប្រពៃណី (របស់ស្តេចជាន់មុន) នៃអ្នកសិរីរាស្ត្រទាំង-  
 ឡាយ ជាអ្នកត្រិះរិះតែធម៌ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនលុះក្នុងអំណាច  
 នៃចិត្តរបស់ខ្លួនទេ ។

[៥១] (អភិបារកៈ...) បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គនឹងសោយរាជ-  
 សម្បត្តិ ទៀងទាត់ មិនវិនាស ក្សេមក្សាន្ត បានយូរយារ ដោយ  
 ពិត ដ្បិតប្រាជ្ញា របស់ព្រះអង្គប្រាកដដូច្នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ឯតន្តេ អនុមោទាម	យំ ធម្មំ នប្បមជ្ឈសិ
ធម្មំ បមជ្ឈ ខត្តិយោ	រជ្ជា ចរតិ ឥស្សរោ ។
ធម្មញ្ញារ មហារាជ	មាតាបិតុសុ ខត្តិយ
ឥធម ធម្មំ ចរិត្យាន	រាជ សក្កំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញារ មហារាជ	បុត្តទារសុ ខត្តិយ
ឥធម ធម្មំ ចរិត្យាន	រាជ សក្កំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញារ មហារាជ	មិត្តាមច្ចេសុ ខត្តិយ
ឥធម ធម្មំ ចរិត្យាន	រាជ សក្កំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញារ មហារាជ	វាហានេសុ ពលេសុ ច
ឥធម ធម្មំ ចរិត្យាន	រាជ សក្កំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញារ មហារាជ	កាមេសុ និកមេសុ ច
ឥធម ធម្មំ ចរិត្យាន	រាជ សក្កំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញារ មហារាជ	រជ្ជេសុ ជនបទេសុ ច
ឥធម ធម្មំ ចរិត្យាន	រាជ សក្កំ កមិស្សសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រះអង្គមិនប្រមាទចំពោះធម៌ណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសូមអនុមោ-  
 ទនាចំពោះធម៌នុ៎ះរបស់ព្រះអង្គ ក្ស័ត្រជាតស្សរៈប្រមាទចំពោះធម៌  
 ហើយ រមែងឃ្នាតចាកដែន ។ បពិត្រខត្តិយមហារាជ សូមទ្រង់  
 ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងមាតាបិតាទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រ-  
 ព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយនឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រខត្តិយ-  
 មហារាជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងព្រះរាជបុត្រនិងអគ្គមហេសី  
 បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយនឹងទៅ  
 កាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រខត្តិយមហារាជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្ត  
 ធម៌ក្នុងពួកមិត្រនិងអាមាត្យ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌  
 ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ  
 សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងពួកវាហនៈផង ក្នុងពួកពលផង បពិត្រ  
 ព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់  
 ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងពួកអ្នក  
 ស្រុកផង ក្នុងពួកអ្នកនិគមផង បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គ  
 ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

បញ្ញាសនិបាតេ ទុតិយំ ឧម្មាទន្តីជាតកំ

ធម្មញ្ញារ មហារាជ	សមណោ ព្រាហ្មណេសុ ច
ឥធិ ធម្មំ ចរិត្យាន	រាជ សក្កំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញារ មហារាជ	មិកបក្ខីសុ ខត្តិយ
ឥធិ ធម្មំ ចរិត្យាន	រាជ សក្កំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញារ មហារាជ	ធម្មោ ចិណ្ណោ <sup>(១)</sup> សុខារហោ
ឥធិ ធម្មំ ចរិត្យាន	រាជ សក្កំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញារ មហារាជ	ឥន្ទា ទេវា សព្វហ្មកា
សុចិណ្ណាន ទិវំ បត្តា	មា ធម្មំ រាជ បមាទោតិ ។

ឧម្មាទន្តីជាតកំ ទុតិយំ ។

---

១ ម. សុចិណ្ណោ ។



បញ្ញាសនិបាត ឧប្បាទន្តីជាតក ទី២

បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកដែនផង ក្នុង  
 ពួកអ្នកជនបទផង បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុង  
 លោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូម  
 ទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងសមណៈផង ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង បពិត្រ  
 ព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់  
 ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រខត្តិយមហារាជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោក  
 ពួកម្រឹគនិងបក្សី បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោក  
 នេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់  
 ប្រព្រឹត្តធម៌ចុះ (ដ្បិត) ធម៌ដែលគេសន្សំហើយ តែងនាំមកនូវ  
 សេចក្តីសុខ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះ  
 ហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់  
 ប្រព្រឹត្តធម៌ចុះ (ដ្បិត) ព្រះឥន្ទ្រទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយ  
 ព្រមទាំងព្រហ្ម បានដល់នូវអត្តភាព ជាទិព្វ ដោយសារធម៌  
 ដែលគេបានសន្សំទុកល្អហើយ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គកុំប្រមាទ  
 ចំពោះធម៌ឡើយ ។

ចប់ ឧប្បាទន្តីជាតក ទី ២ ។

មហាពោធិជាតកំ

[៥២] កិណ្ណុ ទណ្ឌំ កិមាជិនំ កី ឆត្តំ កី ឧបាហានំ  
កី អង្គុសញ្ច បត្តញ្ច សង្ឃាជិញ្ចាបិ ព្រាហ្មណ  
តរមាទរុចោ កណ្ណាសិ កិណ្ណុ បត្តយសេ ទិសំ ។

[៥៣] ទ្វាទសេតានិ វស្សានិ វសិតានិ តវន្តិកេ  
នាកិជាតាមិ សោណោន បិដ្ឋលេនាកិក្ខុជិតំ ។  
ស្វាយំ ទន្លោវ នទតិ សុក្កុទាបំ វិទំសយំ  
តវ សុត្វា សករិយស្ស វិតសទ្ធស្ស មំ បតិ ។

[៥៤] អហុ ឯស កតោ ទោសោ យថា ភាសសិ ព្រាហ្មណ  
ឯស ភិយ្យោ បសីទាមិ វស ព្រាហ្មណ មា ភមា ។

[៥៥] សព្វសេតោ បុរ អាសិ តតោបិ សពលោ អហុ  
សព្វលោហិតកោទានិ កាលោ បក្កមិត្តំ មម ។

## មហាពោធិជាតក

[៥២] (ព្រះបាទព្រហ្មទត្តត្រាស់សួរថា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ហេតុអ្វីក៏លោកប្រញាប់ប្រញាល់កាន់យកឈើច្រត់ផង ស្បែកខ្លាឃ្មុំផង ធ្មេត្រផង ស្បែកជើងផង តម្កក់ផង បាត្រផង សង្ឃារដីផង លោកប្រាថ្នា (ដើម្បីទៅ) កាន់ទិសណាហ្ន៎ ។

[៥៣] (ព្រះមហាសត្តឆ្លើយថា) អាត្មាកាតនៅក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិព្រះអង្គអស់ ១២ ឆ្នាំនេះហើយ មិនដែលស្គាល់សំឡេងដែលឆ្លែក្រហមព្រុសម្តងឡើយ ។ ឆ្លែនោះបញ្ចេញចង្កូមសស្ងាច ព្រុសដូចជាសាហារព្រោះពួ (ព្រះបន្ទូល) របស់ព្រះអង្គព្រមទាំងអគ្គមហេសីដែលមានជំនឿទៅប្រាសហើយ ក្នុងរវាងអាត្មាកាត ។

[៥៤] (ព្រះរាជា...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ទោសនុ៎ះខ្ញុំបានធ្វើហើយដូចជាលោកពោល ខ្ញុំនោះជ្រះថ្លាលើសដើម បពិត្រព្រាហ្មណ៍ សូមលោកគង់នៅ ចូរកុំទៅ ។

[៥៥] (ព្រះមហាសត្ត...) កាលពីដើម បាយសសុទ្ធ តពីនោះមក បាយពព្រុស ឥឡូវនេះ បាយក្រហមសុទ្ធ (កាលនេះ) ជាកាលគួរ អាត្មាកាតចៀសចេញទៅហើយ ។

បញ្ញាសនិបាតេ តតិយំ មហាពោធិជាតកំ

អព្ពន្ធរំ បុរេ អាសិ	តតោ មជ្ឈេ តតោ ពហិ
បុរា និទ្ធមនា ហោតិ	សយមេវ វជាមហំ ។
វីតសទ្ធិំ ន សេវេយ្យ	ឧទទានំវ លោទកំ
សចេបិ នំ អនុខណោ	វារិកទ្ធមកន្ធិកំ ។
បសន្នមេវ សេវេយ្យ	អប្បសន្នំ វិវដ្ឋយេ
បសន្នំ បយិរុចាសេយ្យ	រហទំ វុទកត្តិកោ ។
កជេ កជន្តំ បុរិសំ	អកជន្តំ ន កជ្ជយេ
អសប្បុរិសធម្មោ សោ	យោ កជន្តំ ន កជ្ជតិ ។
យោ កជន្តំ ន កជតិ	សេវមាទំ ន សេវតិ
សវេ មនុស្សចាបិដ្ឋោ	មិកោសាខស្សិតោ យថា ។
អច្ចាភិក្ខុណាសំសក្កា	អស្សមោ សរណោន ច
ឯតេន មិត្តា ដីវន្តិ	អកាលេ យាចនាយ ច ។

បញ្ញាសនិបាត មហាពោធិជាតក ទី ៣

ពីដើមអាសនៈរបស់ (អាត្មាកាព) នៅខាងក្នុង (ប្រាសាទ) តមក  
 នៅកណ្តាល (ក្បាលដណើរ) តពីនោះមកទៀត នៅខាងក្រៅ  
 អាត្មាកាពនឹងចេញទៅខ្លួនឯង មុនការបណ្តេញ ។ បុគ្គលមិន  
 ត្រូវសេពគប់បុគ្គលប្រាសចាកសទ្ធា ដែលទុកដូចអណ្ណាមិន  
 មានទឹក ប្រសិនបើ បុគ្គលកាយអណ្ណានោះ (ទឹកដែលចេញ  
 អំពីអណ្ណានោះ) មុខជាប្រកបដោយក្លិនកក់ពុំខាន ។ បុគ្គលត្រូវ  
 សេពគប់ចំពោះតែជនដែលជ្រះថ្លា ត្រូវរៀនចាកជនដែលមិនជ្រះ-  
 ថ្លា ត្រូវចូលទៅអង្គុយជិតជនដែលជ្រះថ្លា ដូចជាបុគ្គលត្រូវការ  
 ដោយទឹក (ចូលទៅរក) អន្លង់ទឹកដូច្នោះ ។ បុគ្គលគួរគប់រកបុរស  
 ដែលគប់រក (ខ្លួន) មិនគួរគប់រកបុរសដែលមិនគប់រក (ខ្លួន) ទេ  
 បុគ្គលណា មិនគប់រកបុគ្គល ដែលគប់រក (ខ្លួន) បុគ្គលនោះ  
 ឈ្មោះថាកាន់ធម៌របស់អសប្បុរស ។ បុគ្គលណាមិនគប់រកបុគ្គល  
 ដែលគប់រក (ខ្លួន) មិនសេពគប់ចំពោះបុគ្គល ដែលសេពគប់  
 (នឹងខ្លួន) បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សអាក្រក់ផុត ដូចជាម្រឹគ  
 ដែលអាស្រ័យនៅលើមែកឈើ (ស្វា) ។ មិត្តទាំងឡាយលោក  
 ចិត្តពីគ្នាដោយហេតុនេះគឺ ដោយនៅច្រឡំក្រឡំគ្នាញឹកពេក ១  
 ដោយការមិនជួបគ្នាសោះ ១ ដោយការសូមក្នុងកាលមិនគួរ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តស្មា នាភិក្ខុណំ កច្ឆេ	ន ច កច្ឆេ ចិរាចិរំ
កាលេន យាចំ យាចេយ្យ	ឯវំ មិត្តា ន ដីរេ <sup>(១)</sup> ។
អតិចិរំ និវាសេន	មិយោ ភវតិ អប្បិយោ
អាមន្ត ខោ តំ កច្ឆាម	បុរា តេ ហោម អប្បិយា ។
[៥៦] ឯវំ ចេ យាចមាណំ	អញ្ចសី ធាវពុជ្ឈសិ
បរិចារិកាណំ សត្តាណំ	វចនំ ន កកោសិ នោ
ឯវន្តំ អភិយាចាម	បុន កយិរាសិ បរិយាយំ ។
[៥៧] ឯវព្វោ នោ វិហារតំ	អន្តរាយោ ន ហោស្សតិ
តុយ្ហំ វាបិ មហារាជ	មយ្ហំ វា រដ្ឋវឌ្ឍន
អប្បេវ ធាម បស្សេម	អហោរត្តានមច្ចុយេ ។
[៥៨] ឧទីរណា ចេ សង្កត្យា	កាវាយមនុវត្តតិ

១ ម. ន ជិយេវ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនត្រូវទៅញឹក ៗ ផង មិនត្រូវទៅ  
(ឃ្នាតគ្នា)យូរពេកផង គប្បីសូមនូវរបស់ដែលគួរសូមតាមកាល  
ផង យ៉ាងនេះទើបមិត្តទាំងឡាយមិនលាក់ចិត្តពីគ្នា ។ បុគ្គល  
ធ្លាប់ជាទីស្រឡាញ់ ទៅជាមិនជាទីស្រឡាញ់វិញ ព្រោះនៅរួមគ្នា  
យូរពេក អាត្មាកាតសូមលាព្រះអង្គទៅមុន យើងទាំងឡាយ  
នោះ មិនជាទីស្រឡាញ់គ្នាទេ ។

[៥៦] (ព្រះរាជា...) បើលោកម្ចាស់ មិនទទួលដឹងនូវអញ្ញាលីរបស់  
យើងទាំងឡាយ ដែលអង្វរយ៉ាងនេះ មិនធ្វើតាមពាក្យយើង  
ដែលជាសត្វបម្រើទេ យើងខ្ញុំសូមអង្វរលោកម្ចាស់យ៉ាងនេះ សូម  
លោកម្ចាស់ធ្វើនូវសេចក្តីប្រាថ្នា (ដើម្បីមកក្នុងទីនេះ) ម្តង ៗ ។

[៥៧] (ពោធិសត្ត...) បពិត្រមហារាជ ទ្រង់មានសេចក្តីចម្រើនក្នុង  
ដែន កាលបើយើងទាំងឡាយនៅ(ផ្សេងគ្នា) យ៉ាងនេះ អន្ត-  
រាយនឹងមិនមានដល់ព្រះអង្គផង ដល់អាត្មាកាតផង សូមយើង  
ទាំងឡាយ ចូបគ្នាក្នុងកាលកន្លងទៅមួយថ្ងៃ មួយយប់ ។

[៥៨] (ព្រះមហាសត្វទម្លាយនូវវាទៈ របស់អាមាត្យជាអហេតុកវាទីថា)

បញ្ញាសនិបាតេ តតិយំ មហាពោធិជាតកំ

អកាមា អករណីយំ វា ករណីយំ វាបិ ក្រុព្វតិ

អកាមករណីយស្មី ក្លិដ ចាបេន លិម្បតិ ។

សោ ចេ អត្តោ ច ធម្មោ ច កល្យាណោ ន ច ចាបកោ

កោតោ ចេ វចនំ សច្ចំ សុហតោ វានពោ មយា ។

អត្តនោ ចេ ហិ វាទស្ស អបរាធំ វិជានិយ

ន មំ ត្ថំ ករហេយ្យាសិ កោតោ វានោ ហិ តាទិសោ ។



បញ្ញាសនិបាត មហាពោធិជាតក ទី៣

បើពាក្យ (របស់អ្នកថា) សត្វប្រព្រឹត្តទៅតាមសង្កតិ<sup>១</sup>) (នៃ  
អភិជាតិទាំង ៦) និងសភាវៈសត្វធ្វើនូវអំពើ ដែលមិនគួរធ្វើ  
(បាប) ឬអំពើដែលគួរធ្វើ (បុណ្យ) តើនរណា ក្នុងលោក  
នេះ ប្រឡាក់ដោយបាប ព្រោះអំពើដែលធ្វើដោយការមិនចង់ ។  
បើ (សេចក្តីនៃភាសិតរបស់អ្នក គឺអហេតុកវាទ) នោះ ជាអត្ថ  
ផង ជាធម៌ផង ល្អ មិនអាក្រក់ទេ បើពាក្យរបស់អ្នកដ៏ចម្រើន ជា  
ពាក្យពិត ពានរក៍ឈ្មោះថាអាត្មាសម្លាប់ត្រូវហើយ ។ បើអ្នក  
ដឹងនូវកំហុសនៃវាទៈរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវតិះដៀលអាត្មាទេ ដ្បិត  
វាទៈរបស់អ្នកដ៏ចម្រើន បែបនោះ ។

---

១ នេះជាសេចក្តីយល់របស់ជនជាអហេតុកវាទី ។ ក្នុងអដ្ឋកថាសាមញ្ញផលសូត្រ មានសេចក្តីពន្យល់ថា អភិជាតិទាំង ៦ នោះគឺ កណ្តាភិជាតិ (ជាតិខ្មៅ) បានដល់ព្រានម្រឹត ព្រានបក្សី ជាដើម ១ នីលាភិជាតិ (ជាតិខៀវ) បានដល់ភិក្ខុក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ១ លោហិតាភិជាតិ (ជាតិក្រហម)បានដល់ពួកនិគ្រន្ត ១ ហាលិទ្ធាភិជាតិ(ជាតិលឿងដូចមៀត) បានដល់ពួកអចេលកសាវ័ក ១ សុក្កាភិជាតិ(ជាតិស)បានដល់ពួកអាជីវក ១ បរមសុក្កាភិជាតិ(ជាតិសណាស់) បានដល់ពួកជនជានន្ទគោត្រនិងវច្ឆគោត្រជាដើម ។ ការត្រាច់ទៅក្នុងអភិជាតិទាំង៦ឈ្មោះថា សង្កតិ ។ ធម្មតាដែលកើតឡើងដូចៗគ្នា ឈ្មោះថាសភាវៈប្រៀបដូចបន្លាដែលស្រូចឯង ផ្លែខ្ចិតមានសណ្ឋានមូលដោយខ្លួនឯង សត្វម្រឹតបក្សីមានសណ្ឋានរូបរាងវិចិត្រផ្សេង ដោយធម្មតាឯងយ៉ាងណាមិញ លោកទាំងអស់មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅយ៉ាងដូច្នោះ មិនបាច់អាស្រ័យហេតុបច្ច័យឡើយ ប្រៀបដូចបន្លាជាដើម យ៉ាងនោះឯង ឈ្មោះថា សភាវៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៥៩] ឥស្សរោ សព្វលោកស្ស សចេ កាយ្យតិ ដីវិតំ

ឥទ្ធិ ព្យសនការព្វ កម្មំ កល្យាណាចាបកំ

និទ្ទេសការី បុរិសោ ឥស្សរោ តេន លិម្បតិ ។

សោ ចេ អត្តោ ច ធម្មោ ច កល្យាណោ ន ច ចាបកោ

កោតោ ច វចនំ សច្ចំ សុហិតោ វាណោ មយា ។

អត្តនោ ចេ ហិ វាណស្ស អបរាជំ វិជានិយ

ន មំ ត្ថំ ករហោយ្យាសិ កោតោ វាណោ ហិ តាទិសោ ។

[៦០] សចេ បុព្វេកតហេតុ សុខទុក្ខំ និកច្ឆតិ

ចោរាណកំ កតំ ចាបំ តមេសោ មុញ្ញតេ ឥណំ

ចោរាណកឥណមោក្ខោ ក្លិដ ចាបេន លិម្បតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៥៧] (ព្រះមហាសត្តទម្ងាយនូវវាទៈរបស់អាមាត្យ ជាតស្សរករណា-  
 វាទីថា) ប្រសិនបើព្រះតស្ស ចាត់ចែងជីវិតរបស់សត្វលោក  
 ទាំងអស់ផង ចាត់ចែងនូវឫទ្ធិ គឺតស្សរិយយសផង នូវភាពនៃ  
 សេចក្តីវិនាសផង នូវកម្មល្អនិងអាក្រក់ផង មានបុរស (ណាមួយ)  
 ជាអ្នកធ្វើតាមបង្គាប់ (របស់ព្រះតស្សនោះ)ព្រះតស្សទេតើ តែង  
 ប្រឡាក់ដិតដាម ដោយអំពើអាក្រក់នោះ(ដោយខ្លួនឯង) ។  
 បើ (សេចក្តីនៃភាសិតរបស់អ្នក) នោះ ជាអត្ថផង ជាធម៌ផង  
 ល្អ មិនអាក្រក់ទេ បើពាក្យរបស់អ្នកដ៏ចម្រើន ជាពាក្យពិត ពានរ  
 ក៏ឈ្មោះថាអាត្មាសម្លាប់ត្រូវហើយ ។ បើអ្នកដឹងច្បាស់នូវកំហុស  
 នៃវាទៈរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវតិះដៀលអាត្មាទេ ដ្បិតវាទៈរបស់  
 អ្នកដ៏ចម្រើន បែបនោះ ។

[៦០] (ព្រះមហាសត្តទម្ងាយនូវវាទៈ នៃអាមាត្យដែលជាបុព្វេកត-  
 ហេតុវាទីថា) បើបុគ្គលដល់នូវសុខទុក្ខ ព្រោះហេតុនៃអំពើ  
 ដែលខ្លួនធ្វើក្នុងកាលមុន បុគ្គលនោះឯង រមែងរួចចាកបំណុល  
 នោះ ដែលជាអំពើអាក្រក់ គឺខ្លួនធ្វើពីដើមមក (កាល  
 បើយ៉ាងនេះ) អាត្មាក៏ឈ្មោះថា បានរួចចាកបំណុលចាស់  
 តើនរណា ក្នុងលោកនេះប្រឡាក់ដោយបាប ។

បញ្ញាសនិបាតេ តតិយំ មហាពោធិជាតកំ

សោ ចេ អត្តោ ច ធម្មោ ច កល្យាណោ ន ច ចាបកោ  
 កោតោ ចេ វចនំ សច្ចំ សុហតោ វានោ មយា ។  
 អត្តនោ ចេ ហិ វាទស្ស អបរាជំ វិជានិយ  
 ន មំ ត្ថំ ករហោយ្យាសិ កោតោ វានោ ហិ តាទិសោ ។

[៦០] ចតុន្ទ្រិយេវុចាទាយ រូបំ សម្ពោតិ ចាណំ

យតោ ច រូបំ សម្ពោតិ តត្ថេវានុបកច្ចតិ ។  
 ឥនេវ ដីវតិ ដីវោ មេច្ច មេច្ច វិនស្សតិ  
 ឧច្ឆិជ្ជតិ អយំ លោកោ យេ ពាលា យេ ច បណ្ឌិតា  
 ឧច្ឆិជ្ជមាណេ លោកស្មី កិច្ច ចាមេន លិម្បតិ ។

សោ ចេ អត្តោ ច ធម្មោ ច កល្យាណោ ន ច ចាបកោ  
 កោតោ ចេ វចនំ សច្ចំ សុហតោ វានោ មយា ។  
 អត្តនោ ចេ ហិ វាទស្ស អបរាជំ វិជានិយ  
 ន មំ ត្ថំ ករហោយ្យាសិ កោតោ វានោ ហិ តាទិសោ ។

បញ្ញាសនិបាត មហាពោធិជាតក ទី៣

បើ (សេចក្តីនៃភាសិតរបស់អ្នក) នោះជាអត្ថផង ជាធម៌ផង ល្អ មិនអាក្រក់ទេ បើពាក្យរបស់អ្នកដ៏ចម្រើន ជាពាក្យពិត ពានរក៍ឈ្មោះថាអាត្មាសម្លាប់ត្រូវហើយ ។ បើអ្នកដឹងច្បាស់នូវកំហុសនៃវាទៈរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវតិះដៀលអាត្មាទេ ដ្បិតវាទៈរបស់អ្នកដ៏ចម្រើន បែបនោះ ។

[៦១] (ព្រះមហាសត្តទម្លាយ នូវវាទៈរបស់អាមាត្យ ជាឧច្ឆេទវាទីថា) រូបក្ខន្ធរបស់សត្វទាំងឡាយ តែងកកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវកូតរូបទាំង ៤ (មានដីជាដើម) ឯរូប (នោះ) កកើតឡើងអំពីកូតរូបណា (ដល់ពេលរលត់) ក៏ត្រឡប់ទៅក្នុងកូតរូបនោះវិញ ។ ដីវៈរស់នៅក្នុងលោកនេះ លុះរម្ងាយខន្ធទៅហើយនឹងសាបសូន្យក្នុងបរលោក លោកនេះដាច់សូន្យ ជនទាំងឡាយ ទាំងពាលទាំងបណ្ឌិត (រមែងសូន្យដូចគ្នា) កាលបើលោកនេះដាច់សូន្យហើយ តើនរណា ក្នុងលោកនេះ ប្រឡាក់ដោយបាប ។ បើ (សេចក្តីនៃភាសិតរបស់អ្នក) នោះ ជាអត្ថផង ជាធម៌ផង ល្អ មិនអាក្រក់ទេ បើពាក្យរបស់អ្នកដ៏ចម្រើន ជាពាក្យពិត ពានរក៍ឈ្មោះថាអាត្មាសម្លាប់ត្រូវហើយ ។ បើអ្នកដឹងច្បាស់នូវកំហុសនៃវាទៈរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវតិះដៀលអាត្មាទេ ដ្បិតវាទៈរបស់អ្នកដ៏ចម្រើន បែបនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៦២] អាហុ ខត្តវិទា<sup>(១)</sup> លោកេ ពាលា បណ្ឌិតមាទិណោ  
 មាតវំ បិតវំ ហញ្ញោ អថោ ជេដ្ឋបិ ភាតវំ  
 ហនេយ្យ បុត្តទារេ ច អត្តោ ចេ តាទិសោ សិយា ។

[៦៣] យស្ស រុក្ខស្ស ឆាយាយ ទិសីទេយ្យ សយេយ្យ វា  
 ន តស្ស សាទំ ភញ្ញេយ្យ មិត្តទុញ្ញោ ហិ ចាបកោ ។  
 អថ អត្តោ សមុប្បន្នេ សមូលមបិ អព្ពហោ  
 អត្តោ មេ សមូលេនាបិ សុហតោ វានោ មយា ។  
 សោ ចេ អត្តោ ច ធម្មោ ច កល្យាណោ ន ច ចាបកោ  
 កោតោ ចេ វចនំ សច្ចំ សុហតោ វានោ មយា ។  
 អត្តនោ ចេ ហិ វានស្ស អបរាទំ វិជានិយ  
 ន មំ ត្ថំ ករហេយ្យាសិ កោតោ វានោ ហិ តាទិសោ ។

១ ម. អាហុ ខត្តវិទា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៦២] (ព្រះមហាសត្តទម្ងាយ នូវវាទៈរបស់អាមាត្យ ជាខត្តវិជ្ជាវាទីថា)  
ជនទាំងឡាយអ្នកមានខត្តវិជ្ជា (វិជ្ជាខាងការគាស់រំលើង) ក្នុង  
លោក ជាជនពាលសោះទេ តែមានមានៈថាជាបណ្ឌិត ពោលថា  
បុគ្គលសម្លាប់មាតាក៏បាន បិតាក៏បាន ពុំនោះសោតទេ សម្លាប់  
បងប្អូន ឬកូនប្រពន្ធក៏បាន ប្រសិនបើមានប្រយោជន៍បែបនោះ ។

[៦៣] (មហាសត្តប្រកាសនូវលទ្ធិរបស់ខ្លួនថា) បុគ្គលអង្គុយក្តី ដេក  
ក្តី ក្រោមម្លប់ឈើណា មិនត្រូវកាប់មែកឈើនោះទេ ដ្បិត  
បុគ្គលប្រទូស្តមិត្រ ជាមនុស្សអាក្រក់ ។ (ចំណែកខាងអ្នក ពោល  
ថា) កាលបើប្រយោជន៍កើតឡើង (ចំពោះខ្លួន) ហើយ បុគ្គល  
គប្បីគាស់រំលើង សូម្បីទាំងឫសក៏បាន (ដូច្នោះ) ពានរក៍ឈ្មោះ  
ថា អាត្មាសម្លាប់ត្រូវហើយ ព្រោះអាត្មាត្រូវការដោយស្បៀង ។  
បើសេចក្តីនៃភាសិតរបស់អ្នកនោះ ជាអត្តផង ជាធម៌ផង ល្អ  
មិនអាក្រក់ទេ បើពាក្យរបស់អ្នកដ៏ចម្រើន ជាពាក្យពិត ពានរ  
ក៍ឈ្មោះថាអាត្មាសម្លាប់ត្រូវហើយ ។ បើអ្នកដឹងច្បាស់នូវកំហុស  
នៃវាទៈរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវតិះដៀលអាត្មាទេ ដ្បិតវាទៈរបស់  
អ្នកដ៏ចម្រើន បែបនោះ ។

បញ្ញាសនិបាតេ តតិយំ មហាពោធិជាតកំ

[៦៤] អហេតុវេទោ បុរិសោ យោ ច ឥស្សរកុត្តិកោ  
 បុព្វេកតី ច ឧច្ឆេទី យោ ច ខត្តរិទោ នរោ ។  
 ឯតេ អសប្បុរិសា លោកេ ពាលា បណ្ឌិតមាជិទោ  
 ករេយ្យ តាទិសោ ចាបំ អថោ អញ្ញម្បិ ការយេ  
 អសប្បុរិសសំសត្តោ ទុក្ខញ្ញោ កដុកុទ្រយោ ។

[៦៥] ឧវត្តរូបេន ពកាសុ បុព្វេ  
 អសង្កតោ អជយូចំ ឧបេតិ  
 ហន្ធា ឧរណី អជិយំ អជញ្ច  
 ហន្ធា<sup>(១)</sup> សយិត្វា យេន កាមំ បលេតិ ។  
 តថាវិទេកេ សមណាព្រាហ្មណាសេ  
 ឆទនំ កត្វា វេញយន្តិ មនុស្សេ  
 អនាសកា ថណ្ឌិលសេយ្យកា ច  
 រដោជលំ ឧក្កុដិកប្បធានំ  
 បរិយាយភត្តញ្ច អចានកត្តា  
 ចាចាចារា អរហន្តោ វេទានា ។

---

១ ឱ. ចិត្រា ។ ម. ឧត្រា ។



បញ្ញាសនិបាត មហាពោធិជាតក ទី ៣

[៦៤] (ព្រះមហាសត្ត សម្តែងធម៌ដល់ព្រះរាជាថា) (បុរសអ្នកលុះ ក្នុងអំណាចនៃទិដ្ឋិ ៥ នាក់គឺ) បុរសជាអហេតុវាទ ១ ជា ឥស្សរកតវាទ ១ ជា បុព្វេកតវាទ ១ ជា ឧច្ឆេទវាទ ១ ជា ខត្តវិជ្ជវាទ ១ នេះជាអសប្បុរសក្នុងលោក ជាមនុស្សពាល តែប្រកាន់ខ្លួនថា ជាបណ្ឌិត បុរសបែបនោះធ្វើបាប (ខ្លួនឯង) ថែមទាំងញ៉ាំងអ្នក ដទៃឲ្យធ្វើបាបទៀតផង ការនៅច្រឡំក្រឡំនឹងអសប្បុរស មាន ទុក្ខជាទីបំផុត មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយជាកម្រៃ ។

[៦៥] កាលពីដើម មានសត្វកុកមួយមានរូបដូចចៀម កាលបើឥតគេ សង្ស័យ ក៏ចូលទៅរកហ្វូងពពែ សម្លាប់មេចៀមផង មេពពែ ផង ពពែឈ្មោលផង លុះសម្លាប់បានហើយ ក៏ហើរទៅតាម បំណងរបស់ខ្លួន ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក៏បែបនោះដែរ ធ្វើនូវគ្រឿងបិទបាំង ហើយបញ្ឆោតមនុស្សទាំងឡាយ (ពួកខ្លះ) ជាអ្នកមិនបរិភោគអាហារ (ពួកខ្លះ) ជាអ្នកដេកលើផែនដី (ពួក ខ្លះ) ទុកក្តែល (ពួកខ្លះ) ព្យាយាមអង្គុយច្រហោង (ពួកខ្លះ) បរិភោគបាយ ដោយកំណត់ថ្ងៃ (ពួកខ្លះ) មិនផឹកទឹក មាន មារយាទអាក្រក់ នាំគ្នាពោលថា ខ្លួនជាអរហន្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ឯតេ អសប្បុរិសា លោកេ	ពាលា បណ្ឌិតមាណិណោ
ករេយ្យ តាទិសោ ចាបំ	អថោ អញ្ញម្បិ ការាយេ
អសប្បុរិសសំសក្កោ	ទុក្ខុន្តោ កដុកុទ្រិយោ ។
យមាហុ នត្ថិ រិយន្តិ	ហេតុញ្ច អបរទន្តិ យេ
បរការំ អត្តការញ្ច	យេ តុច្ឆំ សមវណ្ណយុំ ។
ឯតេ អសប្បុរិសា លោកេ	ពាលា បណ្ឌិតមាណិណោ
ករេយ្យ តាទិសោ ចាបំ	អថោ អញ្ញម្បិ ការាយេ
អសប្បុរិសសំសក្កោ	ទុក្ខុន្តោ កដុកុទ្រិយោ ។
សចេ ហិ រិយំ ឆាស្ស	កម្មំ កល្យាណាចាបកំ
ន ភវេ វឌ្ឍកី រាជា	នបិ យន្តានិ ការាយេ ។
យស្មា ច រិយំ អត្ថិ	កម្មំ កល្យាណាចាបកំ
តស្មា យន្តានិ ការេតិ	រាជា ភវតិ វឌ្ឍកី ។
យទិ វស្សសតំ ទេវោ	ន វស្សេ ន ហិមំ បតេ
ឧច្ឆិដ្ឋេយ្យ អយំ លោកោ	វិនស្សេយ្យ អយំ បជា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ជនទាំងនុំ៖ ជាអសប្បុរសក្នុងលោក ជាមនុស្សពាល តែប្រកាន់  
ខ្លួនថាជាបណ្ឌិត បុគ្គលបែបនោះធ្វើបាប (ខ្លួនឯង) ផង ថែម  
ទាំងញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យធ្វើបាបទៀតផង ការនៅច្រឡំដោយ  
អសប្បុរសមានទុក្ខជាទីបំផុត មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយជាកម្រៃ ។  
ពួកជនណា ពោលថា ព្យាយាមឥតអំពើផង មិនពោលអាង  
ហេតុផង ពណ៌នានូវអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ និងអំពើរបស់ខ្លួន  
ថាជាអំពើសូន្យទេផង ។ ពួកជននុំ៖ជាអសប្បុរស ក្នុងលោក  
ជាមនុស្សពាល តែប្រកាន់ខ្លួនថាជាបណ្ឌិត បុរសបែបនោះធ្វើ  
បាប (ខ្លួនឯង) ផង ថែមទាំងញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យធ្វើបាបទៀត  
ផង ការនៅច្រឡំដោយអសប្បុរស មានទុក្ខជាទីបំផុត  
មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយជាកម្រៃ ប្រសិនបើការព្យាយាមឥត  
អំពើ មិនមានអំពើល្អនិងអាក្រក់ទេ ព្រះរាជាមិនគប្បីចិញ្ចឹមនូវ  
ជាងឈើ ទាំងមិនគប្បីឲ្យគេធ្វើ នូវយន្តទាំងឡាយឡើយ ។  
ព្រោះហេតុតែការព្យាយាមមានផង អំពើល្អនិងអាក្រក់មានផង  
បានជា ព្រះរាជាតែងចាត់ឲ្យធ្វើ នូវយន្តទាំងឡាយ តែង  
ចិញ្ចឹមនូវជាងឈើ ។ ប្រសិនបើភ្លៀងខានបង្កុះចុះ រហូត  
មួយរយឆ្នាំ ទាំងទឹកសន្សើម ក៏មិនធ្លាក់ចុះសោះ មុខជា  
លោកនេះ នឹងសូន្យឈឹង ពពួកសត្វនេះ នឹងវិនាស ។

បញ្ញាសនិបាតេ តតិយំ មហាពោធិជាតកំ

យស្មា ច វស្សតិ ទេវោ	ហិមញ្ញានុបុសីយតិ
តស្មា សស្សានិ បច្ចន្តិ	រដ្ឋញ្ច ចាលយតេ ចិវំ ។
កវញ្ចោ តរមាណំ	ជិម្ហំ កច្ចតិ បុដ្ឋវោ
សញ្ចា តា ជិម្ហំ កច្ចន្តិ	នេត្តេ ជិម្ហំ កតេ សតិ ។
ឯវមេវ មនុស្សេសុ	យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ
សោ ចេ អធម្មំ ចរតិ	បកេវ ឥតរា បជា
សព្វំ រដ្ឋំ ទុក្ខំ សេតិ	រាជា ចេ ហោតិ អធម្មិកោ ។
កវញ្ចោ តរមាណំ	ឧដ្ឋំ កច្ចតិ បុដ្ឋវោ
សញ្ចា តា ឧដ្ឋំ កច្ចន្តិ	នេត្តេ ឧដ្ឋំ កតេ សតិ ។
ឯវមេវ មនុស្សេសុ	យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ
សោ ចេបិ ធម្មំ ចរតិ	បកេវ ឥតរា បជា
សព្វំ រដ្ឋំ សុខំ សេតិ	រាជា ចេ ហោតិ ធម្មិកោ ។
មហារុក្ខស្ស ផលិនោ	អាមំ ធិន្ទតិ យោ ផលំ
វសញ្ចស្ស ន ជាណតិ	ពីជញ្ចស្ស វិនស្សតិ ។

បញ្ញាសនិបាត មហាពោធិជាតក ទី ៣

ព្រោះហេតុតែភ្លៀង បង្ករចុះផង ទាំងទឹកសន្សើម ក៏ផ្សើម  
 រឿយ ។ ផង បានជាសន្ធឹងទាំងឡាយ លូតលាស់ល្អ ទាំង  
 អ្នកដែន ក៏ព្រះរាជាទ្រង់រក្សា អស់កាលជាអង្វែងផង ។  
 កាលពួកគោ កំពុងឆ្លងទៅ (កាន់ទីណាមួយ) បើគោ  
 បាទៅរៀច កាលបើគោបា នាំពួកគោទៅរៀច មេគោទាំង  
 អស់នោះក៏ទៅរៀច ។ បណ្តាពួកមនុស្សក៏ដូច្នោះដែរ បុគ្គល  
 ណាដែលអ្នកផងសន្មតថា ប្រសើរផុត បើបុគ្គលនោះប្រព្រឹត្ត  
 អធម៌ហើយ នឹងចាំបាច់និយាយថ្វី ដល់ប្រជាជនក្រៅនេះ បើព្រះ  
 រាជាមិនប្រកបដោយធម៌ អ្នកដែនទាំងអស់ក៏ដេកជាទុក្ខ ។ កាល  
 ពួកគោ កំពុងឆ្លងទៅ បើគោបាទៅត្រង់ កាលបើគោបានាំ  
 គេទៅត្រង់ មេគោទាំងអស់នោះក៏ទៅត្រង់ ។ ពួកមនុស្សក៏  
 ដូច្នោះដែរ បុគ្គលណាដែលអ្នកផងសន្មតថា ប្រសើរផុត ប្រ-  
 សិនបើ បុគ្គលនោះប្រព្រឹត្តអធម៌ នឹងចាំបាច់និយាយថ្វី ដល់  
 ប្រជាជនក្រៅនេះ បើព្រះរាជាប្រកបដោយធម៌ អ្នកដែនទាំង  
 អស់ក៏ដេកជាសុខ ។ បុគ្គលណា បេះផ្លែខ្លី នៃឈើធំ  
 ដែលមានផ្លែ (បុគ្គលនោះ) រមែងមិនដឹងនូវវេស នៃផ្លែឈើ  
 នោះផង ទាំងពូជ នៃផ្លែឈើនោះ ក៏វិនាសទៅផង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

មហារុក្ខបមំ រដ្ឋំ	អធម្មេន [យោ] បសាសតិ
រសញ្ចស្ស ន ជាតាតិ	រដ្ឋញ្ចស្ស វិនស្សតិ ។
មហារុក្ខស្ស ផលិនោ	បក្កំ ធិន្ទតិ យោ ផលំ
រសញ្ចស្ស វិជាតាតិ	ពិជញ្ចស្ស ន នស្សតិ ។
មហារុក្ខបមំ រដ្ឋំ	ធម្មេន យោ បសាសតិ
រសញ្ចស្ស វិជាតាតិ	រដ្ឋញ្ចស្ស ន នស្សតិ ។
យោ ច រាជា ជនបទំ	អធម្មេន បសាសតិ
សព្វោសធីតិ សោ រាជា	វិរុទ្ធា ហោតិ ខត្តិយោ ។
តថេវ នេតមេ ហីសំ	យេ យុត្តា កយវិក្កយេ
ឱជនានពលីការេ	ស កោសេន វិរុដ្ឋតិ ។
បហារវេខេត្តញ្ញ	សដ្ឋាមេ កតនិស្សមេ
ឧស្សិតេ ហីសយំ រាជា	ស ពលេន វិរុដ្ឋតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រះរាជាណាគ្រប់គ្រងដែនដែលប្រៀបដូចដើមឈើធំ ដោយអធម៌ (ព្រះរាជានោះ) ឈ្មោះថា មិនជ្រាបនូវវេសរបស់ដែននោះផង ទាំងដែនរបស់ព្រះរាជានោះក៏វិនាសផង ។ បុគ្គលណាបេះផ្ទៃឈើ ទំនៃដើមឈើធំដែលមានផ្ទៃ បុគ្គលនោះរមែងដឹងនូវវេសនៃផ្ទៃឈើ នោះផង ទាំងពូជរបស់ផ្ទៃឈើនោះក៏មិនវិនាសផង ។ ព្រះរាជា ណាគ្រប់គ្រងដែន ដែលប្រៀបដូចជាដើមឈើធំដោយធម៌ (ព្រះ រាជានោះ) ឈ្មោះថាបានជ្រាបនូវវេសរបស់ដែននោះផង ទាំងដែន របស់ព្រះរាជានោះក៏មិនវិនាសផង ។ ព្រះរាជាណាមួយ គ្រប់គ្រង ជនបទដោយអធម៌ (លុះអំណាចអគតិ) ព្រះរាជាជាខត្តិយៈ នោះ ឈ្មោះថា សាបសូន្យចាកដើមឈើ ដែលត្រូវជាឱសធា ទាំងអស់ ។ មួយទៀត (ព្រះរាជាអង្គណា) បៀតបៀនពួក កុដុម្ពិក៍ ដែលនៅក្នុងនិគម (ផង) បៀតបៀនពួកពាណិជដែល ប្រកបក្នុងការលក់ចេញទិញចូល ជាអ្នកធ្វើនូវការថ្វាយពន្ធដារ និងពលិការ (ផង) ព្រះរាជានោះ ឈ្មោះថាសាបសូន្យចាក ឃ្នាំង ។ ព្រះរាជាណា បៀតបៀននូវខ្មាន់ធ្នូ ដែលជាអ្នកដឹង នូវកន្លែងយ៉ាងតំណ ដែលគួរប្រហារ និងពួកទាហានធំ ដែលជាអ្នកពិចារណាធ្វើការក្នុងសង្គ្រាម និងមហាមាត្យដែល មានស័ក្តិធំ ។ ព្រះរាជានោះ ឈ្មោះថា សាបសូន្យចាកពល ។

បញ្ញាសនិបាតេ តតិយំ មហាពោធិជាតកំ

តថេវ ឥសយោ ហីសំ	សំយមេ ព្រហ្មចារិយេ
អធម្មចារី ខត្តិយោ	សោ សក្កេន វិរុដ្ឋតិ ។
យោ ច រាជា អធម្មដ្ឋោ	ភរិយំ ហន្តិ អទ្ធុសកំ
លុទ្ធិំ បសវតេ ហានំ	បុត្តេហិ ច វិរុដ្ឋតិ ។
ធម្មំ ចរេ ជានបទេ	នេកមេសុ ពលេសុ ច
ឥសយោ ច ន ហីសេយ្យ	បុត្តទារេ សមញ្ជារេ ។
ស តាទិសោ ភ្លមិបតិ	រដ្ឋទាលោ អកោធនោ
សាមន្តេ សម្បកម្មេតិ	ឥន្ទ្រាវ អសុរាធិទោតិ ។

មហាពោធិជាតកំ តតិយំ ។

### តស្សុទ្ធានំ

សនិទ្ធិនិកម្បយនោ បបមោ  
 ទុតិយោ បន សឧម្មទន្តីរោ  
 តតិយោ បន ពោធិសិរីរ្យយនោ  
 កថិតា បន តីណិ ជិនេន សុកា ។

បញ្ញាសនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។



បញ្ញាសនិបាត មហាពោធិជាតក ទី ៣

ក្ស័ត្រណាប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ បៀតបៀនពួកឥសីអ្នកសង្រួម ប្រព្រឹត្ត  
 ធម៌ដ៏ប្រសើរ ដូចជាបៀតបៀននូវពួកអ្នកនិគមដូច្នោះ ក្ស័ត្រនោះ  
 ឈ្មោះថា សាបសូន្យចាកឋានសួគ៌ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះរាជា  
 ណាមិនបិតនៅក្នុងធម៌ សម្លាប់អគ្គមហេសីដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្ត  
 ព្រះរាជានោះឈ្មោះថាបានចូបប្រទះនូវឋានៈដ៏អាក្រក់ផង ឈ្មោះ  
 ថាសាបសូន្យចាកកូនទាំងឡាយផង ។ ព្រះរាជាត្រូវតែប្រព្រឹត្តធម៌  
 ផង មិនត្រូវបៀតបៀនអ្នកជនបទនិងអ្នកនិគមផង ពួកពល  
 ផង ពួកឥសីផង គប្បីប្រព្រឹត្តស្មោះស្មើចំពោះកូននិងប្រពន្ធផង ។  
 ព្រះរាជានោះ ទើបឈ្មោះថាជាម្ចាស់នៃផែនដី ឈ្មោះថា អ្នក  
 គ្រប់គ្រងនូវដែន ឈ្មោះថាជាអ្នកមិនក្រោធ រមែងញ៉ាំងពួកអ្នក  
 ដែនជិតខាងឲ្យរំភើបញ្ជាប់ញ័រ ដូចព្រះឥន្ទជាធំជាងអសុរ ។

ចប់ មហាពោធិជាតក ទី ៣ ។

ឧទ្ទាននៃបញ្ញាសនិបាតនោះ គឺ

- និទ្ទេសទី ១ ប្រកបដោយនាងរាជធីតាព្រះនាម នឡិនិកា ១
- និទ្ទេសទី ២ ប្រកបដោយសេដ្ឋីធីតាឈ្មោះឧម្មាទន្តីដ៏ប្រសើរ ១
- និទ្ទេសទី ៣ ប្រកបដោយតាបសមានសិរីឈ្មោះ ពោធិ ១
- និទ្ទេសទាំង ៣ ដ៏ល្អ(នេះ) ព្រះជិនស្រីទ្រង់សម្តែងទុកមកហើយ ។

ចប់ បញ្ញាសនិបាត ។

សង្ឃិនិបាតេ បឋមំ សោណកជាតកំ

សង្ឃិនិបាតជាតកំ

សោណកជាតកំ

[៦៦] កស្ស្ហ<sup>(១)</sup> សុត្តា សតំ ទម្មិ សហស្សំ ទិដ្ឋ សោណកំ  
 កោ មេ សោណកមក្ខាតិ សហាយំ បំសុកីឡិតំ ។  
 អថ ព្រិ មាណវកោ ទហារោ បញ្ចច្ចុក្សកោ  
 មយ្ហំ សុត្តា សតំ ទេហិ សហស្សំ ទិដ្ឋ សោណកំ  
 អហំ តេ សោណកមក្ខិស្សំ សហាយំ បំសុកីឡិតំ ។

[៦៧] កត្តស្មី សោ ជនបទេ រដ្ឋេសុ និកមេសុ ច  
 កត្ត សោណកមទ្ធក្ខិ<sup>(២)</sup> តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

[៦៨] តវេ ទេវ វិទិតេ តវេយ្យានភូមិយា  
 ឧដុសា មហាសាលា ដីលោកាសា មនោរមា ។  
 តិដ្ឋន្តិ មេយសមាណា រម្មា អញ្ញាញ្ញនិស្សិតា

---

១ ម. តស្ស ។ ២ ឱ. កត្ត តេ សោណកោ ទិដ្ឋោ ។

សង្ឃិនិបាត សោណកជាតក ទី ១

សង្ឃិនិបាតជាតក

សោណកជាតក

[៦៦] (ព្រះរាជាព្រះនាមអវិន្ទមៈ ទ្រង់ត្រាស់ថា) អ្នកណាបានឮ  
អញនឹងឲ្យទ្រព្យមួយរយ អ្នកណាបានឃើញសោណកៈ អញនឹង  
ឲ្យទ្រព្យមួយពាន់ អ្នកណានឹងប្រាប់អញនូវសោណកៈជាសម្ងាញ់  
ដែលលេងដីជាមួយគ្នា ។

(អភិសម្ពុទ្ធតាថា) គ្រានោះមាណពក្មេងមានជុក ៥ បានក្រាប  
បង្គំទូលថាទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮ សូមព្រះអង្គប្រទានទ្រព្យមួយ  
រយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឃើញសោណកៈ សូមព្រះអង្គប្រទាន  
ទ្រព្យមួយពាន់ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងក្រាបទូលដល់ព្រះអង្គ នូវ  
សោណកៈជាសម្ងាញ់ ដែលលេងដីជាមួយគ្នា ។

[៦៧] (ព្រះរាជា...) សោណកៈនោះ នៅក្នុងជនបទណា ក្នុងដែន  
ណា ក្នុងនិគមណា ឯងបានឃើញសោណកៈ ក្នុងទីណា  
អញសួរហើយ ឯងចូរប្រាប់ពីសោណកៈនោះ ។

[៦៨] (កុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ត្រង់ទីឧទ្យានរបស់ព្រះអង្គ  
ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គហ្នឹងឯង មានពួកឈើធំ មានដើមត្រង់  
មានពន្លឺខៀវ ជាតម្រេកនៃចិត្ត ។ ពួកឈើទាំងនោះ មាន  
ពណ៌ដូចផ្ទៃមេឃ គួរឲ្យត្រេកអរ ដុះទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមក

សង្ឃិនិបាតេ បឋមំ សោណាកជាតកំ

តេសំ មូលស្មិ សោណាកោ ឈាយតិ អនុចាទិដោ

ឧចាទានេសុ លោកេសុ ឧយ្ហមាទេសុ និព្វតោ ។

[៦៩] តតោ ច រាជា ចាយាសិ សេនាយ ចតុវដ្តិយា

កាកាមេត្វា សមំ មត្តំ អភមា យេន សោណាកោ។

ឧយ្យានភូមិ កន្ធាន វិចរន្តោ ព្រហារនេ

អាសីនំ សោណាកំ ទត្ថិ ឧយ្ហមាទេសុ និព្វតំ ។

[៧០] កបលោរា រតាយំ ភិក្ខុ មុណ្ណោ សដ្ឋ្យាទិចារុតោ

អមាតិកោ អបីតិកោ រុក្ខមូលស្មិ ឈាយតិ ។

[៧១] ឥមំ វាក្យំ និសាមេត្វា សោណាកោ ឯតទព្រិ

ន រាជ កបលោរា ហោតិ ធម្មំ កាយេន ដស្សយំ ។

យោធម ធម្មំ និវដ្តត្វា អធម្មំ អនុវត្តតិ

ស រាជ កបលោរា ហោតិ ចាចោ ចាបបរាយនោ ។

សង្ឃិនិបាត សោណកជាតក ទី ១

កាលពួកសត្វលោកមានគ្រឿងឆេះ កំពុងត្រូវភ្លើងឆេះ សោណកៈ  
មិនមានគ្រឿងឆេះ ជាបុគ្គលរលត់ហើយ កំពុងចម្រើនឈានជិត  
គល់ឈើទាំងនោះ ។

[៦៧] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រះរាជាទ្រង់ប្រើបម្រើឲ្យចាត់  
ចែងធ្វើផ្លូវរាបស្មើ យាងចេញទៅដោយសេនាមានអង្គ ៤ សំដៅ  
ទៅត្រង់កន្លែងដែលព្រះបច្ចេកពុទ្ធព្រះនាមសោណកៈគង់នៅ ។  
លុះព្រះរាជាទ្រង់យាងទៅដល់ទីឧទ្យានហើយ ទ្រង់ត្រាច់ទៅក្នុង  
ព្រៃធំ បានទតឃើញព្រះសោណកបច្ចេកពុទ្ធ កាលដែលពួក  
សត្វលោកកំពុងត្រូវភ្លើងឆេះ លោកជាបុគ្គលរលត់គង់នៅហើយ ។

[៧០] (ព្រះរាជា...) ភិក្ខុត្រងោលដណ្តប់សង្ឃារដី មិនមានមាតា  
នេះ កំព្រាណាស់តើ ស្ងួតស្ងួបជិតគល់ឈើ ។

[៧១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះសោណកបច្ចេកពុទ្ធ ស្តាប់ព្រះបន្ទូល  
នេះហើយ បានថ្វាយព្រះពរយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះរាជា បុគ្គល  
ដែលពាល់ត្រូវនូវធម៌ដោយកាយ មិនមែនឈ្មោះថា កំព្រាទេ ។  
បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ លះធម៌ចោលហើយ ប្រព្រឹត្តតាម  
អធម៌វិញ បពិត្រព្រះរាជា បុគ្គលនោះ ទើបឈ្មោះថា កំព្រា  
ជាបុគ្គលអាក្រក់ ជាទីសង្ឃឹមរបស់បុគ្គលអាក្រក់ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [៧២] អរិទ្ធហោតិ មេ នាមំ កាសិរាជាតិ មំ វិទូ  
 កច្ចិ កោតោ សុខសេយ្យា ឥធម បត្តស្ស សោណាក ។
- [៧៣] សទាបិ ភទ្រមធនស្ស អនាគារស្ស ភិក្ខុនោ  
 ន តេសំ កោដ្ឋេ ឱបេន្តិ ន កុម្មេ ន កន្សោបិយា  
 បរិនិដ្ឋិតមេសាណា តេន យាបេន្តិ សុព្វតា ។  
 ទុតិយម្បិ ភទ្រមធនស្ស អនាគារស្ស ភិក្ខុនោ  
 អនវជ្ជបិណ្ណោ កោតព្វោ ន ច កោច្ចបរោធនតិ ។  
 តតិយម្បិ ភទ្រមធនស្ស អនាគារស្ស ភិក្ខុនោ  
 និព្វតោ បិណ្ណោ កោតព្វោ ន ច កោច្ចបរោធនតិ ។  
 ចតុត្ថម្បិ ភទ្រមធនស្ស អនាគារស្ស ភិក្ខុនោ  
 មុត្តស្ស រដ្ឋេ ចរតោ សដ្ឋោ យស្ស ន វិជ្ជតិ ។  
 បញ្ចមម្បិ ភទ្រមធនស្ស អនាគារស្ស ភិក្ខុនោ  
 នករម្ហិ ឧយ្ហមាណម្ហិ ណស្ស កិញ្ចិ អឧយ្ហថ<sup>(១)</sup>។

១ ម. អឧយ្ហតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៧២] (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំឈ្មោះអរិរូមៈ អ្នកផងស្គាល់ខ្ញុំថាកាសិរាជ  
បពិត្រព្រះសោណាកៈ លោកដ៏ចម្រើនមកដល់ក្នុងទីនេះសឹងនៅ  
ជាសុខទេឬ ។

[៧៣] (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ...) សេចក្តីចម្រើន (តែងមាន) ដល់ភិក្ខុមិនមាន  
ទ្រព្យ មិនមានផ្ទះ សព្វកាល គឺ(ទ្រព្យនិងធនញ្ញជាតិទាំងឡាយ)  
របស់ភិក្ខុទាំងនោះលែងចូលទៅក្នុងជង្រុក លែងចូលទៅក្នុងឆ្នាំង  
ស្វែងរកសម្រេចហើយ រមែងញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយ  
បិណ្ឌបាតនោះ ។ សេចក្តីចម្រើនទីពីរ (តែងមាន) ដល់ភិក្ខុមិនមាន  
ទ្រព្យ មិនមានផ្ទះ គឺបរិភោគដុំបាយ ដែលមិនមានទោស  
កិលេសណាមួយបៀតបៀនមិនបានទេ ។ សេចក្តីចម្រើនទីបី (តែង  
មាន) ដល់ភិក្ខុ មិនមានទ្រព្យ មិនមានផ្ទះ គឺឆាន់ដុំបាយដ៏ត្រជាក់  
(មិនជាថយបរិភោគជាដើម) កិលេសណាមួយបៀតបៀន  
មិនបានទេ ។ សេចក្តីចម្រើនទីបួន (តែងមាន) ដល់ភិក្ខុ មិនមាន  
ទ្រព្យ មិនមានផ្ទះ គឺសេចក្តីជាប់ចំពាក់ មិនមានដល់ភិក្ខុដែល  
ផុតស្រឡះ (ចាកត្រកូល) ត្រាច់ទៅក្នុងដែន ។ សេចក្តីចម្រើនទីប្រាំ  
(តែងមាន) ដល់ភិក្ខុ មិនមានទ្រព្យ មិនមានផ្ទះ គឺកាលបើនគរកំ-  
ពុងត្រូវភ្លើងឆេះ វត្តបន្តិចបន្តួចរបស់ភិក្ខុនោះភ្លើងមិនឆេះទេ ។

សង្ឃិនិបាតេ បឋមំ សោណកជាតកំ

ឆដ្ឋម្បិ កទ្រមធនស្ស	អនាការស្ស ភិក្ខុនោ
រដ្ឋេ វិលុម្បមានម្ហិ	នាស្ស កិញ្ចុ អហារថ <sup>(១)</sup> ។
សត្តមម្បិ កទ្រមធនស្ស	អនាការស្ស ភិក្ខុនោ
ចោរេហិ រក្ខិតំ មក្កំ	យេ ចញ្ញេ បរិបន្តិកា
បត្តចីវរមាទាយ	សោត្តិ កច្ឆតិ សុព្វតោ ។
អដ្ឋមម្បិ កទ្រមធនស្ស	អនាការស្ស ភិក្ខុនោ
យំ យំ ទិសំ បក្កមតិ	អនបេក្ខោរ កច្ឆតិ ។
[៧៤] ពហូបិ កទ្រា ឯតេសំ	យោ តំ ភិក្ខុ បសំសសិ
អហព្វ កិទ្ធោ កាមេសុ កេចំ កាហាមិ សោណក ។	
បិយា មេ មាណុសា កាមា អថោ ទិព្យាបិ មេ បិយា	
អថ កេន នុ វណ្ណន	ឧភោ លោកេ លភាមសេ ។
[៧៥] កាមេ កិទ្ធា កាមរតា	កាមេសុ អទិមុច្ឆិតា
នរា ចាចានិ កត្វាន	ឧបបជ្ជន្តិ ទុក្កតិ ។

១ ឱ. អហារថ ។ ម. អាហារថ ។



សង្ឃិនិបាត សោណកជាតក ទី១

សេចក្តីចម្រើនប្រាំមួយ (តែងមាន) ដល់ភិក្ខុ មិនមានទ្រព្យ  
 មិនមានផ្ទះ កាលបើដែនកំពុងត្រូវចោរឬនំ វត្ថុបន្តិចបន្តួចរបស់  
 ភិក្ខុនោះ ចោរមិនលួចទេ ។ សេចក្តីចម្រើនទីប្រាំពីរ (តែងមាន) ដល់  
 ភិក្ខុមិនមានទ្រព្យមិនមានផ្ទះ គឺភិក្ខុមានវត្ថុល្អ នាំយកបាត្រនិងបីវរ  
 ដើរទៅកាន់ផ្លូវដែលពួកចោរនិងពួកគយដទៃរក្សាដោយស្រួល ។  
 សេចក្តីចម្រើនទីប្រាំបី (តែងមាន) ដល់ភិក្ខុមិនមានទ្រព្យ មិនមានផ្ទះ  
 គឺភិក្ខុនោះដើរទៅកាន់ទិសណា ៗ ទៅបានដោយមិនមាននឹកនា ។

[៧២] (ព្រះរាជា...) បពិត្រភិក្ខុ លោកសរសើរនូវសេចក្តីចម្រើន  
 របស់ភិក្ខុទាំងនោះច្រើនមែន បពិត្រព្រះសោណកៈ តែខ្ញុំដក់  
 ចិត្តក្នុងកាមទាំងឡាយ តើនឹងធ្វើយ៉ាងណា ។ កាមទាំងឡាយ  
 ជារបស់មនុស្ស ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ មួយទៀត កាមជាទិព្វ  
 ក៏ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ បើដូច្នោះ តើយើងនឹងបាននូវកាម  
 ទាំងពីរក្នុងលោក ដោយហេតុដូចម្តេច ។

[៧៥] (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ...) ពួកជនអ្នកដក់ចិត្តក្នុងកាម ត្រេកអរក្នុងកាម  
 ដប់ក្នុងកាម រមែងធ្វើបាបទាំងឡាយ ហើយទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

យេ ច កាមេ បហាដ្ឋាន	និក្ខត្តា អកុតោ ភយា
ឯកោទិភាវាទិតតា	ន តេ កច្ឆន្តិ ទុក្ខតី ។
ឧបមន្តេ ករិស្សាមិ	តំ សុណោហិ អវិទ្ធុម
ឧបមាយ មិធកេច្ចេ	អត្តំ ជាទន្តិ បណ្ឌិតា ។
កដ្ឋាយ កុណាបំ ទិស្វា	វុយ្យមាទំ មហាណ្ណវេ
វាយសោ សមចិន្តេសិ	អប្បបញ្ញោ អចេតសោ ។
យានញ វតិទំ លទ្ធិ	ភក្ខោ ចាយំ អនប្បកោ
តត្ថ វត្តិ តត្ថ ទិវា	តត្ថេវ និរតោ មនោ ។
ខាទំ ឆាតស្ស មំសានិ	បិរំ ភាគីរសោទកំ
សម្បស្សំ វនចេត្យានិ	ន បលេត្ត វិហាដ្ឋមោ ។
តញ ឱតរណី កដ្ឋា	បមត្តំ កុណាបេ វតំ
សមុទ្ធិ អជ្ឈតាហាសិ	អកតី យត្ថ បក្ខិទំ ។
សោ ច ភក្ខុបរិក្ខិណោ	ឧទបត្វា <sup>(១)</sup> វិហាដ្ឋមោ
ន បច្ចតោ ន បុរតោ	នុត្តរំ ដោបិ ទក្ខិណំ ។
ទីបំ សោ នជ្ឈតាកញ្ចិ	អកតី យត្ថ បក្ខិទំ
សោ ច តត្ថេវ ចាបត្ថ	យថា ទុព្វលកោ តថា ។

១ ឧប្បតិក្ខតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ចំណែកពួកជនណា លះបង់កាម ហើយចេញទៅ មិន  
មានភ័យអំពីកិលេសណាមួយ បាននូវភាពជាបុគ្គលឯក ពួក  
ជននោះ មិនទៅកាន់ទុគ្គតិ ។ បពិត្រព្រះអរិរូមៈ អាត្មាភាព  
នឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាថ្វាយព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់  
សេចក្តីឧបមានោះ ព្រោះពួកបណ្ឌិតខ្លះក្នុងលោកនេះ តែងយល់  
សេចក្តីដោយសារឧបមា ។ ក្អែកឥតប្រាជ្ញាឥតសេចក្តីគ្នេរគ្នាន់  
ឃើញសាកសព (ដំរី) កំពុងអណ្តែតតាមទន្លេគង្គាទៅក្នុងសមុទ្រ  
ហើយគិតថា អែយ៉ា ! អញបានយាននេះហើយផង ដំរីនេះនឹង  
បានជាចំណីអញយ៉ាងច្រើនផង ចិត្តរបស់ក្អែកនោះក៏ត្រេកអរក្នុង  
ដំរីនោះទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។ ក្អែកចឹកស៊ីសាច់ដំរី ផឹកទឹក  
ទន្លេគង្គា ឃើញព្រៃដែលគេសន្មតថា ចេតិយ ក៏មិនហើរទៅ ។  
ទន្លេគង្គាហូរទៅបាននាំក្អែកនោះ ដែលប្រហែសធ្វេសត្រេកអរ  
ក្នុងសាកសព ទៅកាន់សមុទ្រដែលមិនមែនជាទីទៅនៃបក្សី ។  
សត្វហើរនោះអស់ចំណីរលីងហើយ ក៏ហើរឡើងទៅទិសខាង  
លិចមិនរួច ទៅទិសខាងកើតមិនរួច ទៅទិសខាងជើងមិនរួច  
ទៅទិសខាងត្បូងមិនរួច ។ ក្អែកនោះទៅកាន់សមុទ្រ ដែល  
មិនមែនជាទីទៅនៃពួកបក្សី ក៏មិនបាននូវទីពឹង ធ្លាក់ទៅ  
ក្នុងសមុទ្រនោះឯង ដូចជាបុគ្គល មានកម្លាំងថយ ។

សង្ឃិនិបាតេ បឋមំ សោណកជាតកំ

តញ្ច សាមុទ្ធិកា មច្ឆា	កុម្ពីលា មករា សុសូ
បសយ្ហការា ខាទីសុ	ដន្ទមាណំ វិបក្ខិតំ ។

ឯវមេវ តុវំ រាជ	យេ ចញ្ញេ កាមភោតិណោ
តិទ្ធា ចេ ន វមិស្សន្តិ	កាកបញ្ញាយ តេ វិទូ ។

ឯសា តេ ឧបមា រាជ	អត្តសន្ទស្សនី កតា
តូញ្ច បញ្ញាយសេ តេន	យទិ កាហសិ វា ន វា ។

[៧៦] ឯកវាចំបិ ទ្ធិវាចំ	ភណោយ្យ អនុកម្មកោ
តតុត្តរី ន ភាសេយ្យ	ទាសោវយ្យស្ស សន្តិកេ ។

[៧៧] ឥទំ វត្វាន បក្កាមិ	សោណាកោ អមិតពុទ្ធិមា
វេហាសេ អន្តលិក្ខស្មី	អនុសាសិត្វាន ខត្តិយំ ។

[៧៨] កោ នុមេ រាជកត្តាហេ	សូតា វេយ្យត្តិមាភតា
វជ្ជំ និយ្យាទយិស្សាមិ	នាហំ រដ្ឋេន មត្តិកោ ។

សង្ឃិនិបាត សោណកជាតក ទី ១

ពួកត្រី ក្រពើ មករ ឆ្មាម ដែលកើតក្នុងសមុទ្រ កំហែងខាំ ក្អែកនោះ ដែលមានស្នាបរលោចហើយ កំពុងបម្រះ (យ៉ាងណា មិញ) ។ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គនឹងពួកជនដទៃអ្នកបរិភោគកាម ក៏យ៉ាងនោះដែរ បើពួកជនដែលដក់ចិត្តហើយមិនខ្ជាក់ (កាម) ចោលចេញទេ បណ្ឌិតទាំងឡាយ (ស្គាល់) ពួកជននោះ (ថា មានប្រាជ្ញាស្មើ) ដោយប្រាជ្ញារបស់ក្អែក ។ បពិត្រព្រះរាជា ឧបមា ជាគ្រឿងបំភ្លឺនូវសេចក្តីនេះ អាត្មាកាតបានធ្វើថ្វាយព្រះអង្គហើយ បើព្រះអង្គធ្វើឬមិនធ្វើ ព្រះអង្គនឹងប្រាកដតាមហេតុនោះ ។

[៧៦] បុគ្គលអ្នកឈឺឆ្កាប គប្បីនិយាយត្រឹមតែមួយម៉ាត់ ឬពីរម៉ាត់ មិនគប្បីនិយាយ ឲ្យលើសហួសពីនោះទៅ ដូចទាសៈនិយាយ ក្នុងសម្លាក់នៃម្ចាស់ ។

[៧៧] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លុះព្រះសោណកបច្ចេកពុទ្ធ មានប្រាជ្ញា រាប់មិនបាន ពោលពាក្យនេះប្រៀនប្រដៅក្សត្រិយ៍ហើយ ទើប ចៀសចេញទៅឲ្យដំណាស់វេហាស៍ ។

[៧៨] (ព្រះរាជា...) ពួកជនអ្នករៀបចំអភិសេកបុគ្គល ដែលគួរ ដល់រាជ្យ ជាអ្នកបង្កក់ប្រសិទ្ធិនេះ ចាំស្ងាត់ នៅក្នុងទីណា អញនឹងប្រគល់រាជ្យឲ្យ អញមិនត្រូវការដោយរាជ្យទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អន្លេវ បព្វទិស្សាមិ កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ  
នាហំ កាកោវ ទុម្មោនោ កាមាណំ វសមន្ទតា ។

[៧៩] អត្ថិ តេ ទហារោ បុត្តោ ទីយារុំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ  
តំ រដ្ឋេ អភិសញ្ចាស្សុ សោ នោ រាជា ភរិស្សតិ ។

[៨០] ទិប្បំ កុមារំ អាណេថ ទីយារុំ រដ្ឋវឌ្ឍនំ  
តំ រដ្ឋេ អភិសិញ្ចាស្សុំ សោ រោ រាជា ភរិស្សតិ ។

[៨១] តតោ កុមារមាណេសុំ ទីយារុំ រដ្ឋវឌ្ឍនំ  
តំ ទិស្វា អាណបិ រាជា ឯកបុត្តំ មនោរមំ ។

សង្កិ កាមសហស្សានិ បរិបុណ្ណានិ សព្វសោ  
តេ បុត្ត បដិបដ្ឋស្សុ រដ្ឋំ និយ្យាទយាមិ តេ ។

អន្លេវ បព្វទិស្សាមិ កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ  
មាហំ កាកោវ ទុម្មោនោ កាមាណំ វសមន្ទតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

អញនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណាគប្បីដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹង  
មានក្នុងថ្ងៃស្អែក អញលែងលុះ ក្នុងអំណាចនៃកាមទាំងឡាយ  
ដូចជាភ្នែកឆោតហើយ ។

[៧៩] (ពួកអាមាត្យ...) ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គព្រះនាមទីយារុ  
នៅក្មេង ជាអ្នកញ៉ាំងដែនឲ្យចម្រើន សូមព្រះអង្គអភិសេក  
ព្រះរាជបុត្រនោះក្នុងរាជ្យចុះ ព្រះរាជបុត្រនោះនឹងបានជាព្រះរាជា  
របស់យើងខ្ញុំ ។

[៨០] (ព្រះរាជា...) អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំយកកុមារឈ្មោះទីយារុ  
អ្នកញ៉ាំងដែនឲ្យចម្រើនមកឲ្យឆាប់ អញនឹងអភិសេកកុមារនោះក្នុង  
រាជ្យ កុមារនោះនឹងជាព្រះរាជារបស់អ្នកទាំងឡាយ ។

[៨១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ពួកអាមាត្យក៏បាននាំកុមារ  
ឈ្មោះទីយារុ អ្នកញ៉ាំងដែនឲ្យចម្រើនមកថ្វាយ ព្រះរាជាទត  
ឃើញទីយារុកុមារនោះ ជាបុត្រតែមួយ ជាទីត្រេកអរពេញព្រះ  
ទ័យហើយទ្រង់ត្រាស់ថា នៃបុត្រ ស្រុកទាំង ៦០.០០០ បរិបូណ៌  
ដោយវត្ថុទាំងពួង ចូរបាចៃទាំស្រុកទាំងនោះចុះ អញនឹងប្រគល់  
រាជ្យដល់បា ។ អញនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណាគប្បីដឹង  
ថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែក កុំឲ្យអញលុះក្នុងអំណាចនៃ  
កាមទាំងឡាយ ដូចជាភ្នែកឆោតឡើយ ។

សង្ឃិនិបាតេ បឋមំ សោណកជាតកំ

សង្ឃី ឆាតសហស្សានិ	សព្វាលង្ការក្ខសិតា
សុវណ្ណកក្ខា មាតង្កា	ហោមកប្បនវាសសា ។
អារុណ្ណ កាមណីយេភិ	តោមរុត្តសចាណិភិ
តេ បុត្ត បដិបទ្ធស្ស	រដ្ឋំ និយ្យាទយាមិ តេ ។
អន្លេវ បព្វទិស្សាមិ	កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
មាហំ កាកោវ ទុម្មេណ	កាមាណំ វសមន្ទកំ ។
សង្ឃី អស្សសហស្សានិ	សព្វាលង្ការក្ខសិតា
អាជានីយា ច ជាតិយា	សន្ទវា សីយវាហនា
អារុណ្ណ កាមណីយេភិ	ឥន្ទិយាចាបជារិភិ
តេ បុត្ត បដិបទ្ធស្ស	រដ្ឋំ និយ្យាទយាមិ តេ ។
អន្លេវ បព្វទិស្សាមិ	កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
មាហំ កាកោវ ទុម្មេណ	កាមាណំ វសមន្ទកំ ។
សង្ឃី វេសហស្សានិ	សន្ទទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ដីចា អថោមិ វេយ្យក្សា	សព្វាលង្ការក្ខសិតា ។
អារុណ្ណ កាមណីយេភិ	ចាបហត្ថេហិ ចម្មភិ <sup>(១)</sup>
តេ បុត្ត បដិបទ្ធស្ស	រដ្ឋំ និយ្យាទយាមិ តេ ។

១ ឱ. វេមិហិ ។ ម. វេមិភិ ។



សង្ឃិនិបាត សោណកជាតក ទី១

ដំរី ៦០.០០០ ស្មិតស្កាន់ដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង មានខ្សែ  
 ដង្កន់ធ្វើអំពីមាស បិទបាំងដោយកម្រាលដែលធ្វើអំពីមាស ជាដំរី  
 កើតក្នុងព្រៃមាតង្គៈ ។ ដំរីណាដែលពួកហ្មដំរីមានដៃកាន់អាវុធនិង  
 កង្វេរឡើងជិះ នៃបុត្រ អ្នកចូរថែទាំពួកដំរីទាំងនោះចុះ អញប្រគល់  
 រាជ្យដល់អ្នក ។ អញនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណាគប្បីដឹងថា  
 សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែក កុំឲ្យអញលុះក្នុងអំណាចនៃកាម  
 ទាំងឡាយដូចជាក្អែកឆោតឡើយ ។ សេះ ៦០.០០០ ស្មិតស្កាន់  
 ដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង ជាសេះអាជានេយ្យដោយកំណើតជា  
 សេះសិទ្ធិវៈជាពាហនៈយ៉ាងលឿន ដែលពួកសារថីកាន់ស៊ែនិងផ្លុ  
 ជិះ នៃបុត្រ បាចូរថែទាំសេះទាំងនោះចុះ អញប្រគល់រាជ្យដល់បា ។  
 អញនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណាគប្បីដឹងថាសេចក្តីស្លាប់នឹង  
 មានក្នុងថ្ងៃស្អែក កុំឲ្យអញលុះក្នុងអំណាចនៃកាមទាំងឡាយ ដូច  
 ជាក្អែកឆោតឡើយ ។ រថ ៦០.០០០ ដែលគេទឹមហើយ ដោតទង់  
 ជ័យ ស្រោបដោយស្បែកខ្លាដំបង ស្រោបដោយស្បែកខ្លាធំ  
 ស្មិតស្កាន់ដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង ។ អ្នកបររថ មានដៃ  
 កាន់ផ្លុ សៀតខែលហើយឡើងជិះ នៃបុត្រ បាចូរថែទាំរថទាំង  
 នោះចុះ អញប្រគល់រាជ្យដល់បា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អន្លេវ បព្វជិស្សាមិ	កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
មាហំ កាកោវ ទុម្មោទោ	កាមាណំ វសមន្ទកំ ។
សង្កឹ ធនុសហស្សានិ	ហេហញ្ញា បុន្តវុសកា
តា បុត្ត បដិបទ្ធស្ស	រន្ទំ និយ្យាទយាមិ តេ ។
អន្លេវ បព្វជិស្សាមិ	កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
មាហំ កាកោវ ទុម្មោទោ	កាមាណំ វសមន្ទកំ ។
សោឡសិត្តិសហស្សានិ	សព្វាលដ្ឋារក្ខសិតា
វិចិត្រត្ថាករណា	អាមុត្តមណិកុណ្ណាលា
តា បុត្ត បដិបទ្ធស្ស	រន្ទំ និយ្យាទយាមិ តេ ។
អន្លេវ បព្វជិស្សាមិ	កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
មាហំ កាកោវ ទុម្មោទោ	កាមាណំ វសមន្ទកំ ។
[៨២] ទហារស្សេវ មេ តាត	មាតា មតាតិ មេ សុតំ
តយា វិណា អហំ តាត	ដីវិតុបិ ន ឧស្សហោ ។
យថា អារញ្ញកំ ឆាតំ	ចោតោ អន្ទេតិ បច្ឆតោ
ជេស្សន្តំ <sup>(១)</sup> កិវិទុក្កេសុ	សមេសុ វិសមេសុ ច ។

១ ម. ទេស្សន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

អញនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណាគប្បីដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែក កុំឲ្យអញលុះក្នុងអំណាចនៃកាមទាំងឡាយ ដូចជាភ្នែកចោតឡើយ ។ មេគោ ៦០.០០០ ជាមេគោក្រហមប្រកបដោយគោខ្មោង (គោបា) នៃបុត្រ បាចូរថែទាំមេគោទាំងនោះចុះ អញប្រគល់រាជ្យដល់បា ។ អញនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណាគប្បីដឹងថាសេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែក កុំឲ្យអញលុះក្នុងអំណាចនៃកាមទាំងឡាយដូចជាភ្នែកចោតឡើយ ។ ស្រ្តី ១៦.០០០ ស្ថិតស្នាងដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង មានសំពត់និងអាភរណៈដ៏វិចិត្រ ពាក់កុណ្ណាលកែវមណី នៃបុត្រ បាចូរថែទាំស្រ្តីទាំងនោះចុះ អញប្រគល់រាជ្យដល់បា ។ អញនឹងបួសក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណា គប្បីដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែក កុំឲ្យអញលុះក្នុងអំណាចនៃកាមទាំងឡាយ ដូចជាភ្នែកចោតឡើយ ។

[៨២] (ព្រះរាជកុមារ...) បពិត្រព្រះវរបិតា កាលដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនៅក្មេងនៅឡើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮថាព្រះវរមាតា ទ្រង់សោយវិលាល័យទៅហើយ បពិត្រព្រះវរបិតាទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំព្រាត់ប្រាសចាកព្រះអង្គហើយ មិនអាចនឹងរស់នៅបានទេ ។ កូនដំរីមែងទៅតាមក្រោយដំរីដែលនៅក្នុងព្រៃ ដើរទៅក្នុងជង្គុកនៃភ្នំទាំងឡាយដែលរាបស្មើ និងមិនរាបស្មើ យ៉ាងណាមិញ ។

សង្ឃិនិបាតេ បឋមំ សោណកជាតកំ

ឯវន្តំ អនុកច្ឆាមិ	បុត្តមាទាយ បច្ឆតោ
សុភរោ តេ ភវិស្សាមិ	ន តេ ហោស្សាមិ ទុព្ពរោ ។

[៨៣] យថា សាមុទ្ធិកំ នារំ វាលិដានំ ធនេសិនំ  
 វោហារោ តត្ថ កល្លោយ្យ វាលិដា ព្យសនី សិយា  
 ឯវមេវាយំ បុត្តក អន្តរាយករោ មម ។

[៨៤] ឥមំ កុមារំ ចាបេថ ចាសានំ រតិវឌ្ឍនំ  
 តត្ថ កម្ពុសហត្តាយោ យថា សក្ការំ អច្ឆរា  
 តា នំ តត្ថ រមិស្សន្តិ តាហិ ចេសោ រមិស្សតិ ។

[៨៥] តតោ កុមារំ ចាបេសុំ ចាសានំ រតិវឌ្ឍនំ  
 តំ ទិស្វា អវចុំ កញ្ញា ទីយារុំ រដ្ឋវឌ្ឍនំ ។  
 ទេវតា នុសិ កន្ធពោ អាទូ សក្កោ បុរិទ្ធាទោ

កោ វា ត្ថំ កស្ស វា បុត្តោ កចំ ជានេមុ តំ មយំ ។

សង្ឃិនិបាត សោណកជាតក ទី១

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នាំយកកូនទៅតាមព្រះអង្គ ក៏យ៉ាងនោះដែរ  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាបុគ្គលព្រះអង្គចិញ្ចឹមងាយ ពុំមែនព្រះអង្គ  
ពិបាកចិញ្ចឹមឡើយ ។

[៨៣] (ព្រះរាជា...) សត្រូវជាអ្នកបំផ្លាញ គប្បីចាប់សំពៅដែល  
ដើរក្នុងសមុទ្រ របស់ពួកពាណិជដែលស្វែងរកទ្រព្យក្នុងសមុទ្រ  
នោះ ពួកពាណិជត្រូវវិនាស យ៉ាងណាមិញ នៃកូនលាមក  
ឯងនេះ ធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ ដល់អញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[៨៤] អ្នកទាំងឡាយ ចូរញ៉ាំងកុមារនេះឲ្យដល់ប្រាសាទ ដែលញ៉ាំង  
តម្រេកឲ្យចម្រើន ក្នុងប្រាសាទនោះមានពួកស្រ្តីមានដៃស្អិតស្អាង  
ដោយគ្រឿងអាករណៈ ធ្វើអំពីមាស ស្រ្តីទាំងនោះនឹងត្រេកអរ  
ចំពោះកុមារនោះ ក្នុងប្រាសាទនោះ ដូចជាពួកស្រីអប្សរត្រេក  
អរនឹងសក្កទេវរាជ កុមារនុ៎ះនឹងត្រេកអរដោយស្រ្តីទាំងនោះ ។

[៨៥] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់អំពីនោះមក ពួកអាមាត្យបាន  
ញ៉ាំងកុមារឲ្យដល់ប្រាសាទ ដែលញ៉ាំងតម្រេកឲ្យចម្រើន ឯពួក  
នាងកញ្ញា ឃើញទីឃារុកុមារនោះ ជាអ្នកញ៉ាំងដែនឲ្យចម្រើន  
ហើយ ក៏បានពោលថា លោកជាទេវតាឬជាគន្ធា ឬក៏ជា  
ព្រះឥន្ទ្រឈ្មោះបុរិន្ទទៈ លោកជាអ្វី ជាបុត្រនៃអ្នកណា ធ្វើដូច  
ម្តេច យើងនឹងអាចស្គាល់លោកបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [៨៦] នម្ហិ ទេវោ ន កន្ធុញោ      នបិ សក្កោ បុរិទ្ធិនោ  
          កាសិរញ្ញោ អហំ បុត្តោ      ទីយារុំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ  
          មមំ ភវថ ភទ្ធិំ វោ<sup>(១)</sup>      អហំ ភត្តា ភវាមិ វោ ។
- [៨៧] តំ តត្ថ អវចំ កញ្ញា      ទីយារុំ រដ្ឋវឌ្ឍនំ  
          កុហី វាជា អនុប្បត្តោ      ឥតោ វាជា កុហី តតោ ។
- [៨៨] បដ្ឋិ វាជា អតិក្កន្តោ      ថលេ វាជា បតិដ្ឋិតោ  
          អកណ្តាកំ អភហានំ      បដិបន្នោ មហាបថំ ។  
          អហញ្ច បដិបន្នោស្មិ      មក្កំ ទុក្កតិកាមិនំ  
          សកណ្តាកំ សភហានំ      យេន កច្ឆន្តិ ទុក្កតី ។
- [៨៩] តស្ស តេ ស្វាគតំ វាជ      សីហស្សេវ តិរិព្វជំ  
          អនុសាស មហាវាជ      ត្វំ នោ សព្វាសមិស្សរោតិ ។

សោណកជាតកំ បឋមំ ។

១ ម. ភទ្ធិន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៨៦] (ព្រះរាជកុមារ...) យើងមិនមែនជាទេវតា មិនមែនជាគន្ធាត្ថ  
ទាំងមិនមែន ជាព្រះឥន្ទ្រឈ្មោះបុរិន្ទទៈទេ យើងជាកូននៃព្រះ  
រាជាក្នុងដែនកាសិ ឈ្មោះទីយារុ ជាអ្នកញ៉ាំងដែន ឲ្យចម្រើន  
នាងទាំងឡាយ ចូរប្រាថ្នាយើងចុះ សេចក្តីចម្រើននឹងមានដល់  
ពួកនាងទាំងឡាយ យើងជាកស្ថាររបស់ពួកនាង ។

[៨៧] (អភិសម្មទ្ធគាថា) ពួកនាងកញ្ញា បានទូលសួរទីយារុកុមារ  
នោះដែលញ៉ាំងដែនឲ្យចម្រើនក្នុងប្រាសាទនោះថា ព្រះរាជាស្តេច  
យាងទៅក្នុងទីណា ព្រះរាជាស្តេចចេញអំពីទីនេះទៅក្នុងទីណា ។

[៨៨] (ព្រះរាជកុមារ...) ព្រះរាជាទ្រង់បានឈានកន្លងភក់ (រាតា-  
ទិក្កិលេស) ព្រះរាជាទ្រង់បានបិតនៅសិបលើគោក (ផ្នួស)  
ទ្រង់យាងទៅកាន់ផ្នូរធំ (ជាទីទៅកាន់ស្នាក់និងព្រះនិព្វាន) ដែល  
មិនមានបន្ទា មិនមានព្រៃព្រៀតស្អាត (រាគៈ) ។ ចំណែកយើង  
ជាអ្នកដើរទៅកាន់ផ្នូរជាទីទៅកាន់ទុគ្គតិ ប្រកបដោយបន្ទា ប្រកប  
ដោយព្រៃព្រៀតស្អាត សម្រាប់ទៅកាន់ទុគ្គតិ របស់ពួកសត្វ ។

[៨៩] (ពួកនាងកញ្ញា...) បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គនោះយាងមក  
ល្អហើយ ហាក់ដូចជាសីហៈដែលមកកាន់គិរិពូជៈ (គុហាមាស)  
បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គគ្រប់គ្រងចុះ ព្រះអង្គជាម្ចាស់របស់  
ពួកខ្ញុំម្ចាស់ទាំងអស់គ្នា ។

ចប់ សោណកជាតក ទី ១ ។

សង្ឃីច្ចជាតកំ

[៩០] ទិស្វា ទិសិទ្ធី រាជានំ ព្រហ្មទត្តំ រថេសកំ  
 អថស្ស បដិវេទេសិ យស្សាសិ អនុកម្មកោ ។  
 សង្កីច្ចាយំ អនុប្បត្តោ ឥសីនំ សាធុសម្មតោ  
 តរមាណ្យោ ទិយ្យាហិ ទិប្បំ បស្ស មហោសិនំ ។  
 តតោ ច រាជា តរមាណោ យុត្តមារុយ្ហ សន្ននំ  
 មិត្តាមច្ចបរិព្យុទ្ឋោ អត្តមាសិ រថេសកោ ។  
 ទិក្ខិប្បបញ្ចកកុទានិ កាសីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ  
 រាជ្យវីជទិមុណ្ណាសំ ខត្តំ ឆត្តពុទាហានំ ។  
 ឱរុយ្ហ រាជា យានម្ហា បបយិត្វា បដិច្ឆនំ  
 អាសីនំ ទាយបស្សស្មី សង្កីច្ចមុបសង្កមិ ។  
 ឧបសង្កមិត្វា សោ រាជា សម្មោទិ ឥសិនា សហ  
 តំ កថំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ ឧចារិសិ ។  
 ឯកមន្តំ ទិសិទ្ឋោរ អថ កាលំ អមញ្ញថ  
 តតោ ចាចានិ កម្មានិ បុច្ឆិតំ បដិបដ្ឋថ ។



## សង្ឃិច្ចជាតិក

[៩០] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) (ឧយ្យានបាលនោះ) ឃើញព្រះរាជាទ្រង់  
ព្រះនាមព្រហ្មទត្ត ប្រសើរក្នុងរថ ហើយក្រាបទូលព្រះរាជានោះ  
ក្នុងគ្រានោះថា ព្រះអង្គជាបុគ្គលឈឺឆ្កាល ដល់ឥសីណា ។  
ឥសីឈ្មោះសង្ឃិច្ចៈនេះដែលគេសន្មតថាជាសប្បុរសរបស់ពួកឥសី  
មកដល់ហើយ សូមព្រះអង្គប្រញាប់ប្រញាល់ យាងចេញទៅ  
ជួបនឹងមហាឥសីឲ្យចាប់ ។ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាប្រសើរក្នុង  
រថ មានមិត្តនិងអាមាត្យហែហាម ទ្រង់ប្រញាប់ឡើងកាន់រថ  
ដែលគេទើមហើយ ទ្រង់យាងទៅ ។ ព្រះរាជាញ៉ាំងដែននៃពួក  
កាសីឲ្យចម្រើន ទ្រង់ដាក់គ្រឿងកកុធៈ ៥ យ៉ាង គឺ ផ្ចិតរោម  
សត្វ ១ មកុដ ១ ព្រះខាន់ ១ ត្រៃ ១ សុពណ៍បាទុកា ១ ។  
លុះព្រះរាជាទ្រង់យាងចុះអំពីយាន ទុកគ្រឿងកកុធៈ ហើយ  
ទើបយាងចូលទៅរកសង្ឃិច្ចឥសី ដែលអង្គុយក្នុងឧទ្យានឈ្មោះ  
ទាយបស្សៈ។ ព្រះរាជានោះចូលទៅសំណេះសំណាលជាមួយនឹង  
ឥសី លុះបញ្ចប់ពាក្យនោះហើយ ក៏គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះរាជា  
គង់ស៊ប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបទ្រង់ជ្រាបនូវកាលគួរប្រតិបត្តិ  
ដើម្បីសួរនូវបាបកម្មទាំងឡាយ ក្នុងពេលនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ឥសី បុច្ឆាម សង្កិច្ចំ      ឥសីនំ សាធុសម្មតំ  
 អាសីនំ ទាយបស្សស្មី      ឥសិសង្ឃីបុរក្ខតំ ។  
 កំ កតី បេច្ច កច្ចន្តិ      នរា ធម្មាតិចារិណោ  
 អតិចិណ្ណោ មយា ធម្មោ      តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

[៩១] ឥសី អវច សង្កិច្ចោ      កាសីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនំ  
 អាសីនំ ទាយបស្សស្មី      មហារាជ សុណោហិ មេ ។  
 ឧប្បថេន វជន្តស្ស      យោ មក្កមនុសាសតិ  
 តស្ស ចេ វចនំ កយិរា      ធាស្ស មក្កេយ្យ កណ្ណាកោ ។  
 អធម្មំ បដិបទ្ធស្ស      យោ ធម្មមនុសាសតិ  
 តស្ស ចេ វចនំ កយិរា      ន សោ កច្ឆេយ្យ ទុក្ខតី ។

[៩២] ធម្មោ បថោ មហារាជ      អធម្មោ បន ឧប្បថោ  
 អធម្មោ និរយំ នេតិ      ធម្មោ ចាបេតិ សុក្កតី ។  
 អធម្មចារិណោ រាជ      នរា វិសមដិវិណោ  
 យំ កតី បេច្ច កច្ចន្តិ      និរយេ តេ សុណោហិ មេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

យើងសូមសួរសង្ឃិច្ចតសី ដែលគេសន្មតថាជាសប្បុរសរបស់ពួក  
តសី ដែលពួកតសីចោមរោមហើយ គង់ក្នុងទាយបស្សឧទ្យាន ។  
ពួកជនអ្នកប្រព្រឹត្តរំលងធម៌ លុះស្លាប់ទៅវិញ ទៅកាន់គតិណា  
ធម៌ គឺបិតុយាតកម្ម ខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ ខ្ញុំសួរហើយ  
សូមលោកប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ខ្ញុំ ។

[៩១] សង្ឃិច្ចតសី បានពោលនឹងព្រះរាជាអ្នកញ៉ាំងដែនកាសិឲ្យចម្រើន  
គង់ក្នុងទាយបស្សឧទ្យានថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់  
ព្រះសណ្តាប់ពាក្យរបស់អាត្មាភាព ។ អ្នកណាប្រាប់ផ្លូវដល់បុគ្គល  
អ្នកដើរផ្លូវខុស បើបុគ្គលនោះ ធ្វើតាមពាក្យរបស់អ្នកប្រាប់នោះ  
បន្ទា (ចោរ) មិនគប្បីចូលនឹងបុគ្គលអ្នកធ្វើតាមនោះទេ ។ អ្នកណា  
ប្រៀនប្រដៅធម៌ដល់បុគ្គលប្រតិបត្តិអធម៌ បើបុគ្គលនោះធ្វើតាម  
ពាក្យរបស់អ្នកប្រដៅនោះ បុគ្គលនោះមិនគប្បីទៅកាន់ទុគ្គតិទេ ។

[៩២] បពិត្រមហារាជ ធម៌ជាផ្លូវត្រូវ ឯអធម៌ជាផ្លូវខុស អធម៌នាំសត្វ  
ទៅកាន់នរក ធម៌ញ៉ាំងសត្វឲ្យដល់សុគតិ ។ បពិត្រព្រះរាជា  
ពួកជនអ្នកមិនប្រព្រឹត្តធម៌ ចិញ្ចឹមជីវិតខុសគន្លងធម៌ លុះស្លាប់ទៅ  
វិញហើយ រមែងទៅកាន់គតិ (នរក)ណា សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះ  
សណ្តាប់ពាក្យអាត្មាភាព (ដែលសម្តែងអំពីនរក) ទាំងនោះ ។

សដ្ឋិនិបាតេ ទុតិយំ សង្កិច្ចជាតកំ

សញ្ញីរោ កាឡុសុត្តោ ច	សង្ឃរោ ទ្វេ ច រោរោ
អថាបរោ មហារីចិ	តាបនោ ច បតាបនោ ។
ឥច្ឆេតេ អដ្ឋ និរយា	អក្កាតា ទ្វតិក្កមា
អាតិណ្ណា លុទ្ធកម្មេហិ	បច្ឆេកា សោឡុសុស្សនា ។
កទរិយា <sup>(១)</sup> តាបនា យោរា	អច្ឆិមន្តោ មហាព្ពយា
លោមហំសន្យនា ច	កេស្មា បដិកយា ទុខា ។
ចតុក្កណ្ណា ចតុទ្វារា	វិភត្តា ភាគសោ មិតា
អយោចាការបរិយន្តា	អយសា បដិកុដ្ឋិតា ។
តេសំ អយោមយា ភូមិ	ជលិតា តេជសា យុតា
សមន្តា យោជនសតំ	ដុដា តិដ្ឋន្តិ សព្វនា ។
ឯតេ បតន្តិ និរយេ	ឧទ្ធុចាណា អរិសិកា
ឥសីនំ អតិវត្តារោ	សញ្ញតានំ តបស្សីនំ ។
តេ ភូនហុនោ បច្ឆន្តិ	មច្ឆា ពីលកតា យថា
សំវច្ឆរេ អសដ្ឋេយ្យេ	នរា កិព្វិសការិនោ ។

១ កទរិយតាបនាតិ អដ្ឋកថាយំ ។

សង្ឃិនិបាត សង្ឃិច្ចជាតក ទី ២

សញ្ជីវនរក ១ កាឡសុត្តៈ ១ សង្ឃាដៈ ១ រោរុវៈ ២ នរកដទៃទៀត  
 គឺមហាអវិចិ ១ តាបនៈ ១ បតាបនៈ ១ ។ នរកទាំង ៨ នុ៎ះដែលអ្នក  
 ប្រាជ្ញទាំងឡាយបានសម្តែងហើយដោយប្រការដូច្នោះ កម្រមាន  
 បុគ្គលណាកន្លងរំលងបាន តាន់តាប់ដោយពួកសត្វដែលមានកម្ម  
 អាក្រក់ចំពោះមហានរកមួយ ។ មានឧស្សទនរក ១៦ ។ (នរកទាំង  
 នោះ) ជាទឹកម្តៅអ្នកកំណាញ់ស្វិតស្វាញ ជានរកដ៏ពន្លឺក មាន  
 អណ្តាតភ្លើង មានភ័យធំ មានសភាពជាទីព្រឺរោម គួរឲ្យស្បើម  
 បណ្តាលឲ្យខូបខ្លាច ជាទុក្ខ ។ (នរកទាំងនោះ) មានមុំ ៤ មាន  
 ទ្វារ ៤ ដែលបាបកម្មចែកវាស់ដោយចំណែក មានកំពែងដែកព័ទ្ធ  
 ជុំវិញ ប្រក់ដោយក្បឿងដែក ។ ភូមិរបស់នរកទាំងនោះជាវិការៈ  
 នៃដែកចេះឡើង ប្រកបដោយកម្តៅ (នរកទាំងអស់នោះ) ផ្សាយ  
 ទៅអស់ទី ១០០ យោជន៍ជុំវិញ បិតនៅសព្វ ។ កាល ។ ពួកជន  
 អ្នកតិះដៀលពួកសី ជាអ្នកសង្រួមមានតបៈនុ៎ះរមែងធ្លាក់ទៅក្នុង  
 នរកមានជើងឡើងលើ មានក្បាលចុះក្រោម ។ ពួកជនអ្នកធ្វើអំពើ  
 អាក្រក់ ជាអ្នកបំផ្លិចបំផ្លាញសេចក្តីចម្រើននោះត្រូវពួកនិរយបាលដុត  
 ដូចជាពួកត្រីដែលគេធ្វើជាចំណែក (ដោតអាំង) អស់ឆ្នាំ រាប់  
 មិនអស់ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ឧយ្ហមាណេន កត្តេន	និច្ចំ សន្តរពាហិរំ
និរយា នាទិកច្ចន្តិ	ទ្វារំ និក្ខមនេសិរោ ។
បុរត្តិមេន ដារន្តិ	តតោ ដារន្តិ បច្ចតោ
ឧត្តរេនបិ ដារន្តិ	តតោ ដារន្តិ ទក្ខិណំ
យំ យញ្ជិ ទ្វារំ កច្ចន្តិ	តន្តទេវ បិចិយ្យរេ ។
ពហ្វនិ សតសហស្សានិ	ជនា និរយតាមិរោ
ពាហា បក្កយ្ហ កច្ចន្តិ	បត្វា ទុក្ខំ អនប្បកំ ។
អាសីរិសំវ កុប្បិតំ	តេជសី ទ្វរតិក្កមំ
ន សាធុរេ អាសីនេ	សញ្ញតានំ តបស្សិនំ ។
អតិកាយោ មហិស្សានសោ	អដ្ឋនោ កេតកាទិចោ
សហស្សពាហុ ឧច្ឆិន្នោ <sup>(១)</sup>	ឥសិមាសដ្ឋ កោតមំ ។
អរជំ រជសា រច្ចំ	កិសំ អរក្រិយ ទណ្ហាកិ
តាលោវ មូលតោ និរោ	ស រាជា វិកវដ្ឋតោ ។

១ ម. អច្ឆិន្នោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ពួកសត្វនរកមានខ្លួនត្រូវភ្លើងឆេះហើយ ទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅជានិច្ច  
 ស្វែងរកនូវទីចេញអំពីនរកតែមិនបាននូវទ្វារ ។ ពួកសត្វនរកនោះស្កុះ  
 ទៅទិសខាងកើត ស្កុះអំពីទិសខាងកើតនោះ ទៅទិសខាងលិច ស្កុះ  
 ទៅទិសខាងជើង ស្កុះអំពីទិសខាងជើង ទៅទិសខាងត្បូង សត្វ  
 នរកទាំងនោះទៅដល់ទ្វារណា ៗ ទ្វារនោះ ៗ ឯង ក៏បិទជិត ។ ពួក  
 ជនដែលទៅកាន់នរក រងទុក្ខច្រើន ផ្គងដើមដៃកន្ទុកកន្ទេញ អស់  
 សែននៃឆ្នាំជាច្រើន ។ បុគ្គលមិនគប្បីចូលទៅបៀតបៀន នូវពួក  
 ឥសី ដែលមានសភាពជាសប្បុរស ដូចជាបុគ្គលមិនគួរចូលទៅជិត  
 អាសីរពិស ដែលខឹងមានតេជះ គេកន្លងរំលងបានដោយក្រ (ជន  
 ទាំងនោះ រមែងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ព្រោះតែបៀតបៀន) នូវពួកឥសី  
 អ្នកសង្រួមមានតបៈ ។ ព្រះរាជាព្រះនាមអជ្ជុនៈមានខ្មាន់ដូដ៏ប្រសើរ  
 មានពួកពលដ៏ច្រើន ជាអធិបតីក្នុងដែនឈ្មោះកេតកៈ អាចលើកដូ  
 ដែលពួកខ្មាន់ដូ ៥០០ លើកឡើងបានដោយដើមដៃ ១.០០០ បៀត  
 បៀនឥសីឈ្មោះគោតមៈ ហើយវិនាស ។ ព្រះរាជាទណ្ឌក៏  
 បានបាចរោយធូលី (ស្តោះ) លើតាបស ឈ្មោះ កីសវច្ឆៈ  
 មិនមានធូលី (កិលេស) ព្រះរាជានោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តី  
 វិនាស ដូចជាដើមឆ្នោត ដែលគេកាត់ត្រង់គល់ ។

សង្ឃិនិបាតេ ទុតិយំ សង្ឃិច្ចជាតកំ

ឧបហត្ថ មនំ មេដ្ឋោ	មាតង្គស្មី យសស្សិទេ
សចារិសន្នោ ឧច្ឆិន្នោ	មេដ្ឋោ រញ្ញំ តទា អហុ ។
កណ្ហាទីចាយនាសន្ន	ឥសី អន្ធកវេន្ធយោ
អញ្ញមញ្ញំ មុសលេ ហន្ធា	សម្បត្តា យមសាធនំ ។
អថាយំ ឥសិនា សត្តោ	អន្ធលិក្ខតោ បុរេ
ចាវេត្តិ បបរី ចេច្ចោ	ហីនត្តោ កាលបរិយាយំ ។
តស្មា ហិ ធម្មាភមនំ	នប្បសំសន្តិ បណ្ឌិតា
អនុដ្ឋចិត្តោ កាសេយ្យ	តិរំ សច្ចបសញ្ញិតំ ។
មនសា ចេ បទុដ្ឋេន	យោ នរោ មេត្តតេ មុនី
វិជ្ជាចរណាសម្បន្នំ	កត្តា សោ និរយំ អនោ ។
យេ រុខ្សេ បរិភាសន្តិ	ធម្មស្មបក្កមា ជនា
អនបច្ចា អនាយាទា	តាលវត្ថុ ភវន្តិ តេ ។
យោ ច បព្វជិតំ ហន្តិ	កតកិច្ចំ មហោសិនំ
ស កាឡុសុត្តេ និរយេ	ចិរំ រត្តាយ បច្ចតិ ។



សង្ឃិនិបាត សង្ឃិច្ចជាតក ទី២

ព្រះរាជាព្រះនាម មេដ្ឋៈ ព្រមទាំងបរិស័ទ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រទូស្ត  
ក្នុងតាបសឈ្មោះមាតង្គបណ្ឌិត មានយស ហើយក៏ដល់នូវសេច-  
ក្តីវិនាស ក្នុងកាលនោះដែរឈ្មោះមេដ្ឋៈក៏ទៅជាព្រៃ ។ ពួកព្រះ  
រាជា ជាដៅពង្សអន្ទគវេន្ទ បៀតបៀននូវឥសីឈ្មោះកណ្តាទីបា-  
យនៈកាន់យកអង្រែសម្លាប់គ្នានិងគ្នា ហើយក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ។  
ព្រះរាជាព្រះនាមចេតិយៈនេះ កាលពីដើមហោះលើអាកាសបាន  
ដល់មកខាងក្រោយ ត្រូវកបិលឥសីផ្កាសាហើយ មានអត្តភាព  
សាបសូន្យចូលទៅកាន់ផែនដី ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ព្រោះហេតុ  
នោះ បានជាពួកបណ្ឌិតមិនសរសើរអគតិ ៤ មានឆន្ទាគតិជាដើម  
ឡើយ បុគ្គលមានចិត្តមិនប្រទូស្ត គប្បីពោលពាក្យប្រកបដោយ  
សច្ចៈ បើនរណាមានចិត្តប្រទូស្តហើយ សម្រក់ទៅរកអ្នកប្រាជ្ញ  
ដែលបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ នរៈនោះនឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក  
ខាងក្រោម ។ ពួកជនណាមានសេចក្តីព្យាយាមអាក្រក់ ជេរប្រ-  
ទេចពួកចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ ពួកជននោះ (លុះទៅកើតក្នុងភពខាង  
មុខ) រកកូនគ្មាន រកញាតិគ្មានដូចឆ្នោតកំបុតគល់ ។ ជនណា  
សម្លាប់បព្វជិតដែលមានកិច្ចធ្វើហើយ អ្នកស្វែងរក នូវគុណដ៏ធំ  
ជននោះរមែងឆេះនៅក្នុងកាឡសុត្តនរកអស់កាលជាយូរអង្វែង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

យោ ច រាជា អធម្មដ្ឋោ	រដ្ឋវិទ្ធិសនោ មតោ
តាបយិត្តា ជនបទំ	តាបនេ បេច្ច បច្ចតិ ។
សោ ច វស្សសហស្សានំ	សតំ ទិព្យានិ បច្ចតិ
អច្ចិសដ្ឋ្យបរេតោ សោ	ទុក្ខំ វេទេតិ វេទនំ ។
តស្ស អក្កិសិខា កាយា	និច្ឆរន្តិ បកស្សរា
តេជោភក្ខស្ស កត្តានិ	លោមក្កេហិ នទេហិ ច ។
ឧយ្ហមាណន កត្តេន	និច្ចំ សន្តរពាហិរំ
ទុក្ខារិកិត្តោ នទតិ	នាតោ តុណ្ណាដ្ឋិតោ យថា <sup>(១)</sup> ។
យោ លោភា មិតរំ ហន្តិ	នោសា វា បុរិសាធមោ
ស កាឡសុត្តេ និរយេ	ចិរំ រត្តាយ បច្ចតិ ។

ស តាទិសោ បច្ចតិ លោហាកុម្ភិយំ  
 បក្កញ្ច សត្តិហិ ហានន្តិ និត្តចំ  
 អន្ធិ ករិត្តា មុត្តករិសកក្ខំ  
 ខារេ និមុដ្ឋន្តិ តថាវិទំ នរំ ។  
 តត្ថំ បក្កដ្ឋិតមយោគុឡញ្ច  
 ដីយេ ច ជាលេ ចិរត្តតាបិតេ

---

១ ឱ. តុត្តដ្ឋិតោ យថា ។ ម. តុត្តដ្ឋិតោ យថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រះរាជាណា មិនតាំងនៅក្នុងធម៌ កម្ចាត់កម្ចាយអ្នកដែន ដុតកម្ដៅ  
អ្នកជនបទ ព្រះរាជានោះលុះទ្រង់ទិវង្គតទៅ រមែងឆេះនៅក្នុង  
តាបននរក ។ ព្រះរាជានោះក៏ឆេះអស់សែននៃឆ្នាំទិព្វ ព្រះរាជា  
នោះត្រូវគំនរអណ្តាតភ្លើងហ៊ុំជុំវិញហើយ ក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំង ។  
អណ្តាតភ្លើងទាំងឡាយដ៏រន្ទាលប្រាលឆ្ពៅ ផ្សាយចេញអំពីកាយ  
របស់សត្វនរកនោះ ខ្លួនរបស់សត្វនរកដែលមានភ្លើងជាអាហារ  
(មានអណ្តាតភ្លើងតែមួយជាមួយគ្នា) និងចុងរោមទាំងឡាយផង  
និងក្រចកទាំងឡាយផង ។ សត្វនរកមានខ្លួនត្រូវភ្លើងឆេះហើយ  
ទាំងខាងក្នុង ខាងក្រៅជានិច្ច ត្រូវសេចក្ដីទុក្ខចាក់ដោតហើយ  
ក៏រោទ៍ដូចជាដំរី ដែលគេចាក់ដោយឆៀងកង្វេរ ។ បុរសលាមក  
ណា សម្លាប់បិតា ព្រោះតែលោកៈឬព្រោះទោសៈ បុរសលាមក  
នោះ រមែងឆេះនៅក្នុងកាឡសុត្តនរក អស់កាលយូរអង្វែង ។  
បុរសបែបនោះ រមែងឆេះនៅក្នុងលោហកុម្មិនរក ពួកនិរយបាល  
(នាំចេញ) នូវសាច់ដ៏ឆ្អិន ធ្វើមិនឲ្យមានស្បែក ហើយចាក់  
ដោយលំពែងទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យខ្ជាក់ ឲ្យស៊ីនូវមូត្រនិងលាមក  
ហើយជ្រមុជជនបែបនោះទៅ ក្នុងទឹកខារ (ទឹកទង់ដែង) ។  
ពួកនិរយបាល (ញ៉ាំងសត្វនរកឲ្យស៊ីនូវលាមក) កំពុងពុះ និង  
ដុំដែកដ៏ក្ដៅ ហើយយកបណ្តាញដ៏វែង ដែលកម្ដៅអស់កាលយូរ

សង្ឃិនិបាតេ ទុតិយំ សង្ឃិច្ចជាតកំ

វិក្ខម្ភមាទាយ វិក្ខដ្ឋ<sup>(១)</sup> រដ្ឋភិ  
 វិរេដេ មុខេ សំសវយន្តិ រក្ខសា ។  
 សាមា ច សោណា សពលា ច កិដ្ឋា  
 កាកោលសដ្ឋា ច ទិដា អយោមុខា  
 សដ្ឋម្ភ ខានន្តិ វិដន្តមាជំ  
 ជិវ្ហំ វិក្ខដ្ឋ វិហាសំ សលោហិតំ ។  
 តំ ទឌ្ឍតាលំ បរិកិណ្ឌកត្តំ  
 និប្បាថយន្តា អនុវិចរន្តិ រក្ខសា  
 រតី ហិ តេសំ ទុខិដោ បដីតវេ  
 ឯតាទិសស្មី និរយេ វសន្តិ  
 យេ កេចិ លោកេ ឥធម បេត្តិយាតិដោ ។

បុត្តោ ច មាតវំ ហាណ្ហ	ឥតោ កណ្ហ យមក្ខយំ
ភុសមាបដ្ឋតេ ទុក្ខំ	អត្តកម្មដលូបកោ ។
អមនុស្សា អតិពាលា	ហាណ្ហវំ ជនយន្តិយា
អយោមយេហិ វាលេហិ	បីជ្ឈយន្តិ បុនប្បុជំ ។
តំ បស្សវំ សកា កត្តា	រុទិវំ អត្តសម្បវំ
តម្ភលោហាវិលីជំវ	តត្តំ ចាយេន្តិ មត្តិយំ ។

១ ម. វិពន្ធ ។

សង្ឃិនិបាត សង្ឃិច្ចជាតក ទី២

មកបើកមាត់ (ហើយបោះសន្ទូចដែក) ដែលចង់ ដោយខ្សែ  
 (ទាញអណ្តាតចេញហើយបោះដុំដែក) ទៅក្នុងមាត់ ដែល  
 ច្រហានោះ ។ ពួកឆ្កែក្រហម ឆ្កែពពាល ពួកត្នាត ពួកក្អែកនិងពួក  
 សត្វស្វាប (ឯទៀតច្រើនពួក) មានចំពុះដែក នាំគ្នាមកចោម  
 រោមចឹកជញ្ជាំងស៊ីនូវអណ្តាត (នៃពួកសត្វនរក) ដែលញាប់ញ័រ  
 (ដូចជាស៊ី) នូវវិញ្ញាណទាំងឈាម មានឈាមកំពុងហូរចេញ ។  
 ពួកនិរយបាលវាយសំពង់សត្វនរកនោះ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះ មាន  
 ខ្លួនរយះរយាយ ដោយតម្រេករបស់ពួកនិរយបាលនោះ ចំណែក  
 ខាងសត្វនរកទាំងឡាយក្រៅនេះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខវេទនា ពួក  
 ជនណានីមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់បិតា ពួកជននោះ  
 តែងទៅនៅក្នុងនរកបែបនុ៎ះ ។ កូនសម្លាប់មាតា លុះទៅអំពី  
 លោកនេះ ទៅកាន់លំនៅរបស់យមរាជ កាន់យកនូវផលនៃកម្ម  
 របស់ខ្លួន ក៏ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខយ៉ាងខ្លាំង ។ ពួកអមនុស្ស (និរយ-  
 បាល) ព្រហ្មើនក្រៃលែង យកសរសៃដែក (មករុំ) នូវបុគ្គល  
 អ្នកសម្លាប់មាតាបិតា ហើយគាប (ដោយឃ្នាប) រឿយៗ ។  
 ពួកនិរយបាល ញ៉ាំងបុគ្គលអ្នកសម្លាប់មាតានោះ ឲ្យផឹកនូវឈាម  
 ដ៏ក្តៅ ដែលហូរចេញអំពីកាយរបស់ខ្លួនដូចជាទឹកទង់ដែងរលាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ដឹកុដ្ឋំ កុណាបំ បូតិ	ទុក្ខំ ក្ខេបកទ្ធមំ
បុព្វលោហិតសង្កាសំ	រហនោក្កយ្ហ <sup>(១)</sup> តិដ្ឋតិ ។
តមេនំ កិមិយោ តត្ថ	អតិកាយា អយោមុខា
ឆរី កេត្វាន ខានន្តិ	បតិទ្ធា មំសលោហិតេ ។
សោ ច តំ និរយំ បត្តោ	និមុត្តោ សតចោរិសំ
បូតិកំ កុណាបំ វាតិ	សមន្តា សតយោជនំ ។
ចក្កុមាបិ ហិ ចក្កុនិ	តេន កន្ទេន ជិយ្យតិ
ឯតាទិសំ ព្រហ្មទត្ថ	មាតុយោ លភតេ ទុខំ ។
ខុរោមនុក្កម្ម	តិក្ខំ ទ្វារិសម្បំ
បតន្តិ កត្តចាតិទិយោ	ទុក្ខំ វេត្តរណី នទី ។
អយោមយា សិម្ហលិយោ	សោឡសង្កុលិកណ្ណាកា
ឧភតោ អភិលម្ពន្តិ	ទុក្ខំ វេត្តរណី នទី ។
តេ អច្ចិមន្តោ តិដ្ឋន្តិ	អក្កិក្ខុដ្ឋារ អារកា
អាទិត្តា ជាតវេទេន	ឧទ្ធុំ យោជនមុក្កតា ។
ឯតេ បដ្ឋន្តិ និរយេ	តត្ថេ តិខិណាកណ្ណាកេ
នារិយោ ច អតិចារិទិយោ	នរា ច បរោជានុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បុគ្គលអ្នកសម្លាប់មាតានោះ ចុះទៅបិតានៅ ក្នុងរណ្តៅគួរខ្ពើម  
ដូចជាអសុភមានក្លិនស្អុយ មានលាមក ជាកក់ មានក្លិនអាក្រក់  
ប្រហែលគ្នា ដោយខ្លះនិងឈាម ។ ក្នុងនរកនោះមានពួក  
ដង្កូវ មានខ្លួនធំ មានមាត់ដូចមូលដែក រុកត្បុល ចូលទៅក្នុង  
សាច់និងឈាមទម្ងាយស្បែកសម្បុរថ្ងៃ ហើយស៊ីសត្វនរកនោះ  
(ទាំងខ្លួនក្នុងផ្ទៃ) ។ បុគ្គលអ្នកសម្លាប់មាតានោះ ធ្លាក់ទៅក្នុង  
នរកនោះជ្រមុជ (ក្បាល) ចុះទៅ ចំនួនមួយរយជួរហុរស សាកសព  
ដ៏ស្អុយក៏ផ្សាយទៅកាន់ទីចម្ងាយមួយរយយោជន៍ជុំវិញ ។ ព្រោះថា  
សូម្បីជនមានចក្ខុ ធុញទ្រាន់ដោយក្លិននោះ ព្រោះអាស្រ័យចក្ខុ  
បពិត្រព្រះបាទព្រហ្មទត្ត បុគ្គលអ្នកសម្លាប់មាតា តែងបាន  
សេចក្តីទុក្ខបែបនេះ ។ ពួកស្រ្តីវិលុតគភ៌ កន្លងនូវខុរាជានរកដ៏មុត  
ដែលគេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ធ្លាក់ទៅក្នុងស្ទឹងឈ្មោះវេត្តរណី  
ដែលមិនរាបស្មើ ។ ដើមរកាទាំងឡាយជាវិការៈនៃដែកមានបន្ទា  
ប្រវែង ១៦ ធ្លាប់សំយុងចុះមកត្រង់ត្រើយទាំងពីរខាងនៃស្ទឹងឈ្មោះ  
វេត្តរណី ដែលមិនរាបស្មើ ។ ដើមរកាទាំងនោះ ត្រូវភ្លើងឆេះមាន  
អណ្តាតខ្ពស់ឡើងទៅលើ ១ យោជន៍ដូចជាគំនរភ្លើង អំពីឆ្ងាយ ។  
ពួកស្រ្តីប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្តប្តី និងពួកប្រុសដែលគប់រកប្រពន្ធគេ ជន  
ទាំងនុ៎ះ រមែងធ្លាក់ទៅក្នុងសិម្ពលីនរក ដែលក្តៅ មានបន្ទាស្រួច ។

សង្ឃិនិបាតេ ទុតិយំ សង្ឃិច្ចជាតកំ

តេ បតន្តិ អដោខន្ទា	វិវត្តា វិហតា បុប្ផ
សយន្តិ វិនិវន្តន្តា	ទីយំ ជត្តន្តិ សព្វទា <sup>(១)</sup> ។
តតោ រត្យា វិសនេ	មហតី បព្វតូបមំ
លោហកុម្មី បវន្តន្តិ	តតំ អត្តិសម្មទកំ ។
ឯវំ ទិវា ច រត្តោ ច	ទុស្សីលា មោហចារុតា
អនុកោន្តិ សកំ កម្មំ	បុព្វេ ទុក្ខជមត្តនោ ។
យា ច ភរិយា ជនក្កិតា	សាមិកំ អតិមញ្ញតិ
សស្សុំ វា សស្សុំ វាបិ	ជេដ្ឋំ វាបិ ននន្ទនំ
តស្សា វង្កេន ជិវត្តំ	និព្វហន្តិ សព្វនំ ។
ស ព្យាមមត្តំ កិមីនំ	ជិវំ បស្សតិ អត្តនោ <sup>(២)</sup>
វិញ្ញាបេតុំ ន សក្កោតិ	តាបនេ បេច្ច បច្ចតិ ។
ឱរត្តិកា សូករិកា	មច្ចិកា មិកពន្ធកា
ចោរា កោយាតកា លុទ្ធា	អវល្លោ វល្លាការកា ។
សត្តិហិ លោហកូដេហិ	នេត្តិសេហិ ឧសូហិ ច

១ ឱ. សំរី ។ ២ ឱ. ម. អត្តនិ ។



សង្ឃិនិបាត សង្ឃិច្ចជាតក ទី ២

ពួកសត្វនរកទាំងនោះ មានក្បាលចុះក្រោម ត្រូវពួកនិរយបាល  
 ចាក់ (ដោយអាវុធ) ច្រើនដង ក៏វិលធ្លាក់មកវិញ មានខ្លួន  
 ធ្លុះធ្លាយ រមែងដេក រមែងភ្ញាក់ អស់កាលជាយូរអង្វែងសព្វៗ  
 កាល ។ (ពួកសត្វនរក ត្រូវពួកនិរយបាលចាប់បោះទៅ) ក្នុង  
 នរកឈ្មោះលោហកុម្មី មានឧបមាដោយភ្នំដ៏ធំ មានទឹកស្មើនឹង  
 ភ្លើងដ៏ក្តៅ រមែងឆេះអស់កាលកន្លងទៅនៃរាត្រីជាយូរអង្វែង ។  
 ពួកមនុស្សទ្រុស្តសីល (គប់រកប្រពន្ធគេ) ដែលមោហៈគ្រប  
 សង្កត់ហើយ រមែងរងកម្មរបស់ខ្លួន ដែលខ្លួនធ្វើអាក្រក់ក្នុងកាល  
 មុនទាំងថ្ងៃទាំងយប់យ៉ាងនេះ ។ ប្រពន្ធណាដែលគេទិញមកដោយ  
 ទ្រព្យ មើលងាយប្តី ម្តាយក្មេក ឪពុកក្មេក បងថ្លៃប្រុស បងថ្លៃស្រី  
 ពួកនិរយបាល តែងទាញដកអណ្តាតព្រមទាំងគល់ របស់នាង  
 នោះព្រមទាំងចំណង់ដោយសន្ទូច ។ សត្វនរកនោះ ឃើញអណ្តាត  
 របស់ខ្លួនប្រមាណមួយព្យាមពេញដោយដង្កូវមិនអាចអង្វរ (ពួក  
 និរយបាល) បាន លុះស្លាប់ទៅរមែងឆេះនៅក្នុងតាបននរកទៀត ។  
 ពួកអ្នកសម្លាប់ចៀម សម្លាប់ជ្រូក សម្លាប់ត្រី ទាក់ម្រឹគ ពួកចោរ ពួក  
 អ្នកសម្លាប់គោ ពួកព្រាន ពួកអ្នកធ្វើគុណក្នុងទោស(អ្នកញុះញង់) ។  
 ពួកសត្វនរកនោះ ត្រូវពួកនិរយបាលបៀតបៀន ដោយលំពែង  
 ដោយញញួរលោហៈ ដោយសំសៃ ដោយព្រួញទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ហញ្ញមាណា ខារនទី	បបតន្តិ អវសិរា ។
សាយំ ចាតោ ក្រដការី	អយោក្រដេហិ ហញ្ញតិ
តតោ វន្តំ ទុរត្តានំ	បវេសំ ភុញ្ញតេ សទា ។
ធម្មា <sup>(១)</sup> ភេរណ្ណាកាតិជ្ឈា	កាកោលា ច អយោមុខា
វិប្បន្នមាណំ ខានន្តិ	នវំ កិព្វិសការកំ ។
យេ មិគេន មិកំ ហន្តិ	បក្ខិ វា បន បក្ខិណ
អសន្តោ វេសា ធម្មា	កត្តា តេ និរយុស្សនំ ។
[៩៣] សន្តោវ ខន្ធិ កច្ឆន្តិ	សុចិណ្ណនីធម កម្មណា
សុចិណ្ណស្ស ផលំ បស្ស	សិទ្ធា ទេវា សព្វហ្មកា
តន្តំ ព្រមិ មហារាជ	ធម្មំ រដ្ឋបតី ចរ

តថា តថា រាជ ចរាហិ ធម្មំ  
 យថា តំ សុចិណ្ណំ ណនុតប្បេយ្យ បច្ឆាតិ ។

សង្កិច្ចជាតកំ ទុតិយំ ។

១ ម. វង្សា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

មានក្បាលសំយុងចុះ ធ្លាក់ទៅក្នុងស្ទឹងខាង ។ អ្នកធ្វើអំពើវៀច ត្រូវ  
 ពួកនិរយបាល ដំដោយញញួរដែកទាំងឡាយទាំងល្ងាចទាំងព្រឹក  
 ហើយ ស៊ីនូវកម្មតរបស់ពួកសត្វនរកដទៃ ដែលមានអត្តភាព  
 អាក្រក់នោះសព្វៗកាល ។ ពួកក្អែក ចចក ត្នាត ក្អែកព្រៃ មាន  
 ចំពុះដែក នាំគ្នាចឹកប្រដែង នូវជនអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់កំពុងញាប់  
 ញ័រ ។ ពួកជនណាសម្លាប់ម្រឹត<sup>(១)</sup> ដោយម្រឹត សម្លាប់បក្សី<sup>(២)</sup>  
 ដោយបក្សី ពួកជននោះជាអសប្បុរស បិទបាំងដោយធូលី គឺ  
 រាតាទិក្ខុលេស រមែងទៅកាន់ឧស្សទនរក ។

[៧៧] ពួកសប្បុរសក្នុងលោកនេះ មានកម្មសន្សំល្អហើយ តែងទៅ  
 កាន់លោកខាងលើ សូមព្រះអង្គទតមើលផលនៃអំពើដែលគេបាន  
 សន្សំល្អ ដូចពួកទេវតាព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ព្រមទាំងព្រះព្រហ្ម  
 បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពពោលហេតុនោះនឹងព្រះអង្គ បពិត្រព្រះ  
 អង្គជាម្ចាស់នៃដែន សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ បពិត្រព្រះរាជា អំពើ  
 ដែលព្រះអង្គប្រព្រឹត្តល្អនោះ មិនគប្បីដុតកម្ដៅរឿយ ។ ក្នុងកាល  
 ជាខាងក្រោយយ៉ាងណា ។ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌យ៉ាងនោះៗចុះ ។

ចប់ សង្ឃិច្ចជាតក ទី ២ ។

---

១-២- យកម្រឹត ឬ បក្សីផងគ្នាធ្វើធ្លាក់ ។

សង្ឃិនិបាតេ ទុតិយំ សង្ឃិច្ចជាតកំ

### តិស្សុទ្ធានំ

អថ សង្ឃិនិបាតម្ហិ សុណាម មម ភាសិតំ  
 ជាតកស្សយនោ បរោ  
 សោណាកអវិទ្ធអស្សយនោ  
 តថាវុត្តរថេសកសង្កិច្ចរោ ។

សង្ឃិនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។



សង្ឃិនិបាត សង្ឃិនិបាតក ទី២

### ឧទ្ទាននៃសង្ឃិនិបាត

អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ភាសិតរបស់ខ្ញុំ ក្នុងសង្ឃិនិបាត បន្ទាប់  
អំពីបញ្ញាសនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីឈ្មោះជាតកដ៏ប្រសើរ ដែលហៅថាសោណកតាបស  
និងព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមអរិទ្ធមៈ ១ ព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ក្នុងរថ  
ដែលយើងពោលហើយដូច្នោះ និងសង្ឃិនិបាតសី ១ ។

ចប់ សង្ឃិនិបាត ។

សត្តតិនិបាតជាតកំ

កុសជាតកំ

[៩៤] ឥនន្តេ រដ្ឋំ សធនំ សយោក្កំ  
សកា យុំ សព្វកាម្មបបដ្ឋំ  
ឥនន្តេ រដ្ឋំ អនុសាស អម្ព  
កច្ឆាមហំ យត្ថ បិយា បការតី ។

[៩៥] អនុជុក្ខតេន ហរំ មហន្តំ  
ទិវា ច រត្តោ ច និសីថកាលេ  
បដិកច្ឆ តំ ទិប្បំ កុសារតី  
និច្ឆាមិ ទុព្វណ្ណមហំ វសន្តំ ។

[៩៦] ធាហំ ភមិស្សាមិ ឥតោ កុសារតី  
បការតី វណ្ណបលោកិតោ តវ  
រមាមិ មទ្ធស្ស និកេតរម្ម  
ហិត្វាន រដ្ឋំ តវ ទស្សនេ រតោ ។  
បការតី វណ្ណបលោកិតោ តវ  
សម្ពុទ្ធស្រោ វិចរាមិ មេទនី  
ទិសំ ន ជាធាមិ កុតោម្ហិ អាតតោ  
តយិម្ហិ មត្តោ មិកមន្ទលោចនេ

# សត្តតិនិបាតជាតក

## កុសជាតក

[៩៤] (ព្រះបាទកុសរាជពោធិសត្វ ត្រាស់ថា) បពិត្រព្រះមាតា ដែនរបស់ព្រះមាតានេះ ប្រកបដោយទ្រព្យ ប្រកបដោយយាន ប្រកបដោយគ្រឿងសម្រាប់រាជ្យ បរិបូណ៌ដោយកាម គ្រប់យ៉ាង សូមព្រះមាតាត្រួតត្រាដែន របស់ព្រះមាតានេះចុះ ខ្ញុំនឹងទៅ កាន់នគរ ជាទីនៅរបស់នាងបកាវតី ជាទីស្រឡាញ់ ។

[៩៥] (នាងបកាវតី ពោលថា) ព្រះអង្គមានព្រះទ័យមិនត្រង់ នាំ យកអម្រែកធំ (រងទុក្ខ) ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ទាំងពេលអប្រាត្រ សូម ព្រះអង្គត្រឡប់ទៅក្រុងកុសាវតីវិញឲ្យឆាប់ ខ្ញុំម្ចាស់មិនចង់បាន ព្រះអង្គ ដែលមានរាងវៅអាក្រក់ មកនៅ (ក្នុងទីនេះ) ទេ ។

[៩៦] (ព្រះពោធិសត្វ...) ហៃនាងបកាវតី អញនឹងមិនទៅអំពីទី នេះ កាន់ក្រុងកុសាវតីទេ ព្រោះអញជាប់ចិត្តនឹងវណ្ណៈរបស់នាង ទើបត្រេកអរក្នុងដំណាក់ជាទីត្រេកអររបស់ព្រះបាទមទ្ទៈស្វិលៈបង្គំ ដែន មកត្រេកអរ ក្នុងការឃើញនាង ។ ហៃនាងបកាវតី អញជាប់ចិត្តនឹងវណ្ណៈរបស់នាង មានសភាពវង្វេង ត្រាប់រង្គាត់ ទៅកាន់ដែនដី មិនស្គាល់ទិសថា អញមកអំពីទីណា ហៃនាង មានភ្នែកថ្លា ដូចភ្នែកម្រឹគ អញជាមនុស្សរក់ចិត្តក្នុងនាង ។

សត្តតិទីបារតេ បឋមំ កុសជាតកំ

សោវណ្ណចីវរសនេ ជាត្រូបសុមេខលេ

សុស្ស្យាណិ តវ កាមាហិ ធាហំ រដ្ឋេនមត្តិកោ ។

[៩៧] អភ្វតិ តស្ស កោ ហោតិ យោ អនិច្ចន្តមិច្ចតិ

អកាមំ វាជ កាមេហិ អកន្តោ កន្តមិច្ចសិ<sup>(១)</sup>។

[៩៨] អកាមំ វា សកាមំ វា យោ នហេ លភតេ បិយំ

លាកមេត្ត បសំសាម អលាកោ តត្ត ចាបកោ។

[៩៩] ចាសាណាសារំ ខណាសិ កណិការស្ស ទារុនា

វាតំ ជាលេន ពាជេសិ យោ អនិច្ចន្តមិច្ចសិ ។

[១០០] ចាសាលោកា នូន តេ ហទយេ ឱហិតោ មុទុលក្ខណោ

យោ តេ សាតំ ន វិជ្ជាមិ តិរោជនបទាកតោ ។

---

១ ម. អកន្តំ កន្តមិច្ចសិ ។



សត្តតិនិបាត កុសជាតក ទី ១

ហែនាងមានគ្រឿងសម្លៀករំលេចដោយមាស មានខ្សែក្រវាត់ល្អ  
ជាវិការៈនៃមាស មានចង្កេះល្អ អញមិនត្រូវការដោយរាជសម្បត្តិ  
ព្រោះតែសេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះនូវនាង ។

[៩៧] (នាងបកាវតី...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីមិនចម្រើន  
តែងមានដល់បុគ្គលដែលប្រាថ្នា បុគ្គលកាលមិនប្រាថ្នា (ខ្លួន)  
បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គមិនជាទីស្រឡាញ់ ចង់បានស្រ្តីជាទី  
ស្រឡាញ់ ដែលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយកាមទាំងឡាយ ។

[៩៨] (ព្រះពោធិសត្វ...) ជនណាបាននាងជាទីស្រឡាញ់ ទោះ  
មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្តី មានសេចក្តីប្រាថ្នាក្តី យើងសរសើរ  
នូវការបានរបស់ជននុ៎ះ បណ្តាការបាននិងមិនបាននោះ ឯការ  
មិនបាន ចាត់ថាជារបស់លាមក ។

[៩៩] (នាងបកាវតី...) ព្រះអង្គចង់បានស្រ្តីដែលគេមិនចង់បាន  
ព្រះអង្គ ដូចជាគេដឹកខ្នឹមថ្មដោយដើមកណ៌ិការ ឬដូចជាគេទាក់  
ខ្យល់ដោយសំណាញ់ ។

[១០០] (ព្រះពោធិសត្វ...) ហែនាងមានលក្ខណៈទន់ភ្លន់ អញមក  
អំពីជនបទខាងក្រៅ មិនបានសេចក្តីស្រួល (ក្នុងសម្នាក់) របស់  
នាង ឈ្មោះថានាងយកថ្មសង្កត់លើហ្មឺន (នៃអញ) ដោយពិត ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

យទា មំ ភក្កដី កត្វា រាជបុត្តី ឧទិក្ខតិ  
 អាណ្ហរិកោ តទា ហោមិ រញ្ញោ មទ្ធស្សន្តេបុរេ ។  
 យទា ឧម្មយមាណ មំ រាជបុត្តី ឧទិក្ខតិ  
 ណណ្ហរិកោ តទា ហោមិ រាជាហោមិ តទា កុសោ ។

[១០១] សចេ ហិ វចនំ សច្ចំ នេមិត្តានំ ភវិស្សតិ  
 នេវ មេ ត្វំ បតី អស្ស កាមំ ធិន្ទន្តុ សត្តទា ។

[១០២] សចេ ហិ វចនំ សច្ចំ អញ្ញោសំ យទិ វា មមំ  
 នេវ តុយ្ហំ បតី អត្ថិ អញ្ញោ សីហាស្សរា កុសា ។

[១០៣] នេក្ខំ កីរំ តេ កាវេស្សំ បត្វា ខុដ្ឋេ កុសាវតី  
 សចេ មំ នាគនាស្សុ ឱលោកេយ្យ បការវតី ។

នេក្ខំ កីរំ តេ កាវេស្សំ បត្វា ខុដ្ឋេ កុសាវតី

សចេ មំ នាគនាស្សុ អាលមេយ្យ បការវតី ។

នេក្ខំ កីរំ តេ កាវេស្សំ បត្វា ខុដ្ឋេ កុសាវតី

សចេ មំ នាគនាស្សុ ឧម្មាយេយ្យ បការវតី ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រះរាជបុត្រីធ្វើមុខក្រញូរ ហើយសម្លឹងមើលមកអញ ក្នុងវេលា  
ណា អញក៏នៅជានាយពិសេសក្នុងរាំង របស់ព្រះបាទមទ្ទៈក្នុង  
វេលានោះ ។ ព្រះរាជបុត្រី ញញឹមញញែម ក្រឡេកមើលអញ  
ក្នុងវេលាណា អញមិននៅជានាយពិសេស ក្នុងវេលានោះទេ  
អញនឹងជាព្រះបាទកុសៈក្នុងវេលានោះវិញ ។

[១០១] (នាងបការវតី...) ប្រសិនបើពាក្យរបស់ហោរពិតមែន ព្រះ  
អង្គមិនត្រូវបានជាកស្តារបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទេ ស៊ូឲ្យគេកាត់ (ខ្ញុំម្ចាស់)  
ជាប្រាំពីរកំណាត់ចុះ ។

[១០២] (ព្រះពោធិសត្វ...) ប្រសិនបើពាក្យ របស់ហោរដទៃ ឬ  
របស់អញពិតមែន ភកស្តារបស់នាងក្រៅអំពីព្រះបាទកុសៈ ដែល  
មានព្រះសូរស័ព្ទស្មើនឹងសំឡេងសីហៈ ក៏មិនមានទេ ។

[១០៣] នៃនាងគម បើនាងបការវតីមានភ្លៅដូចប្រមោយដំរី គប្បី  
ក្រឡេកមើលអញ លុះអញទៅដល់ក្រុងកុសាវតី នឹងឲ្យគេធ្វើ  
គ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ពាក់ក ជាវិការៈនៃមាសឆ្កោរដល់នាង ។  
នៃនាងគម បើនាងបការវតីមានភ្លៅដូចជាប្រមោយដំរី គប្បីហៅ  
រកអញ លុះអញទៅដល់ក្រុងកុសាវតី នឹងឲ្យគេធ្វើគ្រឿងប្រដាប់  
សម្រាប់ពាក់ក ជាវិការៈនៃមាសឆ្កោរដល់នាង ។

សត្តតិនិបាតេ បឋមំ កុសជាតកំ

នេក្ខំ កីរំ តេ កាវេស្សំ បត្វា ខុដ្ឋេ កុសាវតី

សចេ មំ ឆាកឆាស្សុ បម្ពាយេយ្យ បការវតី ។

នេក្ខំ កីរំ តេ កាវេស្សំ បត្វា ខុដ្ឋេ កុសាវតី

សចេ មំ ឆាកឆាស្សុ ចាណីភិ ឧបសំដុសេ ។

[១០៤] នហិ នូនាយំ រាជបុត្តិ កុសេ សាតំបិ វិទ្ធីតិ

អាឡារិកេ ភតេ ចោសេ វេត្តនេន អនត្តិកេ ។

[១០៥] នហិ នូន អយំ ខុដ្ឋា លភតិ ជិញ្ញាយ ឆេទនំ

សុនិសិតេន សត្តេន ឯវំ ទុព្ពាសិយំ ភណំ ។

[១០៦] មា នំ រូបេន ចាមេសិ អាហោហោន បការវតី

មហាយសោតិ កត្វាន កវស្សុ រុចិវេ បិយំ ។

សត្តតិនិបាត កុសជាតក ទី ១

នៃនាងគម បើនាងបកាវតីមានភ្លៅដូចជាប្រមោយដំរី គប្បីញញឹមញញែមរកអញ លុះអញទៅដល់ក្រុងកុសាវតី នឹងឲ្យគេធ្វើគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ពាក់ក ជាវិការៈនៃមាសឆ្កោរដល់នាង ។

នៃនាងគម បើនាងបកាវតីមានភ្លៅដូចជាប្រមោយដំរី គប្បីសើចក្អាកក្អាយរកអញ លុះអញទៅដល់ក្រុងកុសាវតីនឹងឲ្យគេធ្វើគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ពាក់ក ជាវិការៈនៃមាសឆ្កោរដល់នាង ។ នៃនាងគម បើនាងបកាវតីមានភ្លៅដូចជាប្រមោយដំរី គប្បីមកប៉ះពាល់អញដោយដៃទាំងឡាយ លុះអញទៅដល់ក្រុងកុសាវតីនឹងឲ្យគេធ្វើគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ពាក់ក ជាវិការៈនៃមាសឆ្កោរដល់នាង ។

[១០៤] (ស្រ្តីគម...) ព្រះរាជបុត្រីនេះ មិនបាននូវសេចក្តីស្រួលចិត្តទៅរកព្រះបាទកុសៈ ជាបុរសនាយពិសេសអ្នកស៊ីឈ្នួល មិនត្រូវការដោយថ្លៃឈ្នួលទេ ។

[១០៥] (នាងបកាវតី...) ស្រ្តីគមនេះមិនហ៊ានកាត់អណ្តាតដោយកាំបិតដ៏មុតដោយពិត តែហ៊ាននិយាយពាក្យជាទុព្ភាសិតយ៉ាងនេះ ។

[១០៦] (ស្រ្តីគម...) បពិត្រព្រះនាងបកាវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះ ដោយរូប ដោយកម្ពស់ (និងទំហំរបស់ខ្លួននាង) ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ប្រែ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្មឺនថា ព្រះបាទកុសៈនោះ) មានយសធំហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ (ចំពោះព្រះបាទកុសៈនោះ) ចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

មា ធំ រូបេន	ចាមេសិ	អាពោហោន	បការតី
មហាទ្ធនោតិ	កត្វាន	ករស្សុ រុចិវេ	បិយំ ។
មា ធំ រូបេន	ចាមេសិ	អាពោហោន	បការតី
មហាពូលោតិ	កត្វាន	ករស្សុ រុចិវេ	បិយំ ។
មា ធំ រូបេន	ចាមេសិ	អាពោហោន	បការតី
មហារដ្ឋោតិ	កត្វាន	ករស្សុ រុចិវេ	បិយំ ។
មា ធំ រូបេន	ចាមេសិ	អាពោហោន	បការតី
មហារាជាតិ	កត្វាន	ករស្សុ រុចិវេ	បិយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បពិត្រព្រះនាងបការតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈ  
នោះ ដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ៃ  
ប្រៃ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វូងៗថា ព្រះបាទកុសៈនោះ)  
មានទ្រព្យច្រើន ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

បពិត្រព្រះនាងបការតី ព្រះនាង កុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈ  
នោះ ដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់  
ប៉ៃប្រៃ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វូងៗថាព្រះបាទកុសៈនោះ)  
មានកម្លាំងច្រើន ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

បពិត្រព្រះនាងបការតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះ  
ដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ៃប្រៃ ព្រះ  
នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វូងៗថាព្រះបាទកុសៈនោះ) មានដែនធំ  
ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

បពិត្រព្រះនាងបការតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះ  
ដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ៃប្រៃ ព្រះ  
នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វូងៗថាព្រះបាទកុសៈនោះ) ជាព្រះរាជា  
ធំ ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

សត្តតិទិបាតេ បឋមំ កុសជាតកំ

មា នំ រូបេន ចាមេសិ	អាពោហោន បការតី
សីហស្សរោតិ កត្វាន	ករស្សុ រុចិវេ មិយំ ។
មា នំ រូបេន ចាមេសិ	អាពោហោន បការតី
វក្កុស្សរោតិ កត្វាន	ករស្សុ រុចិវេ មិយំ ។
មា នំ រូបេន ចាមេសិ	អាពោហោន បការតី
ពិទ្ធស្សរោតិ កត្វាន	ករស្សុ រុចិវេ មិយំ ។
មា នំ រូបេន ចាមេសិ	អាពោហោន បការតី
មញ្ញុស្សរោតិ កត្វាន	ករស្សុ រុចិវេ មិយំ ។



សត្តតិនិបាត កុសជាតក ទី ១

បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះ  
ដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ប្រែ ព្រះ  
នាង សូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្មឺន័យថាព្រះបាទកុសៈនោះ) មានសំឡេង  
ស្មើនឹងសំឡេងនៃសីហៈ ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះ  
ដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ប្រែ ព្រះ  
នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្មឺន័យថាព្រះបាទកុសៈនោះ) មានសំឡេង  
ដ៏ពីរោះ ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។ បពិត្រព្រះនាង

បការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះ ដោយរូប  
ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ប្រែ ព្រះនាងសូម  
ធ្វើទុក (ក្នុងហ្មឺន័យថាព្រះបាទកុសៈនោះ) មានសំឡេងមូល  
ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះ  
ដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ប្រែ ព្រះ  
នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្មឺន័យថា ព្រះបាទកុសៈនោះ) មាន  
សំឡេងល្អ ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

មា នំ រូបេន ចាមេសិ អាពោហោន បការតី

មធុរស្សរោតិ កត្វាន ករស្ស រុចិរេ បិយំ ។

មា នំ រូបេន ចាមេសិ អាពោហោន បការតី

សតសិប្បោតិ កត្វាន ករស្ស រុចិរេ បិយំ ។

មា នំ រូបេន ចាមេសិ អាពោហោន បការតី

ខត្តិយោតិបិ កត្វាន ករស្ស រុចិរេ បិយំ ។

មា នំ រូបេន ចាមេសិ អាពោហោន បការតី

កុសរាជាតិ កត្វាន ករស្ស រុចិរេ បិយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះ  
 ដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ប្រែ ព្រះ  
 នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្មឺនយថាព្រះបាទកុសៈនោះ) មានសំឡេង  
 ដ៏ផ្អែមល្ហែម ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។ បពិត្រព្រះនាង  
 បការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះដោយរូបដោយ  
 កម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ប្រែ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក  
 (ក្នុងហ្មឺនយថា ព្រះបាទកុសៈនោះ) មានសិល្បៈច្រើនហើយ  
 ធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។ បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាង  
 កុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុសៈនោះ ដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ  
 បពិត្រព្រះនាងស្រស់ប៉ប្រែ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្មឺនយថា  
 ព្រះបាទកុសៈនោះ) ជាក្សត្រិយ៍ (សុទ្ធ) ហើយធ្វើនូវសេចក្តី  
 ស្រឡាញ់ចុះ ។

បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹម នូវព្រះបាទកុសៈ  
 នោះដោយរូប ដោយកម្ពស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់  
 ប៉ប្រែ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្មឺនយថាព្រះបាទកុសៈនោះ)  
 ជាព្រះរាជាមាននាមស្មើនឹងស្បូវក្លាំង (ដែលព្រះឥន្ទ្រប្រទាន)  
 ហើយធ្វើនូវសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

សត្តតិនិបាតេ បឋមំ កុសជាតកំ

[១០៧] ឯតេ ឆាកា ឧបត្តទ្ធា សព្វេ តិដ្ឋន្តិ វម្មិកា  
បុរា មទ្ធត្តិ ចាការំ អាណេថេតំ បការតី ។

[១០៨] សត្តពិលេ<sup>(១)</sup> កកិវត្ថាន អហាមេតំ បការតី  
ខត្តិយានំ បទស្សាមិ យេ មំ ហន្តំ ឥឆាកតោ ។

[១០៩] អវុដ្ឋហិ រាជបុត្តី សាមា កោសេយ្យវាសិដី  
អស្សុបុណ្ណហិ នេត្តហិ ទាសីកណាបុរក្ខតា ។

[១១០] តំ នូន កក្កបនិសេវិតំ មុខំ  
អាទាសទន្ធាចរុបច្ចវេក្ខិតំ  
សុកំ សុនេត្តំ វិរដំ អនដ្ឋណំ  
នុខំ វនេ បស្សតិ ខត្តិយេហិ ។  
តេ នូន មេ អសិតេ វេល្លិតក្កេ  
កោសេ មុទ្ធ ចន្ទនសារលិត្តេ  
សមាគុលេ សីវចិកាយ មជ្ឈេ  
ចានេហិ តិដ្ឋា បរិកឡយន្តិ ។

១ សត្ត ខណ្ឌតិ អដ្ឋកថាយ ទិស្សតិ ។

សត្តតិនិបាត កុសជាតក ទី១

[១០៧] (អាមាត្យទាំងឡាយ...) ព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ទាំងអស់នុ៎ះ  
ជាព្រះរាជា គឃើនមកហើយ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងក្រោះ (សូម  
ព្រះអង្គធ្វើព្រះរាជសារទៅថា) អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំព្រះនាង  
បកាវតីនុ៎ះមក (បញ្ជូនទៅថ្វាយព្រះរាជាទាំងនោះ) កុំឲ្យទម្ងាយ  
កំពែងមុនទាន់ ។

[១០៨] (ព្រះរាជា...) អញនឹងធ្វើនាងបកាវតីនុ៎ះ ឲ្យជា ៧ កំណាត់  
ហើយឲ្យដល់ពួកក្សត្រិយ៍ដែលមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីសម្លាប់អញ ។

[១០៩] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជបុត្រីមានសម្បុរល្បឿង ទ្រង់ព្រះពស្រ្ត  
ជាវិការៈនៃសូត្រ (រំលេចដោយមាស) ដែលពួកទាសីហែហាមមាន  
នេត្រាដ៏ពេញដោយព្រះអស្សុផល បានក្រោក (ចាកអាសនៈ) ។

[១១០] (នាងបកាវតី...) បពិត្រព្រះមាតា មុខ (របស់ខ្ញុំ) នោះ  
ធ្លាប់លាបស្រឡាបគ្រឿងលម្អិត ឆ្លុះកញ្ចក់មានក្រប ជាវិការៈ  
នៃភ្នែក ជាមុខល្អ មានភ្នែកល្អ រលីងរាបធេង ត្រូវពួកក្សត្រិយ៍  
លះចោលហើយ នឹងតាំងនៅក្នុងព្រៃ ។ ពួកគ្នាតនឹងលើកដើងទាំង-  
ឡាយកកាយនូវសក់ទាំងនោះ របស់ខ្ញុំ ជាសក់ខ្មៅមានចុងដង ទន់  
លាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ឲ្យច្របូកច្របល់ ក្នុងកណ្តាលព្រៃសួសាន

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តា នូន មេ តម្កនខា សុលោមា  
 ពាហា មុទ្ធ ចន្ទនសារសិត្តា  
 និដ្ឋា វនេ ខន្ទិតា ខត្តិយេហិ  
 កយ្ហ ធម្មោ<sup>(១)</sup> កច្ចតិ យេន កាមំ ។  
 តេ នូន តាលូបនិកេ អលម្ហេ  
 និសេរិតេ កាសិកចន្ទនេន  
 ថនេសុ មេ លម្ហិស្សតិ សិកាលោ  
 មាត្វ វ បុត្តោ តរុណោ តនុដោ ។  
 តំ នូន សោណី បុថុលំ សុកោដ្ឋិតំ  
 និសេរិតំ កញ្ចនមេខលាហិ  
 និដ្ឋំ វនេ ខត្តិយេហិ អវត្តំ  
 សិកាលសង្ឃា បរិកឡយន្តិ ។

សោណា ធម្មោ សិកាលា ច យេ ចញ្ញេ សន្តិ ទាបិដោ  
 អជរា នូន ហេស្សន្តិ កក្កយិត្វា បការតី ។  
 សចេ មំសានិ ហរិសុ ខត្តិយា ទ្វរតាមិដោ  
 អដ្ឋិនិ អម្ម យាចិត្វា អនុបន្តេ ទហាថ នំ ។  
 ខេត្តានិ អម្ម កាវេត្វា កណិកាវេត្វ ពោបយេ

១ ឱ. វកោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ក្អែកចឹកដៃ របស់ខ្ញុំនោះ ដែលមានក្រចកក្រហម មានរោម  
 ល្អ ទន់ លាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ដាច់ខ្ចាត់ខ្ចាយ ដែលពួកក្សត្រិយ៍  
 ចោលក្នុងព្រៃ ហើយហើរទៅតាមប្រាថ្នា ។ ចចក (ឃើញសួន  
 របស់ខ្ញុំ) នោះ ស្រដៀងគ្នានឹងផ្ទៃឆ្នោត មិនយារ លាបដោយ  
 ខ្លឹមចន្ទន៍ ដ៏ល្អិត ហើយបៀម នូវសួន របស់ខ្ញុំនោះ  
 ដូចជាកូនខ្លឹមងើត ដែលបៀមនូវសួន របស់មាតា ។  
 ហ្វូងចចក ជញ្ជាំងត្រតាក (របស់ខ្ញុំ) នោះ ជាអវយវៈទូលាយ  
 ដែលគេដំល្អហើយ ពាក់ដោយខ្សែក្រវាត់មាសទាំងឡាយ  
 ដាច់ខ្ចាត់ខ្ចាយ ដែលពួកក្សត្រិយ៍ចោលក្នុងព្រៃ ។ ពួកឆ្កែ ក្អែក  
 ចចកនិងសត្វឯទៀត ដែលមានចង្អុម ស៊ីនាងបការវតី មុខជា  
 នឹងមិនចាស់គ្រាំគ្រាដោយពិត ។ ប្រសិនបើពួកក្សត្រិយ៍ដែលទៅ  
 ឆ្ងាយ នាំយកសាច់ទាំងឡាយ (របស់ខ្ញុំ) ទៅ បពិត្រព្រះមាតា ចូរ  
 ព្រះអង្គសូមយកផ្ទាំងទាំងឡាយ ហើយដុតផ្ទាំងនោះក្នុងទីបន្ទាប់ផ្លូវ  
 (ក្នុងចន្លោះនៃផ្លូវដើរនិងផ្លូវជំ) ។ បពិត្រព្រះមាតា សូមព្រះ  
 មាតាប្រើគេធ្វើសួនច្បារ ហើយដាំដើមកណិការក្នុងសួនច្បារនុ៎ះ

សត្តតិនិបាតេ បឋមំ កុសជាតកំ

យទា តេ បុប្ផិតា អស្សុ ហោមន្តានំ ហិមច្ចយេ  
សរេយ្យាថ មមំ អម្ព ឯវេណ្ណា បការតី ។

[១១១] តស្សា មាតា ឧទដ្ឋាសិ ខត្តិយា ទេវេណ្ណិនី  
ទិស្វា អសិញ្ច សុនញ្ច រញ្ញោ មទ្ធស្សន្តេបុរេ ។

[១១២] ឥមិទា នូន អសិទា សុសញ្ញំ តនុមជ្ឈិមំ  
ដីតរំ មទ្ធិ ហន្ធាន ខត្តិយានំ បទស្សសិ<sup>(១)</sup>

[១១៣] ន មេ អកាសិ វចនំ អត្តកាមាយ បុត្តិកេ  
ស្វាជ្ជំ លោហិតសញ្ញាជ្ជា កច្ចសិ យមសាធនំ ។  
ឯវេមាបជ្ជតី ទោសោ ចាបិយញ្ច និកច្ចតិ  
យោ ចេ ហិតានំ វចនំ ន ករោតិ អត្តទស្សិនំ  
សចេវ អជ្ជំ ធារេសិ កុមារំ ចារុទស្សនំ  
កុសេន ជាតំ ខត្តិយំ សុវណ្ណមណិមេខលំ ។  
បូជិតំ ញាតិសង្ឃេហិ ន កច្ចសិ យមក្ខយំ

១ ឱ. ម. បទស្សតិ ។



សត្តតិនិបាត កុសជាតក ទី១

ក្នុងវេលាណាដែលដើមកណិការទាំងនោះមានផ្កា ក្នុងអំណើះទៅ  
នៃកាលជាទីធ្លាក់នៃទឹកសន្សើមក្នុងហោមន្តរដូវ បពិត្រព្រះមាតា  
សូមព្រះមាតា រព្យកខ្ញុំថា នាងបការវតី មានវណ្ណៈ យ៉ាងនេះ ។

[១១១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ក្សត្រិយ៍មានវណ្ណៈដូចវណ្ណៈទេវតា ជាមាតា  
របស់នាងបការវតីនោះ ក្រោកចាកអាសនៈទៅកាន់សម្នាក់ព្រះ  
រាជាហើយ បានឃើញដារនិងជ្រញ់ក្នុងព្រះរាជវាំងព្រះបាទមទ្ធៈ ។

[១១២] (ព្រះមាតា...) បពិត្រព្រះបាទមទ្ធៈ ព្រះអង្គនឹងសម្លាប់  
ធីតាដែលគេចំណាំបានដោយងាយ មានចង្កេះរៀវ ដោយប៉ូវថៅ  
នេះ ហើយប្រទាន ដល់ពួកក្សត្រិយ៍ដោយពិត ។

[១១៣] ហែបុត្រី នាងមិនបានធ្វើតាមពាក្យរបស់អញដែលប្រាថ្នាប្រ-  
យោជន៍ នាងមុខជានឹងពេញពាសដោយឈាម ហើយទៅកាន់  
ភពរបស់មច្ចុរាជ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ បើសត្វដែលមិនធ្វើតាមពាក្យរបស់  
ពួកជនដែលបង្ហាញសេចក្តីចម្រើនបង្ហាញប្រយោជន៍ហើយ តែងប៉ះ  
ទង្គិចយ៉ាងនេះផង តែងចូរប្រទះនូវសេចក្តីអាក្រក់ជាង (នេះ) ផង ។  
បើក្នុងថ្ងៃនេះនាងនឹងបានទ្រទ្រង់កុមារស្រស់បំប្រែ ជាក្សត្រិយ៍ដែល  
កើតព្រោះព្រះបាទកុសៈមានខ្សែក្រវាត់ជាវិការៈនៃមាសនិងកែវម-  
ណីដែលពួកញាតិបូជាហើយ នាងនឹងមិនទៅកាន់លំនៅយមរាជទេ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

យត្ថស្ស ភេរី នទតិ កុញ្ញោ ច និក្ខេជតិ

ខត្តិយានំ កុលេ ភទ្ទេ កី នុ សុខតំ តតោ ។

អស្សោ ហសីយតិ<sup>(១)</sup> ទ្វារេ កុមារោ ឧបរោទតិ

ខត្តិយានំ កុលេ ភទ្ទេ កី នុ សុខតំ តតោ ។

មយ្ហរកោញ្ញាភិរុទេ កោតិលាភិនិក្ខេជិតេ

ខត្តិយានំ កុលេ ភទ្ទេ កី នុ សុខតំ តតោ ។

[១១៤] កហំ នុ សោ សត្តមទ្ធកោ បរាជ្ជប្បមទ្ធកោ

កុសោសោឡារបញ្ញាលោ យោនោ ទុក្ខា បមោជយេ ។

[១១៥] តិដេវ សោ សត្តមទ្ធកោ បរាជ្ជប្បមទ្ធកោ

កុសោសោឡារបញ្ញាលោ យោនេ សព្វេ វេទិស្សតិ ។

[១១៦] ឧម្មត្តិកា នុ ភណសិ អន្ធពាលា បកាសសិ

កុសោ ចេ អាតតោ អស្ស កី នុ ជានេមុតំ មយំ ។

១ ឱ. អស្សោ ច សីសតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

នៃនាងដ៏ចម្រើន ស្ករលាន់ពួកក្តី ដំរីស្រែកក្តី ក្នុងខត្តិយត្រកូល  
ណា (នាងឃើញ) អ្វីដែលជាសុខក្រៃលែងជាងខត្តិយត្រកូល  
នោះ (បានជានាងមកក្នុងទីនេះ) ។ សេះក្លាប្រជីប្របទ្វារ  
កុមារអ្នករាំប្រគំ ក្នុងខត្តិយត្រកូលណា នៃនាងដ៏ចម្រើន (នាង  
ឃើញ) អ្វី ដែលជាសុខក្រៃលែងជាងខត្តិយត្រកូលនោះ ។  
កាលបើក្លោកនិងក្រៀលយំនិងតារាយំព្រមហ៊ឹងអីងកង ក្នុងខត្តិយ-  
ត្រកូលណា នៃនាងដ៏ចម្រើន (នាងឃើញ) អ្វី ដែលជាសុខ  
ក្រៃលែងជាងខត្តិយត្រកូលនោះ ។

[១១៤] ព្រះបាទកុសៈជាអ្នកញាំញីខ្មាំងសត្រូវ ញាំញីដែនរបស់ព្រះ  
រាជាដទៃមានប្រាជ្ញាឆើត គប្បីដោះយើងឲ្យរួចចាកទុក្ខបាន តើ  
នៅក្នុងទីណា ។

[១១៥] (នាងបការតី...) ព្រះបាទកុសៈជាអ្នកញាំញីខ្មាំងសត្រូវ  
ញាំញីដែនរបស់ព្រះរាជាដទៃ មានប្រាជ្ញាឆើត សម្លាប់ក្សត្រិយ៍  
ទាំងអស់នោះ នៅក្នុងទីនេះឯង ។

[១១៦] (ព្រះមាតា...) នាងជាស្រីឆ្អុត ជាស្រីអន្ទពាល ចេះតែ  
និយាយ (ឲ្យរួចតែពីមាត់) បើព្រះបាទកុសៈគប្បីមក ពួក  
យើងធ្វើដូចម្តេចនឹងស្គាល់ព្រះបាទកុសៈនោះបាន ។

សត្តតិរិបាតេ បឋមំ កុសជាតកំ

[១១៧] ឯសោ អាឡារិកោ ចោសោ កុមារីបុរមន្តវេ

ទឡំ កត្វាន សំវេលំ កុម្មី ធាវតិ ឱនតោ ។

[១១៨] វេណី តូមសិ ចណ្ណាលី អាទុសិ កុលកន្ធិនី

កថំ មទ្ធកុលេ ជាតា ទាសំ កយិរាសិ កាមុកំ ។

[១១៩] នម្មិ វេណី ន ចណ្ណាលី ន ចម្មិ កុលកន្ធិនី

ឱក្កាកបុត្តោ ភទ្ធន្តេ តំ នុ ទាសោតិ មញ្ញសិ ។

[១២០] យោ ព្រាហ្មណសហស្សានិ សទា កោដេតិ វីសតិ

ឱក្កាកបុត្តោ ភទ្ធន្តេ តំ នុ ទាសោតិ មញ្ញសិ ។

យស្ស ទាតសហស្សានិ សទា យោដេន្តិ វីសតិ

ឱក្កាកបុត្តោ ភទ្ធន្តេ តំ នុ ទាសោតិ មញ្ញសិ ។

សត្តតិនិបាត កុសជាតក ទី១

[១១៧] (នាងបការវតី...) (ព្រះបាទកុសៈ) គឺបុរសនាយពិសេស  
នុ៎ះ ចង់ក្សិនយ៉ាងមាំ ឱនលាងឆ្នាំង (សូមព្រះមាតាទត)  
ត្រង់ចន្លោះដំណាក់កុមារី ។

[១១៨] (ព្រះមាតា...) នាងជាស្រីនៃត្រកូលជាងចាំង ជាស្រី  
ចណ្ណាល ឬជាស្រីទ្រុស្តត្រកូលទេឬ នាងកើតក្នុងត្រកូលព្រះ  
បាទមទ្ធៈ គួរធ្វើស្វាមី (របស់ខ្លួន) ឲ្យជាទាសៈ ដូចម្តេចកើត ។

[១១៩] (នាងបការវតី...) ខ្ញុំមិនមែនជាស្រីត្រកូលជាងចាំង មិន  
មែនស្រីចណ្ណាល មិនមែនជាស្រីទ្រុស្តត្រកូលទេ បពិត្រព្រះមាតា  
(ព្រះបាទកុសៈនោះ) ជាបុត្ររបស់ព្រះបាទឱក្កាកៈ (ចំណែក  
ខាង) ព្រះមាតាទេតើ សម្គាល់ថាជាទាសៈទៅវិញ ។

[១២០] ព្រះបាទកុសៈណា ញ៉ាំងពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងម្តេពាន់ ឲ្យបរិ-  
ភោគសព្វកាល បពិត្រព្រះមាតា ព្រះបាទកុសៈនោះជា  
បុត្ររបស់ព្រះបាទឱក្កាកៈ (ចំណែកខាង) ព្រះមាតាទេតើ  
សម្គាល់ថាជាទាសៈទៅវិញ ។ ពួកជនតែងទីមជំរីទាំងម្តេពាន់  
របស់ព្រះបាទកុសៈណាសព្វកាល បពិត្រព្រះមាតា ព្រះបាទ  
កុសៈនោះ ជាបុត្ររបស់ព្រះបាទឱក្កាកៈ (ចំណែកខាង)  
ព្រះមាតាទេតើ សម្គាល់ថាជាទាសៈទៅវិញ ។ ពួកជន តែង  
ទីមសេះ ទាំងម្តេពាន់ របស់ព្រះបាទកុសៈណា សព្វកាល

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

យស្ស អស្សសហស្សានិ សទា យោជេន្តិ វីសតិ

ឌីក្កាកបុត្តោ ភទ្ធន្តេ ត្វំ នុ ទាសោតិ មញ្ញសិ ។

យស្ស រថសហស្សានិ សទា យោជេន្តិ វីសតិ

ឌីក្កាកបុត្តោ ភទ្ធន្តេ ត្វំ នុ ទាសោតិ មញ្ញសិ ។

យស្ស ធជនុសហស្សានិ សទា ទូហន្តិ វីសតិ

ឌីក្កាកបុត្តោ ភទ្ធន្តេ ត្វំ នុ ទាសោតិ មញ្ញសិ ។

[១២១] តក្ស តេ ទុក្កដំ ពាលេ យំ ខត្តិយំ មហាពូលំ

នាតំ មណ្ឌាករណ្ណេន នំ អក្កាសិ មាភតំ ។

[១២២] អបរាជំ មហារាជ ត្វំ នោ ខម រថសក

យំ ត្វំ អញ្ញាតវេសេន នញ្ញាសិម្ហា ឥធាកតំ ។

[១២៣] មាទិសស្ស ន តំ ឆន្ទំ យោហំ អាឡារិកោ ភវេ

ត្វញ្ញេវ មេ បសីទស្ស នត្តិ តេ នេវ ទុក្កដំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បពិត្រព្រះមាតា ព្រះបាទកុសៈនោះ ជាបុត្ររបស់ព្រះបាទ  
ឱក្កាកៈ (ចំណែកខាង) ព្រះមាតាទេតើ សម្គាល់ថាជា  
ទាសៈទៅវិញ ។ ពួកជន តែងទើមរថទាំងម្ភៃពាន់ របស់ព្រះ  
បាទកុសៈណា សព្វកាល បពិត្រព្រះមាតា ព្រះបាទកុសៈ  
នោះជាបុត្ររបស់ព្រះបាទឱក្កាកៈ (ចំណែកខាង) ព្រះមាតាទេ  
តើសម្គាល់ថាជាទាសៈទៅវិញ ។ ពួកជនតែងរឹតទឹកដោះមេគោ  
ទាំងម្ភៃពាន់ របស់ព្រះបាទកុសៈណាសព្វកាល បពិត្រព្រះមាតា  
ព្រះបាទកុសៈនោះជាបុត្ររបស់ព្រះបាទឱក្កាកៈ (ចំណែកខាង)  
ព្រះមាតាទេតើ សម្គាល់ថាជាទាសៈទៅវិញ ។

[១២១] (ព្រះរាជា...) ម្នាលស្រីពាល ហង់ឯងធ្វើខ្លីខ្លាដល់ក្សត្រិយ័  
ដែលមានកម្លាំងច្រើន ដូចជាដំរី ដោយភេទនៃកង្កែប នាងមិន  
បានប្រាប់ក្សត្រិយ័នោះដែលយាងមកហើយ ។

[១២២] បពិត្រមហារាជ ជាបុគ្គលប្រសើរលើរថ សូមព្រះអង្គទ្រង់  
អត់កំហុសដល់យើង ព្រោះយើងមិនបានដឹងថា ទ្រង់យាងមក  
ក្នុងទីនេះ ដោយក្លែងភេទសោះ ។

[១២៣] (ព្រះមហាសត្ត...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំណើរដែល  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំធ្វើជានាយពិសេសនោះ មិនកំបាំងដល់ជនដូច  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ សូមព្រះអង្គជ្រះថ្លានឹងទូលបង្គំជាខ្ញុំចុះ អំពើ  
ខ្លីខ្លា របស់ព្រះអង្គមិនមានទេ ។

សត្តតិរិបាតេ បឋមំ កុសជាតកំ

[១២៤] កិច្ច ពាលេ ខមាបេហិ កុសរាជំ មហាពូលំ  
 ខមាបិតោ កុសរាជា សោ តេ ទស្សតិ ជីវិតំ ។

[១២៥] បិតុស្ស វចនំ សុត្វា ទេវវណ្ណំ បការតិ  
 សិរសា អត្តហិ ចានេ កុសរាជំ មហាពូលំ ។

[១២៦] យាវ រត្យោ អតិក្កុញ្ញា តា មា ទេវ តយា វិណ  
 វន្តេ តេ សិរសា ចានេ មា មេ កុដ្ឋ វថេសក ។  
 សច្ចន្តេ<sup>(២)</sup> បដិជាតាមិ មហារាជ សុណោហិ មេ  
 ន ចាបិ អប្បិយំ តុយ្ហំ កេរយ្យាមិ អហំ បុន ។  
 ឯវញ្ចោ យាចមាឆាយ វចនំ មេ ន កហសិ  
 ឥនាទិ មំ តាតោ ហាដ្ឋា ខត្តិយានំ បទស្សតិ ។

១ ម. យាមា ។ ២ ម. សព្វន្តេ ។



សត្តតិនិបាត កុសជាតក ទី១

[១២២] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ស្រីពាល នាងឯង ចូរទៅសូមខមា-  
ទោសនឹងព្រះបាទកុសៈ ដែលមានកម្លាំងច្រើន ព្រះបាទកុសៈ  
នោះ កាលបើនាងសូមខមាទោសហើយ នឹងប្រទានជីវិតដល់នាង ។

[១២៣] (អភិសម្ពុត្តាថា) នាងបកាវតី មានវណ្ណៈដូចជាវណ្ណៈនៃ  
ទេវតា ឮព្រះឱង្ការ របស់ព្រះបិតា (ក៏ក្រាប) ដោយសីសៈ  
អាចចាប់ព្រះបាទកុសៈដ៏មានកម្លាំងច្រើន ត្រង់ព្រះបាទាបាន ។

[១២៤] (នាងបកាវតី...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព រាត្រីទាំងនោះ  
រៀរចាកព្រះអង្គកន្លងទៅ បពិត្រព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរលើរថ  
ខ្ញុំម្ចាស់ សូម(ក្រាប) ដោយក្បាល ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ  
របស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គកុំខ្វាល់នឹងខ្ញុំម្ចាស់ ។ បពិត្រមហា-  
រាជ ខ្ញុំម្ចាស់សូមប្តេជ្ញាពាក្យពិតចំពោះព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់  
ព្រះសណ្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់លែងធ្វើនូវការមិនស្រឡាញ់  
ព្រះអង្គទៀតហើយ ។ កាលបើខ្ញុំម្ចាស់អង្វរករយ៉ាងនេះហើយ  
បើព្រះអង្គនឹងមិនធ្វើតាមពាក្យខ្ញុំម្ចាស់ទេ ព្រះរាជបិតាមុខជានឹង  
សម្លាប់ខ្ញុំម្ចាស់ឥឡូវនេះ ហើយប្រទានដល់ពួកក្សត្រិយ៍មិនខាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១២៧] ឯវន្តោ យាចមាឆាយ កី ន កាយាមិ តេវហោ

វិកុទ្ធោ ត្យស្មិ កល្យាណី មា តំ ភាយិ បការតី ។

សច្ចន្តោ បដិជានាមិ រាជបុត្តី សុណោហិ មេ

ន ចាបិ អប្បិយំ តុយ្ហំ កេយ្យាមិ អហំ បុន ។

តវ កាមា ហិ សុស្សោណិ ពហុទុក្ខំ តិតិក្ខិសំ

ពហុមទ្ធកុលំ ហន្ធា នយិតុំ តំ បការតី ។

[១២៨] យោជយន្ត រថេ អស្សេ ឆានាចិត្តេ សមាហិតេ

អថ ទក្ខេថ មេ វេកំ វិធមេន្តស្ស សត្តវោ ។

តញ្ច តត្ថ ខុទ្ធិក្ខិសុ រញ្ញោ មទ្ធស្សន្តេបុរេ

វិជម្ពមាន សីហំវ ចោបេន្តំ ទីតុលំវ ភុជំ ។

[១២៩] ហត្ថិក្ខន្ធឯញ្ច អារុយ្ហ អាហេបេត្វា បការតី

សង្កាមំ ឱតវិត្វាន សីហនាទំ នទិ កុសោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១២៧] (ព្រះមហាសត្ត...) កាលបើនាងអង្វរករយ៉ាងនេះហើយ យើងនឹងមិនធ្វើតាមពាក្យរបស់នាងឯណាបាន នៃនាងបការវតី ស្រី កល្យាណី បងលែងខឹងនឹងនាងហើយ នាងកុំភ័យឡើយ ។ នៃរាជបុត្រី យើងសូមប្តេជ្ញាពាក្យពិតចំពោះនាង ។ ចូរស្តាប់ ពាក្យរបស់យើង ។ លែងធ្វើនូវសេចក្តីមិនជាទីស្រឡាញ់នាង ទៀត ។ នៃនាងបការវតី ជាស្រីមានចង្កេះរៀវ យើងអត់ទ្រាំ សេចក្តីទុក្ខ ច្រើនដង ព្រោះតែចង់បាននាង យើងហ៊ានសម្លាប់ ត្រកូលរបស់ព្រះបាទមទ្ទៈជាច្រើន ហើយនាំយកនាងទៅបាន ។

[១២៨] ពួកជនទាំងឡាយ ចូរទឹមសេះដំរិលេច ដោយគ្រឿងប្រដាប់ ផ្សេង ។ ជាសត្វរៀបរយក្នុងរថ កាលបើទឹមហើយ អ្នកទាំងឡាយ មុខជានឹងឃើញកម្លាំង របស់ខ្ញុំដែលកម្លាត់ពួកខ្មាំងបាន ។  
 (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកស្រីក្នុងព្រះរាជវាំង របស់ព្រះបាទមទ្ទៈ  
 (នាំគ្នាបើកបង្ហូរ) អើតមើលព្រះបាទកុសៈនោះដែលកំពុងមិត ពត់ កំពុងទង្គិចដើមដៃទាំងពីរខាង ដូចជាសីហៈក្នុងទីនោះ ។

[១២៩] ព្រះបាទកុសៈ លើកព្រះនាងបការវតី ឡើងកាន់កង្រី លុកលុយចូល ទៅក្នុងសង្រ្គាម ហើយក៏បន្លឺនូវសីហនាទ ។

សត្តតិរិច្ឆិតោ បឋមំ កុសជាតកំ

តស្ស តំ ននតោ សុត្វា	សីហាស្សេរិតេ មិកា
ខត្តិយា វិបលាយីសុ	កុសសទ្ធកយដ្ឋិតា ។
ហត្តារោហា អនីកដ្ឋា	រថិកា បត្តិការកា
អញ្ញមញ្ញស្ស ធិន្ធនិ	កុសសទ្ធកយដ្ឋិតា ។
តស្មី សដ្ឋាមសីសស្មី	បស្សិត្វា ហដ្ឋមាណសោ
កុសស្ស រញ្ញោ ទេវិទ្ធោ	អទា វេរោចនំ មណី ។
សោ តំ វិទិត្វា សដ្ឋាមំ	លទ្ធា វេរោចនំ មណី
ហត្តិក្ខន្ធកតោ រាជា	ចាវេក្ខិ នករំ បុរំ ។
ដីវិត្តាហំ កហេត្វាន	ពទ្ធិត្វា សត្ត ខត្តិយេ
សសុរស្ស្វបនាមេសិ	ឥមេ តេ ទេវ សត្តរោ ។
សព្វេវ តេ វសំ កតា	អមិត្តា វិហិតា តវ
កាមំ ករោហិ តេ តយា	មុញ្ច វា តេ ហានស្ស វា ។

សត្តតិនិបាត កុសជាតក ទី១

ពួកក្សត្រិយ៍ព្រះបាទកុសៈនោះបន្លឺសីហនាទនោះ ត្រូវភ័យអំពី  
 សំឡេងគម្រាម នៃព្រះបាទកុសៈបៀតបៀនហើយ ក៏នាំគ្នា  
 រត់បែកខ្វែកដូចជាពួកម្រឹគដទៃ (ដែលភ័យនឹងសម្រែក) នៃសីហៈ។  
 ពួកទាហានដំរី ទាហានសេះ ទាហានរថ ទាហានថ្មើរជើង ត្រូវ  
 ភ័យអំពីសំឡេងនៃព្រះបាទកុសៈបៀតបៀនហើយ ក៏រត់ជាន់គ្នា  
 ទៅវិញទៅមក ។ ទេវរាជជាធំជាងទេវតាឃើញហើយក៏មាន  
 ព្រះហឫទ័យរីករាយ បានប្រទានកែវមណីឈ្មោះវិរោចនៈដល់ព្រះ  
 បាទកុសៈក្នុងប្រធាននៃសង្គ្រាមនោះ ។ ព្រះរាជានោះលុះឈ្នះ  
 សង្គ្រាមនោះ បានកែវមណីឈ្មោះវិរោចនៈ ហើយគង់លើ  
 កងដំរីក៏យាងចូលទៅកាន់បុរី ។ ព្រះបាទកុសៈ បានចាប់យក  
 ក្សត្រិយ៍ទាំង ៧ អង្គទាំងរស់ ចង់នាំមកថ្វាយ ដល់ព្រះបិតា  
 ក្មេកថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្សត្រិយ៍ទាំង ៧ នេះហើយជា  
 សត្រូវរបស់ព្រះអង្គ ។ ពួកក្សត្រិយ៍សត្រូវទាំងអស់ ជាអ្នក  
 បៀតបៀនព្រះអង្គ លុះក្នុងអំណាច របស់ព្រះអង្គហើយ សូម  
 ព្រះអង្គធ្វើតាមបំណង របស់ព្រះអង្គចុះ ទោះព្រះអង្គលែង  
 ក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ ឬសម្លាប់នូវក្សត្រិយ៍ទាំងនោះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៣០] តុយ្ហេវ សត្តរោ ឯតេ នហិ តេ មយ្ហ សត្តរោ

ត្វញ្ញេវ នោ មហារាជ មុញ្ច វា តេ ហនស្ស វា ។

[១៣១] ឥមា តេ ដីតរោ សត្ត ទេវកញ្ញបមា សុភា

ទទាហិ នេសំ ឯកេកំ ហោន្ត ជាមាតរោ តវ ។

[១៣២] អម្ពាភញ្ញេវ តាសញ្ច ភ្នំ នោ សព្វេសមិស្សរោ

ត្វញ្ញេវ នោ មហារាជ ទេហិ នេសំ យទិច្ចសិ ។

[១៣៣] ឯកមេកស្ស ឯកេកំ អទា សីហស្សរោ កុសោ

ខត្តិយានំ តទា តេសំ រញ្ញោ មទ្ធស្ស ដីតរោ ។

បីណីតា តេន លាកេន តុដ្ឋា សីហស្សរោ កុសេ

សករដ្ឋានិ ចាយីសុ ខត្តិយា សត្ត តារទេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

- [១៣០] (ព្រះរាជា...) បពិត្រមហារាជ ព្រះរាជាទាំងនុំ៖ ជាសត្រូវ  
របស់ព្រះអង្គ ព្រះរាជាទាំងនោះ មិនមែនជាសត្រូវ របស់  
ខ្ញុំទេ ព្រះអង្គ (ជាតស្សរៈ) របស់ពួកយើងស្រាប់ហើយ ទោះ  
លែងក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ ឬសម្លាប់នូវក្សត្រិយ៍ទាំងនោះចុះ ។
- [១៣១] (ព្រះមហាសត្ត...) ធីតាទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គទាំង ៧ នេះ  
ល្អមានឧបមាដោយទេវកញ្ញា សូមព្រះអង្គប្រទានធីតាមួយអង្គ ។  
ដល់ព្រះរាជាទាំងនោះ ។ ចូរជាកូនប្រសា របស់ព្រះអង្គចុះ ។
- [១៣២] (ព្រះបាទមទ្ទៈ...) បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គជាតស្សរៈ  
របស់ពួកយើងទាំងអស់គ្នា គឺ (ព្រះរាជាទាំង ៧ នេះផង) ខ្ញុំផង  
ធីតាទាំងនោះផង ព្រះអង្គប្រាថ្នានឹង (ប្រទាន) ធីតាណា (ដល់  
ព្រះរាជាណា) សូមប្រទាន (ធីតានោះ) ដល់ព្រះរាជានោះចុះ ។
- [១៣៣] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទកុសៈមានព្រះវាចាស្មើនឹង  
សំឡេងសីហៈ បានប្រទានពួកធីតារបស់ព្រះបាទមទ្ទៈមួយអង្គ ។  
ដល់ក្សត្រិយ៍ទាំងនោះមួយអង្គ ។ ។ ពួកក្សត្រិយ៍ទាំង ៧ អង្គ  
មានព្រះហ្មឺទ័យស្តាប់ស្តល់ ដោយលាភនោះហើយ ក៏ត្រេកអរ  
ចំពោះព្រះបាទកុសៈ ដែលមានព្រះសូរវាចាស្មើនឹងសំឡេង  
សីហៈ បានទៅកាន់ដែនទាំងឡាយរៀងខ្លួនក្នុងលំដាប់នោះឯង ។

សត្តតិនិបាតេ ទុតិយំ សោណនន្ទជាតកំ

បការតិញ្ច អាទាយ មណី វេរោចនំ សុកំ  
 កុសារតី កុសោ រាជា អភមាសិ មហាពូលោ ។  
 ត្យស្ស ឯករថេ យន្តា បរិសន្តា កុសារតី  
 សមាណ វណ្ណារមេន ឆាន្ទមញ្ញាតិរោចិសុំ ។  
 មាតា បុត្តេន សង្កត្តិ ឧភយោ ច ជយម្បតី  
 សមក្កា តេ តទា អាសុំ ដីតំ ជរណិមាវសុន្តិ ។

កុសជាតកំ បឋមំ ។

សោណនន្ទជាតកំ

[១៣៤] ទេវតា នុសិ កន្ធព្វោ អាទុ សក្កោ បុរិទ្ធិទោ  
 មនុស្សភូតោ ឥទ្ធិមា កថំ ជានេមុ តំ មយំ ។  
 [១៣៥] នម្ហិ ទេវោ ន កន្ធព្វោ នម្ហិ សក្កោ បុរិទ្ធិទោ  
 មនុស្សភូតោ ឥទ្ធិមា ឯវំ ជាតាហិ ការថ ។



សត្តតិនិបាត កុសជាតក ទី ១

ចំណែកឯព្រះបាទកុសៈមានកម្លាំងច្រើន បាននាំយកនាងបការតី  
 និងកែវមណី ឈ្មោះវេរោចនៈដ៏ល្អ ហើយទ្រង់ស្តេចវិលត្រឡប់  
 ទៅកាន់ក្រុងកុសាវតីវិញ ។ ក្សត្រិយ៍ទាំងនោះគង់លើរថជាមួយ  
 គ្នា បរសំដៅចូលទៅកាន់ក្រុងកុសាវតី ស្មើគ្នាដោយវណ្ណៈនិង  
 រូប មិនរុងរឿងជាងគ្នាប៉ុន្មានទេ ។ ព្រះមាតាបានចូបជុំដោយ  
 បុត្រ ចំណែកអគ្គមហេសីនិងព្រះរាជស្វាមីទាំងពីរព្រះអង្គនោះ  
 បានព្រមព្រៀងគ្នា នៅគ្រប់គ្រងរាជធរណីដ៏សម្បូណ៌សប្បាយ  
 ក្នុងកាលនោះ ។

ចប់ កុសជាតក ទី ១ ។

សោណនន្ទជាតក

[១៣៤] (ព្រះរាជាព្រះនាម មនោជៈ ត្រាស់សួរថា) លោកជា  
 ទេវតាឬជាគន្ធា ជាសក្កបុរិន្ទទៈ ឬជាមនុស្សមានឫទ្ធិ ធ្វើ  
 ដូចម្តេច យើងនឹងស្គាល់លោកបាន ។

[១៣៥] (តាបសឈ្មោះនន្ទបណ្ឌិតពោលថា) អាត្មាកាតមិនមែនជា  
 ទេវតា មិនមែនជាគន្ធា មិនមែនជាសក្កបុរិន្ទទៈទេ អាត្មាកាតជា  
 មនុស្សមានឫទ្ធិ បពិត្រព្រះរាជាទ្រង់នូវការៈ (ដែន) សូមព្រះ  
 អង្គជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៣៦] កតរូបមិទំ កោតោ វេយ្យាវច្ចំ អនប្បកំ  
 ទេវម្ហិ វស្សមាទម្ហិ អនោវស្សំ ភវំ អកា ។  
 តតោ វាតា តបេ យោវេ សីតច្ឆាយំ ភវំ អកា  
 តតោ អមិត្តមជ្ឈេសុ សរតាលំ ភវំ អកា ។  
 តតោ ដីតានិ រដ្ឋានិ វសិណោ តេ ភវំ អកា  
 តតោ ឯកសតំ ខត្យេ អនុយន្តេ ភវំ អកា ។  
 បតិកាស្ស មយំ កោតោ វរតំ ភុញ្ញមិច្ឆសិ  
 ហត្ថិយានំ អស្សរថំ ធារិយោ ច អលទ្គតា  
 និវេសនានិ រម្មានិ មយំ កោតោ ទទាមសេ ។  
 អថវន្តេ វា មកេធម មយំ កោតោ ទទាមសេ  
 អថវា អស្សការវន្តិ សុមនា ទម្ម តេ មយំ ។  
 ឧបទ្បំ វាបិ រដ្ឋស្ស មយំ កោតោ ទទាមសេ  
 សចេ តេ អត្តោ រដ្ឋេន អនុសាស យទិច្ឆសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១៣៦] (ព្រះបាទមនោជៈ...) ការខ្វល់ខ្វាយបម្រើ មានភាពដែល  
 លោកដ៏ចម្រើនធ្វើហើយ នេះជាការមិនមែនតិច កាលដែល  
 ភ្ញៀវកំពុងធ្លាក់ចុះ លោកដ៏ចម្រើនអាចធ្វើមិនឲ្យមានភ្ញៀវបាន ។  
 តពីនោះមក លោកដ៏ចម្រើនអាចធ្វើឲ្យម្លប់ដ៏ត្រជាក់បាន ក្នុងទីមាន  
 ខ្វល់និងកម្ដៅថ្ងៃដ៏ខ្លាំង តពីនោះមក លោកដ៏ចម្រើន អាចធ្វើ  
 គ្រឿងការពារព្រួញ ក្នុងកណ្តាលនៃសត្រូវទាំងឡាយបាន ។  
 តពីនោះមក លោកដ៏ចម្រើនអាចធ្វើដែនទាំងឡាយដ៏សម្បូណ៌(និង)  
 អ្នកដែនទាំងនោះឲ្យលុះក្នុងអំណាច (របស់យើងខ្ញុំ) តពីនោះមក  
 លោកដ៏ចម្រើនអាចធ្វើក្សត្រិយ៍ ១០១ ឲ្យជាចំណុះ(នៃយើងខ្ញុំបាន) ។  
 យើងខ្ញុំត្រេកអរនឹងលោកដ៏ចម្រើន លោកចង់បានរតនៈ (ណា)  
 ចូរទទួលយករតនៈនោះចុះ យើងខ្ញុំប្រគេនយានដំរី រថសេះ ពួក  
 នាងនារីដែលប្រដាប់ស្រេច ទាំងលំនៅគួរឲ្យត្រេកអរទាំងឡាយ  
 ដល់លោកដ៏ចម្រើន ។ មួយទៀត យើងខ្ញុំប្រគេនដែនអង្កៈ ឬ  
 មគធៈ ដល់លោកដ៏ចម្រើន មួយទៀត យើងខ្ញុំសប្បាយចិត្ត  
 ប្រគេនដែនអស្សុកៈ ឬដែនអវន្តិដល់លោក ។ យើងខ្ញុំប្រគេន  
 រាជ្យពាក់កណ្តាល ដល់លោកដ៏ចម្រើន បើលោកត្រូវការដោយ  
 រាជ្យ លោកចង់បានរបស់ណា សូមត្រួតត្រារបស់នោះចុះ ។

សត្តតិទិបាតេ ទុតិយំ សោណនន្ទជាតកំ

[១៣៧] ន មេ អត្តោបិ រដ្ឋេន            នគបេន ជនេន វា  
                  អថោបិ ជនបទេន            អត្តោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ ។

[១៣៨] ភោតោវ រដ្ឋេ វិជិតេ            អរញ្ញោ អត្តិ អស្សមោ  
                  បិតា មយ្ហំ ជនេត្តិ ច            ឧកោ សម្មន្តិ អស្សមេ ។  
                  តេសាហំ បុព្វាចរិយេសុ បុញ្ញំ ន លភាមិ កាតវេ  
                  ភវន្តំ អជ្ឈារំ កត្វា            សោណំ យាចេមុ សំវំ ។

[១៣៩] ករោមិ តេ តំ វចនំ            យំ មំ ភណសិ ព្រាហ្មណ  
                  ឯតព្វា ខោ នោ អត្តោហិ កីវន្តោ ហោន្តុ យាចកា ។

[១៤០] បរោសតំ ជានបទា            មហាសាលា ច ព្រាហ្មណ  
                  ឥមេ ច ខត្តិយា សព្វេ            អភិជាតា យសស្សិនោ  
                  ភវព្វា វាជា មនោជោ            អលំ ហោស្សន្តិ យាចកា ។

[១៤១] ហត្ថិ អស្សេ ច យោដេន្តុ            រចំ សន្ទយ្ហ សារថិ

សត្តតិវិបាក សោណនន្ទជាតក ទី២

[១៣៧] (នន្ទបណ្ឌិតតាបស...) អាត្មាកាត មិនត្រូវការដោយរាជ្យ  
ដោយនគរ ឬដោយទ្រព្យ ទាំងមិនត្រូវការដោយជនបទទេ ។

[១៣៨] ក្នុងព្រៃក្នុងដែនជាអាណាខែត្ររបស់ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាន  
អាស្រមមួយ បិតាមាតារបស់អាត្មាកាតទាំងពីរនាក់ នៅក្នុង  
អាស្រមនោះ ។ អាត្មាកាតមិនបានធ្វើបុណ្យចំពោះបុព្វាចារ្យ  
ទាំងនោះ យើងធ្វើព្រះអង្គដ៏ចម្រើនឲ្យប្រសើរលើសលុប ឲ្យសូម  
នូវការរួបរួមជាមួយនឹងសោណបណ្ឌិតតាបស ។

[១៣៩] (ព្រះរាជា...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំធ្វើតាមពាក្យរបស់លោក  
ដែលលោកពោលនឹងខ្ញុំ សូមលោកប្រាប់ហេតុនោះ ដល់យើង  
ខ្ញុំ តើឲ្យពួកជនប៉ុន្មាននាក់ ជាអ្នកជួយអង្វរករ ។

[១៤០] (នន្ទបណ្ឌិតតាបស...) ពួកគហបតីមហាសាលជាងមួយ  
រយ ពួកព្រាហ្មណ៍មហាសាលជាងមួយរយ និងពួកក្សត្រិយ៍ទាំង  
អស់ ដែលមានជាតិដ៏ខ្ពស់ មានយសនេះ ទាំងព្រះបាទមនោជៈ  
ដ៏ចម្រើន ទើបល្មមជាអ្នកជួយអង្វរករ ។

[១៤១] (ព្រះរាជា...) ពួកអ្នករក្សាជំរី ពួកអ្នករក្សាសេះ ចូរនាំ  
គ្នា ចាត់ចែងនូវពួកជំរីពួកសេះ ម្នាលសារថី អ្នកចូរជ្រាមរថ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អាពន្ធជានិ	កណ្ណាថ	ចានាសុស្សារយន្តដេ
អស្សមន្តំ	កមិស្សាមិ	យត្ថ សម្មតិ កោសិយោ ។

[១៤២]	តតោ ច រាជា ចាយសិ	សេនាយ ចតុរដ្ឋីដី
	អកមាសិ អស្សមំ រម្មំ	យត្ថ សម្មតិ កោសិយោ ។

[១៤៣]	កស្ស កាទម្ហយោ កាដោ	វេហាសំ ចតុរដ្ឋុលំ
	អំសំ អំសំដុសំ ឯតិ	ឧទហារស្ស កច្ឆតោ ។

[១៤៤]	អហំ សោណោមហារាជ	តាបសោ សហិតព្វតោ
	ករាមិ មាតាបិតរោ	រត្តិដ្ឋិវមតដ្ឋិតោ ។

វនដលញ្ច	មូលញ្ច	អាហារិត្វា ទិសម្សតិ
ចោសេមិ	មាតាបិតរោ	បុព្វេកតមនុស្សរំ ។

[១៤៥]	ឥច្ឆាម អស្សមំ កន្តំ	យត្ថ សម្មតិ កោសិយោ
	មក្កំ នោ សោណា អក្កាហិ	យេន កច្ឆេមុ អស្សមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

អ្នកទាំងឡាយ ចូរយកគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ចង (ឯដំរីសេះរថ)  
ជនទាំងឡាយ ចូរលើកទង់ដ៏យ ត្រង់ជើងទង់ដ៏យដែលតម្កល់  
លើរថ អញនឹងទៅកាន់អាស្រមជាទីនៅនៃកោសិយគោត្ត ។

[១៤២] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់ពីនោះមក ព្រះរាជាបានយាង  
ទៅដោយសេនាប្រកបដោយអង្គ ៤ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់អាស្រម  
ជាទីរីករាយ ជាទីនៅនៃកោសិយគោត្ត ។

[១៤៣] (ព្រះបាទមនោជៈ...) ដងវែក ជាវិការៈនៃឈើក្នុងរូបរបស់  
អ្នកណា ដែលទៅដងទឹក ហើយមិនប៉ះពាល់ស្នា ទៅលើ  
អាកាសចំនួន ៤ ធ្លាប់ ។

[១៤៤] (ព្រះមហាសត្ត...) បពិត្រមហារាជ អាត្មាកាតជាតាបស  
ឈ្មោះសោណៈ ប្រកបដោយវត្ត មិនខ្ជិលច្រអូស ចិញ្ចឹមមាតា  
បិតា ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់នៃទិស អាត្មា-  
ភាព រលឹកឃើញឧបការៈដែលមាតាបិតាធ្វើក្នុងកាលមុន ហើយ  
ក៏យកផ្ទៃឈើនិងមើមឈើក្នុងព្រៃ មកចិញ្ចឹមមាតាបិតា ។

[១៤៥] (ព្រះរាជា...) យើងខ្ញុំចង់ទៅកាន់អាស្រម ជាទីនៅរបស់  
កោសិយគោត្ត បពិត្រព្រះសោណៈ សូមលោកម្ចាស់ប្រាប់  
ផ្លូវដល់យើង យើងនឹងទៅកាន់អាស្រម ។

សត្តតិនិបាតេ ទុតិយំ សោណនន្ទជាតកំ

- [១៤៦] អយំ ឯកបដី រាជ យេនេតំ មេឃសន្និកំ  
 កោវិលាវេហិ សញ្ញាជំ ឯត្ថ សម្មតិ កោសិយោ ។
- [១៤៧] ឥទំ វត្វាន បក្កាមិ តរមាណោ មហាសសិ  
 វេហាសេ អន្តលិក្ខស្មី អនុសាសេត្វាន ខត្តិយេ ។  
 អស្សមំ បរិមជ្ជិត្វា បញ្ញាបេត្វាន អាសនំ  
 បណ្ណសាលំ បរិសិត្វា បិតរំ បដិពោធិយិ ។  
 ឥមេ អាយន្តិ រាជាណោ អភិជាតា យសស្សិណោ  
 អស្សមា និក្ខមិត្វាន និសីទ តំ មហាសសេ ។  
 តស្ស តំ វចនំ សុត្វា តរមាណោ មហាសសិ  
 អស្សមា និក្ខមិត្វាន សទ្ធារម្មិ<sup>(១)</sup> ឧចារិសិ ។
- [១៤៨] តញ្ច ទិស្វាន អាយន្តំ ជលន្តិវិរ តេជសា  
 ខត្តសង្ឃបរិព្យជ្ជំ កោសិយោ ឯតទព្រិ ។  
 កស្ស កេរី មុទិដ្ឋា ច សដ្ឋា បណាវទិដ្ឋិមា  
 បុរតោ បដិបដ្ឋានិ ហាសយន្តា រថេសកំ ។

១ ឱ. បន្តទ្វារម្មិ ។



សត្តតិនិបាត សោណនន្ទជាតក ទី ២

[១២៦] (ព្រះមហាសត្ត...) បពិត្រព្រះរាជា ផ្លូវដើរចុះតែជើង ១  
នេះ មានព្រៃមានព័ណ័រដូចជាផ្ទៃមេឃ ដ៏ដេរជាសដោយដើម  
រលួសផ្ទុះផ្ទុះ ជាទីនៅរបស់កោសិយគោត្ត ។

[១២៧] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លុះមហាសីពោលពាក្យនេះទូលប្រាប់  
ពួកក្សត្រិយ៍ហើយ ប្រញាប់ប្រញាល់ចៀសចេញទៅ (កាន់ស្រះ  
អនោតត្ត) តាមអាកាសវេហាស៍ មហាសី ក៏បោសសម្អាត  
អាស្រម រៀបចំអាសនៈ ចូលទៅកាន់បណ្ណសាលាហើយជម្រាប  
បិតាឲ្យជ្រាបថា បពិត្រមហាសី ព្រះរាជាទាំងនេះ មាន  
ជាតិខ្ពស់ មានយស យាងមក សូមព្រះបិតាចេញអំពីអាស្រម  
មកគង់ចាំទទួល ។ មហាសីពួកពាក្យនោះរបស់កូននោះហើយ  
ក៏ប្រញាប់ប្រញាល់ ចេញអំពីអាស្រម មកអង្គុយជិតទ្វារ ។

[១២៨] កោសិយគោត្តតាបស បានឃើញស្តេចនោះ ដូចជារុងរឿង  
ដោយតេជៈ មានពួកក្សត្រិយ៍ហែហម កំពុងយាងមក ហើយបាន  
ពោលពាក្យនេះថា ស្ករ សម្តោរ ស័ង្ក ក្នុងនិងមហោរជីករបស់  
អ្នកណាញាំងស្តេចជាបុគ្គលប្រសើរលើថ ឲ្យរីករាយទៅខាងមុខ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

កស្ស កញ្ចនបដ្ឋេន	បុថុតា វិជ្ជុវណ្ណាតា
យុវា កលាបសន្នុទ្ធា	កោ ឯតិ សិរិយា ជលំ ។
ឧក្កាមុខបហាដ្ឋវ	ខទិវដ្ឋារសន្និកំ
មុខញ រុចិរកាតិ	កោ ឯតិ សិរិយា ជលំ ។
កស្ស បក្កហិតំ ឆត្តំ	សសលាកំ មនោរមំ
អាទិច្ចរំសារវលំ	កោ ឯតិ សិរិយា ជលំ ។
កស្ស អង្គំ បរិក្កយ្ហ	វាលវីជនិមុត្តមំ
ចរន្តិ វបុញ្ញស្ស	ហត្ថិក្ខន្ធនេ អាយតោ ។
កស្ស សេតានិ ឆត្តានិ	អាជាជីយា ច វម្មិកា
សមន្តា បរិកិរន្តិ	កោ ឯតិ សិរិយា ជលំ ។
កស្ស ឯកសតំ ខត្យា	អនុយន្តា យសស្សិនោ
សមន្តា អនុបរិយន្តិ	កោ ឯតិ សិរិយា ជលំ ។
ហត្ថិអស្សរថបត្តិ	សេនា ច ចតុរន្តិជី
សមន្តា អនុបរិយន្តិ	កោ ឯតិ សិរិយា ជលំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(ទីបំផុតថ្វាស) នៃអ្នកណា (បិទបាំង) ដោយដំបូរមាសដ៏ធំ  
មានព័ណ៌ដូចជាផ្លែកបន្ទោរ ប្រុសកំលោះណា ស្ងៀមបំពង់  
ព្រួញ រុងរឿងដោយសិរី ហើយដើរមក ។ អ្នកណាមានមុខ  
រុងរឿងភ្លឺចាំង ដូចជាមាសភ្លឺចិញ្ចាចត្រង់មាត់បាវ ស្រដៀងនឹង  
រង្វើកភ្លើងនៃឧសគគីរ រុងរឿងដោយសិរី ហើយដើរមក ។  
អ្នកណា បាំងច្រមុះទាំងឆ្អឹង ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ការពាររស្មី  
ព្រះអាទិត្យ អ្នកណារុងរឿងដោយសិរី ហើយដើរមក ។ ពួក  
ជនបិទបាំងជុំវិញខ្លួន នៃអ្នកណា ដែលមានបុណ្យដ៏ប្រសើរ  
កំពុងជិះលើកនៃដំរី ដោយផ្លិតរោមសត្វដ៏ឧត្តម ហើយដើរទៅ ។  
ពួកច្រមុះនិងពួកអាជានេយ្យ ប្រដាប់ដោយក្រោះខ្មាន់ខ្មាប់ជុំវិញ  
នៃអ្នកណា អ្នកណារុងរឿងដោយសិរីហើយដើរមក ។ ពួកក្សត្រិយ៍  
មួយរយមួយ សុទ្ធតែមានយសជាស្តេចចំណុះ ដើរហែហមជុំវិញ  
នៃអ្នកណា អ្នកណារុងរឿងដោយសិរី ដើរមក ។ ពួកសេនា  
ប្រកបដោយអង្គ ២ គឺដំរី ១ សេះ ១ រថ ១ ពលថ្មើរជើង ១ ដើរ  
ហែហមជុំវិញ (នៃអ្នកណា) អ្នកណារុងរឿងដោយសិរី ដើរមក ។

សត្តតិនិបាតេ ទុតិយំ សោណនន្ទជាតកំ

កស្មេស្មា មហតី សេនា បិដ្ឋិតោ អនុវត្តតិ

អក្ខោកិដី អបរិយន្តា សាករស្មេវ ឧមិយោ ។

[១៤៩] រាជាកិរាជា មនោរោ ឥន្ទោវ ជយតំ បតិ

នន្ទស្សជ្ឈារំ ឯតិ អស្សមំ ព្រហ្មចារិណំ ។

តស្មេស្មា មហតី សេនា បិដ្ឋិតោ អនុវត្តតិ

អក្ខោកិដី អបរិយន្តា សាករស្មេវ ឧមិយោ ។

[១៥០] អនុលិត្តា ចន្ទនេន កាសិកុត្តមជារិណោ

សព្វេ បញ្ចលិកា ហុត្វា ឥសីនំ អជ្ឈចាតមុំ ។

[១៥១] កច្ចិ នុ កោតោ កុសលំ កច្ចិ កោតោ អនាមយំ

កច្ចិ ឧញ្ញេន យាបេថ កច្ចិ មូលដលា ពហូ។

កច្ចិ ខំសា មកសា ថ អប្បមេវ សិរីសចា

សត្តតិនិបាត សោណនន្ទជាតក ទី ២

សេនាដ៏ធំនេះ មិនមានអ្នកណាមួយឲ្យរំភើបបាន មិនមានទីបំផុត  
ដូចជារលកនៃសាគរ ប្រព្រឹត្តទៅតាមខាងក្រោយនៃអ្នកណា ។

[១៤៩] (ព្រះមហាសត្ត...) ព្រះបាទមនោជៈ ជាព្រះរាជាប្រសើរ  
ជាងពួកព្រះរាជា ដូចជាព្រះឥន្ទ្រជាធំជាងពួកទេវតា ក្នុងឋាន  
ត្រៃត្រិដ្ឋរ ដែលមានជ័យជម្នះបានដល់នូវភាពជាបរិស័ទនៃនន្ទ-  
តាបស មកកាន់អាស្រមនៃពួកព្រហ្មចារីបុគ្គល (ដើម្បីខមាទោស  
នឹងយើង) ។ សេនាដ៏ធំនេះ មិនមានអ្នកណាមួយ ឲ្យរំភើប  
បាន មិនមានទីបំផុតដូចជារលកនៃសាគរ ប្រព្រឹត្តទៅតាមខាង  
ក្រោយនៃព្រះបាទមនោជៈនោះ ។

[១៥០] (អភិសម្ពុទ្ធតាថា) ពួកព្រះរាជាទាំងអស់ លាបស្រឡាប  
ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រង់កាសិកព័ស្ត្រដ៏ឧត្តម បានផ្គងអញ្ញាលីចូល  
ទៅរកពួកឥសី ។

[១៥១] (ព្រះបាទមនោជៈ...) លោកដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីសុខ  
ស្រួលទេប្ប លោកដ៏ចម្រើន មានអនាម័យទេប្ប លោកទាំងឡាយ  
ចិញ្ចឹមជីវិត ដោយការស្វែងរកឬ មើមឈើនិងផ្លែឈើ  
មានច្រើនដែរឬ ។ ពួករបោម មូស ពស់ មានតិចតួចដែរឬ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

វនេ ពាឡមិកាកិណ្ណោ កច្ចិ ហីសា ន វិជ្ជតិ ។

[១៥២] កុសលញ្ជោវ នោ រាជ អថោ រាជ អនាមយំ

អថោ ឧញ្ញោន យាបេម អថោ មូលផលា ពហូ ។

អថោ ខំសា មកសា ច អប្បមេវ សិរីសថា

វនេ ពាឡមិកាកិណ្ណោ ហីសា មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ ។

ពហូនិ វស្សបូកានិ អស្សមេ សម្មតំ ឥធម៌

នាភិជាតាមិ ឧប្បន្នំ អាពាធំ អមនោរមំ ។

ស្វាគតន្តោ មហារាជ អថោ តេ អនុរាគតំ

ឥស្សរោសិ អនុប្បត្តោ យំ ឥធម៌តិ បវេនយ

តិណ្ហាកានិ បិយាលានិ មធុកេ កាសមារិយោ

ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ ភុញ្ញ រាជ វំ វំ ។

ឥទំបិ ចានិយំ សីតំ អាកតំ តិរិកព្ពរា

តតោ បិវ មហារាជ សចេ ត្ថំ អភិកដ្ឋសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ក្នុងព្រៃដ៏ដេរដាសដោយម្រឹគសាហារ មិនបៀតបៀនទេឬ ។

[១៥២] (កោសិយគោត្ត...) បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាកាព មានសេចក្តីស្រួលទេ បពិត្រព្រះរាជា មួយទៀត អាត្មាកាព មិនមានសេចក្តីឈឺចាប់ទេ អាត្មាកាព ចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក (ផលាផល) ស្រួលទេ ទាំងមើមឈើនិងផ្លែឈើក៏មានច្រើន ។ មួយទៀត ពួករបោម មូស ពស់ ក៏មានតិចតួចទេ ក្នុងព្រៃដ៏ដេរដាសដោយម្រឹគសាហារ ក៏មិនបៀតបៀនអាត្មាកាពទេ ។ អាត្មាកាព មកនៅក្នុងអាស្រមនេះ អស់ប្រជុំនៃឆ្នាំជាច្រើន មិនដែលស្គាល់អាពាធ មិនជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត កើតឡើងទេ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គយាងមកល្អហើយ មួយទៀត ព្រះអង្គមិនមែនយាងមកអាក្រក់ទេ ព្រះអង្គជាឥស្សរៈ យាងមកដល់ហើយ វត្តណាមានក្នុងទីនេះ សូមព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូល ។ បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គសោយផ្លែទន្ធាប់ ផ្លែទ្រយឹង ផ្លែស្រគំ ផ្លែមាក់ដោក មានរសទ្ធាញ្ញាពិសា ដូចជាទឹកឃ្មុំ ។ ទឹកត្រជាក់នេះ អាត្មាកាព បានដងមក អំពីជ្រោះភ្នំ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គសោយទឹកនោះចុះ ប្រសិនបើទ្រង់ត្រូវការ ។

សត្តតិនិបាតេ ទុតិយំ សោណនន្ទជាតកំ

[១៥៣] បដិក្កហិតំ យំ ទិដ្ឋំ                   សព្វស្ស អក្ខិយំ កតំ  
 នន្ទស្សាបិ ទិសាមេថ                   វចនំ សោ បវក្ខតិ ។  
 អដ្ឋារវម្ហា នន្ទស្ស                   កោតោ សន្តិកមាគតា  
 សុណាតុ មេ ភវំ វចនំ                   នន្ទស្ស បរិសាយ ច ។

[១៥៤] បរោសតំ ជានបទា                   មហាសាលា ច ព្រាហ្មណ  
 ឥមេ ច ខត្តិយា សព្វេ                   អភិជាតា យសស្សិទោ  
 ភវញ្ច រាជា មនោទោ                   អនុមញ្ញន្តុ មេ វចោ ។  
 យេ ច សន្តិ សមិតារោ                   យក្ខានិ ឥធមស្សមេ  
 អរញ្ញេ ភូតភព្យានិ                   សុណាន្តុ វចនំ មម ។  
 នមោ កត្វាន ភូតានំ                   ឥសី វក្ខាមិ សុព្វតំ  
 សោត្យាហំ ទក្ខិណាពាហុ                   តវ កោសិយសម្មតោ ។



សត្តតិនិបាត សោណនន្ទជាតក ទី ២

[១៥៣] (ព្រះរាជា...) របស់ណាដែលលោកឲ្យហើយ (របស់  
 នោះ) ឈ្មោះថា យើងខ្ញុំទទួលហើយ ទាំងបានធ្វើឲ្យជាជំនួនដល់  
 ជនទាំងពួង លោកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ពាក្យនន្ទបណ្ឌិតតាបស  
 លោកនឹងនិយាយឥឡូវនេះ ពួកយើងជាបរិស័ទនៃនន្ទបណ្ឌិត-  
 តាបស បានមកកាន់សម្លាក់នៃលោកដ៏ចម្រើន សោណបណ្ឌិតដ៏  
 ចម្រើន ចូរស្តាប់ពាក្យ នៃខ្ញុំផង នៃបរិស័ទរបស់នន្ទបណ្ឌិត-  
 តាបសផង ។

[១៥៤] (នន្ទបណ្ឌិតតាបស...) ពួកគហបតិមហាសាលជាងមួយ  
 រយ ពួកព្រាហ្មណមហាសាលជាងមួយរយ និងពួកក្សត្រិយ៍  
 ទាំងអស់ ដែលមានជាតិខ្ពស់ មានយសនេះ ទាំងព្រះបាទ  
 មនោជៈដ៏ចម្រើន សូមជ្រាបតាមសម្តីរបស់អាត្មាកាតចុះ ។ ពួក  
 ជនដែលមកជួបជុំគ្នា ពួកយក្ស ពួកភូតនិងទេវតា ក្មេងមានក្នុង  
 អាស្រមក្នុងព្រៃនេះ ចូរស្តាប់នូវពាក្យរបស់អាត្មា ។ អាត្មាធ្វើ  
 នមស្ការដល់ពួកភូតហើយ នឹងនិយាយចំពោះឥសី (ឈ្មោះ  
 សោណបណ្ឌិត) ដែលមានវត្តល្អថា ខ្ញុំនោះហើយដែលកោ-  
 សិយគោត្តសន្មតថាជាដើមដៃស្តាំ របស់លោក ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

បិតរំ មេ ជនេត្តិ ច ភត្តកាមស្ស មេ សតោ

វីរេ បុញ្ញមិទំ ហានំ មា មំ កោសិយ វាយ ។

សត្តិហេតំ ឧបញ្ញាតំ មមេតំ ឧបនិស្សជ

ឧដ្ឋានចារិចរិយាយ ទីយរត្តំ តយា កតំ

មាតាបិតុសុ បុញ្ញានិ មម លោកទទោ កវ ។

តថេវ សន្តិ មនុជា ធម្មេ ធម្មបទំ វិទូ

មក្កោ សក្កស្ស លោកស្ស យថា ជាតាសិ តំ ឥសេ ។

ឧដ្ឋានចារិចរិយាយ មាតាបិតុសុខាវហំ

តំ មំ បុញ្ញា និវារតិ អរិយមគ្គារោ នរោ ។

[១៥៥] សុណានុ កោត្តោ វចនំ ភាតុរជ្ឈារា មម

កុលវំសំ មហារាជ ចោរាណំ បរិហាបយំ ។

អធម្មចារី ជេដ្ឋេសុ និរយំ សោ ឧបបដ្ឋតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បពិត្រអ្នកមានព្យាយាម ការទំនុកបម្រុងមាតាបិតានេះ ជាបុណ្យ  
 របស់ខ្ញុំដែលជាអ្នកប្រាថ្នាចិញ្ចឹមបិតានិងមាតារបស់ខ្ញុំ បពិត្រព្រះ  
 កោសិយៈ សូមលោកកុំឃាត់ខ្ញុំឡើយ ។ ការទំនុកបម្រុងមាតាបិតា  
 នុ៎ះ ពួកសប្បុរសបានដឹងហើយ សូមលោកលះនូវការទំនុកបម្រុង  
 មាតាបិតានេះឲ្យដល់ខ្ញុំ លោកបានធ្វើ (កុសល) ដោយការខ្លះ  
 ខ្លះនិងការបម្រើយូរយារណាស់មកហើយ (ឥឡូវនេះ ខ្ញុំចង់ធ្វើ)  
 បុណ្យទាំងឡាយដល់មាតានិងបិតា សូមលោកប្រគល់ស្នាក់ទេវ-  
 លោកដល់ខ្ញុំ ។ បពិត្រឥសី លោកដឹងផ្លូវទៅកាន់ស្នាក់ទេវលោក  
 យ៉ាងណា ពួកមនុស្សក៏ដឹងចំណែកធម៌ ក្នុងធម៌ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។  
 កិរិយានាំមកនូវសេចក្តីសុខដល់មាតាបិតា ដោយការខ្លះខ្លះនិង  
 ការបម្រើ ឥឡូវនេះ ជន (សោណបណ្ឌិត) ហាមឃាត់ខ្ញុំនោះ  
 ចាកបុណ្យ ឈ្មោះថាជាអ្នករារាំងផ្លូវដ៏ប្រសើរ (ហ៊ានស្នាក់) ។

[១៥៥] (ព្រះមហាសត្ត...) លោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ដែលជា  
 បរិស័ទនៃប្អូនរបស់ខ្ញុំ សូមស្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំ បពិត្រមហារាជ  
 អ្នកណា មិនប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះបុគ្គលជាច្បងទាំងឡាយ ញ៉ាំង  
 ប្រវេណីពីបុរាណឲ្យសាបសូន្យ អ្នកនោះរមែងទៅកើតក្នុងនរក ។

សត្តតិរិបាតេ ទុតិយំ សោណនន្ទជាតកំ

យេ ច ធម្មស្ស កុសលា ចោរាណស្ស ទិសំបតិ  
 ចារិត្តេន ច សម្មន្ទា ន តេ កច្ឆន្តិ ទុក្ខតី ។  
 មាតា បិតា ច ភាតា ច ភតិដី ញាតិពន្ធវា  
 សព្វេ ជេដ្ឋស្ស តេ ភារា ឯវំ ជាធាហិ ការថ ។  
 អាទិយិត្វា ករុំ ការំ នារិកោ វិយ ឧស្សហេ  
 ធម្មញ្ចា នប្បមជ្ជាមិ ជេដ្ឋោ ចស្មិ រថេសក ។

[១៥៦] អធិកម្មា<sup>(១)</sup> តមេ ញាណំ ជាសំវ ជាតវេទតោ  
 ឯវមេវ នោ ករំ ធម្មំ កោសិយោ បរិទំសយិ ។  
 យថា ឧទយមាទិច្ឆោ វាសុទេវោ បក្កដ្ឋោ  
 ចាណីនំ បរិទំសេតិ រូបំ កល្យាណាចាបកំ  
 ឯវមេវ នោ ករំ ធម្មំ កោសិយោ បរិទំសយិ ។

[១៥៧] ឯវំ មេ យាចមាណស្ស អញ្ចលី នារតុជ្ឈថ  
 តវ បដ្ឋចរោ ហោស្សំ វុដ្ឋិតោ បរិចារកោ ។

---

១ ឱ. អធិកតម្កា ។ ម. អធិកមា ។

សត្តតិទិបាត សោណនន្ទជាតក ទី ២

បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់នៃទិស ពួកជនណាយ្យាសវៃក្នុងធម៌ (ជេដ្ឋា-  
បចាយនធម៌) ជាប្រវេណីអំពីបុរាណ ព្រមទាំងបរិបូណ៌ដោយ  
សណ្តាប់ធ្នាប់ ពួកជននោះរមែងមិនទៅកាន់ទុក្ខតិទេ ។ បពិត្រ  
ព្រះអង្គជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវបន្ទុក (ដែន) សូមព្រះអង្គជ្រាបយ៉ាងនេះ  
ថា មាតាបិតា បងប្អូនប្រុសស្រី ញាតិនិងដៅពង្សទាំងអស់  
នោះជាការរបស់កូនច្បង ។ បពិត្រព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរលើ  
រថ អាត្មាកាតដូចជានាយសំពៅអាចនាំយកនូវការដ៏ធ្ងន់ អាត្មា  
កាតពុំប្រមាទនូវជេដ្ឋាបចាយនធម៌ទេ ព្រោះអាត្មាកាតជាច្បង ។

[១៥៦] (ព្រះរាជាទាំងឡាយ...) ពួកយើងបានញ្ញាណដូចបុគ្គល  
បានអណ្តាតភ្លើងអំពីភ្លើង ក្នុងទីងងឹត កោសិយតាបសដ៏ចម្រើន  
បានឆ្លុះបញ្ចាំងធម៌ដល់ពួកយើង យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រះអាទិត្យ  
ដែលបំភ្លឺនូវទ្រព្យ ធ្វើពន្លឺកាលរះឡើង តែងឆ្លុះបញ្ចាំងនូវរូបល្អ  
អាក្រក់ ដល់សត្វទាំងឡាយយ៉ាងណា កោសិយៈដ៏ចម្រើន បាន  
ឆ្លុះបញ្ចាំងនូវធម៌ដល់ពួកយើង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[១៥៧] (នន្ទបណ្ឌិតតាបស...) កាលបើខ្ញុំអង្វរយ៉ាងនេះហើយ លោក  
នៅតែមិនទទួលអញ្ជូលី ខ្ញុំនឹងជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមពាក្យ ជាអ្នក  
ប្រឹងបម្រើលោក ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៥៨]	អន្ធា នន្ទ វិជាណាសិ	សទ្ធម្មំ សព្វិទេសិតំ
	អរិយោ អរិយសមាចារោ	ពាទ្ធិ្យំ ត្វំ មម រុច្ចសិ ។
	កវន្តំ វទាមិ កោតិញ្ច	សុណាថ វចនំ មម
	នាយំ កាហោ ការមត្តោ	អហុ មយ្ហំ កុណាចនំ ។
	តំ មំ ឧបទ្ទិតំ សន្តំ	មាតាបិតុសុខារហំ
	នន្ទោ អន្ធារំ កត្វា	ឧបដ្ឋានាយ យាចតិ ។
	យោ ចេ ឥច្ឆតិ កាមេន	សន្តានំ ព្រហ្មចារិនំ
	នន្ទំ វោ វថ ឯកោ	កំ នន្ទោ ឧបតិដ្ឋតុ ។
[១៥៩]	តយា តាត អនុញ្ញាតា	សោណា តំ និស្សិតា មយំ
	ឧបយាតុំ សកេ នន្ទំ	មុទ្ធនិ ព្រហ្មចារិនំ ។
[១៦០]	អស្សត្ថស្សេវ តរុណំ	បវាលំ មាលុតេវិតំ
	ចិរស្សំ នន្ទំ ទិស្វាន	ហានយំ មេ បវេធាតិ ។
	យទា សុត្តាបិ សុប្បន្តោ	នន្ទំ បស្សាមិ អាគតំ
	ឧទក្កា សុមនា ហោមិ	នន្ទោ នោ អាគតោ អយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១៥៨] (ព្រះមហាសត្ត...) ម្ចាស់នន្ទ អ្នកស្គាល់ច្បាស់នូវព្រះ  
 សទ្ធម្មដែលពួកសប្បុរស សម្តែងហើយមែន អ្នកជាមនុស្សល្អ  
 មានឫកពាល្អ ត្រូវចិត្តយើងហើយ ។ ខ្ញុំសូមនិយាយនឹងបិតាដ៏  
 ចម្រើន នឹងមាតាដ៏ចម្រើន សូមលោកទាំងឡាយស្តាប់ពាក្យរបស់  
 ខ្ញុំ ភារៈនេះមិនមែនគ្រាន់តែជាភារៈរបស់ខ្ញុំក្នុងកាលម្តង ។ ទេ ។  
 នន្ទៈធ្វើនូវខ្ញុំដែលជាអ្នកបម្រើ នាំមកនូវសេចក្តីសុខដល់មាតានិង  
 បិតានោះ ឲ្យជាធំ ហើយសូមដើម្បីការបម្រើដែរ ។ បណ្តា (មាតា  
 និងបិតា) ជាព្រហ្មចារី បើលោកណាម្នាក់ចង់បាន សូមលោក  
 ទទួលយកនន្ទៈ តាមប្រាថ្នាចុះ តើឲ្យនន្ទៈបម្រើលោកណា ។

[១៥៩] (មាតា...) នៃសោណៈកូន យើងអាស្រ័យនឹងអ្នក អ្នកអនុញ្ញាត  
 ហើយ គួរបានដើម្បីចូលទៅថែបក្បាលនន្ទៈ ជាព្រហ្មចារី ។

[១៦០] ដួងហ្វូទ័យរបស់ម្តាយរំជួល ព្រោះខានឃើញនន្ទៈអស់កាលយូរ  
 ហើយ ដូចជាស្លឹកខ្ចីរបស់អស្សត្តព្រឹក្ស ដែលត្រូវខ្យល់បក់ ។ វេលា  
 ណា ម្តាយដេកលក់ យល់សប្តិឃើញនន្ទៈមក ក៏មានចិត្តត្រេកអរ  
 មានចិត្តរីករាយ (ដោយគិតថា) នន្ទៈរបស់យើងនេះមកហើយ ។

សត្តតិនិបាតេ ទុតិយំ សោណានន្ទជាតកំ

យទា ច បដិពុជ្ឈិត្វា	នន្ទំ បស្សមិ នាគតំ
ភិយ្យោ អារិសតិ សោកោ	នោមនស្សញ្ចនប្បកំ ។
សាហំ អន្ទ ចិរស្សំបិ	នន្ទំ បស្សមិ អាកតំ
ភត្តុ ច មយ្ហញ្ច បិយោ	នន្ទោ នោ ចារិសី យរំ ។
បិតុ ច នន្ទោ សុប្បិយោ	យំ នន្ទោ នប្បវសេ យរំ
លភតុ តាត នន្ទោ តំ	មំ នន្ទោ ឧបតិដ្ឋតុ ។

[១៦១] អនុកម្មកា បតិដ្ឋា ច	បុព្វេ វសទទី ច នោ
មក្កោ សក្កស្ស លោកស្ស	មាតា តំ វរតេ ឥសេ ។
បុព្វេ វសទទី កោត្តី	មាតា បុញ្ញបសញ្ញិតា
មក្កោ សក្កស្ស លោកស្ស	មាយា តំ វរតេ ឥសេ ។

[១៦២] អាកដ្ឋមាណា បុត្តដលំ	នេវតាយ នមស្សតិ
នក្ខត្តានិ ច បុច្ឆតិ	ឧតុសំវច្ឆរានិ ច ។
តស្សា ឧតុសិ ដ្ឋានាយ	ហោតិ កត្តស្សវក្កមោ
តេន នោហន្ទិដី ហោតិ	សហនា តេន វុច្ឆតិ ។
សំវច្ឆរំ វា ឧនំ វា	បរិហារិត្វា វិជាយតិ



សត្តតិនិបាត សោណនន្ទជាតក ទី ២

វេលាណាម្តាយភ្ញាក់ឡើង មិនឃើញនន្ទៈមកទេ សេចក្តីសោក  
និងទោមនស្សជាច្រើន រឹងរឹតតែបណ្តាលឡើង ។ យូរណាស់  
ហើយ ស្រាប់តែក្នុងថ្ងៃនេះ ម្តាយនោះឃើញនន្ទៈមកដល់ នន្ទៈ  
ជាទីស្រឡាញ់នៃស្វាមីរបស់ម្តាយផង នៃម្តាយផង បានចូល  
មកកាន់ផ្ទះរបស់ពួកយើង ។ នន្ទៈជាទីស្រឡាញ់ក្រៃលែងរបស់  
បិតា កុំឲ្យនន្ទៈទៅប្រាសចេញអំពីផ្ទះ នៃកូន ឯនន្ទៈ (ចង់បាន  
អ្នកណា) ចូរបានអ្នកនោះចុះ នន្ទៈចូរបម្រើនូវអញចុះ ។

[១៦១] (ព្រះមហាសត្ត...) ម្នាលឥសី មាតាជាអ្នកឈឺធ្លាល ជា  
ទីពឹង ជាអ្នកឲ្យរស (ទឹកក្សិរ) ដល់ពួកយើងជាមុន ជាផ្លូវនៃស្និត  
ទេវលោក ចង់បានអ្នក ។ មាតាជាអ្នកឲ្យរសជាមុន ជាអ្នក  
គ្រប់គ្រង ដែលយើងចូលទៅអាស្រ័យបុណ្យ ជាផ្លូវនៃស្និតទេវ-  
លោក ម្នាលឥសី មាតាចង់បានអ្នក ។

[១៦២] មាតាកាលប្រាថ្នាចង់បានផ្ទៃគឺកូន រមែងនមស្តារទេវតា សួរ  
នក្ខត្តឫក្សទាំងឡាយផង សួររដូវនិងឆ្នាំទាំងឡាយផង ។ កាល  
មាតានោះ មានរដូវលាងស្អាតហើយ សត្វក៏ចុះមកកាន់គភ៌ស៊ប់  
មាតាជាស្រ្តីមានសេចក្តីចាញ់ផ្ទៃដោយហេតុនេះ ព្រោះហេតុនោះ  
បានជាបណ្ឌិតហៅថា សុហទា (មានដួងហ្មឺមយល្អ) ។ មាតា  
រក្សា (ផ្ទៃ) អស់មួយឆ្នាំ ឬថយពីមួយឆ្នាំ ហើយប្រសូតបុត្រមក

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តេន សា ជនយន្តីតិ	ជនេត្តិ តេន វុច្ចតិ ។
ថនក្ខិវេន កីតេន	អដ្ឋិចារុវណោន ច
រោទន្តំ បុត្តំ តោសេតិ	តោសេន្តិ តេន វុច្ចតិ ។
តតោ វាតាតបេ យោវេ	មម្ហំ កត្វា ឧទិក្ខតិ
នារកំ នប្បជានន្តំ	ចោសេន្តិ តេន វុច្ចតិ ។
យញ្ច មាតុ ធនំ ហោតិ	យញ្ច ហោតិ បិតុទ្ធនំ
ឧភយមៀតស្សកោបេតិ	អបិ បុត្តស្ស នោ សិយា។
ឯវំ បុត្ត អនុំ បុត្ត	ឥតិ មាតា វិហញ្ញតិ
បមត្តំ បរទាវេសុ	និស្សិវេ បត្តយោពូនេ
សាយំ បុត្តំ អនាយន្តំ	ឥតិ មាតា វិហញ្ញតិ ។
ឯវំ កិច្ចាកតោ ចោសោ	មាតុ អបិចារកោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រោះហេតុនោះ បានជាបណ្ឌិតហៅមាតានោះថា ជនយន្តីផង  
 ជនេត្តីផង (អ្នកបង្កើតកូន) ។ មាតាញ៉ាំងកូន ដែលកំពុងយំឲ្យ  
 ត្រេកអរ ដោយទឹកក្សឹរផង ដោយការបំពេផង ដោយការឱប  
 ក្រសោបផង ព្រោះហេតុនោះ បានជាបណ្ឌិត ហៅថា តោសេន្តី  
 (អ្នកញ៉ាំងកូនឲ្យត្រេកអរ) ។ តពីនោះមក មាតាធ្វើនូវសេចក្តី  
 ស្រឡាញ់រាប់អាន ហើយក្រឡេកមើលទារក ដែលនៅពុំទាន់  
 ដឹងក្តី ក្នុងទីមានខ្យល់និងកម្ដៅថ្ងៃដ៏ពន្លឺក ព្រោះហេតុនោះ  
 បានជាបណ្ឌិតហៅថា បោសេន្តី (អ្នកចិញ្ចឹមកូន) ។ ទ្រព្យ  
 ណាខាងមាតាផង ទ្រព្យណាខាងបិតាផង មាតាក៏គ្រប់គ្រង  
 ទ្រព្យទាំងពីរចំណែកដើម្បីកូននោះ (ដោយបំណងថា ទ្រព្យ  
 នេះ) ត្រូវមានដល់កូនរបស់យើង ។ មាតារមែងលំបាកដោយ  
 ការបង្ហាត់បង្រៀនកូនដូច្នោះថា ម្ចាស់កូន (ឯងចូរកុំប្រមាទក្នុង)  
 រាជត្រកូលជាដើម យ៉ាងនេះ ម្ចាស់កូន (ឯងចូរធ្វើការ)  
 ឯណោះ ។ កាលបើកូនមានវ័យចម្រើនឡើងហើយ មាតា (បានដឹង  
 កូននោះប្រមាថក្នុងប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃក្នុងពេលអប្រាស ហើយ  
 មិនមកក្នុងវេលាល្ងាច ក៏រមែងលំបាកចិត្តដូច្នោះ ។ សត្វដែល  
 មាតាចិញ្ចឹមដោយត្រដាបត្រដួសយ៉ាងនេះ ហើយមិនបម្រើមាតា

សត្តតិនិបាតេ ទុតិយំ សោណនន្ទជាតកំ

មាតវិ មិច្ឆាចរិត្យាន	និរយំ សោ ឧបបជ្ជតិ ។
ឯវំ កិច្ចាកតោ ចោសោ	បិតុ អបរិចារកោ
បិតវិ មិច្ឆាចរិត្យាន	និរយំ សោ ឧបបជ្ជតិ ។
ធនម្បិ ធនកាមាជំ	នស្សតិ ឥតិ មេ សុតំ
មាតវំ អបរិចរិត្យាន	កិច្ចំ វា សោ និកច្ចតិ ។
ធនម្បិ ធនកាមាជំ	នស្សតិ ឥតិ មេ សុតំ
បិតវំ អបរិចរិត្យាន	កិច្ចំ វា សោ និកច្ចតិ ។
អានន្ទោ ច បមោទោ ច	សទា ហសិតកីឡិតំ
មាតវំ បរិចរិត្យាន	លព្ពមេតំ វិជានតោ ។
អានន្ទោ ច បមោទោ ច	សទា ហសិតកីឡិតំ
បិតវំ បរិចរិត្យាន	លព្ពមេតំ វិជានតោ ។
ទានញ្ច បិយវាចញ្ច	អត្តចរិយា ច យា ឥធន
សមាណត្តតា ច ធម្មេសុ	តត្ថ តត្ថ យថារហំ ។
ឯតេ ខោ សង្កហា លោកេ	រថស្សាណីយាវ យតោ
ឯតេ ច សង្កហា ធាស្សុ	ន មាតា បុត្តការណា
លកេថ មាជំ បូជំ វា	បិតា វា បុត្តការណា ។

សត្តតិនិបាត សោណនន្ទជាតក ទី ២

ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងមាតានោះ តែងទៅកើតក្នុងនរក ។ សត្វដែលបិសា  
 ចិញ្ចឹមដោយត្រដាបត្រដួសយ៉ាងនេះ ហើយមិនបម្រើបិសា ប្រព្រឹត្ត  
 ខុសក្នុងបិសានោះ តែងទៅកើតក្នុងនរក ។ យើងបានឮមកថា  
 សូម្បីតែទ្រព្យរបស់កូនអ្នកចង់បានទ្រព្យ តែងវិនាសទៅវិញ ឬកូន  
 នោះរមែងក្រីក្រលំបាក ព្រោះមិនបម្រើមាតា ។ យើងបានឮមកថា  
 សូម្បីតែទ្រព្យរបស់កូន អ្នកចង់បានទ្រព្យតែងវិនាសទៅវិញ ឬកូន  
 នោះ រមែងក្រីក្រលំបាកព្រោះមិនបម្រើបិសា ។ បណ្ឌិតបម្រើមាតា គប្បី  
 បាននូវសុខនុ៎ះ គឺសេចក្តីត្រេកអររីករាយ ការសើចលេងសព្វ ។  
 កាល ។ បណ្ឌិតបម្រើបិសា គប្បីបាននូវសុខនុ៎ះ គឺសេចក្តីត្រេកអរ  
 រីករាយ ការសើចលេងសព្វ ។ កាល ។ ទាន ១ វាចាជាទីស្រឡាញ់ ១  
 ការប្រព្រឹត្តជាប្រយោជន៍ក្នុងលោកនេះ ១ ភាពនៃបុគ្គលមានខ្លួន  
 ប្រព្រឹត្តស្មើ ក្នុងជេដ្ឋាបចាយនធម៌នោះ ។ តាមសមគួរ ១ ។ សង្កហ-  
 ធម៌ទាំង ៤ នុ៎ះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោក ដូចជាក្លោនៃកង  
 រថដែលវិលទៅ បើសង្កហធម៌ទាំងនុ៎ះមិនមានទេ មាតាមិនត្រូវបាន  
 នូវសេចក្តីរាប់អាននិងការបូជា ព្រោះហេតុនៃកូន ទាំងបិសា ក៏មិន  
 ត្រូវបាននូវសេចក្តីរាប់អាននិងការបូជា ព្រោះហេតុនៃកូន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

យស្មា ច សង្កហា ឯតេ	សមវេក្ខន្តិ បណ្ឌិតា
តស្មា មហត្តំ បប្បោន្តិ	ចាសំសា ច កវន្តិ តេ ។
ព្រហ្មាតិ មាតាបិតរោ	បុព្វាចរិយាតិ វុច្ចរេ
អាហុនេយ្យា ច បុត្តានំ	បដាយ អនុកម្មកា ។
តស្មា ហិ តេ នមស្សេយ្យ	សក្ករេយ្យ ច បណ្ឌិតោ
អន្នេន អថោ ចានេន	វត្តេន សយនេន ច
ឧទ្ធាននេន ម្ហានេន	ចាទានំ ដោវនេន ច ។
តាយ នំ ចារិចរិយាយ	មាតាបិតុសុ បណ្ឌិតា
ឥដេវ នំ បសំសន្តិ	បេច្ច សក្កេ បមោទតីតិ ។

សោណនន្ទជាតកំ ទុតិយំ ។

តិស្សុទ្ធានំ

អថ សត្តតិមម្ហិ និចាតវរេ  
 សការនុកុសាវតិរាជវរោ  
 អថ សោណសុនន្ទវរោ ច បុន  
 អភិវាសិតសត្តតិមម្ហិ សុតេ ។

សត្តតិនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ពួកបណ្ឌិត រមែងឃើញដោយល្អនូវសង្គហធម៌ទាំងនុ៎ះ ព្រោះ  
 ហេតុនោះបណ្ឌិតទាំងនោះរមែងដល់នូវភាពជាធំ ទាំងជាអ្នកគួរ  
 សរសើរ ។ មាតាបិតាជាអ្នកអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វគឺបុត្រ បណ្ឌិត  
 ហៅថា ព្រហ្មផង បុព្វចារ្យផង អាហុនេយ្យៈផង របស់កូនទាំង-  
 ឡាយ ។ ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតគប្បីនមស្តារ ធ្វើសក្ការៈ  
 ចំពោះមាតាបិតានោះ ដោយបាយ ទឹក សំពត់ ទីដេក គ្រឿង  
 អប់ ដោយការផ្លូវនិងការលាងជើង ។ បណ្ឌិតទាំងឡាយ រមែង  
 សរសើរនូវបុគ្គលនោះ ព្រោះតែការបម្រើ ចំពោះមាតាបិតានោះ  
 លុះបុគ្គលនោះ លះលោកនេះទៅ មែងរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ ។

ចប់ សោណនន្ទជាតក ទី ២ ។

ឧទ្ទាននៃសត្តតិនិបាតនោះ គឺ

រឿងព្រះរាជាប្រសើរក្នុងក្រុងកុសាវតី ក្នុងនិបាតដ៏ប្រសើរគម្រប់  
 ៧០ និងរឿងសោណតាបស និងនន្ទតាបសដ៏ប្រសើរក្នុងសូត្រ  
 គម្រប់ ៧០ ។

ចប់ សត្តតិនិបាត ។

អសីតិនិបាតជាតកំ

ចុល្លហំសជាតកំ

[១៦៣] សុមុខ អនុបចិនន្តា បក្កមន្តិ វិហដ្ឋមា  
កច្ច តុវិមិ មា កង្ខិ ឆតិ ពន្លេ សហាយតា ។

[១៦៤] តច្ច វាហំ ន វា តច្ច ន តេន អមរោ សិយំ  
សុខិតន្តំ ឧទាសិត្វា ទុក្ខិតន្តំ កចំ ជហោ ។

មរណំ វា តយា សទ្ធិ ដីវិតំ វា តយា វិណា

តនេវ មរណំ សេយ្យោ យញ្ចោ ដីវេ តយា វិណា ។

នេស ធម្មោ មហារាជ យន្តំ ឯវំ កតំ ជហោ

យា កតិ តុយ្ហំ សា មយ្ហំ រុច្ចតេ វិហាកាធិប ។



# អសីតិនិបាតជាតក

## ចុល្លហំសជាតក

[១៦៣] (រាជហង្សរឿយៗធាតុរដ្ឋៈពោលថា) ម្ចាស់ហង្សរឿយៗសុមុខៈ  
ពួកបក្សីកាលមិនគយគន់មើល ហើរចេញទៅ អ្នកចូរទៅចុះ កុំ  
ប្រាថ្នា (នៅក្នុងទីនេះឡើយ ព្រោះថា) ភាពនៃអ្នកជាសម្ងាត់  
នឹងយើងដែលជាប់ចំណង មិនមានទេ ។

[១៦៤] (ហង្សសេនាបតីរឿយៗសុមុខៈ ក្រាបបង្គំទូលថា) ទូលព្រះ  
បង្គំជាខ្ញុំ ទៅក្តី មិនទៅក្តី ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនមែនមិនស្លាប់  
ដោយការទៅ ឬការមិនទៅនោះទេ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចូលទៅរក  
ព្រះអង្គដែលដល់នូវសេចក្តីសុខហើយ នឹងលះព្រះអង្គដែលដល់  
នូវសេចក្តីទុក្ខដូចម្តេចកើត ។ សេចក្តីស្លាប់ជាមួយនឹងព្រះអង្គ  
ក្តី ការរស់នៅរៀរចាកព្រះអង្គក្តី សេចក្តីស្លាប់នោះប្រសើរជាង  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តែរៀរចាកព្រះអង្គហើយ រស់នៅមិនប្រសើរ  
សោះឡើយ ។ បពិត្រមហារាជ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំលះចោល  
ព្រះអង្គដែលដល់ (នូវសេចក្តីទុក្ខ) យ៉ាងនេះ ដោយសភាវៈ  
ណា សភាវៈនោះមិនមែនជាធម៌ទេ បពិត្រព្រះអង្គជាធំលើ  
បក្សី ដំណើរណា របស់ព្រះអង្គ ដំណើរនោះទូលព្រះបង្គំ  
ជាខ្ញុំ ក៏គាប់ចិត្តដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៦៥] កា នុ ចាសេន ពន្ធស្ស ភតិ អញ្ញា មហានសា

សា កេចំ ចេតយានស្ស មុត្តស្ស តវ រុច្ឆតិ ។

កំ វា តំ បស្សសេ អត្ថំ មម តុយ្ហញ្ច បក្ខិម

ញាតីនំ វា វសិដ្ឋានំ ឧភិទ្ធី ជីវិតក្ខយេ ។

យន្ត កញ្ចនទ្វេបិច្ឆ អន្តេន តមសា កតំ

តាទិសេ សញ្ចជំ ចាលំ កិមត្ថមភិដោតយេ ។

[១៦៦] កេចំ នុ បតតំ សេដ្ឋ ធម្មេ អត្ថំ ន ពុជ្ឈសិ

ធម្មោ អបចិតោ សន្តោ អត្ថំ ទស្សេតិ ចាលិនំ ។

សោហំ ធម្មំ អបេក្កាដោ ធម្មា ចត្ថំ សមុដ្ឋិតំ

ភតិញ្ច តយិ សម្បស្សំ ធាវកម្មាមិ ជីវិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១៦៥] (រាជហង្ស...) ដំណើរដូចម្តេចរបស់ខ្ញុំ ដែលជាប់អន្ទាក់ ហើយ ដទៃអំពីរោងគ្រូ ដំណើរនោះ ទៅជាពេញចិត្តដល់អ្នក ដែលមានប្រាជ្ញា ជាអ្នកផុតអំពីអន្ទាក់ដូចម្តេច ។ ម្នាលអ្នកជា បក្សី កាលបើយើងទាំងពីរនាក់អស់ជីវិតហើយ អ្នកឃើញនូវ ប្រយោជន៍ដូចម្តេច របស់ខ្ញុំផង របស់អ្នកផង របស់ពួកញាតិ ដ៏សេសផង ។ ម្នាលអ្នកមានស្វាបទាំងពីរដូចជាមាស ការលះ បង់នូវជីវិតរបស់អ្នកណា ការលះបង់នូវជីវិតរបស់អ្នកនោះហាក់ ដូចជាធ្វើក្នុងទីងងឹតដោយសេចក្តីល្ងិតល្ងង់ អ្នកកាលលះបង់នូវ ជីវិត ព្រោះគុណដែលមិនជាក់ច្បាស់ដូច្នោះ តើព្រោះឆ្មោះឃើញ នូវប្រយោជន៍អ្វី ។

[១៦៦] (ហង្សសេនាបតី...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរផុត ព្រះអង្គ មិនជ្រាបនូវប្រយោជន៍ដែលធ្លាក់ចុះ ក្នុងធម៌ដូចម្តេច ដ្បិតធម៌ ដែលពួកសត្វគោរពហើយ រមែងបង្ហាញនូវសេចក្តីចម្រើន ដល់ សត្វទាំងឡាយ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ កាលឃើញនូវធម៌ ផង នូវប្រយោជន៍ដែលកើតអំពីធម៌ផង ពិចារណាឃើញនូវ សេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះព្រះអង្គផង បានជាមិនប្រាថ្នាជីវិតទេ ។

អសីតិនិបាតេ បឋមំ ចុល្លហំសជាតកំ

អន្ធា ឯសោ សតំ ធម្មោ យោ មិត្តោ មិត្តមាបទេ  
ន ចទេ ជីវិតស្សាបិ ហេតុ ធម្មមនុស្សំ ។

[១៦៧] ស្វាយំ ធម្មោ ច តេចិល្លោកា ភត្តិ ច វិទិយា មយិ

កាមំ កាស្ស មយ្ហេតំ កច្ឆោវាទុមតោ មយា ។

អបិត្វេវំ កតេ កាលេ យំ ខណ្ឌំ ញាតិនំ មយា

តយា តំ ពុទ្ធិសម្មន្ត អស្ស បរមសំវុតំ ។

[១៦៨] ឥច្ឆេវំ មន្តយន្តានំ អរិយានំ អរិយវុត្តិនំ

បច្ចុទិស្សថ នេសាទោ អាតុរាទមិវន្តកោ ។

តេ សត្តមភិសញ្ចិក្ខុ ដីយវត្ថំ ហិតា ទិដា

តុណ្ហិ មាសិត្ត ឧភយោ ន សញ្ចលេ សុមាសនា ។

អសីតិនិបាត ចុល្លហំសជាតក ទី ១

មិត្តណា កាលពួកយើងនូវធម៌ ហើយមិនលះបង់មិត្តក្នុងកាល  
ដែលមានសេចក្តីអន្តរាយ ព្រោះហេតុនៃជីវិត ធម៌របស់មិត្ត  
នោះ ឈ្មោះថាជាធម៌របស់សប្បុរសទាំងឡាយដោយពិត ។

[១៦៧] (រាជហង្ស...) ធម៌នោះអ្នកបានសន្សំហើយ ទាំងសេចក្តី  
ស្រឡាញ់ចំពោះយើង ។ ក៏បានដឹងច្បាស់ហើយ អ្នកចូរធ្វើតាម  
សេចក្តីប្រាថ្នារបស់យើងនុ៎ះ អ្នកគឺយើងបានអនុញ្ញាតហើយ ចូរ  
ទៅចុះ ។ ម្ចាស់អ្នកបរិបូណ៌ដោយប្រាជ្ញា មួយទៀត ការបែក  
បាក់នៃពួកញាតិណា ដែលយើងបានបិទបាំងហើយ ក្នុងកាល  
ដែលប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ ការបែកបាក់នៃពួកញាតិនោះ អ្នក  
គួរបិទបាំងទុកឲ្យល្អចុះ ។

[១៦៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កាលដែលអរិយហង្សទាំងឡាយ ជាសត្វ  
មានការប្រព្រឹត្តដ៏ប្រសើរ កំពុងតែប្រឹក្សាគ្នាយ៉ាងនេះ ស្រាប់  
តែនាយនេសាទ មកប្រាកដដូចជាសេចក្តីស្លាប់ ដែលប្រាកដ  
ដល់បុគ្គលឈឺ ។ ហង្សទាំងពីរនោះ មានប្រយោជន៍ (ដល់គ្នា  
និងគ្នា) យូរអង្វែងហើយ បានឃើញច្បាស់នូវសត្រូវ  
ក៏ទំនៅស្ងៀមទាំងពីរនាក់ មិនកក្រើក ចាកទ្រនំឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ធនរដ្ឋេ ច ទិស្វាន	សមុទ្កេន្តេ តតោ តតោ
អភិក្កមថ វេកេន	ទិជសត្តុ ទិជាទិបេ ។
សោ ច វេកេនភិក្កម្ម	អាសន្នេ បរមេ ទិដេ
បច្ចុកម្មិត្ត ទេសានោ	ពន្លា ឥតិ វិចិន្តយំ ។
ឯកញ្ច ពន្ធមាសីនំ	អពន្ធិញ្ច បុណបរំ
អាសន្នេ ពន្ធមាសីនំ	បេក្ខមាណមទីនរំ ។
តតោ សោ វិមតោយេវ	បណ្ណារេ អជ្ឈកាសថ
បរឡកាយេ អាសីនេ	ទិជសជ្ឈកណាទិបេ
យន្តុ ចានេន មហតា	ពន្លោ ន ក្បុរេតេ ទិសំ
អថ កស្មា អពន្លោ តំ	ពលី បក្ខី ន កច្ឆសិ ។
កី នុត្យាយំ ទិដោ ហោតិ	មុត្តោ ពន្ធិ ឧចាសសិ
ឱហាយ សកុណា យន្តិ	កី ឯកោ អវហីយសិ ។

[១៦៩] រាជា មេ សោ ទិជាមិត្ត សខា ចាណាសមោ ច មេ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រានព្រៃជាសត្រូវនៃសត្វស្លាប បានឃើញហង្សឈ្មោះសុមុខៈ  
 និងរាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈជាស្តេចនៃបក្សីកាលខិតចូលមករកគ្នា  
 អំពីទីនោះ ។ ក៏ស្ទុះទៅដោយប្រញាប់ ។ លុះនាយនេសាទនោះ  
 ស្ទុះដោយប្រញាប់ទៅជិតពួកបក្សីប្រសើរហើយ ក៏គិតថា សត្វ  
 ហង្សទាំងពីរនេះជាប់ហើយញាប់ញ័រ ។ ក៏នាយនេសាទបានឃើញ  
 សត្វហង្សមួយ ជាប់អន្ទាក់ហើយទំនៅ និងសត្វហង្សមួយទៀត  
 ដែលមិនជាប់អន្ទាក់ ចូលមករកសត្វហង្សដែលជាប់អន្ទាក់ហើយ  
 ទំនៅ សម្លឹងមើលនូវហង្សដែលមានទោស ។ លំដាប់អំពី  
 នោះទៅ នាយនេសាទនោះមានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏បានសួរនូវ  
 សត្វហង្សមានពណ៌ស មានកាយដ៏ធំ ជាអធិបតីលើហ្វូងនៃបក្សី  
 ថា សត្វហង្សដែលជាប់អន្ទាក់ដ៏ធំដល់ម៉្លោះ មិនធ្វើនូវទិស (ដើម្បី  
 ហើរទៅ) ដោយហេតុណា (ហេតុនោះគួរហើយ) ម្ចាស់  
 សត្វស្លាប ចុះអ្នកមិនជាប់អន្ទាក់ទេ ជាសត្វមានកម្លាំង ហេតុ  
 អ្វីក៏មិនហើរទៅ ។ សត្វបក្សីនេះត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នក អ្នករួច (អំពី  
 អន្ទាក់ហើយ) ចូលមករកបក្សីដែលជាប់អន្ទាក់វិញបក្សីទាំងឡាយ  
 នាំគ្នាហើរចោលទៅអស់ហើយ ថ្វីក៏អ្នកក្រាញនៅតែម្នាក់ឯង ។

[១៦៧] (ហង្សសេនាបតី...) បពិត្រនាយនេសាទជាសត្រូវនៃសត្វបក្សី  
 ឯហង្សនោះជាព្រះរាជានៃខ្ញុំផង ជាសម្លាញ់ស្មើដោយជីវិតនៃខ្ញុំផង

អសីតិនិបាតេ បឋមំ ចុល្លហំសជាតកំ

នេវ នំ វិដហិស្សាមិ យាវ កាលបរិយាយំ<sup>(១)</sup> ។

[១៧០] កថំ បនាយំ វិហាដ្តោ ឆាន្ទស្ស ចាសមោឌ្ឍតំ

បទំ ហេតំ មហាន្តានំ ពោទ្ធមរហន្តិ អាបទំ ។

[១៧១] យទា បរាភវោ ហោតិ ទោសោ ជីវិតសង្ខយេ

អថ ជាលញ្ច ចាសញ្ច អាសន្តាបិ ន ពុជ្ឈតិ ។

[១៧២] អបិ ត្រូវ មហាបញ្ញា ចាសា ពហុវិទា កតា

កុយ្ហមាសន្ត ពុជ្ឈន្តិ អថេវំ ជីវិតក្ខយេ ។

[១៧៣] អបិ នាយំ តយា សទ្ធិំ សំវាសស្ស សុខុទ្រិយោ

អបិ នោ អនុមញ្ញាសិ អបិ នោ ជីវិតំ ទទេ ។

[១៧៤] ន ចេវ មេ ត្វំ ពន្លោសិ នបិ ឥច្ឆាមិ តេ វងំ

កាមំ ទិប្បមិតោ កន្ធា ជីវ ត្វំ អនិយោ ចិវំ ។

---

១ ឱ. យាវ កាលស្ស បរិយាយំ ។



អសីតិនិបាត ចុល្លហំសជាតក ទី ១

ខ្ញុំនឹងមិនលះបង់នូវហឿននោះ ដរាបដល់សេចក្តីស្លាប់មកដល់ ។

[១៧០] (នាយនេសាទ...) ចុះហេតុអ្វី ហឿននេះ ក៏មិនឃើញនូវ  
អន្ទាក់ដែលគេដាក់ហើយ ដំណើរនេះហើយ ដែលជាដំណើរ  
សម្រាប់ពួកសត្វធំ ។ ពួកសត្វធំ ។ គួរដឹងនូវសេចក្តីអន្តរាយ ។

[១៧១] (ហឿនសេនាបតី...) កាលណា ដែលសត្វជាអ្នកមានសេចក្តី  
វិនាស ក្នុងកាលជាទីអស់ទៅនៃជីវិត កាលនោះ សត្វនោះ សូម្បី  
ចូលមកជិតដល់សំណាញ់និងអន្ទាក់ ក៏នៅតែមិនដឹងឡើយ ។

[១៧២] (នាយនេសាទ...) ម្ចាស់សត្វមានប្រាជ្ញាច្រើន មែនហើយ  
អន្ទាក់ទាំងឡាយ យើងបានដាក់ហើយជាច្រើន កាលបើសត្វ  
មានជីវិតអស់ទៅយ៉ាងនេះ សត្វស្លាប់ទាំងឡាយ តែងចូលមក  
ជាប់នឹងអន្ទាក់ដ៏កំបាំង ។

[១៧៣] (ហឿនសេនាបតី...) សូមឲ្យការនៅរួមជាមួយនឹងអ្នកនេះមាន  
សុខជាកម្រៃ សូមអ្នកអនុញ្ញាតយើងខ្ញុំ សូមអ្នកឲ្យជីវិតដល់យើងខ្ញុំ ។

[១៧៤] (នាយនេសាទ...) ឯងមិនជាប់ (អន្ទាក់) អញទេ ទាំងអញទៀត  
សោត ក៏មិនប្រាថ្នាសម្លាប់ឯងដែរ ចូរឯងទៅអំពីទីនេះតាមប្រាថ្នា  
យ៉ាងឆាប់ ហើយរស់នៅមិនមានទុក្ខ អស់កាលជាអង្វែងចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៧៥]	នេវាហមេតមិច្ឆាមិ	អញ្ញុត្រេតស្ស ដីវិតា
	សចេ ឯកេន តុដ្ឋាសិ	មុញោតំ មញ្ច ភក្កយ ។
	អាហេហាបរិណាហេន	តុល្យស្មា វយសា ឧកោ
	ន តេ លាកេន ជិនត្តិ	ឯតេន ជិមិណា តុវំ ។
	តទិជ្ឈំ សមបេក្ខស្ស	ហោតុ កិទ្ធិ តវស្មសុ <sup>(១)</sup>
	មំ បុព្វេ ពន្ធ ចាសេន	បច្ឆា មុញ្ច ទិជាធិបំ ។
	តាវទេវ ច តេ លាកោ	កតស្ស យាចនាយ ច
	មិត្តិ ច ធនរដ្ឋហិ	យាវ ដីវាយ តេ សិយា ។
[១៧៦]	បស្សន្តុ នោ មហាសដ្ឋិរា	តយា មុត្តំ ឥតោ កតំ
	មិត្តាមច្ចា ច ភច្ចា ច	បុត្តនារា ច ពន្ធវា ។
	ន ច តេ តាទិសា មិត្តា	ពហូនំ ឥធិ វិជ្ជេវ <sup>(២)</sup>
	យថា ត្វំ ធនរដ្ឋស្ស	ចាណាសាធារណោ សខា ។

១ ម. តវម្ពេសុ ។ ២ ឱ. ម. វិជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១៧៥] (ហង្សសេនាបតី...) ខ្ញុំប្រាសចាកជីវិតនៃបក្សីនោះហើយ មិនប្រាថ្នាជីវិតទេ ។ បើអ្នកត្រេកអរដោយហង្សមួយ ចូរអ្នកលែង នូវហង្សនេះទៅ ចូរបរិភោគនូវខ្ញុំវិញចុះ ។ យើងទាំងពីរអ្នក នោះ មានកម្ពស់ ទំហំនិងវ័យស្មើ ។ គ្នា អ្នកមិនមែនសាប សូន្យចាកលាភទេ សូមអ្នកប្តូរយកខ្ញុំដោយហង្សនេះ ។ ចូរ អ្នកសង្កេតមើលដំណើរនេះចុះ សេចក្តីជាប់ចិត្តរបស់អ្នកចំពោះ យើងទាំងឡាយ សូមលើកទុកសិន ចូរអ្នកយកអន្ទាក់ចង់ខ្ញុំមុន សិនចុះ រួចសឹមលែងស្តេចបក្សីជាខាងក្រោយ ។ លាភរបស់ អ្នកក៏នៅដដែលផង សេចក្តីអង្វរនេះក៏ឈ្មោះថា អ្នកបានធ្វើ តាមផង សេចក្តីរាប់អានដោយរាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈ គប្បីមាន ដល់អ្នក ដរាបដល់អស់ជីវិតផង ។

[១៧៦] (នាយនេសាទ...) ពួកសត្វបក្សីជាច្រើន ដែលជាមិត្ត អាមាត្យក្តី មាតាបិតាក្តី កូនប្រពន្ធក្តី ជាដៅពង្សក្តី ចូរចូបនូវ រាជហង្សនេះ ដែលរួចហើយ ព្រោះអ្នកហើរទៅអំពីទីនេះ ។ ពួកមិត្ត របស់ពួកសត្វដទៃជាច្រើន ដែលប្រហែលគ្នានឹងមិត្ត របស់អ្នក ដូចអ្នកជាសម្លាញ់ស្មើជីវិត នឹងរាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈ នេះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ ។

អសីតិនិបាតេ បឋមំ ចុល្លហំសជាតកំ

សោ តេ សហាយំ មុញ្ញាមិ ហោតុ រាជា តវានុកោ

កាមំ ទិប្បមិតោ កត្តា ញាតិមជ្ឈេ វិរោចថ ។

[១៧៧] សោ បតីតោ បមុត្តេន

ភត្តុនា ភត្តុការវោ

អជ្ឈកាសថ វង្គ្គេដ្ឋោ

វាចំ កណ្ណសុខំ ភណំ

ឃំ លុទ្ធក ទទ្ធស្ស

សហ សព្វេហិ ញាតិភិ

យថាហាមជ្ជ ទន្ធមិ

មុត្តំ ទិស្វា ទិជាទិបំ ។

[១៧៨] ឯហិ តំ អនុសិក្ខាមិ

យថា ត្វមបិ លច្ឆសេ

លាក់ តវាយំ<sup>(១)</sup> ធនរដ្ឋោ

ចាបំ កិញ្ចំ ន ទត្តតិ ។

ទិប្បមន្តេបុរំ កត្តា

រញ្ញោ ទស្សេហិ នោ ឧកោ

អពន្ធភ បកតីភូតេ

កាដេ ឧភយតោ បិតេ ។

ធនរដ្ឋា មហារាជ

ហំសាទិបតិនោ ឥមេ

អយំ ហិ រាជ ហំសានំ

អយំ សេនាបតីតោ ។

១ ឱ. យថាយំ ។

អសីតិនិបាត ចុស្តហំសជាតក ទី ១

ខ្ញុំនោះបានលែងនូវរាជហង្សជាសម្លាញ់របស់អ្នក ព្រះរាជារបស់  
អ្នកចូរទៅតាមអ្នកចុះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរហើរទៅអំពីទីនេះតាម  
ប្រាថ្នាជាឆាប់ ហើយរុងរឿងក្នុងកណ្តាលពួកញាតិចុះ ។

[១៧៧] (អភិសម្ពុទ្ធតាថា) ហង្សឈ្មោះសុមុខៈនោះ មានចិត្តត្រេក  
អរ ព្រោះម្ចាស់ផុតចាកចំណង ជាសត្វគោរពម្ចាស់ កាលពោល  
នូវវាចាដ៏ស្រួលដល់ត្រចៀក ទើបពោលថា បពិត្រនាយនេ-  
សាទ យើងត្រេកអរព្រោះបានឃើញនូវស្តេចបក្សី ដែលរួចចាក  
អន្ទាក់ក្នុងថ្ងៃនេះ យ៉ាងណា លោកចូរត្រេកអរជាមួយនឹងពួក  
ញាតិទាំងអស់ យ៉ាងនោះចុះ ។

[១៧៨] លោកចូរមកនេះ ខ្ញុំប្រៀនប្រដៅលោកឲ្យបានលាភ រាជហង្ស  
ឈ្មោះធម្មរដ្ឋៈនេះ ឥតឃើញសេចក្តីអាក្រក់ របស់លោកតិចតួច  
ទេ ។ លោកចូរ (នាំយើងខ្ញុំ) ទៅក្នុងរាជបុរីជាឆាប់ ហើយបង្ហាញ  
ចំពោះព្រះរាជា នូវយើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ដែលមិនជាប់ចំណង មាន  
សភាពជាប្រក្រតីបិតនៅលើអម្រែកទាំងពីរខាង ។ (លោក  
ក្រាបទូលថា) បពិត្រមហារាជ ហង្សទាំងពីរនេះ កើតក្នុង  
ត្រកូលធម្មរដ្ឋៈ ជាអធិបតីលើពួកហង្ស ឯហង្សនេះ ជាព្រះរាជា  
របស់ហង្សទាំងឡាយ ហង្សមួយទៀតនេះជាសេនាបតី ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អសំសយំ ឥមំ ទិស្វា ហំសរាជំ នរាជិហោ

បតីតោ សុមនោ វិត្តោ ពហំ ទស្សតិ តេ ធនំ ។

[១៧៩] តស្ស តំ វចនំ សុត្វា កម្មុនា ឧបទាទយិ

ទិប្បមន្តេបុរំ កន្ធា រញ្ញោ ហំសេ អទស្សយិ

អពន្ធភ បកតីក្ខតេ កាដេ ឧភយតោ បិតេ ។

ធនរដ្ឋា មហារាជ ហំសាធិបតីនោ ឥមេ

អយំ ហិ រាជា ហំសានំ អយំ សេនាបតីតរោ ។

[១៨០] កចំ បនិមេ វិហាដ្ឋា តវ ហត្ថត្ថមាគតា

កចំ លុទ្ធា មហាន្ទានំ ឥស្សរេ ឥធម អជ្ឈតា ។

[១៨១] វិហិតា សន្តិមេ ចាសា បល្លលេសុ ជនាធិប

យំ យនាយតនំ មញ្ញោ ទិដានំ ចាលារោធនំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រះរាជាជាអធិបតីលើពួកជន ទ្រង់បានទតឃើញរាជហង្សនេះ  
ហើយ មុខជាទ្រង់មានព្រះរាជហឫទ័យត្រេកអររីករាយ នឹង  
ប្រទាននូវទ្រព្យជាច្រើនដល់អ្នក ឥតសង្ស័យ ។

[១៧៩] នាយនេសាទ លុះបានស្តាប់ពាក្យហង្សឈ្មោះសុមុខៈ  
នោះហើយ ក៏បង្ហើយកិច្ចការ រួច (នាំហង្សទាំងពីរ) ទៅខាង  
ក្នុងបុរីយ៉ាងឆាប់ ហើយបង្ហាញចំពោះព្រះរាជានូវហង្សទាំងពីរ  
ដែលមិនជាប់អន្ទាក់ មានសភាពតាមប្រក្រតី បិតនៅលើអម្រែក  
ទាំងពីរខាងថា បពិត្រមហារាជ ហង្សទាំងពីរនេះ កើតក្នុង  
ត្រកូលធម៌រដ្ឋៈ ជាអធិបតីលើពួកហង្ស ឯហង្សនេះជាព្រះរាជា  
របស់ហង្សទាំងឡាយ ហង្សមួយទៀតនេះ ជាសេនាបតី ។

[១៨០] (ព្រះរាជា...) ហង្សទាំងនេះ មកបិតនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់អ្នក  
តើដោយហេតុដូចម្តេច អ្នកជានាយព្រាន បានដល់នូវភាពជាធំ  
ជាងសត្វហង្សដ៏ធំ ។ ទាំងឡាយក្នុងទីនេះ ដោយហេតុដូចម្តេច ។

[១៨១] (ព្រានព្រៃ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ទូលព្រះបង្គំ  
ជាខ្ញុំស្គាល់នូវកន្លែងជាទីប្រជុំនៃពួកសត្វស្វាបណា ។ ជាទីធ្វើ  
ឲ្យអស់ទៅនៃជីវិត នៃពួកសត្វស្វាប ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានដាក់  
អន្ទាក់ទាំងនេះលើភក់ទាំងឡាយ (ក្នុងកន្លែងនោះ ។ ) ។

អសីតិនិបាតេ បឋមំ ចុល្លហំសជាតកំ

តាទិសំ ចាសមាសជ្ជ	ហំសរាជា អពជ្ឈថ
តំ អពន្ទោ ឧចាសីនោ	មមាយំ អជ្ឈកាសថ ។
សុទុក្ករំ អនរិយេហិ	ទហាតេ ការមុត្តមំ
ភត្តុរត្តេ បរក្កន្តោ	ធម្មយុត្តោ វិហដ្ឋមោ ។
អត្តនោយំ ចជិត្វាន	ដីវិតំ ដីវិតារហោ
អនុត្តនន្តោ អាសីនោ	ភត្តុ យាចិត្ត ដីវិតំ ។
តស្ស តំ វេចនំ សុត្វា	បសាទមហាមជ្ឈកា
តតោ នំ ចាមុចី ចាសា	អនុញ្ញាសី សុខេន ច ។
សោ បតីតោ បមុត្តេន	ភត្តុនា ភត្តុការវោ
អជ្ឈកាសថ វដ្ឋដ្ឋោ	វាចំ កណ្ណសុខំ ភណំ ។
ឯវំ លុទ្ធក ទទ្ធស្ស	សហា សព្វេហិ ញាតិភិ
យថាហាមជ្ជ នន្ទាមិ	មុត្តំ ទិស្វា ទិជាទិបំ ។
ឯហិ តំ អនុសិក្ខាមិ	យថា តូមបិ លច្ឆសេ
លាភំ ត្យាយំ ធាតរដ្ឋោ	ចាបំ កិញ្ចំ ន ទក្ខតិ ។



អសីតិនិបាត ចុល្លហំសជាតក ទី ១

រាជហង្សបានមកជាប់អន្ទាក់ប្រាកដដូច្នោះ ចំណែកហង្សជាសេនា-  
 បតីនេះ មិនជាប់អន្ទាក់ទេ តែចូលទៅទំជិតនឹងរាជហង្សនោះ  
 ហើយបាននិយាយនឹងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។ ហង្សជាសេនាបតីនេះ  
 (បានធ្វើ) នូវអំពើដែលពួកជនមិនមែនជាអរិយៈធ្វើបានដោយក្រ  
 ជាសត្វប្រកបដោយធម៌ សង្វាតក្នុងប្រយោជន៍ របស់ម្ចាស់  
 បានប្រកាសនូវភាពនៃខ្លួនជាសត្វដ៏ឧត្តម ។ ហង្សជាសេនាបតី  
 នេះ ជាសត្វគួរនឹងរស់នៅ តែស្វិលៈបង្គំនូវជីវិតនៃខ្លួន កាល  
 សរសើរ (នូវគុណនៃម្ចាស់) ហើយទំនៅ បានសុំនូវជីវិតម្ចាស់ ។  
 ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានស្តាប់ពាក្យនោះ របស់ហង្សសេនាបតីនោះ  
 ហើយ ទើបដល់នូវសេចក្តីជ្រះថ្លា លំដាប់នោះ ទូលព្រះបង្គំ  
 បានដោះរាជហង្សនោះចាកអន្ទាក់ ទាំងបានអនុញ្ញាតឲ្យទៅដោយ  
 ស្រួល ។ ហង្សជាសេនាបតីនោះ ក៏មានចិត្តរីករាយ ព្រោះម្ចាស់  
 បានរួចហើយ ជាសត្វគោរពម្ចាស់ កាលនឹងពោលវាចាដ៏ស្រួល  
 ដល់ត្រចៀក បានពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រានព្រៃ ថ្ងៃនេះ  
 ខ្ញុំរីករាយ ព្រោះបានឃើញស្តេចបក្សីដែលរួចហើយយ៉ាងណា  
 សូមឲ្យលោករីករាយ ជាមួយនឹងពួកញាតិទាំងអស់យ៉ាងនោះ ។  
 លោកចូរមកនេះ ខ្ញុំនឹងប្រៀនប្រដៅឲ្យបាននូវលោក រាជហង្ស  
 ឈ្មោះធាតុនេះ ឥតឃើញសេចក្តីអាក្រក់តិចតួចរបស់លោកទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ទិប្បមន្តេបុរំ កន្ធា	រញ្ញោ ទស្សេហិ នោ ឧភោ
អពន្ទេ បកតីភូតេ	កាដេ ឧភយតោ បិតេ ។
ធនវជ្ជា មហារាជ	ហំសាទិបតិនោ ឥមេ
អយញ្ញំ រាជា ហំសានំ	អយំ សេនាបតីតរោ ។
អសំសយំ ឥមំ ទិស្វា	ហំសរាជំ នរាទិទោ
បតីតោ សុមនោ វិត្តោ	ពហំ ទស្សតិ តេ ធនំ ។
ឯវមេតស្ស វចនា	អាទីតាមេ ឧភោ មយា
ឯត្រូវ ហិ ឥមេ អស្សុ	ឧភោ អនុមតា មយា ។
សោយំ ឯវជ្ជតោ បក្ខិ	ទិដោ បរមធម្មិកោ
មាទិសស្ស ហិ លុទ្ធស្ស	ជនយេយ្យាថ មន្ទុរំ ។
ឧបយានញូ តេ នេវ	នាញ្ញំ បស្សាមិ ឯទិសំ
សព្វសាកុណិកតាមេ	តំ បស្ស មនុជាទិប ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

លោកចូរនាំយើងខ្ញុំទៅក្នុងបុរីជាតាប់ ហើយបង្ហាញព្រះរាជានូវ  
 យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ ដែលមិនជាប់ចំណង មានសភាពជាប្រក្រតី  
 បិតនៅលើអម្រែកទាំងពីរខាង ។ (លោកក្រាបទូលថា) បពិត្រ  
 មហាវរាជ ហង្សទាំងនេះ កើតនៅក្នុងត្រកូលធម៌រដ្ឋៈជាអធិបតីលើ  
 ពួកហង្ស ឯហង្សនេះជាព្រះរាជារបស់ហង្សទាំងឡាយ ហង្សមួយ  
 ទៀតនេះជាសេនាបតី ។ ព្រះរាជាជាដំណើរពួកជនបានទតឃើញ  
 រាជហង្សនេះហើយ មុខជានឹងមានព្រះទ័យត្រេកអរសោមនស្ស  
 រីករាយ នឹងព្រះរាជទាននូវទ្រព្យដ៏ច្រើន ដល់លោកដោយពិត ។  
 ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បាននាំហង្សទាំងពីរនេះមក តាមពាក្យហង្ស  
 ជាសេនាបតីនេះយ៉ាងនេះ ព្រោះថា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានបើក  
 លែងហង្សទាំងពីរនេះ ក្នុងទីនោះរួចទៅហើយ ។ សត្វបក្សីនោះ  
 ជាទិដាត មានដំណើរយ៉ាងនេះ ប្រកបដោយធម៌ក្រៃលែង  
 ព្រោះថា សត្វបក្សីនោះបានញ៉ាំងចិត្តដ៏ទន់ឲ្យកើតដល់ព្រានព្រៃ  
 ប្រាកដដូចជាទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ទូល  
 ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនឃើញតង្វាយដទៃ ក្នុងស្រុកនៃព្រានបក្សី  
 ដ៏សមគួរដល់ព្រះអង្គឡើយ បពិត្រព្រះអង្គជាដំណឹងពួកមនុស្ស  
 សូមព្រះអង្គទតមើលនូវតង្វាយនោះ ។

អសីតិនិបាតេ បឋមំ ចុល្លហំសជាតកំ

[១៨២] ទិស្វា ទិសិទ្ធីំ វាជានំ បីបេ សោវណ្ណមយេ សុភេ  
 អជ្ឈកាសថ វង្គ្គេត្តោ វាចំ កណ្ណសុខំ ភណំ ។  
 កច្ចិ នុ កោតោ កុសលំ កច្ចិ កោតោ អនាមយំ  
 កច្ចិ វដ្ឋមិទំ ដីតំ ធម្មេន មនុសាសសិ<sup>(១)</sup> ។

[១៨៣] កុសលញ្ចោវ មេ ហំស អថោ ហំស អនាមយំ  
 អថោ វដ្ឋមិទំ ដីតំ ធម្មេន មនុសាសហំ ។

[១៨៤] កច្ចិ នុ តេ អមច្ចេសុ ទោសោ កោចិ ន វិជ្ជតិ  
 កច្ចិ ច តេ តវត្តេសុ ទាវកង្ខត្តិ ដីវិតំ ។

[១៨៥] អថោបិ មេ អមច្ចេសុ ទោសោ កោចិ ន វិជ្ជតិ  
 អថោបិ តេ មមត្តេសុ ទាវកង្ខត្តិ ដីវិតំ ។

[១៨៦] កច្ចិ តេ សាទិសី ភរិយា អស្សវា បិយកាលាដី  
 បុត្តរូបយសូបេតា តវ ធន្តវសានុកា

---

១ ឱ. មនុសេស្សតិ ។

អសីតិនិបាត ចុល្លហំសជាតក ទី ១

[១៨២] រាជហង្សបានឃើញព្រះរាជា ទ្រង់គង់នៅលើតាំងជាវិការៈ  
នៃមាសដ៏ស្អាត កាលនឹងពោលនូវវាចា ឲ្យស្រួលដល់ត្រចៀក  
បានពោលថា ព្រះអង្គបានសេចក្តីសុខស្រួលទេឬ ព្រះអង្គមិន  
មានជំងឺអ្វីទេឬ មួយទៀត ព្រះអង្គគ្រប់គ្រង ដែនដីធំទូលាយ  
នេះ តាមធម៌ដែរឬ ។

[១៨៣] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ហង្ស យើងមានសេចក្តីសុខស្រួល  
ទេ ម្ចាស់ហង្ស យើងមិនមានជំងឺអ្វីទេ ម្យ៉ាងទៀត យើងគ្រប់-  
គ្រងដែនដីធំទូលាយនេះ តាមធម៌ហើយ ។

[១៨៤] (រាជហង្ស...) កំហុសបន្តិចបន្តួចរបស់ព្រះអង្គមិនមានក្នុងពួក  
អាមាត្យទេឬ ពួកអាមាត្យទាំងនោះ មិនអាស្រ័យជីវិតព្រោះ  
ប្រយោជន៍ទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គទេឬ ។

[១៨៥] (ព្រះរាជា...) កំហុសបន្តិចបន្តួចរបស់យើង មិនមានក្នុងពួក  
អាមាត្យទេ អាមាត្យទាំងនោះ មិនអាស្រ័យជីវិតព្រោះប្រយោជន៍  
ទាំងឡាយរបស់យើងទេ ។

[១៨៦] (រាជហង្ស...) អគ្គមហេសីរបស់ព្រះអង្គដែលមានជាតិស្មើ  
គ្នា ជាស្រីស្តាប់បង្គាប់ ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ  
បុត្រ រូបនិងយស លុះអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះអង្គដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៨៧] អថោ មេ សាទិសី ភរិយា អស្សវា បិយកាលីនី

បុត្តរូបយសូបេតា មម ឆន្ទវាសានុតា ។

[១៨៨] ភវន្តិ<sup>(១)</sup> កក្ខិ ទុ មហា- សត្តុហត្តត្ថំ កតោ

ទុក្ខមាបជ្ជ វិបុលំ តស្មី បបមមាបទេ ។

កក្ខិ យជ្ជាបតិក្ខាន ទណ្ឌោន សមចោមយិ

ឯវមេតេសំ ជម្មានំ ចាតិកំ ភវតិ តាវទេ ។

[១៨៩] ខេមមាសិ មហារាជ ឯវមាបរិយាសតិ

ន ចាយំ កិញ្ចិរស្មាសុ សត្តវ សមបដ្ឋេថ ។

បច្ចុកម្បិត្ត នេសាទោ បុព្វេវ អជ្ឈកាសថ

តនាយំ សុមុខោយេវ បណ្ឌិតោ បច្ចុកាសថ ។

តស្ស តំ វចនំ សុត្វា បសាទមយមជ្ឈកា

តតោ មំ ចាមុចិ ចាសា អនុញ្ញាសិ សុខេន ច ។

ឥទញ្ច សុមុខេនេវ ឯតទត្តាយ ចិដ្ឋិតំ

កោតោ សកាសេ អាភមនំ ឯតស្ស ធនមិច្ឆតា ។

១ ឱ. ភវន្តិ ។ ម. ភវន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

- [១៨៧] (ព្រះរាជា...) អគ្គមហេសីរបស់យើងដែលមានជាតិស្មើ  
គ្នា ជាស្រីស្តាប់បង្គាប់ ពោលនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប  
ដោយបុត្រ រូប និងយស លុះអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នារបស់យើង ។
- [១៨៨] អ្នកដ៏ចម្រើន លុះក្នុងកណ្តាប់ដៃសត្រូវដ៏ធំ ដល់នូវសេចក្តី  
ទុក្ខដ៏ធំ ក្នុងអន្តរាយទីមួយនោះដែរឬ ។ ព្រានព្រៃបានស្តុះ  
ចូលទៅសំពង់អ្នកដោយដំបងដែរឬ ដ្បិតអំពើយ៉ាងនេះ តែង  
មានជាធម្មតា ដល់ពួកអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ក្នុងខណៈនោះ ។
- [១៨៩] (រាជហង្ស...) បពិត្រមហារាជ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានសេចក្តី  
ក្សេមក្សាន្តទេ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ព្រានព្រៃនេះ មិន  
ដល់ (នូវភាពនៃខ្លួន) ដូចជាសត្រូវចំពោះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំតិច  
តួចឡើយ ។ ព្រានព្រៃនេះ ថយបន្តិច ៗ ក៏បានសាកសួរ  
ទូលព្រះបង្គំជាមុន គ្រានោះ ហង្សឈ្មោះសុមុខៈ ជាបណ្ឌិត  
បាននិយាយតបវិញ ។ ព្រានព្រៃបានស្តាប់ពាក្យហង្សឈ្មោះ  
សុមុខៈនោះហើយ ក៏បានដល់នូវសេចក្តីជ្រះថ្លា លំដាប់នោះ  
ព្រានព្រៃបានដោះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំអំពីអន្ទាក់ ទាំងបានអនុញ្ញាត  
ឲ្យទៅដោយស្រួលផង ។ ដំណើរមកក្នុងសម្លាកនៃព្រះអង្គនេះ  
គឺហង្សឈ្មោះសុមុខៈចង់បានទ្រព្យដល់ព្រានព្រៃនោះ បានគិត  
ហើយដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ព្រានព្រៃនោះ ។

អសីតិនិបាតេ បឋមំ ចុល្លហំសជាតកំ

- |                            |                         |
|----------------------------|-------------------------|
| [១៩០] ស្វាកតញ្ជៅវិទំ កវតំ  | បតីតោ ចស្មិ ទស្សនា      |
| ឯសោ ចាបិ ពហុវិត្តំ         | លកតំ យាវទិច្ឆតិ ។       |
| [១៩១] សន្តប្បយិត្វា នេសាទំ | កោកេហិ មនុជាធិទោ        |
| អជ្ឈកាសថ វង្គុដ្ឋោ         | វាចំ កណ្ណសុខំ កណំ       |
| [១៩២] យំ ខលុ ធម្មមាធិនំ    | វសោ វត្តតិ កិញ្ចំ នំ    |
| សព្វត្តិស្សរិយំ កវតំ       | បសាសថ យទិច្ឆថ ។         |
| នានត្តំ ឧបកោត្តំ វា        | យញ្ចញ្ញំ ឧបកប្បតិ       |
| ឯតំ ទទាមិ វោ វិត្តំ        | ឥស្សរិយំ វិស្សជាមិ វោ ។ |
| [១៩៣] យថា ចម្យាយំ សុមុខោ   | អជ្ឈកាសេយ្យ បណ្ឌិតោ     |
| កាមសា ពុទ្ធិសម្បន្នោ       | តមស្ស បរមប្បិយំ ។       |
| [១៩៤] អហំ ខលុ មហារាជ       | នាគរាជារិទ្ធារំ         |
| បដិវត្តំ ន សក្កោមិ         | ន មេ សោវិនយោ សិយា ។     |



អសីតិនិបាត ចុល្លហំសជាតក ទី ១

- [១៩០] (ព្រះរាជា...) ដំណើរមករបស់អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ជាការស្រួលណាស់ហើយ យើងមានចិត្តត្រេកអរព្រោះការបានឃើញអ្នកឯព្រានព្រៃនេះ ចូរបានទ្រព្យជាច្រើនដរាបទល់អស់ចំណង់ចុះ ។
- [១៩១] (អភិសម្ពុទ្ធភាសា) ព្រះរាជាជាធំជាងមនុស្ស បានញ៉ាំងនាយនេសាទឲ្យឆ្កែតស្តាប់ស្តាប់ដោយភោគៈតាមដំណើរដែលសត្វបក្សីហង្សនិយាយនូវពាក្យដ៏សុខស្រួលដល់ត្រចៀត បានពោលហើយ ។
- [១៩២] (ព្រះរាជា...) អំណាច (របស់យើង) ប្រព្រឹត្តទៅអស់ទីជាទីទ្រង់ទុកនូវធម៌ (ច្បាប់) ណា អ្នកដ៏ចម្រើនចូរជាធំក្នុងទីទាំងអស់នោះ សូម្បីតិចតួច ចូរគ្រប់គ្រងនូវទីជាទីប្រាថ្នាចុះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទ្រព្យណាដទៃអាចសម្រេចដើម្បីនឹងឲ្យទាន ឬជាគ្រឿងប្រើប្រាស់យើងឲ្យនូវទ្រព្យនោះដល់អ្នក យើងនឹងលះនូវការៈជាធំដល់អ្នក។
- [១៩៣] ប្រសិនបើហង្សឈ្មោះសុមុខៈ ជាបណ្ឌិតបរិបូណ៌ដោយប្រាជ្ញានេះ ពោលនូវពាក្យដល់យើងតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ពាក្យនោះជាទីស្រឡាញ់របស់យើងក្រៃពេក ។
- [១៩៤] (ហង្សសេនាបតី...) បពិត្រព្រះមហារាជ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ដូចជានាគរាជ (ចូលទៅ) កាន់ចន្លោះ (នៃភ្នំ) មិនអាចនឹងក្រាបទូលតបបានទេ ដ្បិតការក្រាបទូលតបនោះមិនមែនជាច្បាប់ សម្រាប់ទូលព្រះបង្គំ ជាខ្ញុំឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អម្ពាភញោសោ សេដ្ឋោ	តូញា ឧត្តមសត្តវោ
ភូមិចាលោ មនុស្សិដ្ឋោ	បូជា ពហូហិ ហេតុភិ ។
តេសំ ឧភិជ្ជំ ភណាតំ	វត្តមាណេ វិនិច្ឆយេ
នន្តរំ បដិវត្តព្វំ	បេស្សេន មនុជាធិប ។

[១៩៥] ធម្មន កិវ នេសាដោ

បណ្ឌិតោ អណ្ណាដោ ឥតិ

ន ហោវ អកតត្តស្ស នយោ ឯតាទិសោ សិយា ។

ឯវំ អក្កបកតិមា ឯវំ ឧត្តមសត្តវោ

យាវតត្តិ មយា ទិដ្ឋា នាញ្ញំ បស្សាមិ ឯទិសំ ។

តុដ្ឋាស្មិ វោ បកតិយា វាក្យេន មធុរេន ច

ឯសោ ចាបិ មមច្ឆដ្ឋោ ចិរំ បស្សេយ្យ វោ ឧកោ ។

[១៩៦] យំ កិច្ចំ បរមេ មិត្តេ

កតមស្មាសុ តំ តយា

បត្តា និស្សំសយំ ត្យម្ពា កត្តិវស្មាសុ យា តវ ។

១ ឱ. យំ កិញិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

រាជហង្សប្រសើរបំផុតជាងពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះផង ព្រះអង្គ  
ជាសត្វដ៏ឧត្តមរក្សាផែនដីជាធំជាងមនុស្សផង គួរទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ  
បូជាដោយហេតុដ៏ច្រើន ។ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងមនុស្ស កាល  
ដែលការវិនិច្ឆ័យកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ អាមាត្យជាអ្នកបម្រើមិនគប្បីក្រាប  
ទូលក្នុងចន្លោះនៃព្រះអង្គទាំងពីរកំពុងមានព្រះបន្ទូលនោះឡើយ ។

[១៩៥] (ព្រះរាជា...) បានឮថា នាយព្រាន បានសរសើរអ្នក  
ដោយធម៌ថា អ្នកជាបក្សីបណ្ឌិត ប្រាជ្ញាបែបនេះមិនគប្បីមាន  
ដល់សត្វដែលមានអត្តភាពមិនទាន់សម្រេច ។ អ្នកមានប្រក្រតី  
ដ៏ប្រសើរយ៉ាងនេះ ជាសត្វខ្ពង់ខ្ពស់យ៉ាងនេះ សត្វទាំងឡាយ  
ទាំងប៉ុន្មានដែលយើងបានឃើញហើយ យើងមិនដែលឃើញនូវ  
សត្វដទៃបែបនេះ ។ យើងត្រេកអរដោយបានឃើញអ្នកទាំងពីរ  
ជាដំបូងផង ដោយពាក្យដ៏ពិរោះផង នុះជាសេចក្តីពេញចិត្តរបស់  
យើង យើងគប្បីចូលបន្ទូលអ្នកទាំងពីរ អស់កាលជាអង្វែង ។

[១៩៦] (រាជហង្ស...) អំពើណាដែលត្រូវធ្វើចំពោះមិត្តដ៏ប្រសើរ អំពើ  
នោះព្រះអង្គបានធ្វើហើយចំពោះទូលព្រះបង្គំទាំងពីរ សេចក្តី  
រាប់អានណា របស់ព្រះអង្គ ចំពោះទូលព្រះបង្គំទាំងពីរ ទូល  
ព្រះបង្គំទាំងពីរឃ្នាតហើយចាកព្រះអង្គ ដោយឥតសង្ស័យ ។

អសីតិនិបាតេ បឋមំ ចុល្លហំសជាតកំ

អនុញ្ច ជូន សុមហា-	ញាតិសង្ឃស្សមន្តរំ
អនុស្សនេន អស្មាកំ	នុក្ខំ ពហុសុ បក្ខិសុ ។
តេសំ សោករិយាតាយ	តយា អនុមតា មយំ
តំ បទក្ខិណតោ កត្វា	ញាតិ បស្សេមុវិទ្ធុម ។
អន្ធាហំ វិបុលំ បីតី	ភវតំ វិជ្ជាមិ ទស្សនា
ឯសោ វាបិ មហាអត្តោ	ញាតិវិស្សាសនា សិយា ។

[១៩៧] ឥទំ វត្តា ធាតរដ្ឋោ	ហំសរាជា នរាជិបំ
ឧត្តមំ ជវមជ្ជាយ	ញាតិសង្ឃមុចាតមុំ ។
តេ អរោកេ អនុប្បត្តេ	ទិស្វាន បរមេ ទិដេ
កេកាតិមករុំ ហំសា	បុថុសន្នោ អជាយថ ។
តេ បតីតា បមុត្តេន	ភត្តុនា ភត្តុការវា
សមន្តា បរិករិសុ	អណ្ណាជា លទ្ធិបច្ចយា ។

អសីតិនិបាត ចុល្លហំសជាតក ទី ១

សេចក្តីទុក្ខឯណោះ បានកើតឡើងហើយក្នុងបក្សីជាច្រើន ព្រោះ  
 មិនឃើញនូវទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងពីរ ក្នុងចន្លោះនៃពួកញាតិ  
 ជាច្រើន ដោយពិត ។ យើងទាំងពីរដែលព្រះអង្គអនុញ្ញាត  
 ហើយ ដើម្បីកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីសោក របស់បក្សីទាំងនោះ  
 បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវសត្រូវ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងពីរ  
 សូមធ្វើប្រទក្សិណព្រះអង្គ ហើយទៅចូបនឹងពួកញាតិ ។ ទូល  
 ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានសេចក្តីត្រេកអរដ៏ធំទូលាយ ព្រោះបានជួប  
 ព្រះអង្គដោយពិត ម្យ៉ាងទៀត ប្រយោជន៍ធំនេះ កើតមាន  
 ព្រោះតែសេចក្តីស្មោះស្មាលចំពោះញាតិ ។

[១៩៧] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លុះរាជហង្សឈ្មោះធាតរដ្ឋៈ (និងហង្ស  
 ឈ្មោះសុមុខៈ) បានពោលពាក្យនេះ ចំពោះព្រះរាជាជាធំលើជន  
 រួចហើយ ក៏ហើរសំដៅទៅរកពួកញាតិ អាស្រ័យនូវសន្ទុះដ៏  
 ឧត្តម ។ សត្វហង្សទាំងឡាយ បានឃើញនូវហង្សដ៏ឧត្តមទាំងពីរ  
 នោះមិនមានរោគមកដល់ហើយ ក៏បានធ្វើនូវសំឡេងថា កេកា ។  
 សូរសំឡេងយ៉ាងខ្លាំង ក៏កើតមានឡើង ។ បក្សីទាំងនោះ មាន  
 សេចក្តីត្រេកអរ ព្រោះម្ចាស់រួចហើយ ជាសត្វគោរពចំពោះ  
 ម្ចាស់ ជាសត្វបាននូវទីពឹង ហើយហើរក្រឡឹងជុំវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[១៩៨] ឯវំ មិត្តវតំ អត្តា សព្វេ ហោត្តិ បទក្ខិណា  
ហំសា យថា ធនវដ្ឋា ញាតិសង្ឃមុចាភមុន្តិ ។

ចុល្លហំសជាតកំ បឋមំ ។

មហាហំសជាតកំ

[១៩៩] ឯតេ ហំសា បក្កមន្តិ វដ្តដ្ឋា ភយមេវិតា  
ហរិត្តច ហោមវណ្ណា កាមំ សុមុខ បក្កម ។  
ឱហាយ មំ ញាតិកណា ឯកំ ចាសវសំ កតំ  
អនបេក្ខមាណ កច្ឆន្តិ កី ឯកោ អវហីយសិ ។  
បតេវ បតតំ សេដ្ឋ ទត្តិ ពន្លេ សហាយតា  
មា អនីយាយ ហាបេសិ កាមំ សុមុខ បក្កម ។

[២០០] ធាហំ ទុក្ខបរោតាបិ ធនវដ្ឋ តុវំ ជយោ  
ដីវិតំ មរណំ វា មេ តយា សទ្ធិ ភវិស្សតិ ។  
ធាហំ ទុក្ខបរោតាបិ ធនវដ្ឋ តុវំ ជយោ  
ន មំ អនិយសំយុត្តេ កម្មេ យោជេតុមរហសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[១៩៨] ប្រយោជន៍ទាំងអស់ របស់ពួកជនអ្នកមានមិត្ត រមែងសម្រេច  
សេចក្តីសុខយ៉ាងនេះ ដូចជាហង្សឈ្មោះធាតរដ្ឋៈ និងហង្សឈ្មោះ  
សុមុខៈ បានហើរចូលទៅរកពួកញាតិដូច្នោះ ។

ចប់ ចុល្លហង្សជាតក ទី ១ ។

មហាហំសជាតក

[១៩៩] (រាជហង្សពោលថា) ហង្សទាំងឡាយនេះ ត្រូវក៏យករាមហើយ  
នាំគ្នាហើរទៅ ម្នាលសុមុខៈ អ្នកមានស្បែកដូចមាស មានសម្បុរ  
ដូចមាស អ្នកចូរហើរទៅតាមប្រាថ្នាចុះ ។ ពួកបក្សីជាញាតិ  
បានលះចោលនូវយើង ដែលលុះអំណាចនៃអន្ទាក់តែម្នាក់ឯង មិន  
អាចហើរទៅ អ្នកក្រាញនៅតែម្នាក់ឯងដូចម្តេច ។ ម្នាលអ្នកដ៏  
ប្រសើរជាងពួកបក្សី អ្នកចូរហើរទៅចុះ ព្រោះថាភាពជាសម្លាញ់  
នឹងយើងដែលជាប់ចំណង មិនមានទេ អ្នកកុំធ្វើខ្លួនឲ្យសាបសូន្យ  
ចាកសេចក្តីសុខឡើយ ម្នាលសុមុខៈ អ្នកចូរហើរទៅតាមប្រាថ្នាចុះ ។

[២០០] (ហង្សសេនាបតីឈ្មោះសុមុខៈពោលថា) បពិត្រព្រះបាទធាតរដ្ឋៈ  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូម្បីសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ក៏មិនគប្បីលះ  
ចោលព្រះអង្គ ជីវិតឬសេចក្តីស្លាប់របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងមានជា  
មួយព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះបាទធាតរដ្ឋៈ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូម្បី  
សេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ក៏មិនគប្បីលះចោលព្រះអង្គ ទាំង  
ព្រះអង្គក៏មិនគួរប្រកបទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក្នុងអំពើមិនប្រសើរទេ ។

អសីតិនិបាតេ ទុតិយំ មហាហំសជាតកំ

សកុមារោ សខា ត្យស្មិ សចិត្តេ សមិតេ បិតោ ។

ញាតោ សេនាបតិត្យាហំ ហំសានំ បវុត្តម

កថមហំ វិកត្តិស្សំ ញាតិមជ្ឈេ ឥតោ កតោ

តំ ហិត្វា បតតំ សេដ្ឋ កិណ្ណេ វក្ខាមិតោ កតោ

ឥធិ ចាលំ ចជិស្សាមិ ធានវិយំ កត្តមុស្សហោ ។

[២០១] ឯសោ ហិ ធិម្មោ សុមុខ យំ តុំ អរិយបថេ បិតោ

យោ កត្តារំ សខារំមំ ន បរិច្ចត្តមុស្សហោ ។

តញ្ញិ មេ បេក្ខមាណស្ស កយំ នត្វេវ ជាយតិ

អធិកច្ឆសិ តុំ មយ្ហំ ឯវក្ខតស្ស ជីវិតំ ។

[២០២] ឥច្ឆេវំ មន្តយន្តានំ អរិយានំ អរិយុត្តិនំ

ទណ្ឌាមាទាយ នេសាទោ អាបតី តុរិតោ កុសំ ។



អស់តិរិបាត មហាហឿយជាតក ទី ២

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាកុមារមានវ័យស្មើគ្នា ជាសម្លាញ់នឹងព្រះអង្គ  
 បិតនៅក្នុងអំណាចចិត្ត របស់ព្រះអង្គ ដែលជាចិត្តប្រព្រឹត្តទៅ  
 ដោយប្រពៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងពួកនៃហឿយ  
 ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ប្រាកដជាសេនាបតីរបស់ព្រះអង្គ លុះទូល  
 ព្រះបង្គំជាខ្ញុំហើរទៅអំពីទីនេះ នឹងថ្លែងសេចក្តីក្នុងកណ្តាលញាតិ  
 ដោយប្រការដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ ជាងពួកបក្សី  
 ទូលព្រះបង្គំលះចោលព្រះអង្គ ហើយទៅអំពីទីនេះ នឹងប្រាប់  
 (ដំណឹង) របស់ព្រះអង្គដូចម្តេច ទូលព្រះបង្គំនឹងលះបង់ជីវិត  
 ក្នុងទីនេះ មិនអាចនឹងធ្វើអំពើ មិនប្រសើរទេ ។

[២០១] (រាជហឿយ...) ម្ចាស់សុមុខៈ នុំជាធម៌ (របស់បោរណាកបណ្ឌិត  
 ទាំងឡាយ) ព្រោះថា អ្នកបិតនៅក្នុងគន្លងរបស់ជនដ៏ប្រសើរ  
 មិនអាចលះបង់នូវយើងដែលជាម្ចាស់ផង ជាសម្លាញ់ផង ។ ជ្រិត  
 ថា កាលយើងសម្លឹងមើលអ្នក សេចក្តីភ័យក៏មិនកើតសោះទេ  
 អ្នកបានញ៉ាំងយើងដែលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឲ្យបាននូវជីវិត ។

[២០២] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កាលដែលហឿយ ដ៏ប្រសើរ (ពីរ)  
 មានការប្រព្រឹត្ត ដ៏ប្រសើរ កំពុងប្រឹក្សាគ្នា យ៉ាងនេះ  
 ដូច្នោះ នាយនេសាទកាន់ដំបង ប្រញាប់មក ដល់ភ្លាម ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តមាបតន្តំ ទិស្វាន សុមុខោ អតិព្រូហយិ<sup>(១)</sup>

អដ្ឋាសិ បុរតោ រញ្ញោ ហំសោ វិស្សាសយំ ព្យមំ ។

មា ភាយិ បតតំ សេដ្ឋ ន ហិ ភាយន្តិ តាទិសា

អហំ យោកំ បយុញ្ជិស្សំ យុត្តំ ធម្មបសញ្ញតំ

តេន បរិយាបទានេន ទិប្បំ ចាសា បមោក្ខសិ ។

[២០៣] តស្ស តំ វចនំ សុត្វា សុមុខស្ស សុភាសិតំ

បហដ្ឋលោមោ នេសាទោ អញ្ជាសិស្សបនាមយិ ។

ន មេ សុតំ វា ទិដ្ឋំ វា ភាសន្តោ មាណុសី ទិដោ

អរិយំ ព្រូហន្តោ វុឌ្ឍន្តោ ចជន្តោ មាណុសី ភិរំ ។

ភិទ្ធុ តាយំ ទិដោ ហោតិ មុត្តោ ពន្ធុ ឧចាសសិ

ឱហាយ សកុណា យន្តិ កី ឯកោ អរហីយសិ ។

[២០៤] វាជា មេ សោ ទិជាមិត្ត សេនាបច្ចស្ស ការយិ

តមាបទេ បរិច្ចត្តំ នុស្សហោ វិហាកាធិបំ ។

១ ឱ. អបរិព្រូហហិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ហង្សឈ្មោះសុមុខៈ លុះបានឃើញនាយនេសាទនោះ មកដល់  
ក៏បិតនៅខាងមុខរាជហង្ស ហើយល្អងលោមរាជហង្សដែលកំពុង  
ក៏យ រួចបានស្រែកថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ ជាងសត្វស្លាប  
ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ ព្រោះថាបក្សីទាំងឡាយប្រហែលព្រះអង្គ  
រមែងមិនភ័យទេ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងប្រកបសេចក្តីព្យាយាម  
ដ៏សមគួរ ដែលអាស្រ័យនូវធម៌ ព្រះអង្គនឹងរួចចាកអន្ទាក់ ជា  
ឆាប់ ដោយសេចក្តីព្យាយាមនោះមិនខាន ។

[២០៣] នាយនេសាទ បានឮសុភាសិត របស់ហង្សឈ្មោះសុ-  
មុខៈនោះហើយ ក៏ព្រឺរោម បង្ហោននូវអញ្ចាលី ចំពោះហង្ស  
ឈ្មោះសុមុខៈនោះថា អ្នកជាបក្សីពោលនូវភាសា របស់មនុស្ស  
ពោលពាក្យដ៏ប្រសើរ បញ្ចេញនូវវាចារបស់មនុស្សដែលអញ  
មិនធ្លាប់ឮ មិនធ្លាប់ឃើញ ។ បក្សីនេះត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នក អ្នកជា  
សត្វរួចហើយ ចូលមករកសត្វជាប់ ពួកបក្សីហើរចោលអស់ទៅ  
ហើយ ម្តេចក៏អ្នកក្រាញនៅតែម្នាក់ឯង ។

[២០៤] (ហង្សសេនាបតី...) ឱព្រានព្រៃជាសត្រូវនឹងបក្សី ឯរាជហង្ស  
នោះជាព្រះរាជរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំជាសេនាបតីរបស់រាជហង្សនោះ ខ្ញុំមិន  
អាចលះចោលស្តេចបក្សីនោះ ក្នុងកាលមានសេចក្តីអន្តរាយទេ ។

អសីតិនិបាតេ ទុតិយំ មហាហំសជាតកំ

មហាកណាយំ ភត្តា មេ មា ឯកោ ព្យសនំ អតា

យថា តំ សម្ម នេសាទ ភត្តាយំ អភិតោ រមេ ។

[២០៥] អរិយវុត្តិ វង្គ័ត្ត យោ បិណ្ឌាមបចាយសិ

ចជាមិ តេ តំ ភត្តារំ កច្ចុកោ យថាសុខំ ។

[២០៦] សចេ អត្តប្បយោគេន ឱហិតោ ហំសបក្ខិនំ

បដិក្កណ្ណាម តេ សម្ម ឯតំ អកយទក្ខិណំ ។

នោ ចេ អត្តប្បយោគេន ឱហិតោ ហតាបក្ខិនំ

អនិស្សរោ មុត្តំ អម្ពេ ថេយ្យំ កយិរាសិ លុទ្ធក។

[២០៧] យស្ស ភ្នំ ភតកោ រញ្ញោ កាមំ តស្សេវ ចាបយ

តត្ថ សំយមនោ រាជា យថាភិញ្ញំ ករិស្សតិ ។

អសីតិនិបាត មហាហឿងជាតក ទី ២

ព្រះរាជារបស់ខ្ញុំនេះ ជាម្ចាស់នៃពួកហឿងដ៏ច្រើន កុំដល់នូវ  
សេចក្តីវិនាសតែម្នាក់ឯងឡើយ បពិត្រនាយនេសាទជាសម្លាញ់  
ព្រោះថា រាជហឿងនេះជាម្ចាស់ ខ្ញុំតែងត្រេកអររីករាយ (ក្នុង  
សម្លាក្រាមហឿងនោះ) ។

[២០៥] (ព្រានព្រៃ...) ម្ចាស់សត្វហឿង អ្នកណា បានគោរពដុំ  
អាហារ (ដែលបានអំពីម្ចាស់) អ្នកនោះឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តធម៌  
ដ៏ប្រសើរ យើងនឹងលែងនូវម្ចាស់របស់អ្នកនោះ អ្នកទាំងពីរចូរ  
ទៅតាមស្រួលចុះ ។

[១០៦] (ហឿងសេនាបតី...) នៃសម្លាញ់ បើលោកដាក់អន្ទាក់  
ពួកហឿងនិងបក្សីដ៏សេស ដោយសេចក្តីព្យាយាមរបស់ខ្លួន យើង  
ខ្ញុំនឹងទទួលនូវអភិយទាននេះ របស់លោក បើលោកមិនដាក់  
អន្ទាក់ពួកហឿង និងបក្សីដ៏សេស ដោយសេចក្តីព្យាយាមរបស់  
ខ្លួនទេ បពិត្រនាយនេសាទ លោកមិនមែនជាធំ កាលលែង  
នូវយើងខ្ញុំ ឈ្មោះថា ធ្វើនូវការលួច ។

[១០៧] លោកជាបុគ្គលស៊ីល្អៗ របស់ព្រះរាជាណា លោកចូរនាំ  
យើងខ្ញុំឲ្យដល់ទៅព្រះរាជានោះតាមប្រាថ្នាចុះ ព្រះរាជាព្រះនាម  
សំយមៈ នឹងធ្វើតាមគាប់ព្រះទ័យ ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍នោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២០៨] ឥច្ឆេវំ វុត្តោ នេសាទោ	ហោមវណ្ណោ ហរិត្តចេ
ឧកោ ហត្ថេហិ បក្កយ្ហ <sup>(១)</sup>	បញ្ចវេ អជ្ឈរោទហិ ។
តេ បញ្ចវកតេ បក្កិ	ឧកោ កស្សវណ្ណំនេ
សុមុខំ ធនវដ្ឋញ្ច	លុទ្ធា អាទាយ បក្កមិ ។
[២០៩] ហរិយមាទោ ធនវដ្ឋោ	សុមុខំ ឯតទព្រិ
ពាទ្ធិ្យំ កាយាមិ សុមុខ	សាមាយ លក្ខណ្ឌរុយា
អស្មាកំ វេធមញ្ញាយ	អថត្តានំ វេទិស្សតិ ។
ចាកហំសា ច សុមុខ	សុហោមា ហោមសុត្តចា
កោញី សុមុទ្ធីវេ	កបណា នូន រុច្ឆតិ ។
[២១០] ឯវំ មហាន្តោ លោកស្ស	អប្បមេយ្យោ មហាកណ្ណិ
ឯកិត្តិមនុសោចេយ្យា	នយិទំ បញ្ញវត្តោមិវ ។

១ ឱ. សំគយ្ហ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២០៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លុះហង្សឈ្មោះសុមុខៈ និយាយយ៉ាងនេះ ហើយ នាយនេសាទ ក៏យកដៃស្នូលនូវហង្សទាំងពីរ ដែល មានសម្បុរនិងស្បែកដូចមាស ហើយដាក់ទៅក្នុងទ្រុង ។ ព្រាន ព្រៃបាននាំយកបក្សីឈ្មោះសុមុខៈ ១ ឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈ ១ ទាំងពីរ មានសម្បុរដ៏ភ្លឺផ្លែក ទំនេរក្នុងទ្រុងនោះហើយចៀសចេញទៅ ។

[២០៩] រាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈ ដែលព្រានព្រៃ កំពុងនាំទៅ បាន ពោលពាក្យនេះនឹងហង្សឈ្មោះសុមុខៈថា ម្ចាស់សុមុខៈ ខ្ញុំខ្លាច (សេចក្តីស្លាប់) នៃនាងបក្សីឈ្មោះសុហេមា ដែលមានសម្បុរ ដូចមាស មានភ្លៅប្រកបដោយលក្ខណៈខ្លាំងណាស់ តែនាង សុហេមាបានដឹងថាគេសម្លាប់នូវយើងទាំងពីរហើយ មុខជានឹង សម្លាប់នូវខ្លួនដែរ ។ ម្ចាស់សុមុខៈនាងបក្សីឈ្មោះសុហេមាជាជិតា នៃបាកហង្ស ដែលមានស្បែកល្អដូចមាស ជាសត្វកំព្រាទូញយំ ដោយពិត ដូចជាក្រៀលញី ទូញយំប្របឆ្នេរសមុទ្រដូច្នោះ ។

[២១០] (ហង្សសេនាបតី...) ព្រះអង្គជាធំជាងហង្ស មានគុណ ប្រមាណមិនបាន ជាម្ចាស់នៃហង្ស ជាច្រើនយ៉ាងនេះ ហើយសោកស្តាយ នូវមេហង្សមួយ ការយំនេះ ហាក់ដូច ជាមិនសមគួរ ដល់ព្រះអង្គ ដែលមានប្រាជ្ញាឡើយ ។

អសីតិនិបាតេ ទុតិយំ មហាបំសជាតកំ

វាតោវ កន្ធមាទេតិ ឧភយំ ឆេកចាបកំ  
 ពាលោ អាមកបក្កំវ លោលោ អន្ទោវ អាមិសំ ។  
 អរិទិច្ឆយញ្ញ អត្ថេសុ មន្ទោវ បដិកាសិ មំ  
 កិច្ចាកិច្ចំ ន ជាតាសិ សម្បត្តោ កាលបរិយាយំ ។  
 អន្សមត្តោ ឧដីវេសិ យោ សេយ្យោ មញ្ញសិត្តិយោ  
 ពហុសាធារណា ហេតា សោណ្ណានំវ សុរាយំ ។  
 មាយា ចេតា មរិចីវ សោកា ពេតា ចុបទ្ធាវ  
 ខវាវ ពន្ធនា ចេតា មច្ចុចាសា តុហាលយា ។  
 តាសុ យោ វិស្សសេ ចោសោ សោ នវេសុ នវាធមេ ។



អសីតិនិបាត មហាហង្សជាតក ទី ២

ព្រះអង្គសោកស្តាយ ព្រោះតែស្រ្តីទាំងឡាយ ធម្មតាស្រ្តីទាំងឡាយដូចជាខ្យល់ក្នុងយក នូវក្លិនទាំងល្អទាំងអាក្រក់ទាំងពីរ ឬដូចជាក្មេងល្ងង់ ចាប់យកផ្ទៃឈើទាំងខ្លីទាំងទុំ ពុំនោះសោតដូចមនុស្សខ្វាក់ ជាអ្នកស្រេកឃ្លាន កាន់យកអាមិសៈ (ទាំងល្អទាំងអាក្រក់) ។ ព្រះអង្គមិនដឹងនូវការវិនិច្ឆ័យក្នុងប្រយោជន៍ទាំងឡាយដូចជាមនុស្សល្ងង់ប្រាកដ ដល់ទូលព្រះបង្គំ លុះដល់កាលជាទីស្លាប់នៅតែមិនដឹងអំពើដែលគួរធ្វើនិងមិនគួរធ្វើឡើយ ។ ព្រះអង្គជាបុគ្គលឆ្គួតពាក់កណ្តាល និយាយផ្តេសផ្តាស ព្រោះថាព្រះអង្គសម្គាល់នូវស្រ្តីទាំងឡាយថាប្រសើរបំផុត ព្រោះថាស្រ្តីទាំងនេះជាសាធារណៈដល់ជនច្រើន ដូចជារោងសុរាជាសាធារណៈដល់ពួកអ្នកលេង ។ មួយទៀត ស្រ្តីទាំងនេះ មានមាយាដូចជាថ្ងៃបណ្តើរកូន ជាទីសោយសោក ជាទីកើតនៃរោគ ជាទីឧបទ្រពស្រ្តីទាំងនេះមានអធ្យាស្រ័យដ៏រឹងរូស ជាចំណងសម្រាប់ចង ជាអន្ទាក់នៃសេចក្តីស្លាប់ ជាគុហាសម្រាប់នៅ (របស់មច្ចុរាជ) បុរសណា ទុកចិត្តក្នុងស្រ្តីទាំងនោះ បណ្តាបុរសទាំងឡាយ បុរសនោះឈ្មោះថា បុរសថោកទាប ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២១១] យំ វុឡ្ហេហិ ឧបញ្ញាតំ            កោ តំ និទ្ធិតុមរហតិ  
មហាក្ខតិភិយោ ឆាម            លោកស្មី ឧបបដ្ឋិសុំ ។  
ទិទ្ធា បណិហិតា តាសុ<sup>(១)</sup> រតិ តាសុ<sup>(២)</sup> បតិដ្ឋិតា  
វីជានិ តាសុ<sup>(៣)</sup> រូហន្តិ            យទិទំ សត្តា បដាយេ  
តាសុ កោ និព្វិដេ ចោសោ ចាលាមាសដ្ឋចាលិកិ ។  
តូមេវ នាញ្ញោ សុមុខ            ដីនំ អត្តេសុ យុញ្ញសិ  
តស្ស ត្យដ្ឋ ភយេ ជាតេ ភីតេន ដាយតេ មតិ ។  
សញ្ចោ ហិ សំសយំ បត្តោ ភយំ ភិរូ តិភិក្ខុតិ  
បណ្ឌិតា ហិ មហន្តាដោ អត្តេ យុញ្ញន្តិ ទុយ្យដេ ។  
ឯតទត្តាយ រាជាដោ            សូរមិច្ឆន្តិ មន្តិទំ  
បដិពាហតិ យំ សូរោ            អាបទំ អត្តបរិយាយំ ។

---

១-២ ឱ. ម. ត្យាសុ ។ ៣ ម. ពីជានិ ត្យាសុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២១១] (រាជហង្ស...) (វត្ថុគឺស្រ្តី) ណា ដែលពួកជនអ្នកចម្រើន  
 ដោយប្រាជ្ញាបញ្ញត្តហើយ បុគ្គលណា គួរតិះដៀលនូវស្រ្តីនោះ  
 បាន ធម្មតាស្រ្តីទាំងឡាយ មានគុណច្រើន ហើយកើតឡើង  
 ក្នុងលោក (មុនគេ) ។ ល្បែងគេតាំងទុក ក្នុងស្រ្តីទាំងនោះ  
 សេចក្តីត្រេកអរក៏តាំងនៅក្នុងស្រ្តីទាំងនោះដែរ ពូជទាំងឡាយ  
 រមែងលូតលាស់ឡើងក្នុងស្រ្តីទាំងនោះ គឺពួកសត្វទាំងអស់ តែង  
 កើត (ត្រូវអាស្រ័យស្រ្តីទាំងនោះ) បុរសដូចម្តេច បូរជីវិតដោយ  
 ជីវិតហើយ គប្បីនឿយណាយក្នុងស្រ្តីទាំងនោះ ។ ម្នាលសុមុខៈ  
 អ្នកឯងហ្នឹងហើយ មិនមែនជាអ្នកដទៃ រមែងប្រកបក្នុងប្រយោជន៍  
 ចំពោះពួកស្រ្តី ក៏យកើតឡើងដល់អ្នកក្នុងថ្ងៃនេះ គំនិតរបស់អ្នក  
 ក៏កើតឡើងដោយសេចក្តីភ័យ ។ ជនទាំងអស់ដល់នូវសេចក្តី  
 សង្ស័យ ក្នុងជីវិតហើយជាអ្នករន្ធត់ ប្រឹងអត់ទ្រាំនូវសេចក្តីខ្លាច  
 ចំណែកពួកបណ្ឌិត ជាអ្នកបិតនៅក្នុងទីដ៏ប្រសើរ តែងប្រកប  
 ក្នុងប្រយោជន៍ដែលគេប្រកបបានដោយក្រ ។ ព្រះរាជាទាំង-  
 ឡាយ តែងប្រាថ្នានូវមន្ត្រី ដែលមានសេចក្តីក្លៀវក្លា ដើម្បី  
 ប្រយោជន៍ការពារ នូវអន្តរាយនេះ ព្រោះមន្ត្រីដែលក្លៀវក្លា  
 រមែងឃាត់ នូវសេចក្តីអន្តរាយ និងការពារ នូវខ្លួនបាន ។

អសីតិនិបាតេ ទុតិយំ មហាហំសជាតកំ

មា នោ អដ្ឋ វិកង្កីសុ រញ្ញោ សុទា មហានសេ

តថាហិ រណ្ណោ បត្តានំ ដលំ វេជ្ជំ តំ វេទិ ។

មុត្តោបិ នេច្ឆសិ ឧទ្ទេតុំ សយំ ពន្ធី ឧចាកមិ

សោសដ្ឋ សំសយំ បត្តោ អត្ថំ កណ្ណាហិ មា មុខំ ។

[២១២] សោ ត្វំ យោកំ បយុញ្ញស្ស យុត្តំ ធម្មបសញ្ញិតំ

តវ បរិយាបទានេន មម ចាលោសនំ ចរ ។

[២១៣] មា កាយិ បតតំ សេដ្ឋ នហិ កាយន្តិ តាទិសា

អហំ យោកំ បយុញ្ញស្សំ យុត្តំ ធម្មបសញ្ញិតំ

មម បរិយាបទានេន ទិប្បំ ចាសា បមោក្ខសិ ។

[២១៤] សោ លុទ្ធោ ហំសកាដេន រាជទ្វារំ ឧចាកមិ

បដិវេទេថ មំ រញ្ញោ ធនវដ្ឋាយមាកតោ ។

អសីតិនិបាត មហាហង្សជាតក ទី ២

ពួកពិសេសរបស់ព្រះរាជាកុំរះនូវយើងក្នុងរោងគ្រូក្នុងថ្ងៃនេះ យ៉ាងណា (អ្នកចូរធ្វើ) យ៉ាងនោះចុះ ដ្បិតសម្បុរស្វាបសម្លាប់អ្នក (និង) យើង ដូចផ្ទៃប្រស្សីសម្លាប់នូវដើមប្រស្សី ។ អ្នករួច (ជាមួយនឹងយើង) ហើយមិនចង់ហើរទៅ ចូលមករកចំណងដោយខ្លួនឯងវិញ ថ្ងៃនេះ អ្នកនោះដល់នូវសេចក្តីសង្ស័យ (ក្នុងជីវិត) អ្នកចូរកាន់យកនូវប្រយោជន៍ចុះ កុំបានតែមាត់ឡើយ ។

[២១២] អ្នកនោះ ចូរប្រកបព្យាយាមដ៏សមគួរ ប្រកបដោយធម៌ ប្រព្រឹត្តនូវការស្វែងរកនូវជីវិត ឲ្យដល់យើង ដោយព្យាយាមរបស់អ្នកចុះ ។

[២១៣] (ហង្សសេនាបតី...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរជាងសត្វស្វាប ព្រះអង្គកុំខ្លាចឡើយ ដ្បិតសត្វទាំងឡាយ ប្រហែលព្រះអង្គ រមែងមិនខ្លាច ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងប្រកបនូវព្យាយាមដ៏សមគួរប្រកបដោយធម៌ ព្រះអង្គនឹងរួចចាកអន្ទាក់ យ៉ាងឆាប់ដោយព្យាយាម របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

[២១៤] (អភិសម្ពុទ្ធតាថា) ព្រានព្រៃនោះ បានចូលទៅកាន់ទ្វារព្រះរាជវាំងទាំងអម្រែក ហង្ស (ពោលថា) អ្នកទាំងឡាយ ចូរក្រាបទូលព្រះរាជាថា ខ្ញុំជារាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈ នេះមកហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២១៥] តេ ទិស្វា បុញ្ញសង្កាសេ ឧកោ លក្ខណាសម្មតេ

ខលុ សញ្ញមនោ រាជា អមច្ចេ អជ្ឈកាសថ ។

ទេថ លុទ្ធស្ស វត្តានិ អន្តំ ចានញ កោជនំ

កាមង្គ្រោ ហិរញ្ញស្ស យារន្តំ ឯស ឥច្ឆតិ ។

[២១៦] ទិស្វា លុទ្ធិ បសន្តត្តំ កាសិរាជេតទព្រិ

យនាយំ សម្ម ខេមក បុណ្ណាហំសេហិ តិដ្ឋតិ ។

កថំ រុចិមជ្ឈកតំ ចាសហត្តោ ឧចាតមិ

ឱកិណ្ណំ ញាតិសង្ឃេហិ ទិម្ពជ្ឈិមំ កថំ កហិ ។

[២១៧] អជ្ឈ មេ សត្តមា វត្តិ អាទានានិ ឧចាសតោ

បទមេតស្ស អន្ទេសំ អប្បមត្តោ យជស្សិតោ ។

អថស្ស បទមទ្ធកិ ចរតោ អាទនេសនំ

តត្តាហំ ឱទហិ ចាសំ ឯវន្តំ ទិជមត្តហិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២១៥] ព្រះរាជា ព្រះនាមសំយមៈ ទតឃើញហង្សទាំងពីរនោះ ប្រាកដស្មើដោយបុណ្យ ដែលសន្មតថា មានលក្ខណៈល្អ ទ្រង់ត្រាស់ទៅ នឹងពួកអាមាត្យថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរឲ្យសំពត់ បាយ ទឹក និងកោជន ដល់នាយព្រាន ចូរបំពេញសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយប្រាក់ដែលព្រាននេះប្រាថ្នាចុះ ។

[២១៦] ព្រះរាជាក្នុងដែនកាសិ ទ្រង់បានទតឃើញព្រានព្រៃមានចិត្ត រីករាយ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ខេមកៈជាសម្លាញ់ បើ ស្រះបោក្ខរណីពេញពាសដោយពួកហង្ស ។ អ្នកមានដៃកាន់ អន្ទាក់ចូលទៅរកហង្ស ដែលបិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃពួកហង្សដ៏រុង រឿង ដោយប្រការដូចម្តេច អ្នកចាប់ហង្សដ៏ឧត្តមដែលនៅលាយ ឡំដោយពួកហង្សជាញាតិ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

[២១៧] (ព្រានព្រៃ...) កាលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចូលទៅកាន់ទីជាទី កាន់យកនូវចំណី (របស់ហង្ស) ថ្ងៃនេះ ជារាត្រីគម្រប់ ៧ ទូល ព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ស្វែងរកនូវស្នាមជើងនៃហង្សនោះ ឥតមានធ្វេស ប្រហែស អាស្រ័យនៅតែក្នុងពាង ។ លុះទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានឃើញស្នាមជើងនៃរាជហង្សនោះ ត្រាប់ស្វែងរកទីជាទីកាន់ យកចំណីហើយ ទើបទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានដាក់អន្ទាក់ក្នុងទីនោះ រួចចាប់យករាជហង្សនោះ ដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ។

អសីតិនិបាតេ ទុតិយំ មហាហំសជាតកំ

[២១៨] លុទ្ធី ទ្វេ ឥមេ សកុណា អថ ឯកោតិ ភាសសិ

ចិត្តំ នុ តេ វិបរិយត្តំ អាទ្ទ កិណ្ទ ជិតិសសិ ។

[២១៩] យស្ស លោហិតកា តាលា តបនេយ្យា និកា សុកា

ឧរំ សំហច្ច តិដ្ឋន្តិ សោ មេ ពន្ធុ ឧចាកមិ ។

អថាយំ ភស្សរោ បក្ខិ អពន្លោ ពន្ធមាតុរំ

អរិយំ ព្រូហន្តោ<sup>(១)</sup> អដ្ឋាសិ វនន្តោ មាណសី តិរំ ។

[២២០] កថន្តុទានិ សុមុខ ហានុំ សំហច្ច តិដ្ឋសិ

អាទ្ទ មេ បរិសំ បត្តោ ភយាកីតោ ន ភាសសិ ។

[២២១] ធាហំ កាសិបតិ ភីតោ ឱក្កយ្ហ បរិសំ តវ

ធាហំ ភយា ន កាសិស្សំ វាក្យំ អត្ថស្មិ តាទិសេ ។

១ ឱ. ព្រូវានោ ។



អសីតិនិបាត មហាហង្សជាតក ទី ២

[២១៨] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់នាយព្រាន បក្សីពីរនេះ ចុះហេតុអ្វីក៏  
បានជាអ្នកពោលថា បក្សីមួយ ចិត្តរបស់អ្នកប្រែប្រួលឬ ឬមួយ  
អ្នកប្រាថ្នា ដូចម្តេចវិញ ។

[២១៩] (ព្រានព្រៃ...) ឆ្កួតក្រហមល្អក្លី រុងរឿង បិតនៅផ្ទាល់  
នឹងទ្រូងនៃហង្សណា ហង្សនោះ បានចូលមកជាប់អន្ទាក់ របស់  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចំណែកបក្សីដែលក្លីផ្នែកនេះ មិនបានជាប់  
អន្ទាក់ទេ ចម្រើននូវអរិយធម៌ បានឈរនិយាយវាចារបស់មនុស្ស  
និងបក្សីដែលជាប់ចំណងកំពុងតែក្តៅក្រហាយ (ដោយទុក្ខ) ។

[២២០] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់សុមុខៈ ឥឡូវនេះ អ្នកឈរទល់ចង្កា  
(បិទមាត់) តើព្រោះហេតុអ្វី ឬក៏អ្នកមកកណ្តាលបរិស័ទរបស់  
យើងហើយ មានសេចក្តីភ័យខ្លាច ទើបមិនពោល ។

[២២១] (ហង្សសេនាបតី...) បពិត្រព្រះអង្គ ជាដំក្នុងដែនកាសី  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមែនខ្លាច ព្រោះតែចូលមកកាន់បរិស័ទ  
របស់ព្រះអង្គទេ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមែនជានឹងមិននិយាយ  
ព្រោះខ្លាចទេ កាលបើមានហេតុប្រាកដដូច្នោះហើយ ទូលព្រះ  
បង្គំជាខ្ញុំមុខជានឹង (បញ្ចេញ) នូវវាចា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២២២]	ន តេ អភិស្សវំ បស្សេ	ន រថេ នបិ បត្តិកេ
	នាស្ស ចម្ពំ វ កីដំ វា	វម្មិនេ ច ធនុក្កហោ ។
	ន ហិរញ្ញំ សុវណ្ណំ វា	នករំ វា សុមាបិតំ
	ឱកិណ្ណបរិក្ខំ ទុក្ខំ	ទទ្ធមដ្ឋាលកោដ្ឋកំ
	យត្ថ បរិដ្ឋោ សុមុខ	កាយិតព្វំ ន កាយសិ ។
[២២៣]	ន មេ អភិស្សវេនតោ	នកវេន ធនេន វា
	អបថេន បចំ យាម	អន្តសិក្ខេ ចរា មយំ ។
	សុតា ច បណ្ឌិតា ត្យម្ហា	និបុណា ចត្តចិន្តកា
	កាសេមត្រវតី វាចំ	សច្ចេ ចស្ស បតិដ្ឋិតោ ។
	កិញ្ច តុយ្ហំ អសច្ចស្ស	អនរិយស្ស ករិស្សតិ
	មុសាវាទិស្ស លុទ្ធស្ស	ភណិតំបិ សុកាសិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២២២] (ព្រះរាជា...) យើងមិនឃើញទាហាន មិនឃើញពលរថ  
 មិនឃើញពលថ្មើរជើង មិនឃើញខែល មិនឃើញជនអ្នកកាន់  
 អំបែង មិនឃើញជនអ្នកពាក់អាវក្រោះ មិនឃើញអ្នកកាន់ធ្នូ  
 របស់អ្នកឡើយ ។ ម្នាលសុមុខៈ យើងមិនឃើញប្រាក់ ឬមាស  
 ឬនគរ ដែលគេសាងល្អហើយ ជានគរមានគូដ៏ដេរដាស មិន  
 ងាយទៅមកបាន ជានគរមានបំបនិងខ្លោងទ្វារដ៏មាំទេ ជាកន្លែង  
 ដែលអ្នកចូលទៅហើយ មិនខ្លាចនូវហេតុដែលគេគួរខ្លាច ។

[២២៣] (ហង្សសេនាបតី...) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនត្រូវការដោយ  
 ទាហាន ដោយនគរ ឬដោយទ្រព្យទេ ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំតែង  
 ទៅកាន់ផ្លូវតាមផ្លូវ មិនមែនជាផ្លូវដែលព្រះអង្គទៅបានទេ ទូល  
 ព្រះបង្គំជាខ្ញុំត្រាច់ទៅព្រះអាកាស ។ ព្រះអង្គបានទ្រង់ឮហើយ  
 ថា ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាដ៏ល្អិត ជាអ្នក  
 គិតនូវអាថ៌កំបាំង បើព្រះអង្គប្រតិស្ថានក្នុងសច្ចៈ ពួកទូលព្រះ  
 បង្គំជាខ្ញុំនឹងពោលនូវវាចាដែលមានប្រយោជន៍ ។ ឯវាចាជាសុភា-  
 សិត ដែលព្រះអង្គមិនមានសច្ចៈជាបុគ្គលមិនប្រសើរបានពោល  
 ដល់ព្រានព្រៃ ជាអ្នកល្មោភនិយាយកុហកដែរ នឹងធ្វើដូចម្តេច ។

អសីតិនិបាតេ ទុតិយំ មហាហំសជាតកំ

[២២៤] តំ ព្រាហ្មណានំ រចនា ឥមំ ខេមមការយិ  
អភយញ្ច តយា យុដ្ឋំ ឥមាយោ ទសនា ទិសា។  
ឌីក្កយ្ហ តេ ចោក្ខុរណី វិប្បសន្នោទកំ សុចី  
បហូតំ ខាទនំ តត្ថ អហីសា ចេត្ត បក្ខិទំ ។  
ឥទំ សុត្វាន ជិក្ខ្យាសំ អាភតម្ហា តវន្តិកេ  
តេ តេ ពន្ធស្នា ចាសេន ឯតន្តេ កាសិតំ មុសា ។  
មុសារាទំ បុក្ខត្វា ឥច្ឆាលោភញ្ច ចាបកំ  
ឧកោសន្តិ អតិក្កម្ម អសាតំ ឧបបជ្ជតិ ។

[២២៥] ធាបរជ្ជាម សុមុខ ទមិ លោការ មក្កហី  
សុតា ច បណ្ឌិតាត្យត្ថ ទិបុណា ចត្តចិន្តកា ។  
អប្បេត្តវតី វាចំ ព្យាហាយ្យំ ឥនាភតា  
តថាយំ សម្ម ទេសានោ វុត្តោ សុមុខ មក្កហី ។

អសីតិនិបាត មហាហង្សជាតក ទី ២

[២២២] ព្រះអង្គបានឲ្យគេធ្វើស្រះបោក្ខរណី ឈ្មោះខេមានោះ តាមសម្តីនៃពួកព្រាហ្មណ៍ ម្យ៉ាងទៀតព្រះអង្គឲ្យគេឃោសនានូវអភ័យគ្រប់ទិសទាំង ១០ នេះ ។ ថាបើកឲ្យសត្វបក្សីចុះកាន់ស្រះបោក្ខរណីដែលមានទឹកដ៏ថ្លាស្អាតចុះ ដ្បិតមានវត្ថុសម្រាប់ទំពាស៊ីក្នុងស្រះនោះជាច្រើន ទាំងមិនមានការបៀតបៀននូវពួកសត្វបក្សីក្នុងស្រះនោះទេ ។ ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានឮនូវអភ័យនេះ ដែលព្រះអង្គឲ្យឃោសនាហើយ បានជាមកក្នុងសម្នាក់នៃព្រះអង្គទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងនោះ ជាប់ដោយអន្ទាក់របស់ព្រះអង្គ នេះហើយជាសម្តីកុហករបស់ព្រះអង្គ ។ បុគ្គលធ្វើនូវមុសាវាទផងនូវសេចក្តីលោភគឺសេចក្តីប្រាជ្ញាជ័យលាមកផង ឲ្យជាប្រធាន រមែងកន្លងនូវបដិសន្ធិក្នុងលោកទាំងពីរ ហើយចូលទៅកាន់ទីមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ (នរក) ។

[២២៣] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់សុមុខៈ យើងមិនមែនប្រទូស្តអ្នកទេ យើងមិនមែនចាប់អ្នក ព្រោះសេចក្តីលោភទេ យើងបានឮថាអ្នកទាំងឡាយ ជាបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាជ័យល្អិត ជាអ្នកគិតនូវអាថ៌កំបាំង ។ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ហង្សទាំងឡាយបានមកក្នុងទីនេះ ពោលនូវវាចាមានប្រយោជន៍ ម្ចាស់សុមុខៈជាសម្លាញ់ ព្រោះហេតុនោះ បានជាយើងប្រាប់នាយនេសាទនេះ ឲ្យចាប់ (អ្នក) ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទនិកាយស្ស ជាតកំ

[២២៦] នេវ ភូតា<sup>(១)</sup> កាសិបតិ      ឧបដីតស្មិ ដីរិតេ

    កាសេមត្តវតី វាចំ                      សម្បត្តា កាលបរិយាយំ ។

    យោ មិតេន មិតំ ហន្តិ                បក្ខិណំ បន បក្ខិណា

    សុតេន វា សុតំ កិល្យា                កី អនរិយតរំ តតោ ។

    យោ ចារិយរុទំ កាសេ                អនរិយធម្មវស្សិតោ

    ឧភោ សោ ទំសតេ លោកា            ឥធិ ចេវ បរត្ថ ច ។

    ន មជ្ជេថ យសំ បត្តោ                ន ព្យាដេ បត្តសំសយំ

    វាយមេថេវ កិច្ចេសុ                    សំវេ វិវាទិ ច ។

    យេ វុឌ្ឍា អព្ពនិក្កន្តា                សម្បត្តា កាលបរិយាយំ

    ឥធិ ធម្មំ ចរិត្យាន                    ឯវំ តេ តិទិវដ្តតា ។

១ ឱ. ភីតា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២២៦] (ហង្សសេនាបតី...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំ ក្នុងដែនកាសិ យើងទាំងឡាយ ជាសត្វ កាលបើជីវិតចូលទៅរក (សេចក្តីស្លាប់) ហើយដល់នូវកាលកំណត់ដែលត្រូវស្លាប់ហើយ ពោលនូវពាក្យដែលមានប្រយោជន៍មិនបានទេ ។ បុគ្គលណា សម្លាប់ម្រឹគដោយម្រឹគ ឬបក្សីដោយបក្សី ម្យ៉ាងទៀត បៀតបៀននូវបុគ្គលដែលមានឈ្មោះល្បី ដោយរបស់ ដែលមានឈ្មោះល្បី អំពើអ្វីដែលអាក្រក់ជាងអំពើ របស់បុគ្គលនោះទៅទៀត ។ បុគ្គលណា និយាយសម្តីដ៏ប្រសើរ ប៉ុន្តែជាបុគ្គលមិនប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ បុគ្គលនោះ រមែងឃ្នាតចាកលោកទាំងពីរ គឺលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ។ បុគ្គលដែលបាន នូវយស មិនគួរស្រវឹង ដល់នូវការសង្ស័យ ក្នុងជីវិត មិនគួរទុក្ខលំបាកឡើយ គួរព្យាយាមក្នុងកិច្ចទាំងឡាយផង គួរមិននូវប្រហោងគឺ (ទោស) ទាំងឡាយផង ។ ពួកបុគ្គលណា ចម្រើនដោយគុណ ដល់កាលកំណត់ដែលត្រូវស្លាប់ មិនល្មើសធម៌ ទាំងបានប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះ ពួកបុគ្គលនោះ រមែងទៅកើតក្នុងត្រៃត្រិដ្សយ៉ាងនេះ ។

អសីតិនិបាតេ ទុតិយំ មហាហំសជាតកំ

ឥទំ សុត្វា កាសិបតិ ធម្មមត្តនិ ចាលយ

ធនរដ្ឋញ្ច មុញ្ញាហិ ហំសានំ បរុត្តមំ ។

[២២៧] អាហារន្ទ្រទកំ បដ្ឋំ អាសនញ្ច មហារហំ

បញ្ញរតោ បមោក្ខាមិ ធនរដ្ឋំ យសស្សិនំ ។

តញ្ច សេនាបតី ជីវំ និបុណំ អត្ថចិន្តកំ

យោ សុខេ សុខិតោរញ្ញោ ទុក្ខិតេ ហោតិ ទុក្ខិតោ ។

ឯទិសោ ខោ អរហតិ បិណ្ឌមស្មាតុ ភត្តុនោ

យថាយំ សុមុខោ រញ្ញោ ចាលាសាជារណោ សខា ។

[២២៨] បីបញ្ច សព្វសោវណ្ណំ អដ្ឋចានំ មនោរមំ

មដ្ឋំ កាសិករត្ថិនំ<sup>(១)</sup> ធនរដ្ឋោ ឧចារិសិ ។

១ ម. កាសិកមត្តន្តំ ។



អសីតិនិបាត មហាហង្សជាតក ទី ២

បពិត្រព្រះអង្គជាធំក្នុងដែនកាសិ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវ  
ពាក្យនេះហើយ សូមរក្សានូវធម៌ក្នុងព្រះអង្គចុះ ម្យ៉ាងទៀត សូម  
ព្រះអង្គទ្រង់ដោះលែងនូវរាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈ ដ៏ប្រសើរលើស  
ជាងពួកហង្ស ។

[២២៧] (ព្រះរាជា...) ពួកអ្នកបម្រើ ចូរនាំមកនូវទឹក (សម្រាប់លាង  
ជើង) ផង នូវប្រេងសម្រាប់លាបជើងផង នូវអាសនៈដែលមាន  
ថ្លៃច្រើនផង យើងនឹងដោះនូវរាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈដ៏មានយស  
ចេញអំពីទ្រង់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ហង្សណា កាលបើព្រះរាជា បាន  
សេចក្តីសុខ ខ្លួនក៏បានសេចក្តីសុខដែរ ព្រះរាជាបានសេចក្តីទុក្ខ  
ខ្លួនក៏បានសេចក្តីទុក្ខដែរ យើងនឹងលែងនូវហង្សនោះ ជាសេនា-  
បតី ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាល្អិត អ្នកគិតនូវអាថ៌កំបាំង ។ បុគ្គល  
បែបនេះ ទើបគួរបរិភោគដុំបាយរបស់ម្ចាស់បាន ដូចជាហង្ស  
សេនាបតីឈ្មោះសុមុខៈ នេះជាសម្លាញ់មានជីវិតស្មើនឹងស្តេច ។

[២២៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) រាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈ បានចូលទៅ  
ទំលើតាំង ជាវិការៈនៃមាសសុទ្ធ មានជើងប្រាំ ជាទីរីករាយ  
នៃចិត្ត ជាតាំងដ៏រលីង ក្រាលដោយសំពត់អ្នកដែនកាសិ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

កោត្តញ្ច សព្វសោវណ្ណំ	វេយ្យក្សបរិសិទ្ធិតំ
សុមុខោ អជ្ឈចាវេក្ខិ	ធនវដ្ឋស្សនន្តរា ។
តេសំ កាញានបត្តេហិ	បុច្ឆ អាទាយ កាសិយោ
ហំសានំ អភិហារេសុំ	អត្តំ រញ្ញោ បរាសិតំ ។

[២២៩] ទិស្វា អភិហតំ អត្តំ	កាសិរាជេន បេសិតំ
កុសលោ ខត្តធម្មានំ	តតោ បុច្ឆិ អនន្តរា
កច្ចិ នុកោតោ កុសលំ	កច្ចិ កោតោ អនាមយំ
កច្ចិ រដ្ឋមិទំ ដីតំ	ធម្មេន អនុសាសសិ ។

[២៣០] កុសលញ្ជោវ មេ ហំស	អថោ ហំស អនាមយំ
អថោ រដ្ឋមិទំ ដីតំ	ធម្មេន អនុសាសហំ ។

[២៣១] កច្ចិ កោតោ អមច្ចេសុ	នោសោ កោចិ នវិជ្ជតិ
កច្ចិ ច តេ តវត្ថេសុ	នាវកម្ពុន្តិ ដីវិតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ចំណែកហង្សសេនាបតី ឈ្មោះសុមុខៈ បានចូលទៅទំលើកៅអី  
ជាវិការៈនៃមាសសុទ្ធ ដែលពាសដោយស្បែកខ្លាភ្នំទីជាលំដាប់  
នៃរាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈ ។ ពួកអ្នកដែនកាសិជាច្រើន បាន  
នាំយកនូវភោជនមានរសដ៏ប្រសើរ ដែលគេបញ្ជូនទៅថ្វាយព្រះ  
រាជា ដោយភាជន៍ជាវិការៈនៃមាសទាំងឡាយ ហើយក៏បង្ហោរ  
ទៅដល់ហង្សទាំងនោះ ។

[២២៩] រាជហង្សឈ្មោះស៊ែ ក្នុងបដិសណ្ឋារធម៌ លុះបានឃើញទឹក  
និងភោជនដ៏ប្រសើរ ដែលគេនាំមក ដែលព្រះរាជាក្នុងដែនកាសិ  
ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ សួរក្នុងកាលជាលំដាប់នោះថា ព្រះអង្គទ្រង់  
បានសេចក្តីសុខស្រួលដែរឬ ព្រះអង្គមិនមានជំងឺតម្កាត់អ្វីទេឬ  
ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងដែនដីទូលាយនេះ ដោយធម៌ដែរឬ ។

[២៣០] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ហង្ស យើងមានសេចក្តីសុខស្រួល  
ដែរ ម្ចាស់ហង្ស យើងមិនមានជំងឺតម្កាត់អ្វីទេ យើងគ្រប់គ្រង  
ដែនដីទូលាយនេះត្រឹមត្រូវ ដោយធម៌ហើយ ។

[២៣១] (រាជហង្ស...) ទោសតិចតួច របស់ព្រះអង្គមិនមានក្នុង  
ពួកអាមាត្យទេឬ អាមាត្យទាំងនោះ មិនអាស្រ័យក្នុងជីវិតចំពោះ  
ប្រយោជន៍ទាំងឡាយ របស់ព្រះអង្គទេឬ ។

អសីតិនិបាតេ ទុតិយំ មហាហំសជាតកំ

[២៣២] អថោបិ មេ អមច្ចេសុ ទោសោ កោចិ ន វិជ្ជតិ

អថោបិ តេ មមត្តេសុ ធាវកេដ្ឋន្តិ ដីវិតំ ។

[២៣៣] កិច្ចំ តេ សាទិសី ភរិយា អស្សវា បិយកាណិដី

បុត្តរូបយសូបេតា តវ ធន្ធុវសានុកា ។

[២៣៤] អថោ មេ សាទិសី ភរិយា អស្សវា បិយកាណិដី

បុត្តរូបយសូបេតា មម ធន្ធុវសានុកា ។

[២៣៥] កិច្ចំ វដ្ឋំ អនុប្បីឡំ អកុតោចិ ឧបទ្ធាំ

អសាហាសេន ធម្មេន សមេន អនុសាសសិ ។

[២៣៦] អថោ វដ្ឋំ អនុប្បីឡំ អកុតោចិ ឧបទ្ធាំ

អសាហាសេន ធម្មេន សមេន អនុសាសហំ ។

[២៣៧] កិច្ចំ សន្តោ អបចិតា អសន្តោ បរិវដ្ឋិតា

នោ ច ធម្មំ និរដ្ឋិតា អធម្មមនុវត្តសិ ។

អសីតិនិបាត មហាហង្សជាតក ទី ២

[២៣២] (ព្រះរាជា...) ទោសតិចត្ថច របស់យើងមិនមានក្នុង  
ពួកអាមាត្យទេ អាមាត្យទាំងនោះ មិនអាស្រ័យក្នុងជីវិតចំពោះ  
ប្រយោជន៍ទាំងឡាយ របស់យើងទេ ។

[២៣៣] (រាជហង្ស...) អគ្គមហេសីដែលមានជាតិស្មើនឹងព្រះអង្គ ជា  
ស្រ្តីស្តាប់បង្គាប់ ពោលនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយបុត្ត  
រូបនិងយស ជាស្រ្តីលុះអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះអង្គទេឬ ។

[២៣៤] (ព្រះរាជា...) អគ្គមហេសីដែលមានជាតិស្មើនឹងយើង ជា  
ស្រ្តីស្តាប់បង្គាប់ ពោលនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ បានប្រកបដោយ  
បុត្ត រូបនិងយស ជាស្រ្តីលុះអំណាចសេចក្តីប្រាថ្នារបស់យើង ។

[២៣៥] (រាជហង្ស...) ព្រះអង្គមិនបៀតបៀនអ្នកដែន ដែលមិន  
មានឧបទ្រពអំពីទីណា គ្រប់គ្រងដោយអាការ មិនរួសរាន់  
តាមធម៌ដ៏ស្មើទេឬ ។

[២៣៦] (ព្រះរាជា...) យើងមិនបានបៀតបៀនអ្នកដែនដែលមិនមាន  
ឧបទ្រពអំពីទីណា គ្រប់គ្រងដោយការមិនរួសរាន់តាមធម៌ដ៏ស្មើ ។

[២៣៧] (រាជហង្ស...) ព្រះអង្គទ្រង់បានគោរពពួកសប្បុរសរៀបរង  
ពួកអសប្បុរស មិនលះបង្ខំនូវធម៌ ហើយប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ទេឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២៣៨]	សន្តោ ច មេ អបចិតា	អសន្តោ បរិវិជ្ជិតា
	ធម្មមេវាណុវត្តាមិ	អធម្មោ មេ និវដ្តតោ ។
[២៣៩]	កក្ខិ ណុនាគតំ <sup>(១)</sup> ទីយំ	សមវេក្ខុសិ ខត្តិយ
	កក្ខិ មត្តោ មទនីយេ	បរលោកំ ន សន្តសិ ។
[២៤០]	អហំ អនាគតំ ទីយំ	សមវេក្ខាមិ បក្ខិម
	បិតោ ទសសុ ធម្មេសុ	បរលោកំ ន សន្តសី <sup>(២)</sup> ។
	នាទំ សីលំ បរិច្ចាគំ	អាជ្ជរំ មទ្ធរំ តបំ
	អក្កោនំ អរិហឹសញ្ច	ខន្តិញ្ច អរិរោធនំ ។
	ឥច្ចេតេ កុសលេ ធម្មេ	បិតេ បស្សាមិ អត្តនិ
	តតោ មេ ជាយតេ បីតិ	សោមនស្សញ្ចនប្បកំ ។
	សុមុខោ ច អចិន្តេត្វា	វិសិដ្ឋិ ជរុសំ តិរំ
	ការោសមនញ្ញាយ	អស្មាកាយំ វិហាដ្ឋមោ ។

១ ឱ. កក្ខិ នានាគតំ ។ ២ ឱ. ម. សន្តសេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២៣៨] (ព្រះរាជា...) យើងបានគោរពនូវពួកសប្បុរស រៀបរយ  
នូវពួកអសប្បុរស យើងបានលះបង់នូវអធម៌ ហើយប្រព្រឹត្តតាម  
ធម៌តែម្យ៉ាង ។

[២៣៩] (រាជហង្ស...) បពិត្រក្សត្រ ព្រះអង្គទ្រង់រំពឹង នូវកាលជា  
អនាគតដ៏វែងដែរឬ ព្រះអង្គស្រវឹង ក្នុងអារម្មណ៍ ជាទីតាំងនៃ  
សេចក្តីស្រវឹងហើយ មិនតក់ស្លុតនឹងបរលោកទេឬ ។

[២៤០] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់បក្សី យើងតែងប្រមើលមើលនូវកាល  
អនាគតដ៏វែង យើងបិតនៅ ក្នុងធម៌ ១០ ប្រការ មិនតក់ស្លុត  
នឹងបរលោកឡើយ ។ (ធម៌ ១០ ប្រការគឺ) ទាន ១ សីល ១  
បរិច្ចាគ ១ ភាពនៃចិត្តត្រង់ ១ ភាពនៃចិត្តទន់ ១ តបៈគឺឧបោសថ-  
សីល ១ ការមិនក្រោធ ១ ការមិនបៀតបៀន ១ ខន្តិ ១ កិរិយា  
មិនភ្ញាក់ ១ ។ យើងឃើញ នូវកុសលធម៌ទាំងនេះ បិតនៅ  
ក្នុងខ្លួន លំដាប់នោះ បីតិរិទ្ធិសោមនស្សជាច្រើន កើតឡើង  
ដល់យើង ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ឯបក្សី ឈ្មោះសុមុខៈ មិន  
បានគិត ហើយបញ្ចេញ នូវវាចាដ៏ទ្រគោះ ព្រោះតែមិន  
បានដឹងច្បាស់ នូវការប្រទូស្ត ក្នុងចិត្ត របស់យើង ។ បក្សីនោះ

អសីតិនិបាតេ ទុតិយំ មហាហំសជាតកំ

សោ កុទ្ធា ធរុសំ វាចំ និច្ឆារសិ អយោនិសោ

យានស្មាសុ ន វិជ្ជនិ នយំទំ បញ្ញាវតាមិវ ។

[២៤១] អត្ថិ មេ តំ អតិសារំ វេកេន អនុជាធិប

ធនរដ្ឋេ ច ពន្ធស្មី ទុក្ខំ មេ វិបុលំ អហុ ។

ត្វំ នោ បិការ បុត្តានំ ភូតានំ ធរណីរិវ

អស្មាកំ អធិបន្នានំ ខមស្ស រាជកុញ្ញរ ។

[២៤២] ឯវន្តេ អនុមោទាម យំ ការំ ន និក្ខហសិ

ទីលំ បភិទ្ធសិ បក្ខិ ឧដុកោសិ វិហាដ្ឋម ។

[២៤៣] យដ្ឋិញ្ចំ រតនំ អត្ថិ កាសិរាជនិវេសនេ

រជតំ ជាតរូបញ្ច មុត្តា វេទ្យុរិយា ពហុ ។



អសីតិនិបាត មហាហង្សជាតក ទី ២

លុះខឹងហើយ ក៏បញ្ជាញនូវវាចាដ៏ទ្រគោះ ដោយឥតគំនិត  
(ពោល) នូវទោសទាំងឡាយដែលមិនមានក្នុងពួកយើង ពាក្យ  
នេះមិនមែនដូចពាក្យនៃបុគ្គលមានប្រាជ្ញា (ពោលហើយ) ទេ ។

[២៤១] (ហង្សសេនាបតី...) បពិត្រព្រះអង្គជាដំបូង ពួកមនុស្ស  
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មានសេចក្តីភ្ញាំងភ្ញាត់នោះ ព្រោះពោលពាក្យ  
ដោយរូសរាន់ពេក ដ្បិតកាលដែលរាជហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈ ជាប់  
ចំណង់ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមានសេចក្តីទុក្ខដ៏ធំ ។ បពិត្រព្រះអង្គ  
ជារាជកុញ្ញរ ព្រះអង្គ (ជាទីពឹង) នៃពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ដូចជា  
បិតា (ជាទីពឹង) នៃកូន ឬដូចធរណី (ជាទីពឹង) នៃពួកភូត  
សូមព្រះអង្គអត់ទោស ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ដែល  
ត្រូវសេចក្តីខុសគ្របសង្កត់ ។

[២៤២] (ព្រះរាជា...) យើងរីករាយចំពោះអ្នកយ៉ាងនេះ ព្រោះថា  
អ្នកមិនលាក់នូវភាវៈនៃចិត្តដ៏កំបាំងរបស់ខ្លួន ម្ចាស់បក្សី អ្នកបាន  
ទម្លាយចោលនូវចិត្តរឹងត្អឹង ម្ចាស់បក្សី អ្នកជាសត្វមានចិត្តត្រង់ ។

[២៤៣] រតនៈណាមួយ គឺប្រាក់ មាស កែវមុត្តា កែវពៃទ្យ ជា  
ច្រើន មាននៅ ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ ក្នុងដែនកាសី ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

មណាយោ សង្ខមុត្តញ្ច	វត្តិកំ ហរិចន្ទនំ
អធិនំ ទន្តកណ្ណាញ្ច	លោហំ កាណ្ណាយសំ ពហំ
ឯតំ ទទាមិ វោ វិត្តំ	ឥស្សរំ វិស្សជាមិ វោ ។

[២៤៤] អន្ធា អបចិតា ត្យម្ហា	សក្កតា ច រថេសក
ធម្មេសុ វត្តមាណំ	តំ នោ អាចរិយោ កវ ។
អាចរិយ សមនុញ្ញាតា	តយា អនុមតា មយំ
តំ បទក្ខិណតោ កត្វា	ញាតី បស្មេមុរិទ្ធម ។

[២៤៥] សព្វវត្តី ចិន្តយិត្វា	មន្តយិត្វា យថាតថំ
កាសិរាជា អនុញ្ញាសិ	ហំសានំ បវុត្តមំ ។

[២៤៦] តតោ វត្យាវិសនេ	សុរិយស្សក្កមនំ បតិ
យេក្ខតោ កាសិរាជស្ស	កវនតោ វិតាហិសុំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

មួយទៀត កែវមណី ស័ង្ក (ជាទក្ខិណាវដ្ត) កែវមុក្កា (មានសណ្ឋាន មូលដូចផ្នែកន្ទួតព្រៃ) សំពត់ខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ស្បែកខ្លាយុំ កណ្តុះ ជាវិការៈនៃភ្នែក លោហៈក្រហម និងលោហៈខ្មៅដ៏ច្រើន យើងឲ្យ នូវទ្រព្យទាំងនេះដល់អ្នក យើងនឹងលះបង់នូវការៈជាធំដល់អ្នក ។

[២៤៤] (រាជហង្ស...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ព្រះអង្គ បានគោរព ធ្វើសក្ការៈ (ដល់យើងទាំងឡាយ) ដោយពិត សូម ព្រះអង្គជាអាចារ្យរបស់យើង ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្ត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាអាចារ្យ ព្រះអង្គបានអនុញ្ញាត បើក យើងទាំងឡាយឲ្យទៅដោយស្រួលហើយ បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នក ទូន្មាននូវសត្រូវ យើងទាំងឡាយ សូមធ្វើប្រទក្សិណានូវព្រះអង្គ ហើយទៅចូលនឹងពួកញាតិ ។

[២៤៥] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជាក្នុងដែនកាសិ ទ្រង់បានគិត បានប្រឹក្សា នូវហេតុដ៏គួរតាមពិត ពេញមួយរាត្រី ហើយទ្រង់ អនុញ្ញាតឲ្យរាជហង្សដ៏ប្រសើរខ្ពស់ជាងពួកហង្ស ហើរទៅ ។

[២៤៦] លំដាប់នោះ កាលដែលរាត្រីនោះអស់ហើយ ព្រះអាទិត្យ ក៏រះឡើង កាលព្រះរាជា ក្នុងដែនកាសិ ទ្រង់កំពុងទតមើល សត្វហង្សទាំងពីរ ក៏ហើរចេញទៅ អំពីទីនោះរបស់ព្រះរាជា ។

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

[២៤៧] តេ អរោកេ អនុប្បត្តេ ទិស្វាន បរមេ ទិដេ  
 កេកាតិមករុំ ហំសា បុថុសន្នោ អជាយថ ។  
 តេ បតីតា បមុត្តេន ភត្តុនា ភត្តុការវា  
 សមន្តា បរិករីសុ អណ្ណាជា លទ្ធិបច្ចយា ។

[២៤៨] ឯវំ មិត្តរតំ អត្តា សព្វេ ហោន្តិ បទក្ខិណា  
 ហំសា យថា ធនរដ្ឋា ញាតិសង្ឃមុចាភមុន្តិ ។

មហាហំសជាតកំ ទុតិយំ ។

សុធាភោជនជាតកំ

[២៤៩] នេវ កិណាមិ ន វិក្កិណាមិ  
 ន ចាបិ មេ សន្និចយោ ឥធីត្តិ<sup>(១)</sup>  
 សុកិច្ចរូបំ វតិទំ បរិត្តំ  
 បត្តោទនោ នាលមយំ ទុរិទ្ធំ ។

[២៥០] អប្បម្ហា អប្បកំ ទដ្ឋា អនុមជ្ឈតោ មជ្ឈកំ  
 ពហុម្ហា ពហុកំ ទដ្ឋា អទានំ នុបបជ្ជតិ ។

១ ឱ. ម. ច អត្ថិ ។

អសីតិនិបាត សុណារោជនជាតក ទី ៣

[២៤៧] ហង្សទាំងឡាយ លុះបានឃើញបក្សីហង្សដ៏ប្រសើរ ទាំង  
ពីរនោះ មិនមានរោគ មកដល់ហើយ ក៏ធ្វើនូវសំឡេងថាកោកា ។  
ដូច្នោះ សួរសព្វវិញ្ញាណក៏កើតឡើង ។ បក្សីហង្សជាអណ្ណជាតិ  
ទាំងនោះ មានចិត្តរីករាយ ព្រោះម្ចាស់រួចហើយ ជាសត្វ  
គោរពម្ចាស់ ជាសត្វបាននូវទីពឹង ក៏ចោមរោមម្ចាស់ ដោយជុំវិញ ។

[២៤៨] ប្រយោជន៍គ្រប់យ៉ាង របស់ពួកជនអ្នកមានមិត្តល្អ រមែងជា  
ប្រយោជន៍គួរចម្រើន ដូចហង្សឈ្មោះធាតរដ្ឋៈនិងហង្សឈ្មោះសុមុខៈ  
បានចូលទៅចូបនឹងពួកញាតិ ។

ចប់ មហាហង្សជាតក ទី ២ ។

សុណារោជនជាតក

[២៤៩] (កោសិយសេដ្ឋី ពោលថា) ខ្ញុំមិនមែនទិញ មិនមែនលក់  
ទេ មួយទៀត ការសន្សំទុករបស់ខ្ញុំ ក៏មិនមានក្នុងទីនេះដែរ  
របស់នេះ មានប្រមាណតិច មានសភាពដ៏ក្រណាស់ បាយ  
ចំនួនអង្ករមួយនាឡិក្សនេះ មិនល្មមដល់ជនពីរនាក់ទេ ។

[២៥០] (សក្កទេវរាជ ពោលថា) បុគ្គលគប្បីឲ្យវត្ថុតិច អំពីវត្ថុ  
តិច គួរឲ្យវត្ថុ ពាក់កណ្តាល អំពីវត្ថុ ពាក់កណ្តាល  
គួរឲ្យវត្ថុច្រើន អំពីវត្ថុច្រើន ការមិនឲ្យ មិនកើតទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តំ តំ វនាមិ កោសិយ ទេហិ ធានានិ ភុញ្ញ ច

អរិយមក្កំ សមារូហា នេកោសី លភតេ សុខំ ។

[២៥១] មោឃញ្ញស្ស ហុតំ ហោតិ មោឃញ្ញាមិ សមីហិតំ

អតិចិស្មី យោ និសិន្នស្មី ឯកោ ភុញ្ញតិ កោជនំ ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយ ទេហិ ធានានិ ភុញ្ញ ច

អរិយមក្កំ សមារូហា នេកោសី លភតេ សុខំ ។

[២៥២] សច្ចំ តស្ស ហុតំ ហោតិ សច្ចញ្ញាមិ សមីហិតំ

អតិចិស្មី យោ និសិន្នស្មី នេកោ ភុញ្ញតិ កោជនំ ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយ ទេហិ ធានានិ ភុញ្ញ ច

អរិយមក្កំ សមារូហា នេកោសី លភតេ សុខំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ម្នាលកោសិយៈ ព្រោះហេតុនោះ យើងនិយាយនឹងអ្នក ចូរអ្នក  
ឲ្យនូវទានផង ចូរបរិភោគផង អ្នកចូរឡើងកាន់អរិយមគ្គ ព្រោះ  
ថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគម្នាក់ឯង មិនបានសេចក្តីសុខទេ ។

[២៥១] (ចិន្ទទេវបុត្ត...) បុគ្គលណា កាលបើភ្ញៀវអង្គុយហើយ  
បរិភោគនូវភោជនម្នាក់ឯង ការបូជារបស់បុគ្គលនោះ ជាការឥត  
អំពើ ទាំងការព្យាយាមជាហេតុឲ្យកើតទ្រព្យ (របស់បុគ្គលនោះ)  
ក៏ឥតអំពើដែរ ។ ម្នាលកោសិយៈ ព្រោះហេតុនោះ យើងនិយាយ  
នឹងអ្នក ចូរអ្នកឲ្យទានផង ចូរបរិភោគផង ចូរឡើងកាន់អរិយមគ្គ  
ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគម្នាក់ឯង មិនបានសេចក្តីសុខទេ ។

[២៥២] (សុរិយទេវបុត្ត...) បុគ្គលណា កាលបើភ្ញៀវអង្គុយហើយ  
មិនបរិភោគនូវភោជនម្នាក់ឯង ការបូជារបស់បុគ្គលនោះ ជាការ  
បូជាពិតមែន ទាំងការព្យាយាមជាហេតុឲ្យកើតទ្រព្យ (របស់បុគ្គល  
នោះ) ក៏ជាការព្យាយាមពិតមែន ។ ម្នាលកោសិយៈ ព្រោះហេតុ  
នោះ យើងនិយាយនឹងអ្នក ចូរអ្នកឲ្យទានផង ចូរបរិភោគផង  
ចូរឡើងកាន់អរិយមគ្គ ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគម្នាក់ឯង មិន  
បានសេចក្តីសុខទេ ។

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

[២៥៣] សវញ្ច ជុហតិ ចោសោ ពហុកាយ តយាយ ច

ទោលោ តិម្ហុតិត្តស្មី សីយសោតេ មហារហេ ។

អត្រិ ចស្ស ហុតំ ហោតិ អត្រិ ចស្ស សមីហិតំ

អតិចិស្មី យោ និសិទ្ធស្មី ឆោកោ ភុញ្ញតិ ភោជនំ ។

តំ តំ វទាមិ កោសិយ ទេហិ ទាណនិ ភុញ្ញ ច

អរិយមក្កំ សមារូហា ឆោកាសី លភតេ សុខំ ។

[២៥៤] ពលិសំ ហិ សោ និគិលតិ ធិយសុត្តំ សពន្ធនំ

អតិចិស្មី យោ និសិទ្ធស្មី ឯកោ ភុញ្ញតិ ភោជនំ ។

តំ តំ វទាមិ កោសិយ ទេហិ ទាណនិ ភុញ្ញ ច

អរិយមក្កំ សមារូហា ឆោកាសី លភតេ សុខំ ។



អសីតិនិបាត សុណភោជនជាតក ទី ៣

[១៥៣] (មាតលិទេវបុត្ត...) បុរសបូជាស្រះក្តី ទន្ទេឈ្មោះពហុ-  
 កា ឬស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះគយាក្តី កំពង់ឈ្មោះទោណៈ ឬកំពង់  
 ឈ្មោះតិម្ពរុក្តី ទន្ទេដ៏ធំមានខ្សែទឹកដ៏រហ័សក្តី ។ ការបូជារបស់  
 បុរសនោះក្នុងទីនោះ រមែងមាន (ផល) ទាំងការព្យាយាមជា  
 ហេតុឲ្យកើតទ្រព្យរបស់បុរសនោះ ក្នុងទីទាំងនោះ ក៏មានផល  
 ដែរ ព្រោះថា បុរសនោះ កាលបើភ្ញៀវអង្គុយនៅហើយ មិនគួរ  
 បរិភោគភោជនម្នាក់ឯងទេ ។ ម្នាលកោសិយៈ ព្រោះហេតុនោះ  
 យើងនិយាយនឹងអ្នក ចូរអ្នកឲ្យទានផង បរិភោគផង ចូរ  
 ឡើងកាន់អរិយមគ្គ ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគភោជនម្នាក់  
 ឯង មិនបានសេចក្តីសុខទេ ។

[២៥២] (បញ្ចសិក្ខទេវបុត្ត...) បុគ្គលណា កាលបើភ្ញៀវអង្គុយនៅហើយ  
 បរិភោគភោជនម្នាក់ឯង បុគ្គលនោះឈ្មោះថាលេបសន្ទូចដែល  
 មានខ្សែដ៏វែងព្រមទាំងចំណង់ ។ ម្នាលកោសិយៈព្រោះហេតុនោះ  
 យើងនិយាយនឹងអ្នក ចូរអ្នកឲ្យទានផង ចូរបរិភោគផង ចូរឡើងកាន់  
 អរិយមគ្គ ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគម្នាក់ឯង មិនបានសុខទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២៥៥] ឧទ្ធការវណ្ណា វត ព្រាហ្មណា ឥមេ  
 អយញ្ច វោ សុនខោ កិស្ស ហេតុ  
 ឧច្ចារចំ វណ្ណនិកំ វិកុព្វតិ  
 អក្ខាថ លោ ព្រាហ្មណា កេ នុ តុម្ហេ ។

[២៥៦] ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ឧភោ ឥធាតតា  
 អយំ បន មាតលិ ទេវសារថិ  
 សក្កោហមស្មី តិទសានមិទ្ធោ  
 ឯសោ ច ខោ បញ្ចសិខោតិ វុច្ចតិ ។

[២៥៧] ចាណិស្សរា មុទិដ្ឋា ច មុរជាលម្ហរាជិ ច  
 សុត្តមេនំ បពោធជន្តិ បដិពុទ្ធោ ច នន្ទតិ ។

[២៥៨] យេកេចិមេ មច្ឆរិទោ កទរិយា  
 បរិកាសកា សមណព្រាហ្មណានំ  
 ឥទេវ និក្ខិប្ប សរីរទេហំ  
 កាយស្ស ភេទា និរយំ វជន្តិ ។  
 យេកេចិមេ សុកតិមាសីសមាទា  
 ធម្មេ បិតា សំយមេ សំរិកាកេ  
 ឥទេវ និក្ខិប្ប សរីរទេហំ  
 កាយស្ស ភេទា សុកតី វជន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២៥២] (កោសិយសេដ្ឋី...) អើហ្ន៎ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ពេញ  
ជាមានសម្បុរល្អលើសលុប ចុះត្រៃនេះ របស់ពួកអ្នក ក្លែង  
ខ្លួនឲ្យមានពណ៌រុងរឿងប្លែក ។ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍  
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរប្រាប់យើង អ្នកទាំងឡាយជាអ្វី ។

[២៥៦] (ព្រះឥន្ទ្រ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរនាក់ដែលមកក្នុងទីនេះ គឺ  
ចន្ទទេវបុត្ត និងសុរិយទេវបុត្ត ចំណែកព្រាហ្មណ៍នេះ គឺមាត-  
លិទេវបុត្ត ដែលជាទេវសារថី ឯយើងជាសក្កៈ ជាធំជាងពួក  
ទេវតាក្នុងជាន់តារត្តិផ្សេង ឯព្រាហ្មណ៍នេះគេហៅថា បញ្ចសិខៈ ។

[២៥៧] ល្បែងទះដៃក្តី ស្ករសំកោរក្តី ស្ករតូចនិងស្ករធំក្តី តែងញ៉ាំង  
បញ្ចសិខទេវបុត្តនេះ ដែលដេកលក់ឲ្យភ្ញាក់ឡើងបាន លុះបញ្ច-  
សិខទេវបុត្តនោះ ភ្ញាក់ឡើងហើយ រមែងរីករាយ ។

[២៥៨] ពួកជនណានីមួយ មានសេចក្តីកំណាញ់ស្វិតស្វាញ ជាអ្នក  
ប្រទេចផ្កាសាន្តវសមណព្រាហ្មណ៍ ពួកជននោះ ដាក់ចុះនូវរាង  
កាយគឺសរីរៈក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយហើយ រមែង  
ទៅកើតក្នុងនរក ។ ពួកជនណានីមួយ កាលប្រាថ្នានូវសុគតិ  
បិតនៅក្នុងធម៌គឺការសង្រួមនិងការចែករំលែកនូវទាន ពួកជន  
នោះ ដាក់ចុះនូវរាងកាយគឺសរីរៈក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយ  
រាងកាយ រមែងទៅកាន់សុគតិ ។

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

[២៥៩] តំ ឆោ ញាតិ បុរិមាសុ ជាតិសុ  
សោ មច្ឆរី កោសិយោ ចាបធម្មោ  
តវេ អត្តាយ ឥធាកតម្ហា  
មា ចាបធម្មោ និវយំ អបត្ត ។

[២៦០] អន្ធា ហិ មេ តេ ហិតកាមា យំ មំ សមុនុសាសថ  
សោហំ តថា ករិស្សាមិ សព្វំ វុត្តំ ហិតេសិកិ ។  
ឯសោហាមជ្ជេវ ឧចារមាមិ  
ន ចាបិហំ កិញ្ចិ កវេយ្យ ចាបំ  
ន ចាបិ មេ កិញ្ចិ អទេយ្យមត្តិ  
ន ចាបិទត្វា ឧទកំ បិវាមិ ។  
ឯវញ្ច មេ ទទតោ សព្វកាលំ  
កោតាបិ មេ វាសវ ទីយិស្សន្តិ  
តតោ អហំ បព្វជិស្សាមិ សក្ក  
ហិត្វា កាមាជិ យថោជិកាជិ ។

[២៦១] នកុត្តមេ កិវិវេ កន្ធមាទនេ  
មោទន្តិ តា ទេវវារិចាលិតា

អសីតិនិបាត សុណភោជនជាតក ទី ៣

[១៥៧] អ្នកជាញាតិរបស់យើងក្នុងជាតិមុន អ្នកនោះឈ្មោះកោសិ-  
យៈ ជាបុគ្គលកំណាញ់ មានធម៌ដ៏លាមក យើងមកក្នុងទីនេះ  
ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អ្នកតែម្យ៉ាងថា ញាតិរបស់យើងដែលមាន  
ធម៌ដ៏លាមក កុំទៅកាន់រកឡើយ ។

[១៦០] (កោសិយសេដ្ឋី...) អ្នកទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកប្រាថ្នានូវ  
ប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំដោយពិត ព្រោះថា អ្នកទាំងឡាយបានប្រៀន  
ប្រដៅខ្ញុំដោយល្អ ខ្ញុំនោះនឹងធ្វើតាមពាក្យទាំងអស់ ដែលអ្នក  
ទាំងឡាយជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ បានពោលហើយដូច្នោះ ។  
ខ្ញុំនោះរៀនចាកសេចក្តីកំណាញ់ ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ខ្ញុំមិនធ្វើអំពើ  
អាក្រក់តិចតួច ខ្ញុំមិនមែនជាមិនឲ្យវត្ថុតិចតួចទេ បើខ្ញុំមិនទាន់  
បានឲ្យទានទឹក មិនដឹកនូវទឹកទេ ។ បពិត្រព្រះវាសវៈ កាលខ្ញុំ  
ឲ្យទានសព្វកាលយ៉ាងនេះ ភោគៈទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ មុខជានឹង  
អស់ទៅ បពិត្រសក្កៈ តអំពីនេះទៅ ខ្ញុំនឹងលះនូវកាមទាំងឡាយ  
តាមចំណែកហើយបួស ។

[២៦១] (អភិសម្ពុទ្ធភាថា) ពួកទេវធីតានោះ ដែលទេវរាជ រក្សា  
ហើយក៏រីករាយ លើភ្នំគន្ធមាទន៍ដ៏ប្រសើរ ដែលជាភ្នំខ្ពង់ខ្ពស់

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អថាភមា ឥសិវោ សព្វលោកក្ខ  
 សុបុប្ផិតំ ទុមវរសាខមាទិយ ។  
 សុចី សុកន្ធិំ តិទសេហិ សក្កតំ  
 បុប្ផត្ថមំ អមវរេភិ សេវិតំ  
 អលទ្ធមញ្ញេហិ វ ទានេវហិ  
 អញ្ញត្រ ទេវេហិ តទារហំ ហិតំ ។  
 តតោ ចតស្សោ កនកត្តច្ចបមា  
 ឧដ្ឋាយ ទារិយោ បមុទាទិទា មុនី  
 អាសា ច សទ្ធា ច សិរី តតោ ហិរី  
 ឥច្ចុព្រុំ ទារទំ ទេវព្រាហ្មណំ ។  
 សចេ អនុទ្ធិដ្ឋំ តយា មហាមុនិ  
 បុប្ផំ ឥទំ ទារិធកត្តស្ស ព្រហ្ម  
 ទទាហិ នោ សព្វា កតិ តេ ឥជ្ឈតុ  
 ត្ថំបិ នោ ហោហិ យថេវ វាសវោ ។  
 តំ យាចមាទារិសមេក្ខ ទារទោ  
 ឥច្ចាព្រី សុដ្ឋលហំ ឧទីរយិ  
 ន មយ្ហមត្តិ ឥមេហិ កោចិ ទំ  
 យាយេវ វោ សេយ្យសិ សា បិលទ្ធកុ<sup>(១)</sup> ។

១ ឱ. បិលយ្យហាថ ។ ម. បិឡន្តថ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

គ្រានោះ តសីដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកអាចទៅកាន់លោកទាំងអស់  
បានកាន់យក នូវផ្កាទុមវរសាខា ដែលរីកស្កុះស្កាយ និងមន្ត  
មក ។ ផ្កានោះ ជាផ្កាស្អាត មានក្លិនក្រអូប ដែលពួកទេវតា  
ក្នុងជាន់ត្រៃត្រីង្ស ធ្វើសក្ការៈហើយ ជាផ្កាដ៏ឧត្តម ដែលពួកទេវតា  
ដ៏ប្រសើរសេពហើយ ពួកមនុស្សដទៃក្តី ពួកអសុរក្តី រៀរ  
លែងតែពួកទេវតាមិនដែលបានឡើយ ព្រោះថា ផ្កានោះ ជា  
ប្រយោជន៍ដ៏សមគួរដល់ (ពួកទេវតាទាំងនោះ) ។ លំដាប់  
នោះ នារីទាំងបួន ដែលជាដំណើសអស់ពួកស្រី មានស្បែក  
ភ្លឺដូចមាស ឈ្មោះអាសា ១ សទ្ធា ១ សិរី ១ ហិរី ១ បានក្រោក  
ឡើង ហើយទូលសួរនារទតាបស ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទាំងជាព្រាហ្មណ៍  
ដ៏ប្រសើរដូច្នោះថា បពិត្រមហាមុនីដ៏ប្រសើរ បើផ្កាបារិច្ឆត្តព្រឹក្ស  
នេះ លោកមិនឧទ្ទិស (អ្នកណាទេ) សូមលោកឲ្យដល់ពួកយើង  
គតិ (នៃចិត្ត) ទាំងពួង សូមសម្រេចដល់លោក ទោះបីលោក  
ក៏សូម (ឲ្យមានមេត្តា) ចំពោះពួកយើង ដូចជាព្រះវាសវៈដែរ ។  
នារទតាបស បានឃើញពួកនារីមកសុំនូវផ្កានោះ ក៏ពោល  
ថា នាងនិយាយនូវពាក្យនាំឲ្យបង្កជម្លោះប្រយោជន៍តិចតួច  
ដោយផ្កាឈើទាំងនេះ មិនមានដល់យើងទេ នាងណា ដែល  
ចម្បងជាងនាងទាំងឡាយ នាងនោះ ចូរប្រដាប់ផ្កានេះចុះ ។

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

[២៦២] ត្វំ នោត្តមេវាភិសមេក្ខ្ម<sup>(១)</sup> ធារទ  
 យស្សិច្ឆសិ តស្សមនុប្បវេច្ឆសុ  
 យស្សា ហិ នោ ធារទ ត្វំ បទស្សសិ  
 សាយេវ នោ ហេហិតិ សេដ្ឋសម្មតា ។

[២៦៣] អកលូមេតំ វចនំ សុកត្តេ  
 កោ ព្រាហ្មណោ កោ កលហំ ឧទីរយេ  
 កន្ធាន ភូតាធិបមេវ បុច្ឆថ  
 សចេ ន ជាតាថ ឥធុត្តមធម្មំ ។

[២៦៤] តា ធារទេន បរមប្បកោបិតា  
 ឧទីរិតា វណ្ណមទេន មត្តា  
 សកាសំ កន្ធាន សហស្សចក្កុនោ  
 បុច្ឆីសុ ភូតាធិបំ កា នុ សេយ្យសិ ។

[២៦៥] តា ទិស្វា អាយត្តមនា បុរិទ្ធខោ  
 ឥច្ចាព្រី ទេវវោ កតញ្ញសី

---

១ ឱ. នោត្តមេវាភិសមេក្ខ្ម ។



អសីតិនិបាត សុធាភោជនជាតក ទី ៣

[២៦២] (ពួកទេវធីតា...) បពិត្រនារទតាបសដ៏ឧត្តម សូមលោក  
រមិលមើលនូវពួកយើងចុះ បើលោកប្រាថ្នានឹងឲ្យដល់នាងណា  
សូមលោកបោះផ្កានោះសំដៅទៅនាងនោះ បពិត្រនារទតាបស  
ព្រោះថាបណ្តាពួកយើង បើលោកឲ្យដល់នាងណា នាងនោះឯង  
យើងសន្មតថា ប្រសើរធុតជាងគេ ។

[២៦៣] (នារទតាបស...) នៃនាងមានខ្លួនដ៏ល្អ សម្តីនេះមិនគួរទេ  
បុគ្គលដូចម្តេច ដែលហៅថាព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលដូចម្តេច គួរពោល  
ពាក្យដែលនាំបង្កជម្លោះ បើនាងទាំងឡាយ មិនដឹងធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់  
ក្នុងលោកនេះទេ ចូរទៅសួរព្រះឥន្ទ្រ ដែលជាធំជាងពួកទេវតាចុះ ។

[២៦៤] ពួកទេវធីតាទាំងនោះ ដែលនារទតាបស បានពោលយ៉ាង  
នេះហើយ ក៏មានចិត្តក្រែវក្រោធយ៉ាងក្រៃលែង ជាស្រ្តីស្រវឹង  
ដោយសេចក្តីស្រវឹងនឹងសម្បុរ ហើយបានទៅកាន់សម្នាក់ព្រះ  
ឥន្ទ្រ ជាសហស្សចក្ខុ រួចសួរនូវព្រះឥន្ទ្រ ដែលជាធំជាង  
ពួកទេវតាថា (បណ្តាពួកយើង) នាងណាប្រសើរជាងគេ ។

[២៦៥] ព្រះឥន្ទ្រ ដ៏ប្រសើរជាងពួកទេវតា ដែលពួកទេវតា  
តែងប្រណាម្យអញ្ជូលី លុះបានឃើញ នូវពួកទេវធីតាទាំងនោះ  
មានចិត្តខ្វល់ខ្វាយ ក៏បានពោលតប ដូច្នោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

សញ្ញាវ វោ ហោថ សុភក្កេ<sup>(១)</sup> សាទិសី  
កោនេវ ភន្នេ កលហំ ឧទីរយំ ។

[២៦៦] យោ សព្វលោកញ្ញាវកោ មហាមុនិ  
ធម្មេ បិសោ នារទ<sup>(២)</sup> សច្ចនិក្កមោ  
សោ នោ ព្រី តិវិវេ កន្ធមាទនេ  
កន្ធាន ភូតាធិបមេវ បុច្ឆថ  
សចេ ន ជានាថ ឥធុត្តមធម្មំ ។

[២៦៧] អស្ម ព្រហ្មារញ្ញចរោ មហាមុនិ  
នាទត្វា ភត្តំ វរកត្តេ ភុញ្ញតិ  
វិចេយ្យ ទានានិ ទទាតិ កោសិយោ  
យស្សា ហិ សោ ទស្សតិ សាវ សេយ្យសិ ។

[២៦៨] អស្ម ហិ សោ សម្មតិ ទក្ខិណំ ទិសំ  
កង្កាយ តីវេ ហិមវន្តបស្សិនិ<sup>(៣)</sup>  
ស កោសិយោ ទុល្លភទានភោជនោ  
តស្ស សុខំ ចាបយ ទេវសារថិ ។

[២៦៩] សោ មាតលិ ទេវវេន បេសិសោ

---

១ ឱ. ម. សុភក្កេ ។ ២ ឱ. ម. នារទោ ។ ៣ ឱ. ម. ហិមវន្តបស្សិនិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

នៃនាងមានជោគល្អ នាងទាំងអស់ប្រហែល ។ គ្នាទេ ម្ចាស់នាង  
ដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលណាហ្ន៎ បានពោលពាក្យ ដែលនាំបង្កជម្លោះ ។

[២៦៦] (ពួកទេវធីតា...) នារទតាបសណា ជាមហាមុនីអាចត្រាច់ទៅ  
ក្នុងលោកទាំងអស់បាន បិតនៅក្នុងធម៌ មានព្យាយាមដ៏ទៀង  
ទាត់ នារទតាបសនោះ បានពោលនឹងពួកយើងលើភ្នំដ៏ប្រសើរ  
ឈ្មោះគន្ធមាទន៍ថា បើនាងទាំងឡាយ មិនដឹងនូវធម៌ដ៏ឧត្តមក្នុង  
លោកនេះទេ ចូរទៅសួរព្រះឥន្ទ្រ ដែលជាធំជាងពួកទេវតាចុះ ។

[២៦៧] (ព្រះឥន្ទ្រ...) ម្ចាស់នាងមានខ្លួនដ៏ប្រសើរ តាបសឯណោះ  
ជាមហាមុនី ជាអ្នកត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃធំ បើមិនទាន់ឲ្យទាន មិន  
បរិភោគនូវភត្តទេ កោសិយតាបសនោះ ពិចារណាហើយ ទើប  
ឲ្យនូវទានទាំងឡាយ ព្រោះថា តាបសនោះ នឹងឲ្យផ្កាដល់នាង  
ណា នាងនោះឯង ពេញជាប្រសើរជាងគេ ។

[២៦៨] តាបសឯណោះនោះ គង់នៅក្នុងទិសខាងត្បូងនៃភ្នំហិមវ័ន្ត  
ប្របឆ្នេរទន្លេគង្គា កោសិយតាបសនោះ បានទឹកនិងភោជន  
ដោយកម្រ ម្ចាស់មាតលិទេវបុត្ត ជាទេវសារថី អ្នកចូរញ៉ាំង  
សុធាភោជន ឲ្យសម្រេចដល់កោសិយតាបសចុះ ។

[២៦៩] មាតលិទេវបុត្តនោះ លុះព្រះឥន្ទ្រប្រសើរជាងទេវតាប្រើហើយ

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

សហស្សយុត្តំ អភិរុយ្ហ សន្ទនំ  
សុខិប្បមេវ ឧបកម្ម អស្សមំ  
អទិស្សមាណោ មុនិណោ សុដំ អកា<sup>(១)</sup> ។

[២៧០] ឧទ្ធកិហុត្តំ ឧបតិដ្ឋតោ ហិ មេ  
បកុដ្ឋរំ លោកតមោនុត្តមំ  
សញ្ញានិ ភូតានិ អទិច្ច វាសវោ  
កោ នេវ មេ ចាណិសុ កី សុដោទហិ ។  
សន្ទុបមំ សេតមតុល្យទស្សនំ  
សុចី សុកន្ធ�ំ បិយរូបមត្តតំ  
អទិដ្ឋបុព្វំ មម ជាតិចក្កុកិ  
កោ នេវតា ចាណិសុ កី សុដោទហិ ។

[២៧១] អហំ មហិន្ទេន មហោសិ បេសិតោ  
សុធាភិហាសី តុរិតោ មហាមុនិ  
ជាធាសិ មំ មាតលិ នេវសារថិ  
ភុញ្ញស្ស ភត្តត្ថមំ មាភិវារយិ<sup>(២)</sup> ។  
ភុត្តា ច សា ទ្វាទស ហន្តិ ចាបកេ  
ខុទ្ធិ បិចាសំ អរតី នរចំ កិលំ<sup>(៣)</sup>

១ ឱ. អទាតិ ។ ម. អទាសិ ។ ២ ឱ. មារិចារយិ ។ ៣ ឱ. ទុក្កមំ ។ ម. ទរថក្កមំ ។

អសីតិនិបាត សុធាភោជនជាតក ទី ៣

ក៏ឡើងជិះទេវរថ ដែលទឹមដោយសេះមួយពាន់ ហើយចូលទៅ  
កាន់អាស្រមយ៉ាងរហ័ស មិនបង្ហាញកាយឲ្យឃើញ ស្រាប់តែ  
ប្រគេននូវសុធាភោជន ដល់តាបសជាអ្នកប្រាជ្ញ ។

[២៧០] (កោសិយតាបស...) កាលដែលអាត្មាអញបម្រើនូវការបូជា  
ភ្លើងនិងព្រះអាទិត្យដ៏ឧត្តម ដែលបន្ទោបង់នូវដីតក្នុងលោក  
អ្នកណាហ្ន៎ ដូចព្រះវាសវៈ កន្លងនូវពួកទេវតាទាំងអស់ ដាក់  
សុធាភោជន លើដៃទាំងពីររបស់អញបូ ។ សុធាភោជននោះដ៏  
សដូចជាស័ង្ក គួររមិលមើល រកអ្វីប្រៀបគ្មាន ជាភោជនស្អាត  
មានក្លិនក្រអូប មានសភាពគួរពេញចិត្តយ៉ាងចម្លែក ភ្នែករបស់  
អញតាំងអំពីកើតមក មិនដែលឃើញសោះឡើយ ទេវតាណាហ្ន៎  
ដាក់នូវសុធាភោជន លើដៃទាំងពីររបស់អញបូ ។

[២៧១] (មាតលិទេវបុត្ត...) បពិត្រលោក ជាមហាមុនី អ្នកស្វែង  
រកនូវគុណដ៏ធំ ខ្ញុំដែលព្រះឥន្ទ្រជាធំបានប្រើមក ខ្ញុំក៏បាននាំ  
សុធាភោជនយ៉ាងរួសរាន់ លោកបានស្គាល់នូវខ្ញុំថាឈ្មោះមាត-  
លិទេវបុត្ត ជាទេវសារថី សូមលោកធាន់នូវភក្ត្រដ៏ឧត្តមចុះ លោក  
កុំប្រកែករារាំងឡើយ ។ ឯសុធាភោជននោះ លុះលោកបរិភោគ  
ហើយ រមែងកម្ចាត់បង់បាបធម៌ ១២ យ៉ាងបានគឺ សេចក្តីឃ្នាន ១  
ការស្រេក ១ សេចក្តីអផ្សុក ១ ក្រវល់ក្រវាយកាយ ១ លំបាកកាយ ១

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

កោធូបនាហព្វា វិវាទមេសុណំ

សីតុណ្ហាតន្ទិញ្ច វសុត្តមំ ឥទំ ។

[២៧២] ន កប្បតិ មាតសិ មយ្ហ ភុញ្ញតុំ

បុព្វេ អនត្វា ឥតិ មេ វតុត្តមំ

ន ចាបិ ឯកាសនមរិយបូជិតំ

អសំវិភាគី ច សុខំ ន វិន្ទតិ ។

[២៧៣] ដីឃាតកា យេកេចិមេ បរទារិកា

មិត្តទ្ធានោ យេ ច សបន្តិ សុព្វតេ

សព្វេវ តេ មច្ឆរិបញ្ចមាធមា

តស្មា អនត្វា ឧទកម្មិ ជាស្មិយេ ។

សោ ហិតិយា វា បុរិសស្ស វា បន

ទស្សាមិ នានំ វិទុសម្បវណ្ណិតំ

សទ្ធា វទញ្ញ ឥធិ វីតមច្ឆរា

ភវន្តិ ហោតេ សុចិសច្ចសម្មតា ។

[២៧៤] អតោ មតា ទេវវរេន មេសិតា

កញ្ញា ចតស្សោ កនកត្តច្ចបមា

អាសា ច សទ្ធា ច សិរី តតោ ហិរី

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ក្រោធទ ១ ចងសេចក្តីក្រោធក្នុងចិត្ត ១ ឈ្មោះប្រកែក ១ ញុះញង់ ១  
ត្រជាក់ ១ ក្តៅ ១ ខ្ជិល ១ ដ្បិតភោជននេះ មានរសដ៏ឧត្តម ។

[២៧២] (កោសិយ...) ម្នាលទេវបុត្តឈ្មោះមាតលិ ការដែលអាត្មា  
មិនបានឲ្យទានជាមុនសិនហើយបរិភោគ មិនគួរទេ ព្រោះវត្ថុនេះ  
ជាវត្ថុឧត្តមរបស់អាត្មា ឯការបរិភោគតែម្នាក់ឯង ជាអំពើដែល  
ព្រះអរិយៈ មិនបូជាឡើយ មួយទៀត បុគ្គលអ្នកមិនបានចែក  
រំលែក រមែងមិនបាននូវសេចក្តីសុខទេ ។

[២៧៣] ពួកជនណាមួយ ជាអ្នកសម្លាប់ស្រ្តី ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបរទារិក-  
កម្ម ឬក៏ពួកជនណា ជាអ្នកប្រទូស្តមិត្ត ជេរប្រទេចពួកបុគ្គល  
អ្នកមានវត្តល្អ ជនទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមានសេចក្តីកំណាញ់  
ដ៏ថោកទាបជាគម្រប់ប្រាំ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាបើមិនបានឲ្យ  
សូម្បីនូវទឹក ក៏មិនបរិភោគទេ ។ មួយទៀត អាត្មានោះ ត្រូវតែឲ្យ  
ទានដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរហើយ ដល់ស្រ្តីឬបុរស ដ្បិតបុគ្គល  
អ្នកមានសទ្ធា អ្នកដឹងនូវពាក្យសូម ប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់  
ទាំងនុ៎ះ លោកសន្មតថាជាអ្នកមានសច្ចៈដ៏ស្អាត ក្នុងលោកនេះ ។

[២៧៤] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះនាងកញ្ញាទាំង ៤ នាក់ ដែល  
មានស្បែកដូចជាមាសឈ្មោះ អាសា ១ សទ្ធា ១ សិរី ១ ហិរី ១  
ដែលព្រះឥន្ទ្រប្រសើរជាងទេវតា បានយល់ព្រមប្រើទៅហើយ

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

តំ អស្សមំ អាភមុ យត្ថ កោសិយោ ។

តា ទិស្វា សព្វា បរមប្បមោទិតា

សុភេន វណ្ណេន សិខារិក្កិនោ

កញ្ញា ចតស្សោ ចតុរោ ចតុទ្ធិសា

ឥច្ឆាព្រី មាតលិដោវ សម្មុខា ។

បុរិមំ ទិសំ កា តំ បកាសិ ទេវតេ

អលដ្ឋតា តារវាវ ឱសដី

បុច្ឆាមិ តំ កញ្ចនវេស្វិវិក្កហោ

អាចិត្ត មេ តំ កតមាសិ ទេវតា<sup>(១)</sup> ។

[២៧៥] សិរាហា ទេវី មនុស្សេសុ បូជិតា

អចាបសត្តបនិសេវីដី សទា

សុធាវិវាទេន តវន្តិមាភតា

តំ មំ សុដាយ វបញ្ញ ភាជយ ។

យស្សាហមិច្ឆាមិ សុដំ មហាមុនិ

សោ សព្វកាមេហិ នរោ បមោទតិ

សិរីតិ មំ ជាតាហិ ជូហតុត្តម

តំ មំ សុដាយ វបញ្ញ ភាជយ ។

១ ម. ទេវតេ ។



អសីតិនិបាត សុធាភោជនជាតក ទី ៣

នាងក៏មកកាន់អាស្រមជាទីនៅនៃកោសិយតាបសនោះ ។ កោសិ-  
 យតាបស បានឃើញនាងកញ្ញាទាំង ៤ នោះ ដែលមានចិត្តត្រេក  
 អរយ៉ាងលើសលុបទាំងអស់គ្នា មានវណ្ណៈដ៏ល្អដូចអណ្តាតភ្លើង  
 បិតនៅក្នុងទិសទាំងបួន ហើយបានពោលដូច្នោះក្នុងទីចំពោះមុខ  
 នៃមាតលិទេវបុត្តថា ម្ចាស់ទេវតា នាងជាអ្វី មានកាយប្រដាប់  
 ហើយ បានញ៉ាំងទិសខាងកើតឲ្យភ្លឺ ដូចជាផ្កាយព្រឹកដ៏ប្រសើរ  
 ម្ចាស់នាងមានរាងកាយដូចជារូបប្រៀប ជាវិការៈនៃមាស អាត្មា  
 សូមសួរនាង ចូរនាងប្រាប់អាត្មា នាងជាទេវតាឈ្មោះអ្វី ។

[២៧៥] (នាងសិរី...) ខ្ញុំជាទេវតាឈ្មោះសិរី ដែលគេបូជាក្នុងពួក  
 មនុស្ស មិនចូលទៅគប់រកនូវសត្រូវលាមកគ្រប់កាល មកកាន់  
 សម្លាក់លោក ព្រោះទាស់ទែងគ្នាអំពីសុធាភោជន បពិត្រលោក  
 មានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ព្រោះហេតុនោះ សូមលោកចែកនូវសុធា-  
 ភោជនដល់ខ្ញុំ ។ បពិត្រលោកជាមហាមុនី ខ្ញុំប្រាថ្នាសុធាភោ-  
 ជនរបស់ជនណា ជននោះឯងរមែងរីករាយ ដោយកាមគ្រប់យ៉ាង  
 បពិត្រលោកដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងពួកជនអ្នកបូជាភ្លើង សូមលោកដឹងនូវ  
 ខ្ញុំថាជាទេវតាឈ្មោះសិរី បពិត្រលោកអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ  
 ព្រោះហេតុនោះ សូមលោកចែកនូវសុធាភោជន ដល់ខ្ញុំ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[២៧៦] សិប្បេន វិជ្ជាចរណេន ពុទ្ធិយា  
 នរា ឧបេតា បកុណា សកម្មនា  
 តយា វិហីនា ន លកន្តិ កិញ្ចិ ជំ  
 តយិទំ ន សាធុ យទិទំ តយា កតំ ។  
 បស្សាមិ ចោសំ អលសំ មហាក្សសំ  
 សុទុក្កុលីទំបិ អរូបិមំ នរំ  
 តយានុកុត្តោ សិរិ ជាតិមាមបិ  
 បេសេតិ ទាសំ វិយ កោកវា សុទ្ធិ ។  
 តន្តំ អសច្ចំ អរិកដ្ឋ សេវិទី  
 ជានាមិ មុទ្ធិ វិទុរាទុចាតិទី  
 ន តាទិសី អរហតិ អាសន្នទកំ  
 កុតោ សុទា កច្ច ន មយ្ហ រុច្ចសិ ។

[២៧៧] កា សុក្កុទាហា បដិមុត្តកុណ្ណាលា  
 ចិត្តង្គំនា កម្មវិមដ្ឋជារិទី  
 ឱសិត្តវណ្ណំ បរិទយ្ហ សោភតិ  
 កុសត្តិវត្តំ អបិទ្បយ្ហ មញ្ជរិ ។  
 មិកិវ ភន្តា សរចាបជារិទា  
 វិរាទិតា មន្ទមិវ ឧទិក្ខសិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[២៧៦] (កោសិយៈ...) ពួកជនដែលប្រកបដោយសិល្បៈវិជ្ជាចរណៈ  
 និងប្រាជ្ញា ជាអ្នកស្នាត់ជំនាញ ដោយអំពើរបស់ខ្លួន ត្រឡប់ជា  
 ថោកទាបជាងនាងវិញ មិនបានយសឬសេចក្តីសុខនោះតិចតួច  
 សោះឡើយ អំពើណា ដែលនាងបានធ្វើហើយ អំពើនោះ មិន  
 ប្រពៃទេ ។ អាត្មាបានឃើញនូវជនខ្ជិលច្រអូស បរិភោគច្រើន  
 ទាំងមានត្រកូលថោកទាប មានរូបអាក្រក់ បុរសនោះ ដែល  
 នាងបានរក្សាហើយ ក៏បែរទៅជាអ្នកមានសិរី អាចប្រើនូវជន  
 ដែលមានជាតិខ្ពស់ ដូចជនអ្នកមានភោគៈ មានសេចក្តីសុខ  
 ប្រើនូវខ្ញុំកំដរ ។ ព្រោះហេតុនោះ យើងដឹងនូវនាងជាស្រីមិន  
 មានសច្ចៈ គប់រកតតរើសមុខ ជាស្រីល្ងង់បៀតបៀនអ្នកប្រាជ្ញ  
 ស្រីប្រហែលដូចនាង មិនគួរទទួលអាសនៈនិងទឹកទេ សុធាភោជន  
 នឹងមានពីណា នាងចូរទៅចុះ អាត្មាមិនពេញចិត្តនឹងនាងទេ ។

[២៧៧] នាងជាអ្វី មានចង្អុំមស ពាក់កុណ្ណាល មានគ្រឿងប្រដាប់ដើម  
 ដៃដំរិចិត្រ ទ្រទ្រង់គ្រឿងប្រដាប់មាសដំរលឹងស្អាត ស្លៀកដណ្តប់  
 សំពត់មានពណ៌ដូចទន្លេទឹកដែលគេស្រោចចុះ ស្លៀតត្រួយឈើ  
 មានពណ៌ក្រហមដូចភ្លើងឆេះស្បូវ ល្អរុងរឿង ។ នាងដូចមេម្រឹគ  
 ដែលព្រានព្រៃបាញ់ខុសហើយ ក៏ភ្ញាក់ផ្អើលក្រឡេកមើលភ្លៀក ។

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

កោ តេ ទុតិយោ ឥធម មន្ទលោចនេ  
ន ភាយសិ ឯកិកា កាននេ វនេ ។

[២៧៨] ន មេ ទុតិយោ ឥធមត្ថិ កោសិយ  
មសក្កសារប្បករម្ហិ ទេវតា

អាសា សុធាសាយ តវន្តិមាភតា  
តំ មំ សុធាយ វរបញ្ញ កាជយ ។

[២៧៩] អាសាយ យន្តិ វណិជា ធនេសិទោ  
នារំ សមារុយ្ហ បវេន្តិ អណ្ណវេ

តេ តត្ថ សីទន្តិ អថោបិ ឯកទា  
ធិនាធនា ឯន្តិ វិនដ្ឋចាកតា ។

អាសាយ ខេត្តានិ កសន្តិ កស្សកា  
វបន្តិ តីជានិ កហេន្តុ ចាយសោ

ន្នៀតិទិចាតេន អវុដ្ឋិតាយ វា  
ន កិញ្ចំ វិទ្ធីន្តិ តតោ ផលាភមំ ។

អថត្តកាវានិ កហេន្តិ ភត្តុសុ  
អាសំ បុរក្ខត្វ ទរា សុខេសិទោ

តេ ភត្តុវត្តា អតិកាទ្បិតា<sup>(១)</sup> បុន  
ទិសា បនស្សន្តិ<sup>(២)</sup> អលទ្ធិ កិញ្ចំ ទំ ។

ម. អតិកាទ្បិតា ។ ២ ម. បនាយន្តិ ។

អសីតិនិបាត សុធាភោជនជាតក ទី ៣

ដូច្នោះ ម្ចាស់នាងមានភ្នែកស្រទន់ បុគ្គលណាជាគម្រប់ពីរនឹងនាង  
ក្នុងទីនេះ នាងតែម្នាក់ឯង នៅក្នុងព្រៃធំ មិនខ្លាចទេឬ ។

[២៧៨] (នាងអាសា...) បពិត្រកោសិយតាបស ក្នុងទីនេះ មិន  
មានបុគ្គលជាគម្រប់ពីរនឹងខ្ញុំទេ ខ្ញុំជាទេវតាឈ្មោះអាសា កើតក្នុង  
ភពតារវត្តិស្ស មកកាន់សម្នាក់លោកដោយ (សេចក្តីប៉ុនប៉ង)  
នូវសុធាភោជន បពិត្រលោកអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ព្រោះហេតុ  
នោះ សូមលោកចែកនូវសុធាភោជន ដល់ខ្ញុំ ។

[២៧៩] (កោសិយ...) ពួកពាណិជអ្នកស្វែងរកទ្រព្យ ឡើងសំ-  
ពៅទៅក្នុងសមុទ្រ ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នា ពាណិជទាំងនោះ ជួន  
កាល លិចចុះក្នុងសមុទ្រនោះ ជួនកាល សាបសូន្យចាកទ្រព្យ  
បាត់ទាំងដើមទុន ។ ពួកកូររាស់បានកូរស្រែទាំងឡាយ ព្រោះ  
នូវពូជទាំងឡាយ ធ្វើ (កិច្ចនោះៗ) ដោយឧបាយ ក៏មិនបាននូវ  
ផលិតផលបន្តិចបន្តួចអំពីសន្ទូងនោះ ដោយសេចក្តីអន្តរាយឬគ្មាន  
ភ្លៀង ព្រោះតែសេចក្តីប្រាថ្នា ។ ពួកជនអ្នកស្វែងរកសេចក្តី  
សុខ បានធ្វើនូវសេចក្តីប្រាថ្នាជាប្រធាន ទើបធ្វើនូវសេចក្តីព្យា-  
យាមក្នុងទីយុទ្ធកូមិ ដើម្បីម្ចាស់ ជនទាំងនោះធ្វើនូវប្រយោជន៍  
ដល់ម្ចាស់ ត្រូវពួកបច្ចាមិត្ត បៀតបៀនយ៉ាងខ្លាំង មិនបាននូវ  
តស៊ូរិយយសនោះតិចតួច ក៏រត់ទៅកាន់ទិសទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ជហិត្ត ធម្មញ្ញ ធនញ្ញ ញាតកេ  
 អាសាយ សក្កាធិមនា សុខេសិនោ  
 តបន្តិ ល្ងខំបិ តបំ ចិរត្តរំ  
 កុម្មត្តមារុយ្ហ បរេន្តិ ទុក្ខតី ។  
 អាសា វិសំវាទិកសម្មតា ឥមេ  
 អាសេ សុធាយ វិនយស្ស អត្តនិ  
 ន តាទិសី អរហតិ អាសន្ទទកំ  
 កុតោ សុធា កច្ច ន មយ្ហ រុច្ចសិ ។

[២៨០] ទទ្ធស្មមាណ យសសា យសស្សីដី  
 ធិយញ្ញនាមរ្មយនំ ទិសំបតិ  
 បុច្ឆាមិ តំ កញ្ចនវេស្វិវិត្តហោ  
 អាចិត្ត មេ ត្វំ កតមាសិ ទេវតា ។

[២៨១] សទ្ធាហា ទេវី មនុស្សេសុ បូជិតា  
 អចាបសត្វបនិសេវីដី សទា  
 សុធាវិវាទេន តវន្តិមាកតា  
 តំ មំ សុធាយ វរបញ្ញ កាជយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ពួកជនអ្នកចង់ទៅកាន់ឋានសួគ៌ ស្វែងរកសេចក្តីសុខ ក៏លះបង់  
នូវស្រូវទ្រព្យនិងពួកញាតិ ហើយដុតកម្ដៅនូវតបៈដ៏សៅហ្មងអស់  
កាលយូរអង្វែង តែបែរជាឡើងកាន់ផ្លូវខុស ត្រឡប់ទៅកាន់ទុក្ខតិ  
ព្រោះតែសេចក្តីប្រាថ្នា ។ នៃនាងអាសា នាងឯងដែលឈ្មោះថា  
អាសា គេសន្មតថាជាស្រីបោកប្រាស់នូវជនទាំងនេះ (ហេតុនោះ)  
នាងចូរបន្ទាបនូវសុធាភោជនចំពោះខ្លួនឯងចុះ ស្រីប្រហែល  
នាងមិនគួរទទួលអាសនៈនិងទឹកទេ សុធាភោជននឹងមានអំពីណា  
នាងចូរទៅចុះ អាត្មាមិនពេញចិត្តនឹងនាងទេ ។

[២៨០] នាងជាស្រីមានយស រុងរឿងដោយយស ជាជំក្នុងទិស គេ  
ហៅដោយឈ្មោះថាកទាប ម្ចាស់នាងមានរាងកាយដូចរូបប្រៀប  
ជាវិការៈនៃមាស អាត្មាសួរនាង នាងចូរប្រាប់ដល់អាត្មា នាង  
ជាទេវតាឈ្មោះអ៊ី ។

[២៨១] (នាងសទ្ធា...) ខ្ញុំជានាងទេវីឈ្មោះសទ្ធា ដែលគេបូជា  
ក្នុងពួកមនុស្ស មិនសេពគប់នូវសត្វដ៏លាមកសព្វៗកាល មក  
កាន់សម្លាក់លោកដោយការឈ្មោះប្រកែក ព្រោះសុធាភោជន  
បពិត្រលោកអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ព្រោះហេតុនោះ សូម  
លោកចែករំលែក នូវសុធាភោជន ដល់ខ្ញុំ ។

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

[២៨២] ទានំ ទមំ ចាកមថោមិ សំយមំ  
អាទាយ សទ្ធាយ កកោន្តិ ហោកទា  
ថេយ្យំ មុសា ក្រូជមថោមិ បេសុណំ  
កកោន្តិ ហោកេ បុន វិច្ឆតា តយា ។  
ភរិយាសុ ចោសោ សទិសីសុ បេក្ខុវា  
សីលុបបដ្ឋាសុ បតិព្វតាសុបិ  
វិនេត្វា ឆន្ទំ កុលិត្តិយាសុបិ  
កកោតិ សទ្ធិំ បុន កុម្មទាសិយា ។  
ត្វមេវ សទ្ធវេ បរទារសេវិជី  
ចាបំ កកោសី កុសលំ និវិញ្ញាសិ  
ន តាទិសី អរហតិ អាសន្ទទកំ  
កុតោ សុទា កច្ច ន មយ្ហ រុច្ឆសិ ។

[២៨៣] ជិយញ្ញរត្តិ អរុណាស្មិម្ហមាតេ  
យា ទិស្សតិ ឧត្តមរូបវណ្ណិជី  
តច្ចុបមា មំ បដិកាសិ ទេវតេ  
អាចិក្ខុ មេ ត្វំ កតមាសិ អច្ឆរា ។



អសីតិនិបាត សុណាកោជនជាតក ទី ៣

[២៨២] (កោសិយៈ...) ជួនកាល មនុស្សទាំងឡាយពឹងផ្អែកលើ  
 សទ្ធា ទើបធ្វើនូវទាន នូវការទូន្មានតន្រ្តីយ នូវការបរិច្ចាគនិង  
 ការសង្គ្រោះមក៏មាន មនុស្សពួកខ្លះ ដែលឃ្នាតអំពីនាង (សទ្ធា)  
 វិញ ក៏ធ្វើនូវការលួច កុហក បន្លំ និងញុះញង់ក៏មាន ។ បុរស  
 អ្នកប្រាថ្នាក្នុងភរិយាទាំងឡាយ ដែលមានគុណសម្បត្តិស្មើគ្នា ជា  
 ស្រីបរិបូណ៌ដោយសីល មានវត្ថុចំពោះប្តី តែលះបង់នូវសេចក្តី  
 ប្រាថ្នាក្នុងពួកស្រីដែលមានត្រកូលល្អ ហើយធ្វើនូវការជឿចំពោះ  
 កុម្មុទាសីវិញក៏មាន ។ ម្ចាស់នាងសទ្ធា នាងឯងគប់រកនូវប្រពន្ធ  
 របស់ជនដទៃហើយធ្វើនូវអំពើដ៏លាមក លះចោលនូវកុសល ស្រី  
 ប្រហែលនាង មិនគួរទទួលនូវអាសនៈនិងទឹកទេ សុណាកោជននឹង  
 មានអំពីណា នាងចូរទៅចុះ អាត្មាមិនពេញចិត្តនឹងនាងទេ ។

[២៨៣] ទិសខាងកើត ឯណា មានសម្បុររូប ដ៏ឧត្តម ប្រាកដ  
 ច្បាស់ ក្នុងវេលាអរុណរះឡើង ក្នុងទីបំផុតនៃរាត្រី ម្ចាស់នាង  
 ទេវធីតា នាងប្រាកដច្បាស់ ដល់អាត្មា ដូចជាទិសខាង  
 កើតនោះដែរ នាងចូរប្រាប់អាត្មា នាងជាស្រីអប្សរអ្វី ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

កាណ្ណា និទាយេវិវ អត្តិជារិវ  
អនិលេវិតា លោហិតបត្តមាលិដី  
កា តិដ្ឋសី មន្ទមិការ លោកយំ  
កាសេសមាណវ កិរំ ន មុញ្ចសិ ។

[២៨៤] ហិរហា ទេវី មនុជេសុ បូជិតា  
អចាបសត្វបនិសេវីដី សទា  
សុធាវិវាទេន តវន្តិមាគតា  
សាហំ ន សក្កោមិ សុដំបិ យាចិត្តំ  
កោមិន្យទា វិយ យាចនិត្តិយា ។

[២៨៥] ធម្មេន ញាយេន សុកត្តេ លច្ឆសិ  
ឯសោ ហិ ធម្មោ ន ហិ យាចនា សុធា  
តំ តំ អយាចន្តិមហំ និមន្តយេ  
សុដំ យំ យញ្ចិច្ឆសិ តំបិ ទម្មិ តេ ។  
សា ត្វំ មយា អន្ទ កម្មិ អស្សមេ  
និមន្តិតា កញ្ចនេវស្វិវិត្តហោ  
តុវញ្ញិ មេ សព្វរសេហិ បូជិតា  
តំ បូជយិត្តាន សុដំបិ អស្មិយេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

នាងឈ្មោះអ៊ូ ដូចជាវល្លិប្រេង ដែលត្រូវខ្យល់មានរបៀបនៃស្លឹក  
ដ៏ក្រហមក្នុងនិទាយរដូវ ឬដូចជាអណ្តាតភ្លើង ពុំនោះសោត  
ដូចម្រឹគស្មារ កាលក្រឡេកមើលនាងហាក់ដូចជាមានប្រាថ្នានឹង  
និយាយ តែមិនបញ្ចេញនូវវាចាទៅវិញ ។

[១៨២] (នាងហិរី...) ខ្ញុំជានាងទេវីឈ្មោះហិរី ដែលគេបូជាក្នុង  
ពួកមនុស្ស ជាស្រីមិនសេពគប់នូវសត្វដ៏លាមកសព្វៗកាល មក  
កាន់សម្លាក់លោកដោយការឈ្មោះប្រកែក ព្រោះសុធាភោជន  
តែខ្ញុំនោះមិនអាចនឹងសុំនូវសុធាភោជនទេ ធម្មតាការសុំគេនៃស្រី  
ដូចជាការបើកបង្ហាញកេរ្តិ៍ខ្មាស ។

[១៨៥] (កោសិយៈ...) ម្ចាស់នាងមានរាងកាយល្អ នាងនឹងបាន  
(នូវសុធាភោជន) តាមសភាពតាមហេតុ នេះពិតជាធម៌ហើយ  
ដ្បិតថាសុធាភោជន គេមិនបានព្រោះការសុំទេ ព្រោះហេតុនោះ  
អាត្មានឹងអញ្ជើញនាងដែលមិនសុំ នាងប្រាថ្នានូវសុធាភោជន  
ណា ។ អាត្មានឹងឲ្យនូវសុធាភោជននោះ ។ ដល់នាង ។ ម្ចាស់  
នាងមានរាងកាយដូចរូបប្រៀបជាវិការៈនៃមាស នាងនោះអាត្មា  
នឹងអញ្ជើញទៅក្នុងអាស្រមរបស់អាត្មាក្នុងថ្ងៃនេះ នាងជាស្រីគួរ  
អាត្មាបូជាដោយវត្ថុមានរសគ្រប់យ៉ាង អាត្មាលុះបូជានាងហើយ  
ទើបនឹងបរិភោគនូវសុធាភោជនដែរ ។

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

[២៨៦] សា កោសិយេនានុមតា ជុតិមតា  
អន្ធា ហិរិ រម្មំ ចារិសិយស្សមំ  
ឧទកវន្តំ ផលមរិយបូជិតំ  
អបាបសត្តបនិសេវីនី<sup>(១)</sup> សទា ។  
រុក្ខក្កហនា ពហុកេត្ត បុប្ផិតា  
អម្ពា បិយាលា បនសា ច កឹសុកា  
សោភញ្ញនា លោទ្ធមថោបិ បទ្ធកា  
កេតកា ច ភន្តា តិលកា ច បុប្ផិតា ។  
សាលា កវេរី ពហុកេត្ត ជម្ពុយោ  
អស្សត្តនិក្រោធមធុកា ច វេទិសា  
ឧទ្ធាលកា ចាតលិ សិទ្ធាវិតា  
មនុញ្ញកន្ធា មុច្ចលិទ្ធកេតកា ។  
ហវេណុកា វេលុកា វេណុតិណ្ណុកា  
សាមាកនិវារមថោបិ ចីនកា  
មោចា កទលី ពហុកេត្តសាលិយោ  
បរិហាយោ អាកុដិដោ ច តណ្ហាលា ។

---

១ ម. អបាបសត្ត បនិសេវីតំ ។

អស់តិរិច្ចាត សុធារោជនជាតក ទី ៣

[២៨៦] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងហិរិនោះ ជាស្រីមិនសេពគប់នូវ  
 សត្វលាមកសព្វៗកាល ដែលកោសិយតាបសមានអានុភាពដ៏  
 រុងរឿងអនុញ្ញាតហើយ ក៏ចូលទៅកាន់អាស្រមជាទីរីករាយ ជា  
 អាស្រមមានទឹក មានផ្លែឈើ ដែលពួកអរិយជនបូជាហើយ ។  
 ជិតអាស្រមនោះ មានព្រៃឈើស៊ុបទ្រុបដ៏ច្រើន មានផ្ការីកហើយ  
 ដើមស្វាយ ដើមទ្រុយឹង ដើមខ្នុរ ដើមចារ ដើមម្រុម ដើមលោទ  
 ដើមភ្លោកផ្លែប ដើមរំចេក ដើមចន្ទន៍ ដើមត្រមួច មានផ្ការីក  
 ហើយ ។ ជិតអាស្រមនោះ មានដើមឈើច្រើន គឺដើមរាំង  
 ដើមថ្ងាន់ ដើមព្រីង ដើមពោធិបាយ ដើមជ្រៃ ដើមស្រគំ មាន  
 មែកទោរទន់ចុះ និងដើមរាជព្រឹក្ស ដើមច្រនៀង ដើមជ្រៃពួរ  
 ដើមរាំងអន្ទក់ និងដើមរំចេក មានក្លិនផ្សព្វផ្សាយគួរគាប់ចិត្ត ។  
 ជិតអាស្រមនោះ មានអបរណ្ណជាតិ អំពៅខ្មៅ សណ្តែកព្រៃ  
 ដើមទន្ធាប់ ស្រងៃ និងគែលលក សណ្តែករាជមាស ចេកមានគ្រាប់  
 និងស្រូវស ស្រូវក្រហមជាច្រើន ផ្លែចេញជាអង្ករបរិភោគបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តស្ស ច ឧត្តរាបស្សេន	ជាតា ចោក្ខវណ្ណំ សិវា
អកក្កសា អបញ្ញា	សាធុ អប្បដិតន្ធិកា ។
តត្ថ មច្ឆា សន្និវតា	ខេមិណោ ពហុកោដនា
សិដ្ឋុសវដ្ឋា សកុលា	សតវដ្ឋា ច រោហិតា
អាលិតក្ករកាតិណ្ណា	ចាដិណ កាកមច្ឆកា ។
តត្ថ បក្ខិ សន្និវតា	ខេមិណោ ពហុកោដនា
ហំសា កោញា មយូរា ច	ចាកវកា ច កុក្កហា
កុណាលកា ពហូ ចិត្រា	សិទិណ្ណំ ដីរដីរកា ។
តត្ថ ចាលា សមាយន្តិ	នាណមិតកណា ពហូ
សីហា ព្យត្យា រាហា ច	អច្ឆកោកតវច្ឆយោ
បលសនា ច កវជា	មហិសា រោហិតា រូ
ឯនេយ្យា ច រាហា ច	កណិណោ ដីកសុករា ។
កនលិមិតា ពហុកេត្ត	វិណ្ណា រា សសកណ្ណិកា
នមាតិវី បុប្ផវិចិត្រសន្តតា	
ទិជាកិយុដ្ឋា ទិជសង្ឃសេវិតា ។	

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

នៅខាងជើង នៃទីអាស្រមនោះ មានជាតស្រះបោក្ខរណីដ៏  
 ក្សេម មិនមានវត្ថុអាក្រក់ មានកំពង់មិនចោត ជាស្រះដ៏ស្អាត  
 ប្រកបដោយទឹកមានក្លិនមិនគួរខ្លើម ។ ក្នុងស្រះនោះ មានពួក  
 ត្រីត្រេកត្រអាល ជាសត្វមានសេចក្តីក្សេម មានគ្រឿងបរិភោគ  
 ដ៏ច្រើន គឺ ត្រីផ្ទុក់ ត្រីខ្លីង ត្រីក្រាយ បង្កង់ ត្រីឆ្អិន ត្រីស្អាត  
 និងត្រីក្អែក ក៏ហែបហែលទៅមកដេរដាស ។ ក្នុងស្រះនោះ  
 មានពួកសត្វស្លាបត្រេកត្រអាល ជាសត្វមានសេចក្តីក្សេម មាន  
 គ្រឿងបរិភោគដ៏ច្រើន គឺហង្ស ក្រៀល ក្លោក ចាកក្រពាក អក  
 តារៅ ក្លោកមាស ទោម ព្រហិត ដ៏ច្រើន ។ មានពួកសត្វគឺហ្វូង  
 នៃម្រឹគផ្សេង ៗ ជាច្រើន គឺសីហៈ ខ្លាធំ ខ្លាឃ្មុំ ឆ្កែព្រៃ ខ្លាខ្លិន  
 រមាស គោព្រៃ ក្របី រមាំង ប្រើស ទ្រាយ ជ្រូកព្រៃ ក្តាន់  
 ទន្សាយនិងខ្លីងជាច្រើន ផែនដីនិងភ្នំ ពេញពាសដោយផ្កាដ៏វិចិត្រ  
 និងជ្រូកស្រុក មកប្រជុំគ្នាក្បែរស្រះនោះ ។ មានឈ្នួស ឆ្មា  
 កង់រំពង់ដោយសំឡេងនៃសត្វបក្សី មានហ្វូងបក្សីគប់រកជានិច្ច  
 ក្បែរស្រះនោះ ។

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

[២៨៧] សា សុត្តចា ដីលទុមារិកិលម្ហិតា

វិជ្ជមហាមេយវិវាទុបដ្ឋថ

តស្សា សុសម្ពន្ធសិរំ កុសាមយំ

សុចិ សុកន្ធី អជិន្ទបសេវិតំ

អត្រិច្ឆកោច្ឆំ ហិរិមេតទព្រិ

និសីទ កល្យាណិ សុខយិទមាសនំ ។

តស្សា តទា កោច្ឆកតាយ កោសិយោ

យទិច្ឆមាឆាយ ជជាជុតិន្ទរោ

នវេហិ បត្តេហិ សយំ សហ្វុទកំ

សុធាភិហាសី តុរិតោ មហាមុនិ ។

សា តំ បដិក្កយ្ហ ឧកោហិ ចាណិកិ

ឥច្ឆាព្រិ អត្តមនា ជជាជរំ

ហន្ទាហំ ឯតរហិ បូជិតា តយា

កច្ឆេយ្យំ ព្រហ្ម តិទិរំ ជិតារិដី ។



អសីតិនិបាត សុធាភោជនជាតក ទី ៣

[២៨៧] នាងហិរិនោះ មានស្បែកដ៏ល្អ តោងដើមឈើមានពណ៌  
ដ៏ខៀវ បានចូលទៅ (កាន់អាស្រម) ហាក់ដូចផ្នែកបន្ទោរ  
របស់មហាមេឃ កោសិយតាបសបានរៀបចំកៅអី ដែលមាន  
បណ្តាញប្រទាក់គ្នាដ៏ល្អ ជាវិការៈនៃស្បូវភ្នាំងដ៏ស្អាត មានក្លិនដ៏  
ល្អ ពាសដោយស្បែកខ្លាឃ្មុំ បម្រុងនាងហិរិនោះ បានពោល  
ពាក្យនេះនឹងនាងហិរិថា ម្ចាស់នាងមានលម្អ នាងចូរអង្គុយឲ្យ  
ស្រួលចុះ នេះអាសនៈ ។ កាលដែលនាងហិរិនោះ បិតនៅ  
លើកៅអី ប្រាថ្នានូវសុធាភោជនណា គ្រានោះ កោសិយ-  
តាបស អ្នកទ្រទ្រង់នូវផ្លែសក់ដ៏រុងរឿង ជាមហាមុនី ប្រញាប់  
ប្រញាល់ បាននាំមកនូវសុធាភោជននោះ ព្រមទាំងទឹកដោយ  
ស្លឹកឈូកថ្មី ។ ដោយខ្លួនឯង ។ នាងហិរិនោះ មានចិត្ត  
ត្រេកអរ បានទទួលនូវសុធាភោជននោះ ដោយដៃទាំងពីរ  
ហើយពោលនឹងកោសិយតាបស អ្នកទ្រទ្រង់នូវផ្លែសក់ដូច្នោះថា  
បពិត្រព្រហ្ម ឥឡូវនេះ ខ្ញុំដែលលោកបូជាហើយ ជា  
បុគ្គលមានជ័យជម្នះ សូមទៅ កាន់ភពត្រៃត្រឹង្សវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

សា កោសិយេនានុមតា ជុតិមតា  
 ឧទិវិតា<sup>(១)</sup> វណ្ណមទេន មត្តា  
 សង្កាសេ កត្តាន សហស្សចក្កុនោ  
 អយំ សុដា វាសវ ទេហិ មេ ជយំ ។  
 តមេនំ សក្កោបិ តទា អប្បជយិ  
 សហិន្ទទេវា សុរកញ្ញមុត្តមំ  
 សា បញ្ចលី ទេវមនុស្សបូជិតា  
 នវម្ហិ កោច្ឆម្ហិ យទា ឧចារិសិ ។  
 [២៨៨] តមេវ អសំសី បុនទេវ មាតលី  
 សហស្សនេត្តោ តិទសានមិទ្ធោ  
 កត្តាន វាក្យំ មម ព្រូហិ កោសិយំ  
 អាសាយ សទ្ធាយ សិរិយា ច កោសិយ  
 ហិរី សុទំ កេនមលត្ត ហេតុនា ។  
 [២៨៩] តំ សុប្បវត្តំ ឧទតារយី វចំ  
 ទទ្ធលូមាទំ ឧបក្រិយសាទិសំ  
 ជម្ពោនទិសំ តបនេយ្យសន្និកំ  
 អលង្កតំ កញ្ចនចិត្តសន្និកំ ។

១ ម. ឧទិវយិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

នាងហិរិនោះ ដែលកោសិយតាបសមានអានុភាពជំរុំរឿង បាន  
អនុញ្ញាតហើយ ជាស្រីស្រវឹងដោយការស្រវឹងនឹងវណ្ណៈ ក៏ទៅ  
ក្នុងសម្ភាកំព្រះឥន្ទ្រជាសហស្សចក្ខុ រួចក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះ  
វាសវៈ នេះជាសុធាភោជន សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រទាននូវជ័យជម្នះដល់  
ខ្ញុំ ។ នាងហិរិនោះ ដែលពួកទេវតានិងមនុស្សផ្តងអញ្ជាលីបូជាហើយ  
ក៏ចូលទៅអង្គុយលើកៅអីដ៏ថ្មីក្នុងកាលណា ព្រះឥន្ទ្រព្រមទាំងពួក  
ទេវតា ក៏បូជានាងហិរិនោះ ជាទេវតាដ៏ឧត្តមក្នុងកាលនោះ ។

[២៨៨] សហស្សនេត្ត ជាធំជាងពួងទេវតាជាន់ត្រៃត្រីង្ស ទ្រង់បានត្រាស់  
នឹងមាតលិទេវបុត្តនោះម្តងទៀតថា អ្នកចូរទៅសួរកោសិយតាបស  
តាមពាក្យរបស់យើងថា បពិត្រកោសិយៈ នាងហិរិ ដទៃអំពីនាង  
អាសា នាងសទ្ធា នាងសិរី បាននូវសុធាភោជនដោយហេតុអ្វី ។

[២៨៩] មាតលិទេវបុត្ត បានឡើងជិះរថនោះ អណ្តែតទៅដោយស្រួលដ៏  
រុងរឿងប្រហែលនឹងគ្រឿងឧបករណ៍ មានចន្ទោលជាវិការៈនៃមាស  
ជម្ពូនទ ភ្លឺដូចជាអណ្តាតភ្លើង ដែលបុញ្ញប្បទិប្រដាប់ស្រស់ល្អ  
ប្រកបដោយកម្រាលជាវិការៈនៃមាស វិចិត្រដោយកែវ ៧ ប្រការ ។

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

សុវណ្ណា ចន្ទេត្ត ពហូ និចាតិតា  
 ហត្ថី កវស្សា កីបុរិសព្យក្សដីបិយោ  
 ឯនេយ្យកា សង្ឃមយេត្ត បក្ខិណោ  
 មិកេត្ត វេទ្យុរិយមយា យូថាយុតា ។  
 តត្ថស្សរាជហារិយោ អយោជយុំ  
 ទសសតានិ សុសុណាភសាទិសេ  
 អលង្កតេ កញ្ចនជាលុរច្ឆនេ  
 អាវេលិនេ សទ្ធកមេ អសង្កតេ ។  
 តំ យានសេដ្ឋំ អភិរុយ្ហ មាតលិ  
 ទស ទិសា ឥមា អភិណាទយិត្ត  
 នភញ្ច សេលញ្ច វនប្បតិញ្ច  
 សសាករំ បព្យតយិត្ត មេទនី ។  
 ស ទិប្បមេវ ឧបកម្ម អស្សមំ  
 ចារាវមេកំសកតោ កតញ្ចលី  
 ពហុស្សុតំ វុឡំ វិជិតវត្តំ  
 ឥច្ឆាព្រី មាតលិ ទេវព្រាហ្មណំ ។

អសីតិនិបាត សុធាភោជនជាតក ទី ៣

ក្នុងរថនោះមានរូបព្រះចន្ទជាវិការៈនៃមាសរូបដំរី គោ សេះ កិន្ទរ ខ្លាធំ ខ្លា  
 ដំបង ទ្រាយជាច្រើនក្នុងរថនោះ មានរូបបក្សីជាវិការៈនៃកែវផ្សេង ៗ  
 ក្នុងរថនោះ មានទាំងរូបម្រឹគប្រកបដោយហ្វូងជាវិការៈនៃកែវពៃទ្យរូ  
 ក្នុងរថនោះ ។ ពួកទេវតាបានទីមន្ទវស្តេចសេះ មានសម្បុរល្បឿង  
 មួយពាន់ក្នុងរថនោះ ជាសេះមានសម្បុរដូចមាស ប្រហែលនឹងដំរី  
 ស្មារ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការ មានគ្រឿងប្រដាប់ទ្រូងជាវិការៈ  
 នៃបណ្តាញមាស មានគ្រឿងប្រដាប់ពាក់ត្រចៀក ស្ទុះទៅដោយ  
 គ្រាន់តែពួសំឡេង ជាសេះមានសន្ទុះដ៏លឿន ។ មាតលិទេវបុត្ត  
 បានឡើងជិះរថនោះ ជាយានដ៏ប្រសើរ ហើយញ៉ាំងទិសទាំង ១០  
 នេះ ឲ្យគឺកកងរំពងទាំងញ៉ាំងអាកាស ភ្នំ ឈើម្ចាស់ព្រៃ សាគរនិង  
 ផែនដីឲ្យរំភើបញាប់ញ័រ ។ មាតលិទេវបុត្តនោះ ចូលទៅកាន់  
 អាស្រមជាតាប់ ពានាសំពត់ទិព្វជាស្រេច រួចផ្តង់អញ្ជូលិពោល  
 ទៅនឹងកោសិយតាបស ជាទេវព្រាហ្មណ៍ ដែលជាពហុស្ស្រុត  
 ជាអ្នកចម្រើនដោយគុណ មានអាចរិយវត្តទូន្មានហើយ ដូច្នោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ឥន្ទស្ស វាក្យំ និសាមេហិ កោសិយ  
ទូតោ អហំ បុច្ឆតិ តំ បុរិទ្ធខោ  
អាសាយ សទ្ធាយ សិរិយា ច កោសិយ  
ហិរិ សុខំ កេនមលត្ថ ហេតុនា ។

[២៩០]

អន្ធា សិរិ មំ បដិកាតិ មាតសិ  
សទ្ធា អនិច្ចា បន ទេវសារមិ  
អាសា វិសំវាទិកសម្មតា ហិ មេ  
ហិរិ ច អរិយម្ហិ គុណោ បតិដ្ឋិតា ។

[២៩១]

កុមារិយោ យាចិមា កោត្តរក្ខិតា  
ដិណ្ណា ច យា ច សកត្តុស្តិយោ  
តា ឆន្ទរាគំ បុរិសេសុ ឧក្កតំ  
ហិរិយា និវារេន្តិ សចិត្តមត្តនោ ។  
សង្កាមសីសេ សរសត្តិសំយុតេ  
បរាជិតានំ បតតំ បលាយិទំ  
ហិរិយា និវត្តន្តិ ជហិត្វាន ដិវិតំ  
តេ សម្បជិច្ឆន្តិ បុន ហិរិមនា ។  
វេលា យថា សាគរវេកវារិណី  
អយំ ហិរិ ចាបទទំ និវារណី

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បពិត្រកោសិយៈ សូមលោកស្តាប់ពាក្យព្រះតម្រូវ ខ្ញុំឯងជាទូត  
ព្រះតម្រូវ សូមសួរលោកថា បពិត្រកោសិយៈ ចុះនាងហិរិដទៃ  
អំពីនាងអាសា នាងសទ្ធា និងនាងសិរី តើបាននូវសុភវិបាក  
ដោយហេតុអ្វី ។

[២៩០] (កោសិយៈ...) ម្ចាស់មាតលិ ជាទេវសារថី នាងសិរីប្រាកដ  
ច្បាស់ដល់អាត្មា ថាជាស្រ្តីស្តុកស្តម្ភស្រាប់ហើយ ចំណែកនាង  
សទ្ធា ប្រាកដដល់អាត្មា ថាជាស្រ្តីមិនទៀង នាងអាសា ក៏  
ប្រាកដដល់អាត្មា ថាជាស្រ្តីដែលគេសន្មត ថាជាស្រីបោកប្រាស់  
ឯនាងហិរិ តាំងនៅស៊ប់ក្នុងគុណដ៏ប្រសើរ ។

[២៩១] ពួកនាងកុមារីណា ដែលត្រកូលរក្សាហើយក្តី ពួកស្រ្តី  
ចាស់ៗ (ស្រ្តីមេម៉ាយ) ណាក្តី ពួកស្រ្តីណា ដែលមានប្តីក្តី ស្រ្តី  
ទាំងនោះ (ដឹងច្បាស់) នូវឆន្ទភាពៈដែលកើតឡើង ក្នុងពួកបុរស  
ហើយរារាំងនូវចិត្តរបស់ខ្លួនដោយហិរិ ។ កាលជនទាំងឡាយ  
បរាជ័យក្នុងប្រធាននៃសង្គ្រាម ដែលប្រកបដោយព្រួញ និងលំ-  
ពែង ស្ទុះរត់ទៅ ជនទាំងនោះ បានលះបង់នូវជីវិត ក៏ត្រឡប់  
វិលវិញដោយហិរិ មានចិត្តប្រកបដោយហិរិ ទទួលយក (ម្ចាស់)  
វិញ ។ ប្រាំដាគ្រឿងរារាំងនូវកម្លាំង នៃរលកទឹក ក្នុងសមុទ្រ  
យ៉ាងណា ហិរិនេះ ក៏ឃាត់នូវជនចាកបាប យ៉ាងនោះដែរ

អសីតិនិបាតេ តតិយំ សុធាភោជនជាតកំ

តំ សព្វលោកេ ហិរិមរិយបូជិតំ  
ឥន្ទស្ស តំ វេទយ ទេវសារថិ ។

[២៩២] កោ តេ ឥមំ កោសិយ ទិដ្ឋិមោទហិ  
ព្រហ្មា មហិទ្ធោ អថវា បជាបតិ  
ហិរាយ ទេវសុបិ សេដ្ឋសម្មតា  
ដីតា មហិន្ទស្ស មហោសិ ជាយថ ។

[២៩៣] ហន្ទេហិទានិ តិទិវំ អបក្កម  
រថំ សមារុយ្ហ មមាយិតំ ឥទំ  
ឥន្ទោ ច តំ ឥន្ទសកោត្ត កក្ខតិ  
អន្ទេវ ត្វំ ឥន្ទសហព្យតំ វជ ។

[២៩៤] ឯវំ វិសុដ្ឋន្តិ អចាបកម្មិទោ  
អថោ សុចិណ្ណស្ស ផលំ ន នស្សតិ  
យេកេចិ អន្ទកុំ សុធាភោជនំ  
សព្វេវ តេ ឥន្ទសហព្យតំ កតាតិ ។

[២៩៥] ហិរិ ឧប្បលវណ្ណាសិ កោសិយោ ទានបតិ ភិក្ខុ  
អនុរុទ្ធោ បព្វាសិខោ អានន្ទោ អសិ មាតសិ  
សុរិយោ កស្សទោ ភិក្ខុ មោកល្លានោសិ ចន្ទិមា



អសីតិនិបាត សុធាភោជនជាតក ទី ៣

ម្ចាស់ទេវសារថី ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរក្រាបទូលព្រះឥន្ទ្រថា  
ហិរិនោះ ត្រូវអរិយជន ឬជាហើយ ក្នុងលោកទាំងពួង ។

[២៩២] (មាតលិទេវបុត្ត...) បពិត្រកោសិយៈ បុគ្គលណាជាព្រហ្ម  
ឬព្រះឥន្ទ្រ ឬបជាបតិ ប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់របស់លោកនេះ  
ថា ធីតារបស់ព្រះឥន្ទ្រ ជាស្រ្តីស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ ដែល  
គេសន្មតថាជាស្រ្តីប្រសើរបំផុតក្នុងពួកទេវតា ព្រោះតែហិរិ ។

[២៩៣] បើដូចនោះ ឥឡូវនេះ សូមលោកមក សូមលោកទៅកាន់  
ឋានត្រៃត្រិដ្ស សូមលោកឡើងជិះរថ ដែលជាទីគាប់ចិត្តនេះ  
បពិត្រលោកអ្នកមានគោត្រស្មើដោយព្រះឥន្ទ្រ ព្រះឥន្ទ្រទន្ធិង  
លោក សូមលោកទៅនៅរួមជាមួយនឹងព្រះឥន្ទ្រក្នុងថ្ងៃនេះ ។

[២៩៤] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកសត្វអ្នកមិនធ្វើនូវអំពើបាប រមែង  
បរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ មួយទៀត ផលនៃកុសល ដែលបុគ្គលបាន  
សន្សំល្អហើយ រមែងមិនសាបសូន្យទេ ពួកសត្វណាមួយ បាន  
ឃើញនូវសុធាភោជន (ក្នុងកាលនោះ) សត្វទាំងអស់នោះឯង  
រមែងដល់នូវការនៅរួមជាមួយនឹងព្រះឥន្ទ្រ ។

[២៩៥] នាងហិរិទេវធីតា គឺនាងឧប្បលវណ្ណាកិក្ខុនី កោសិយតាបសគឺ  
ភិក្ខុជាម្ចាស់ទាន បញ្ចសិខទេវបុត្ត គឺអនុរុទ្ធភិក្ខុ មាតលិទេវបុត្ត  
គឺអានន្ទ សុរិយទេវបុត្ត គឺកស្សបភិក្ខុ ចន្ទទេវបុត្ត គឺមោគ្គល្លាន

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

នារោ ហិវុត្តោសិ សម្ពុទ្ធា អសិ វាសវោតិ ។

សុធាភោជនជាតកំ តតិយំ ។

### កុណាលជាតកំ

[២៩៦] ឯវមក្ខាយតិ ឯវមនុស្សយ្យតិ សព្វោស-  
 ធម្មវណ្ណិយេ ឆេតុប្បមាស្សវិតតេ កជកវយមហិ-  
 សរុទាមរិបសទខត្តកោកណ្ណសីហព្យត្យដីបិអច្ឆកោក-  
 តរច្ឆុទ្ធារកនលិមិតវិទ្យារសសកណ្ណិកានុចរិតេ អា-  
 កិណ្ណនេលមណ្ណលមហារវាហនាតកុលកវេណុ-  
 សដ្ឋាជិវុត្តេ ឥស្សមិតសាខមិតសរកមិតឯណិមិតវា-  
 តមិតបសទមិតបុរិសាលុកីបុរិសយក្ខរក្ខសនិសេវិតេ  
 អមជ្ជវមញ្ញវិធរបហដ្ឋប្បដុសិតក្កានេកចានបកណាវិតតេ  
 កុរុវចន្តោវវរណមយុរយវក្ខតដីវដីវកថេ លាវ-  
 កពលាកកិដ្ឋារកវិកមត្តវិហដ្ឋសតសដ្ឋដ្ឋេអញ្ញន-

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

នារទតាបស គឺសារីបុត្ត ឯព្រះវាសវៈគឺតថាគត ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

ចប់ សុធាតោជនជាតក ទី ៣ ។

### កុណាលជាតក

[២៩៦] ហេមវន្តប្រទេស ដែលគេតែងពោលយ៉ាងនេះ តែង  
 ឮយ៉ាងនេះ មានសេចក្តីតំណាលថា បក្សីកុណាល (តារាវា) មាន  
 សម្បុរដ៏វិចិត្រក្រៃលែង មានស្វាបជាគ្រឿងបិទបាំងវិចិត្រក្រៃលែង តែង  
 នៅអាស្រ័យក្នុងដងព្រៃជាទីរីករាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ ជាប្រទេស  
 ទ្រទ្រង់នូវធរណី ប្រកបដោយឱសធាតុ គ្រប់យ៉ាង រយោងរយានដោយ  
 ចង្កោមផ្កាជាច្រើន ជាប្រទេសជាទីចរទៅមករឿយ ។ នៃដំរី គោ ក្របី  
 ប្រើសមាស ចាមរី ក្តាន់ រមាស ខ្នឹង សីហៈ ខ្លាធំ ខ្លាដំបង ខ្លាឃ្មុំ  
 ឆ្កែព្រៃ ខ្លាខិន កេ ឈូស ខ្លាត្រី ទន្សាយ រមាំង ជាទីអាស្រ័យនៅ  
 នៃហ្វូងដំរីតូច ។ និងដំរីធំ និងមេដំរីក្នុងនាគត្រកូល ដ៏ដេរដាស ជាទី  
 អាស្រ័យនៅនៃខ្លាឃ្មុំ ស្វាសរកៈ ម្រឹគទ្រាយ ក្តាន់បុរិសាលុ (យក្ខិនី  
 មានមុខដូចសេះ) កិន្ទរ យក្ស អារក្សទឹក ជាព្រៃដ៏ដេរដាសដោយ  
 ពួកឈើជាច្រើនយ៉ាង គឺឈើមានផ្កាក្រពុំ ឈើមានត្រួយលាស់រហង់  
 សឹងដំខ្សែរខ្លាដោយហ្វូងបក្សីជាច្រើន គឺសត្វអក លលកទ្រាំង ហត្ថិលិង្គ  
 ក្លោក ទីទុយ ប៉ោលតោក ចាប កុកក្រក សម្បកត្រពាំង ករវិក

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

នោ សិលាហារិតាលហិ ផ្កុលកហោមរជតកនកានេក-  
 ណតុសតវិនទ្ធចបដិមណ្ឌិតប្បទេសេ ឯវរូបេ ខលុ  
 កោ រម្មេ រនសណ្ណោ កុណាលោ នាម សកុណោ  
 បដិវសតិ អតិវិយ ចិត្តោ អតិវិយ ចិត្តបត្តច្ចទនោ ។  
 តស្សេវ ខលុ កោ កុណាលស្ស សកុណាស្ស អន្ស-  
 ខ្លានិ ឥត្ថិសហស្សានិ បរិចារិកា ទិជកញ្ញាយោ ។  
 អថ ខលុ កោ ទ្វេ ទិជកញ្ញាយោ កដ្ឋំ មុខេន  
 ខំសិត្វា តំ កុណាលំ សកុណំ មជ្ឈេ និសីទាបេត្វា  
 ឧទ្ទេន្តិ មា នំ កុណាលំ សកុណំ អន្ធានបរិយាយបថេ  
 កិលមថោ ឧប្បាហោថាតិ ។ បញ្ចសតា ទិជកញ្ញាយោ  
 ហោដ្ឋតោ ហោដ្ឋតោ ឧទ្ទេន្តិ សចាយំ កុណាលោ សកុ-  
 ណោ អាសនា បរិបតិស្សតិ មយំ តំ បក្ខេហិ បដិក្ក-  
 ហោស្សាមាតិ ។ បញ្ចសតា ទិជកញ្ញាយោ ឧបរូបរិ ឧទ្ទេន្តិ  
 មា នំ កុណាលំ សកុណំ អាតាចោ បរិតាបេសីតិ ។  
 បញ្ចសតា បញ្ចសតា ទិជកញ្ញាយោ ឧភតោ បស្សេន  
 ឧទ្ទេន្តិ មា នំ កុណាលំ សកុណំ សីតំ វា ឧណ្ហំ វា  
 តិលំ វា រដោ វា វតោ វា ឧស្សរោ វា ឧបប្ផសីតិ ។

អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

ជាប្រទេសដ៏ប្រដាប់ដោយវត្ថុ ជាទីត្រេកអរច្រើនយ៉ាង គឺថ្មមនោសិលា  
 មានពណ៌ខៀវ ដូចផ្កាអញ្ជ័ន ជាតិហិង្កុល មាស ប្រាក់ មាសស្រួយ  
 និងលោហធាតុជាច្រើនយ៉ាង ។ បក្សីតារៅនោះឯង មានបក្សីញីចំនួន  
 ៣.៥០០ សុទ្ធតែបក្សីជំទង់ចាំបម្រើ ។ មានសេចក្តីតំណាលថា គ្រានោះ  
 បក្សីញីជំទង់ពីរ ពាំមែកឈើ ដោយចំពុះ ឲ្យបក្សីតារៅឈ្មោលនោះទំ  
 ត្រង់កណ្តាលមែកឈើ ហើរឡើងទៅដោយគិតថា សូមកុំឲ្យមានសេចក្តី  
 លំបាកក្នុងផ្លូវឆ្ងាយ បៀតបៀនបក្សីតារៅឈ្មោលនោះឡើយ ។ ពួក  
 បក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០០ ក៏ហើរពីខាងក្រោមដោយគិតថា បើបក្សីតារៅ  
 នេះធ្លាក់ពីបង្គង់ យើងនឹងទទួលបក្សីតារៅនោះដោយស្ថាបទាំងឡាយ ។  
 ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០០ ហើរអំពីខាងលើ ។ ដោយគិតថា សូមកុំឲ្យ  
 កម្ដៅក្ដៅដល់បក្សីតារៅឈ្មោលនោះឡើយ ។ ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០០  
 ម្ខាង ។ ហើរអមអំពីខាងទាំងពីរ ដោយគិតថា សូមកុំឲ្យត្រជាក់ ក្ដៅ  
 ស្មៅធូលីខ្យល់ឬទឹកសន្សើមប៉ះពាល់ត្រូវបក្សីតារៅឈ្មោលនោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

បញ្ចសតា ទិជកញ្ញាយោ បុរតោ បុរតោ ខេន្តិ មា ទំ  
 កុណាលំ សកុណំ កោចាលកា វា បសុចាលកា វា  
 តិណាហារកា វា កដ្ឋហារកា វា វនកម្មិកា វា កដ្ឋេន  
 វា កថលាយ វា ចាណិណា វា (ចាសាលោន) វា លេខ្ពុណា  
 វា ទណ្ណោន វា សត្តេន វា សក្ការាហិ វា បហារំ អទំសុ  
 មាយំ កុណាលោ សកុណោ តច្ឆេហិ វា លតាហិ វា  
 រុក្ខេហិ វា សាខាហិ វា ថម្កេហិ វា ចាសាលោហិ  
 វា ពលវន្តេហិ វា បក្ខិហិ សង្កាមេសីតិ ។ បញ្ចសតា  
 ទិជកញ្ញាយោ បច្ឆតោ បច្ឆតោ ខេន្តិ សណ្ឋារាហិ  
 សទិលាហិ មញ្ញូហិ មដ្ឋារាហិ វាចាហិ សមុទាចរន្តិយោ  
 មាយំ កុណាលោ សកុណោ អាសនេ បរិយុកុណ្ឌីតិ ។  
 បញ្ចសតា ទិជកញ្ញាយោ ទិសោទិសំ ខេន្តិ អនេ-  
 ករុក្ខុវិវិកតិដលមាហារន្តិយោ មាយំ កុណាលោ  
 សកុណោ ខុទ្ធាយ បរិកិលមិត្តាតិ ។ អថ ខលុ កោ  
 តា ទិជកញ្ញាយោ តំ កុណាលំ សកុណំ អារា-  
 មនេវ អារាមំ ឧយ្យានេនេវ ឧយ្យានំ នទីតិត្ថេនេវ  
 នទីតិត្តំ បព្វតសិខនេវ បព្វតសិខំ អម្ពវនេនេវ  
 អម្ពវនំ ជម្ពវនេនេវ ជម្ពវនំ លពុជវនេនេវ លពុជវនំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០០ ហើរទៅអំពីខាងមុខ ។ ដោយគិតថា សូម  
 កុំឲ្យគង្វាលគោ គង្វាលសត្វចិញ្ចឹម អ្នកនាំស្មៅ អ្នកនាំឧស អ្នកធ្វើការ  
 ងារក្នុងព្រៃ ប្រហារនូវបក្សីតារៅឈ្មោលនោះ ដោយកំណាត់ឈើ  
 ដោយអំបែង ដោយដៃ (ដោយដុំថ្ម) ដោយដុំដី ដោយដំបង ដោយ  
 សស្រ្តាវុធ ឬដោយដុំក្រួសទាំងឡាយឡើយ សូមកុំឲ្យបក្សីតារៅនោះ  
 ប៉ះទង្គិចនឹងគុម្ពឈើ រលី ដើមឈើ មែកឈើ សសរ ឬភ្នំ ឬពួក  
 បក្សីមានកម្លាំងឡើយ ។ ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០០ ហើរអមអំពីខាង  
 ក្រោយ ។ និយាយឆ្លើយឆ្លងគ្នា ដោយពាក្យស្រទន់ផ្លូវផង់ពីរោះផ្អែមល្ហែម  
 ដោយគិតថា សូមកុំឲ្យបក្សីតារៅនេះ អផ្សកនៅលើទ្រនំឡើយ ។ ពួក  
 បក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០០ ហើរទៅគ្រប់ទិស នាំយកផ្លែឈើផ្សេង ។ ចម្លែក  
 ជាច្រើនដោយគិតថា សូមកុំឲ្យបក្សីតារៅនេះលំបាកដោយការស្រែកឃ្នាន  
 ឡើយ ។ គ្រានោះ ពួកហ្វូងបក្សីកញ្ញាទាំងនោះ ហើរនាំបក្សីតារៅនោះអំពី  
 សួនច្បារទៅកាន់សួនច្បារ អំពីឧទ្យាន ទៅកាន់ឧទ្យាន អំពីកំពង់ស្ទឹងទៅ  
 កាន់កំពង់ស្ទឹង អំពីកំពូលភ្នំទៅកាន់កំពូលភ្នំ អំពីព្រៃស្វាយទៅកាន់ព្រៃ  
 ស្វាយ អំពីព្រៃព្រីងទៅកាន់ព្រៃព្រីង អំពីព្រៃខ្នុរសម្បទៅកាន់ព្រៃខ្នុរសម្ប

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

នាឡិកោរសញ្ញារិយេនេវ នាឡិកោរសញ្ញារី ខិប្បមេវ  
អភិសម្ពោទ្តិ រតិត្តាយ ។ អថ ខលុ ភោ កុណា-  
លោ សកុណោ តាហិ ទិដកញ្ញាហិ ទិវសំ  
បរិព្វេន្តោ ឃំ អបសាទេតិ នស្សថ តុម្ពេ វស-  
លិយោ វិនស្សថ តុម្ពេ វសលិយោ ចោរិយោ ធុត្តិយោ  
អសតិយោ លហុចិត្តាយោ កតស្ស អប្បដិការិ-  
កាយោ អនិលោ វិយ យេនកាមដ្ឋមាយោតិ ។

[២៩៧] តស្សេវ ខលុ ភោ ហិមវតោ បព្វត-  
រាជស្ស បុរត្តិមេ ទិសាកាតេ សុសុខុមសុនិបុណាតិរិ-  
បកវា ហារិតុបយន្តិយោ ។ ឧប្បលបទុមកុមុទនឡិន-  
សតបត្តសោកន្ទិកមជ្ឈាលកសម្បតិវុទ្ធសុចិត្តន្ទមនុ-  
ញ្ញមនាបកប្បទេសេ កុវកមុចលិន្ទកេតកវេទិស-  
វញ្ញលបុន្នាគពកុលតិលកបិយកហាសនសាលសល-  
ឡចម្បកអសោកនាតុត្តិវិទិកុជបត្តលោទ្ធចន្ទនោ-  
យវេន កាលាកុបទុមបិយដ្ឋំនេវនារុកចោចកហានេ



អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

អំពីព្រៃដូងទៅកាន់ព្រៃដូង ដើម្បីសេចក្តីសប្បាយរីករាយ ដោយឆាប់  
 រហ័ស ។ គ្រានោះឯង បក្សីតារៅនោះ ដែលពួកបក្សីកញ្ញាទាំងនោះ  
 ចោមរោមហើយ ពេញមួយថ្ងៃ ក៏បណ្តេញយ៉ាងនេះថា នែមេចង្រៃ  
 ហង់ឯងទាំងឡាយ ចូរចៀសចេញទៅ នែមេចង្រៃ ជាចោរ ជាស្រីអ្នក  
 លេង ហ៊ិនហោច មានចិត្តស្រាល មិនធ្វើតបចំពោះឧបការគុណ  
 ដែលគេធ្វើហើយ ជាអ្នកហើរហោច ក្នុងកាមដូចជាខ្យល់ ហង់ឯងទាំង-  
 ឡាយ ចូរវិនាសទៅ ។

[២៩៧] មានសេចក្តីតំណាលថា ក្នុងភាគទិសខាងកើត នៃស្តេច  
 ភ្នំហិមវន្តនោះឯង មានស្ទឹងហូរនាំយកនូវស្មៅខៀវខ្ចី អំពីភ្នំដែលមានទឹក  
 ដ៏ល្អសុខុមថ្លាឈ្មោះថា មានសេចក្តីតំណាលថា តារៅ-សឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ  
 មានសំឡេងដ៏ពិរោះគ្រលួច មានភ្នែកក្រឡែត ដូចភ្នែកអ្នកស្រវឹង តែង  
 អាស្រ័យនៅក្នុងដងព្រៃ ជាទិសប្បាយរីករាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ គឺ  
 ប្រទេសជាទីពេញចិត្តរីករាយ ដោយផ្កាឧប្បល ឈូកក្រហម កុមុទឈូកស  
 ឈូកមានស្រទាប់ជាច្រើន ចង្កុលណ្ហាមានក្លិនក្រអូបឈ្ងុយឈ្ងប់ ទើបនឹង  
 ដុះឡើងថ្មីៗ ជាព្រៃដេរដាសដោយកុរវកព្រឹក្សរាំងអន្ទក់កេតកព្រឹក្សវេទិស-  
 ព្រឹក្ស ដើមជ្រៃ ដើមបុន្ទាត ពកុល ទ្រមួច ទ្រមួង ក្នុង ធ្នង់ រាំងភ្នំ ស្រឡៅ  
 ចម្បក អសោកព្រឹក្ស ខ្ចឹង ស្មាប់ លោទ្ធ និងចន្ទក្រហមជាព្រៃញៀតស្អាត  
 ដោយដើមឈើខ្មៅ បិយង្គ មានពណ៌ក្រហម ទេពទារូ ចេកមានគ្រាប់



សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ជាព្រៃទ្រទ្រង់ នូវដើមថ្ងាន់ ខ្លែងគង់ ព្រួស ម៉ែសាក់ កណិការ  
ដើមច្បារ ដើមប្រមោយដំរី ដើមរលួសផ្កង ដើមចារ ដើមយុថ្កា  
និងចង្កោមផ្កាម្លិះព្រៃ ក្តាំងងា ចម្ប៉ា ចំប៉ី នួនស្រី ជាព្រៃដ៏ដេរដាស  
ដោយម្លិះរួត ចេកទេស ច្រនៀង ដើមទ្រាំង ក្រឹស្នា ស្បូវក្បាំង និងគុម្ព  
ឈើជាពួក ។ ជាប្រទេស ដ៏ប្រដាប់ដោយដើមឈើដ៏ដេរដាស គឺដើម  
រំដួលនិងរល្លីមានផ្កាដ៏ល្អ ជាព្រៃពួសរសម្រែកនៃសត្វ ហង្ស ទុង ប្រវឹក  
ក្អែកទឹក ជាទីដែលពួកវិទ្យាធរសមណៈ និងតាបសតសី ស័ក្តិសិទ្ធនៅ  
អាស្រ័យ ជាប្រទេសដែលនរជន ទេវតា យក្ស អារក្សទឹក អសុរ គន្ធា  
និងកិរិយាអាស្រ័យនៅជាច្រើន ។ មានសេចក្តីតំណាលថា សត្វតារៅ-ស  
ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះឯង មានបក្សីកញ្ញាចំនួន ៣៥០ ជាអ្នកបម្រើ ។  
មានសេចក្តីតំណាលថា គ្រានោះឯង មានបក្សីកញ្ញាពីរ ពាំមែកឈើ  
ដោយមាត់ ហើយឲ្យសត្វតារៅ-ស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះទំត្រង់កណ្តាល  
ហើរទៅដោយគិតថា កុំឲ្យមានសេចក្តីលំបាកក្នុងផ្លូវឆ្ងាយ ប៉ះពាល់  
តារៅ-សឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះឡើយ ។ ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០ ក៏ហើរ  
ពីខាងក្រោម ។ ដោយគិតថា បើតារៅ-សឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនេះ នឹងធ្លាក់  
អំពីបង្គង់ ពួកយើងនឹងទទួលតារៅ-សនោះ ដោយស្វាបទាំងឡាយ ។

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

បញ្ញាស ទិជកញ្ញាយោ ឧប្បបរិ ឌេន្តិ មា នំ បុណ្ណមុខំ បុស្ស-  
 កោកិលំ អាតាទោ បរិយាបេសីតិ ។ បញ្ញាស បញ្ញាស  
 ទិជកញ្ញាយោ ឧភតោ បស្សេន ឌេន្តិ មា នំ បុណ្ណមុខំ  
 បុស្សកោកិលំ សីតំ វា ឧណ្ណំ វា តិលំ វា រដោ វា វតោ  
 វា ឧស្សវោ វា ឧបប្បសីតិ ។ បញ្ញាស ទិជកញ្ញាយោ  
 បុរតោ បុរតោ ឌេន្តិ មា នំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោកិលំ  
 កោចាលកា វា បសុចាលកា វា តិណាហារកា វា កដ្ឋ-  
 ហារកា វា រនកម្មិកា វា កដ្ឋេន វា កថលាយ វា ចាណិណ  
 វា (ចាសាលោន វា) លេខុន វា ទណ្ណេន វា សត្តេន វា  
 សក្ខរាហិ វា បហារំ អទំសុ មាយំ បុណ្ណមុខោ បុស្សកោ-  
 កិលោ កច្ឆេហិ វា រុក្ខេហិ វា លតាហិ វា សាខាហិ វា  
 ថម្កេហិ វា ចាសាលោហិ វា ពលរន្តេហិ វា បត្តិហិ សដ្ឋា-  
 មេសីតិ ។ បញ្ញាស ទិជកញ្ញាយោ បច្ឆតោ បច្ឆតោ ឌេន្តិ  
 សណ្ណាហិ សទិលាហិ មញ្ញូហិ មធុរាហិ វាចាហិ សមុ-  
 ទាចរន្តិយោ មាយំ បុណ្ណមុខោ បុស្សកោកិលោ អាស-  
 នេ បរិយុក្កណ្ឌីតិ ។ បញ្ញាស ទិជកញ្ញាយោ ទិសោទិ-  
 សំ ឌេន្តិ អនេករុក្ខវិជរិកតិដលមាហារន្តិយោ មាយំ  
 បុណ្ណមុខោ បុស្សកោកិលោ ខុទ្ទាយ បរិកិលមិត្តាតិ ។

អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០ ក៏ហើរអំពីខាងលើ ។ ដោយគិតថា សូមកុំឲ្យក-  
 ម្ដៅក្ដៅដល់តារាវេស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះឡើយ ។ ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន  
 ៥០ (ម្ខាង) ក៏ហើរអមអំពីខាងទាំងពីរ ដោយគិតថា សូមកុំឲ្យ  
 ត្រជាក់ ក្ដៅ ស្មៅ ធូលី ខ្យល់ ឬទឹកសន្សើម ប៉ះពាល់ត្រូវតារាវេស ឈ្មោះ  
 បុណ្ណមុខៈនោះឡើយ ។ ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០ ហើរទៅអំពីខាងមុខ ។  
 ដោយគិតថា សូមកុំឲ្យគង្វាលគោ គង្វាលសត្វចិញ្ចឹម អ្នកនាំស្មៅ អ្នកនាំ  
 ឧស អ្នកធ្វើការងារក្នុងព្រៃ ប្រហារស្ដេចសត្វតារាវេសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ  
 នោះ ដោយកំណាត់ឈើ ដោយអំបែងដោយដៃ (ដោយដុំថ្ម) ដោយ  
 ដុំដី ដោយដំបង ដោយសស្រ្តារុំធំ ដោយដុំក្រួសទាំងឡាយ សូម  
 កុំឲ្យតារាវេស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនេះ ប៉ះទង្គិចនឹងគុម្ពឈើ វល្លិ ដើមឈើ  
 មែកឈើ សសរ ដុំថ្មភ្នំ ឬក៏ពួកបក្សីមានកម្លាំងឡើយ ។ ពួកបក្សីកញ្ញា  
 ចំនួន ៥០ ហើរអំពីខាងក្រោយ ។ និយាយឆ្លើយឆ្លងគ្នា ដោយពាក្យដ៏  
 ស្រទន់ផ្លូវផងពីរោះផ្អែមល្ហែយ ដោយគិតថា សូមកុំឲ្យតារាវេសឈ្មោះ  
 បុណ្ណមុខៈអផ្សកលើទ្រនំឡើយ ។ ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០ ហើរទៅគ្រប់  
 ទិស នាំយកផ្លែឈើផ្សេង ។ ចម្លែកជាច្រើនយ៉ាង ដោយគិតថា សូមកុំ  
 ឲ្យតារាវេសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនេះ លំបាកដោយការស្រែកឃ្លានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អថ ខលុ ភោ តា ទិជកញ្ញាយោ តំ បុណ្ណមុខំ បុស្ស-  
 កោកិលំ អារាមេនេវ អារាមំ ឧយ្យានេនេវ ឧយ្យានំ  
 នទីតិត្ថេនេវ នទីតិត្តំ បព្វតសិខវេនេវ បព្វតសិខំ  
 អម្ពវេនេនេវ អម្ពវនំ ជម្ពវេនេនេវ ជម្ពវនំ លពុជវេនេនេវ  
 លពុជវនំ ឆាឡិកេវសញ្ញារិយេនេវ ឆាឡិកេវសញ្ញារំ  
 ទិប្បមេវ អភិសម្ពោន្តិ រតិត្តាយ ។ អថ ខលុ ភោ បុណ្ណ-  
 មុខោ បុស្សកោកិលោ តាហិ ទិជកញ្ញាហិ ទិវសំ  
 បរិព្វេន្ឋោ ឯវំ បសំសតិ សាធុ សាធុ ភតិទិយោ ឯតំ  
 ខោ ភតិទិយោ តុម្ហាកំ បដិវ្យំបំ កុលដីតានំ យំ តុម្ពេ  
 ភត្តារំ បរិចរេយ្យាថាតិ ។

[២៩៨] អថ ខលុ ភោ បុណ្ណមុខោ បុស្សកោកិលោ  
 យេន កុណាលោ សកុណោ តេនុបសង្កមិ ។ អន្ទសំ-  
 សុ ខោ កុណាលស្ស សកុណាស្ស បរិចារិកា ទិ-  
 ជកញ្ញាយោ តំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោកិលំ ទូរតោវ  
 អាកច្ឆន្តំ ទិស្វាន យេន បុណ្ណមុខោ បុស្សកោកិលោ  
 តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា តំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោ-  
 កិលំ ឯតទវោចំ អយំ សម្ម បុណ្ណមុខ កុណាលោ  
 សកុណោ អតិរិយ ដរុសោ អតិរិយ ដរុសវាថោ  
 អប្បេវ នាម ត្វំបិ អាកម្ម បិយវាចំ លកេយ្យាមាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

គ្រានោះ ពួកហ្មង់បក្សីកញ្ញាទាំងនោះ ហើរនាំតារៅសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ  
 អំពីសួនច្បារ ទៅកាន់សួនច្បារ អំពីឧទ្យាន ទៅកាន់ឧទ្យាន អំពីកំពង់  
 ស្ទឹង ទៅកាន់កំពង់ស្ទឹង អំពីកំពូលភ្នំ ទៅកាន់កំពូលភ្នំ អំពីព្រៃស្វាយ  
 ទៅកាន់ព្រៃស្វាយ អំពីព្រៃព្រីង ទៅកាន់ព្រៃព្រីង អំពីព្រៃខ្នុរសម្ម  
 ទៅកាន់ព្រៃខ្នុរសម្ម អំពីព្រៃដូង ទៅកាន់ព្រៃដូង ដើម្បីសេចក្តីសប្បាយ  
 រីករាយដោយឆាប់រហ័ស ។ គ្រានោះឯង តារៅសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ  
 ដែលពួកបក្សីកញ្ញាទាំងនោះ បម្រើឈូឆរអស់ថ្ងៃមួយ សរសើរយ៉ាងនេះ  
 ថា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ ។ នាងទាំងឡាយ បម្រើប្តីដោយ  
 ហេតុណា ម្ចាស់នាងទាំងឡាយ ហេតុនោះឯង ជាកិច្ចដ៏សមគួរដល់  
 នាងទាំងឡាយ ជាធីតាក្នុងត្រកូលហើយ ។

[២៩៨] គ្រានោះ តារៅសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ ចូលទៅរកកុណាល-  
 សកុណៈ (តារៅខ្មៅ) ។ បក្សីកញ្ញាជាអ្នកបម្រើកុណាលសកុណៈ បានឃើញ  
 តារៅសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះមកពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ នាំចូលទៅ  
 រកតារៅសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ លុះចូលទៅដល់ហើយនិយាយពាក្យនេះនឹង  
 តារៅសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ នោះថា បពិត្របុណ្ណមុខៈសម្លាញ់ កុណា-  
 លសកុណៈនេះ អាក្រក់ក្រៃលែង មានសម្តីអាក្រក់ក្រៃលែង ពួកយើង  
 សូមពឹងផ្អែកនូវលោក ក្រែងបានវាចាជាទីស្រឡាញ់(អំពីកុណាលៈ) ។

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

អប្បវ ធាម ភតិទិយោតិ វត្ថា យេន កុណាលោ  
 សកុណោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្ថា កុណាលេន  
 សកុណោន សទ្ធិំ បដិសម្មោទិត្ថា ឯកមន្តំ និសីទិ ។  
 ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ បុណ្ណមុខោ បុស្សកោកិលោ  
 តំ កុណាលំ សកុណំ ឯតទវោច កិស្ស ត្វំ សម្ម  
 កុណាល ឥត្ថិនំ សុជាតានំ កុលដីតានំ សម្មាបដិ-  
 បដ្ឋានំ មិច្ឆាបដិបដ្ឋោសិ អមធាបកាលីនំបិ កិវ សម្ម  
 កុណាល ឥត្ថិនំ មធាបកាលីនា ភវិតព្វំ កិមដ្ឋំ បន  
 មធាបកាលីនន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ កុណាលោ សកុណោ  
 តំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោកិលំ ឯវំ អបសាទេសិ នស្ស ត្វំ  
 សម្ម ជម្ម វសល វិនស្ស ត្វំ សម្ម ជម្ម វសល កោ នុ  
 តយា វិយត្តោ ជាយាទិនេនាតិ ។ ឯវំ អបសាទិតោ ច  
 បន បុណ្ណមុខោ បុស្សកោកិលោ តតោយេវ បដិទិវត្តិ ។

[២៩៩] អថ ខលុ កោ បុណ្ណមុខស្ស បុស្សកោ-  
 កិលស្ស អបវេន សមយេន អចិវស្សេវ អច្ច-  
 យេន ខោ អាពាធោ ឧប្បដ្ឋិ ។ លោហិត-  
 បក្ខុដ្ឋិកា ពាទ្ឋ្យា វេទនា វត្តន្តិ មរណាទ្ឋិកា ។



អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

តារៅស ឆ្លើយតបថា ឱបួនស្រីទាំងឡាយ យ៉ាងនោះឬ ហើយក៏ចូល  
 ទៅរកកុណាលសកុណាៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយសំណេះ  
 សំណាល ជាមួយនឹងកុណាលសកុណាៈ ហើយទំក្នុងទីដ៏សមគួរ ។  
 លុះតារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ ទំក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ និយាយពាក្យ  
 នេះនឹងកុណាលសកុណាៈនោះថា នៃកុណាលៈសម្លាញ់ ហេតុអ្វី អ្នក  
 ប្រតិបត្តិខុសចំពោះតារៅញី ដែលមានជាតិល្អ ជាជីតាក្នុងត្រកូល ជា  
 អ្នកប្រតិបត្តិល្អ នៃកុណាលៈសម្លាញ់ ឮថា អ្នកគួរនិយាយសម្តី ជាទី  
 ពេញចិត្ត ទៅរកពួកតារៅញី សូម្បីនិយាយសម្តីមិនជាទីគាប់ចិត្ត នឹងបាច់  
 និយាយថ្វីដល់ពួកតារៅញី ជាសត្វនិយាយសម្តីជាទីពេញចិត្ត ។ កាល  
 បើតារៅសនិយាយយ៉ាងនេះហើយ កុណាលសកុណាៈ ក៏បណ្តេញតារៅ  
 សឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះថា នៃសម្លាញ់ ជាសត្វអាក្រក់ចង្រៃ អ្នកចូរ  
 ចៀសចេញ នៃសម្លាញ់ជាសត្វអាក្រក់ចង្រៃ អ្នកចូរវិនាសទៅ នរណា  
 ឡើយ ជាអ្នកឈ្លាសវៃជាងអ្នក ជាអ្នកចាញ់ស្រី ។ ចំណែកខាង  
 តារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ ត្រូវកុណាលសកុណាៈ បណ្តេញយ៉ាងនេះ  
 ហើយ ក៏ត្រឡប់មកអំពីទីនោះវិញ ។

[២៩៧] គ្រានោះឯង លុះសម័យខាងក្រោយមក កន្លងទៅ  
 មិនយូរប៉ុន្មាន តារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ មានជំងឺ ជាទម្ងន់ ។  
 មានវេទនាយ៉ាងខ្លាំង គឺរោគធ្លាក់ឈាម រៀបដល់ នូវមរណៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អថ ខលុ ភោ បុណ្ណមុខស្ស បុស្សកោកិលស្ស  
 បរិចារិកានំ ទិជកញ្ញានំ ឯតទហោសិ អាពាទិកោ  
 ខោ អយំ បុណ្ណមុខោ បុស្សកោកិលោ អប្បេ-  
 នាម ឥមម្ហា អាពាទា វុដ្ឋហោយ្យាតិ ។ តំ ឯកកំ  
 អនុតិយំ ឱហាយ យេន កុណាលោ សកុណោ  
 តេនុបសង្កមីសុ ។ អន្ធសា ខោ កុណាលោ សកុ-  
 ណោ តា ទិជកញ្ញាយោ ទូរតោវ អាតច្ចន្តិយោ  
 ទិស្វាន តា ទិជកញ្ញាយោ ឯតទរោច កហំ បន  
 តុម្ហំ វសលិយោ ភត្តាតិ ។ អាពាទិកោ ខោ សម្ម  
 កុណាល បុណ្ណមុខោ បុស្សកោកិលោ អប្បេ ធាម  
 តម្ហា អាពាទា វុដ្ឋហោយ្យាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ កុណាលោ  
 សកុណោ តា ទិជកញ្ញាយោ ឯវំ អបសានេសិ  
 នស្សថ តុម្ហេ វសលិយោ វិនស្សថ តុម្ហេ វសលិ-  
 យោ ចោរិយោ ធុត្តិយោ អសតិយោ លហុចិត្តាយោ  
 កតស្ស អប្បដិការិកាយោ អនិលោ វិយ យេន-  
 កាមង្គមាយោតិ វត្ថា យេន បុណ្ណមុខោ បុស្ស-  
 កោកិលោ តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមីត្វា តំ បុណ្ណមុខំ  
 បុស្សកោកិលំ ឯតទរោច ហំ សម្ម បុណ្ណមុខាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

គ្រានោះ ពួកបក្សីកញ្ញា ជាអ្នកបម្រើតារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ មាន  
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា តារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនេះ មានជំងឺជាខ្លាំង  
 ធ្វើដូចម្តេច លោកនឹងបានសះស្បើយ ចាកជំងឺនេះ ។ ពួកបក្សីកញ្ញា  
 បោះបង់តារៅសនោះ ឲ្យនៅតែម្នាក់ឯង មិនឲ្យមានគ្នា ជាគម្រប់ពីរ  
 ហើយនាំគ្នាចូលទៅរកកុណាលសកុណៈ ។ កុណាលសកុណៈនោះ  
 បានឃើញពួកបក្សីកញ្ញាទាំងនោះ កំពុងមកពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ  
 និយាយពាក្យនេះ នឹងពួកបក្សីកញ្ញានោះថា នែមេចង្រៃរាល់គ្នា ចុះប្តី  
 របស់ហង់ឯង ទៅក្នុងទីណា ។ ពួកបក្សីកញ្ញាទាំងនោះតបថា បពិត្រ  
 កុណាលៈជាម្ចាស់ តារៅសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ មានជំងឺជាខ្លាំង ធ្វើដូចម្តេច  
 លោកនឹងបានសះស្បើយចាកជំងឺនោះ ។ កាលពួកបក្សីកញ្ញាឆ្លើយតប  
 យ៉ាងនេះហើយ កុណាលសកុណៈ ក៏បណ្តេញពួកបក្សីកញ្ញាទាំងនោះ  
 យ៉ាងនេះថា នែពួកមេចង្រៃ ហង់ឯងចូរចៀសចេញទៅ នែមេចង្រៃ  
 ជាចោរ ជាស្រីអ្នកលេង ហ៊ិនហោច មានចិត្តស្រាល មិនធ្វើតបចំពោះ  
 ឧបការគុណដែលគេធ្វើហើយ ជាអ្នករហើរហាចក្នុងកាម ដូចជាខ្យល់  
 ហង់ឯងទាំងឡាយ ចូរវិនាសទៅ លុះពោលដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅរក  
 តារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបនិយាយពាក្យនេះ  
 នឹងតារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះថា នែបុណ្ណមុខៈសម្លាញ់ ម្តេចទៅហ្ន៎ ។

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

ហំ សម្ម កុណាលាតិ ។ អថ ខលុ ភោ កុណាលោ  
សកុណោ តំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោកិលំ បក្ខេហិ ច  
មុខតុណ្ណោន ច បរិក្កហេត្វា វុដ្ឋាបេត្វា ធានាភេសដ្ឋានិ  
ចាយាបេសិ ។ អថ ខលុ ភោ បុណ្ណមុខស្ស  
បុស្សកោកិលស្ស សោ អាពាណោ បដិប្បស្សម្ពីតិ ។

[៣០០] អថ ខលុ ភោ កុណាលោ សកុណោ  
តំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោកិលំ តិលាណា វុដ្ឋិតំ អចិវុដ្ឋិតំ  
កេលញ្ញា ឯតទរោច ទិដ្ឋា មយា សម្ម បុណ្ណមុខ  
កណ្ណា ទ្វេបិតិកា បញ្ចបតិកាយ ឆដ្ឋេ បុរិសេ ចិត្តំ  
បដិពទ្ធនិយា យទិទំ កតន្ទេ បីបសប្បិម្ពិ ។ ភវតិ ច  
បនុត្តរេត្ត វាក្យំ

អថដ្ឋេនោ នកុលោ ភីមសេនោ  
យុទិដ្ឋិលោ សហទេវោ ច វាជា  
ឯតេ បតី បញ្ចមតិច្ច ធារី  
អកាសិ ខុដ្ឋវាមនកេន ចាបន្តិ ។

ទិដ្ឋា មយា សម្ម បុណ្ណមុខ បញ្ចតថារី<sup>(១)</sup> ធាម សមណី

---

១ ឱ. សច្ចតថារី នាម ។ ម. សច្ចកថារី នាម ។

អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

តារៅសឆ្លើយថា ឱកុណាលៈសម្មាញ្ញំ ។ គ្រានោះ កុណាលសកុណៈ  
ជួយគ្រាហ៍តារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះ ដោយស្វាបទាំងឡាយផង  
ដោយចំពុះផង ឲ្យក្រោកឡើង ទើបឲ្យផឹកថ្នាំផ្សេង ។ ។ គ្រានោះ ជំងឺ  
របស់តារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះ ក៏ជាសះស្បើយ ។

[៣០០] គ្រានោះ កុណាលសកុណៈ បាននិយាយពាក្យនេះនឹង  
តារៅស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ ដែលសះស្បើយចាកជំងឺ ដែលស្រាកស្រាន្ត  
ចាកភាពនៃខ្លួនជាអ្នកឈឺ មិនយូរប៉ុន្មានថា នៃបុណ្ណមុខៈសម្មាញ្ញំ កុមារី  
ឈ្មោះនាងកណ្ណា មានបិតាពីរ មានប្តី ៥ នាក់ ជាប់ចំពាក់ចិត្តក្នុងបុរស  
ទី ៦ គឺក្នុងបុរសខ្លួនគម (ដូចខ្មោចកំបុតក) ក៏ខ្ញុំបានឃើញហើយ ។  
ពាក្យក្នុងរឿងនោះ មានដូចតទៅនេះ

ស្ត្រីប្រព្រឹត្តកន្លងប្តីទាំង ៥ នាក់នុ៎ះគឺ អជ្ជនរាជកុមារ ១  
នកុលរាជកុមារ ១ ភីមសេនរាជកុមារ ១ យុធិដ្ឋិលរាជកុមារ១  
សហទេវរាជកុមារ ១ ធ្វើនូវអំពើដ៏លាមកគឺ សេពមេប៉ុនធម្ម  
ជាមួយបុរសគមទាបតៀ ។

នៃបុណ្ណមុខៈសម្មាញ្ញំ នាងសមណីឈ្មោះបញ្ចតបារីកាលនៅកណ្ណាលព្រៃ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

សុសានមជ្ឈេ វសន្តិ ចតុត្ថកត្តំ បរិណាមយមាណា សុរា-  
 ធុត្តកេន<sup>(១)</sup> ចាបមកាសិ ។ ទិដ្ឋា មយា សម្ម បុណ្ណមុខ  
 កាកាវតី ធាម ទេវី សម្មទ្ធុមជ្ឈេ វសន្តិ ភរិយា វេន-  
 តេយ្យស្ស នដកុវេរេន ចាបមកាសិ ។ ទិដ្ឋា មយា  
 សម្ម បុណ្ណមុខ កុរុន្តិទេវី ធាម លោមសុន្ទរី វជ្ជក-  
 កុមារំ កាមយមាណា ធន្យន្តិកុមារធននន្តោវាសិណា ចាប-  
 មកាសិ ។ វរញ្ជោតំ មយា ញាតំ ព្រហ្មទត្តស្ស មាតុកា  
 ឱហាយ កោសលរាជំ បញ្ចាលចណ្ណោន ចាបមកាសិ ។

វតា ច អញ្ញា ច អកំសុ ចាបំ  
 តស្មាហំ ឥត្តិទំ ន វិស្សសេ នប្បសំសេ  
 មហី យថា ជតតិសមាណវត្តា  
 វសុន្ទរា ឥតវីតរាទំ បតិដ្ឋា  
 សព្វស្សហា អដន្ទនា អកុប្បា  
 តទិត្តិយោ តាយោ ន វិស្សសេ នរោ  
 សីហោ យថា លោហិតមំសកោជនោ  
 វាឡមិកោ បញ្ចារុដោ សុរុទ្ធោ

---

១ ឱ. សា តុលាបុត្តកេន ។ ម. សា សុរាធុត្តកេត ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

សួសាន រំលងចោលនូវបាយ ៤ ដង បានធ្វើនូវអំពើដ៏លាមកជាមួយនឹង  
អ្នកលេងសុរា ខ្ញុំបានឃើញហើយ ។ នៃបុណ្ណមុខៈសម្លាញ់ នាងទេវី  
ឈ្មោះកាកវតី កាលនៅកណ្តាលសមុទ្រ ជាភរិយារបស់វេនតេយ្យ  
បានធ្វើនូវអំពើដ៏លាមក ជាមួយនឹងបុរសឈ្មោះនដកុវេរៈ ខ្ញុំក៏បានឃើញ  
ហើយ ។ នៃបុណ្ណមុខៈសម្លាញ់ ព្រះអគ្គមហេសីមានព្រះលោមាល្ហ  
ព្រះនាមកុរុដ្ឋទេវី កាលចង់បានឯឡកកុមារ ធ្វើនូវអំពើដ៏លាមកជាមួយនឹង  
បុរសអ្នកនៅដោយ ទ្រព្យ (បុរសខ្ញុំគេ) ឈ្មោះឆឡដ្ឋកុមារ ខ្ញុំក៏បាន  
ឃើញហើយ ។ សេចក្តីពិត រឿងដូចគ្នានេះ ខ្ញុំដឹងហើយយ៉ាងនេះថា  
ព្រះវរមាតារបស់ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត លះបង់ព្រះបាទកោសល ទៅធ្វើ  
អំពើដ៏លាមកជាមួយនឹងព្រាហ្មណកុមារ ឈ្មោះបញ្ចាលចណ្ណៈ ។

ពួកស្ត្រីទាំងនោះក្តី ពួកស្ត្រីឯទៀតក្តី បានធ្វើនូវអំពើដ៏លាមកព្រោះ  
ហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមិនទុកចិត្ត មិនសរសើរស្ត្រីទាំងឡាយទេ ពួក  
ស្ត្រីដូចដែនដីជាទីដើរទៅ ជាទីទ្រទ្រង់ មានសេចក្តីត្រេកអរស្មើជា  
ទីតម្កល់ទុកនៃវត្ថុគ្រប់យ៉ាង អត់ធន់ចំពោះអារម្មណ៍ទាំងពួង មិន  
ញាប់ញ័រ មិនកម្រើក នរជនមិនគប្បីទុកចិត្តស្ត្រីទាំងនោះទេ  
សីហៈជាម្រឹគសាហាវ ជាសត្វស៊ីឈាមនិងសាច់ មានអារុធ ៥

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

បសយ្ហ ខាទី បរហីសនេ រតោ

តចិត្តិយោ តាយោ ន វិស្សសេ នរោ ។

ន ខលុ កោ សម្ម បុណ្ណមុខ វេសិយោ ជារិយោ កម-  
 និយោ នហោតា ពន្ធកិយោ ជាម វេទិកាយោ ជាម  
 ឯតាយោ យទិទំ វេសិយោ ជារិយោ កមនិយោតិ ។  
 ចោរា វិយ វេណិកតា មទិរា វិយ វិសទុដ្ឋា វាណិដោ  
 វិយ វាចាសន្តតិយោ ឥស្សសិដ្ឋមិវ វិបរិវត្តាយោ  
 ឧរកមិវ ទុដ្ឋិវា យោ សោត្តមិវ បដិច្ចដ្ឋា ចាតាលមិវ  
 ទុប្បរា រក្ខសី វិយ ទុត្តោសា យមោវេកន្តហារិយោ  
 សិទិរិវ សព្វកត្តា នទិរិវ សព្វវាហិទី អនិលោ វិយ  
 យេនកាមំ ចរា នេរុ វិយ អរិសេសករា វិសរុក្ខោ  
 វិយ និច្ចផលិតាយោ ។ កវតិ ច បនុត្តវេត្ត វាក្យំ

យថា ចោរោ យថា ទដ្ឋោ វាណិដោវ វិកត្តទី  
 ឥស្សសិដ្ឋមិវ បរិវត្តា ទុដ្ឋិវា ឧរកោ យថា ។  
 សោត្តមិវ បដិច្ចដ្ឋា ចាតាលមិវ ទុប្បរា  
 រក្ខសី វិយ ទុត្តោសា យមោវេកន្តហារិយោ ។



អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

សាហារក្រែលែង ត្រេកអរក្នុងការបៀតបៀនសត្វដទៃ កំហែង  
ខាំស៊ីយ៉ាងណាមិញ ពួកស្រីទាំងនោះក៏ដូច្នោះដែរ នរជនមិន  
ត្រូវទុកចិត្តឡើយ ។

នៃបុណ្ណមុខៈសម្លាញ់ ស្រីទាំងឡាយមិនមែនឈ្មោះថា ពេស្យា ថានារី  
ថាជាទីគប់រកទេ ស្រីទាំងនុ៎ះមិនមែនគ្រាន់តែឈ្មោះថា អ្នកកោងកាច អ្នក  
ចង់ទុក (នូវបុរស) ទេ ស្រីទាំងនុ៎ះ គឺស្រីពេស្យា នារី ជាទីគប់រក ឈ្មោះ  
ថា ស្រីសម្លាប់ (ប្តី) ។ ពួកស្រីស្អិតស្អាងផ្ទូងសក់ ដូចចោរ ដូចគ្រឿង  
ស្រវឹងដែលលាយដោយថ្នាំពិស បិទបាំងដោយវាចា ដូចពាណិជ មាន  
អាការប្រែប្រួល ដូចកុយរមាស មានអណ្តាតពីរដូចពស់ បិទបាំង (នូវ  
កាយ) ដូចជាគេបិទបាំងរណ្តៅ បំពេញបានដោយក្រដូចសមុទ្រ ត្រេកអរ  
បានដោយក្រដូចអារក្សទឹក នាំទៅដោយដាច់ខាតដូចយមបាល ស៊ីនូវវត្ថុ  
គ្រប់មុខដូចភ្លើង នាំយកនូវវត្ថុគ្រប់យ៉ាងដូចស្ទឹង ប្រព្រឹត្តរហើរហាចដូច  
ខ្យល់ ធ្វើនូវវត្ថុមិនឲ្យប្លែកគ្នាដូចភ្នំនេរ ផ្ទៃជានិច្ចដូចឈើមានពិសពុល ។  
ពាក្យក្នុងរឿងនេះ មានតទៅទៀតថា

ពួកស្រីមានកលមាយាដូចចោរ មានពិសខ្លាំងដូចសុរាដែលលាយ  
ថ្នាំពិស និយាយបិទបាំងទោសដូចពាណិជ មានអាការប្រែប្រួលដូច  
កុយរមាស មានអណ្តាតពីរដូចពស់ ។ ពួកស្រីបិទបាំង (នូវកាយ) ដូច  
ជាគេបិទបាំងរណ្តៅ បំពេញបានដោយក្រដូចសមុទ្រ ត្រេកអរបាន  
ដោយក្រដូចអារក្សទឹក នាំយកទៅដោយដាច់ខាតដូចយមបាល ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

យថា សិទ្ធិ នទី វាហោ<sup>(១)</sup> អនិលោ កាមចារវា  
នេរូ អរិសេសា<sup>(២)</sup> ច វិសរុក្ខោវ ជិច្ចដលី  
នាសយន្តិ យវ កោកំ រតនានន្តកវិត្តិយោតិ ។

[៣០១] ចត្តារីមាណិ សម្ម បុណ្ណមុខ យានិ បរ-  
កុលេ ន វាសេតព្វានិ កោលំ ធើនុំ យានំ ភរិយា  
ចត្តារិ ធើនានិ បណ្ឌិតោ យានិ<sup>(៣)</sup> យវ ន វិប្បវា-  
សយេ ។

កោលំ ធើនុព្វ យានព្វ  
ភរិយំ ញាតិកុលេ ន វាសយេ  
ភុព្វន្តិ រមំ អយានកា  
អតិវាហោន ហានន្តិ បុណ្ណំ  
នោហោន ហានន្តិ រច្ចកំ  
ភរិយា ញាតិកុលេ បទុស្សតីតិ ។

[៣០២] ឆ ឥមាណិ សម្ម បុណ្ណមុខ យានិ វត្ថុនិ  
កិច្ចេ ជាតេ អនត្តចរាណិ ភវន្តិ  
អកុលំ ធើនុ ញាតិកុលេ ច ភរិយា

---

ឱ. ម. វាតោ ។ ២ ឱ. នេរុ នាវសមាគតា ។ ម.នេរុ នាចសមាគតា ។ ៣ ម. ឯតានិ  
បណ្ឌិតោ ធើនានីតិ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ពួកស្រីដូចភ្លើង នាំយកនូវវត្ថុគ្រប់យ៉ាងដូចស្ទឹង មានអាការរហើ  
រហាចក្នុងកាមដូចខ្យល់ មិនឲ្យមានប្លែកដូចភ្នំនេរ មានផ្ទៃជានិច្ច  
ដូចឈើមានពិសពុល ពួកស្រីតែងញ៉ាំងគោតៈ ក្នុងផ្ទះឲ្យវិនាស  
ធ្វើសេចក្តីអន្តរាយនូវវត្ថុទាំងឡាយ ។

[៣០១] នៃបុណ្ណមុខៈសម្មាញ្ញ ទ្រព្យណា ដែលបុគ្គល មិនត្រូវ  
ឲ្យនៅក្នុងត្រកូលនៃជនដទៃ ទ្រព្យទាំងនេះ មាន ៤ យ៉ាងគឺ គោ  
ឈ្មោល ១ មេគោ ១ យាន ១ ភរិយា ១ បណ្ឌិតមិនត្រូវញ៉ាំងទ្រព្យ  
ទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ឲ្យនៅប្រាសចាកផ្ទះឡើយ ។

បុគ្គលមិនគប្បីញ៉ាំងគោឈ្មោល ១ គោញី ១ យាន ១ ភរិយា ១  
ឲ្យនៅក្នុងត្រកូលញាតិទេ (ព្រោះថា) ពួកបុគ្គល មិនមានរទេះ  
រមែងប្រើប្រាស់រទេះ បៀតបៀននូវគោឈ្មោល ដោយការដឹកនាំ  
ហួសកម្លាំង បៀតបៀនមេគោ ដោយការរឹតទឹកដោះ ភរិយារមែង  
ប្រព្រឹត្តខូច (ក្បត់ចិត្តប្តី) ក្នុងត្រកូលនៃញាតិ ។

[៣០២] នៃបុណ្ណមុខៈសម្មាញ្ញ វត្ថុ ៦ យ៉ាងនេះ រមែងមិនបាន  
ជាប្រយោជន៍ចំពោះកិច្ចការ ដែលកើតឡើងទេ (វត្ថុ ៦ យ៉ាង) គឺ  
ផ្ទះគ្មានបន្ទោះ ១ ភរិយា (ដែលនៅ) ក្នុងត្រកូលញាតិ ១

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

ចារំ នារា អក្ខរកត្តញ្ច យានំ  
ទូរេ មិត្តោ ចាបសហាយកោ ច  
កិច្ចេ ជាតេ អនត្តចរាជិ ភវន្តីតិ ។

[៣០៣] អដ្ឋហិ ខលុ សម្ម បុណ្ណមុខ ហានេហិ  
ឥត្ថិ សាមិកំ អវជានាតិ ទលិទ្ធីតា អាតុរតា ជិណ្ណា-  
កតា សុរាសោណ្ណាតា មុទ្ធីតា បមត្តតា សព្វកិច្ចេសុ  
អនុវត្តនតា សព្វធនមនុប្បាទនេន ឥមេហិ ខលុ សម្ម  
បុណ្ណមុខ អដ្ឋហិ ហានេហិ ឥត្ថិ សាមិកំ អវជានាតិ ។  
ភវតិ ច បនុត្តរេត្ត វាក្យំ

ទលិទ្ធី អាតុរញ្ចាបិ ជិណ្ណកំ សុរាសោណ្ណកំ  
បមត្តំ មុទ្ធបត្តញ្ច ទត្តំ កិច្ចេសុ ហាបនំ  
សព្វកាមបណិទានេន អវជានាតិ សាមិកន្តិ ។

[៣០៤] នវហិ ខលុ សម្ម បុណ្ណមុខ ហានេហិ  
ឥត្ថិ បទោសមាហរតិ អាវាមកមនសីលា ច ហោតិ  
ឧយ្យានកមនសីលា ច ហោតិ នទីតិត្តកមនសីលា  
ច ហោតិ ញាតិកុលកមនសីលា ច ហោតិ បរ-  
កុលកមនសីលា ច ហោតិ អាទាសទុស្សមណ្ឌាណ-  
នុយោកមនុយុត្តសីលា ច ហោតិ មជ្ជចាយិនី ច ហោតិ

អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

ទូកនៅឯត្រើយម្ខាង ១ រទេះបាក់ភ្លៅ ១ មិត្តនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ១ សម្លាញ់  
ដំលាមក ១ (ទាំងនេះ) រមែងមិនបានជាប្រយោជន៍ចំពោះកិច្ចការ  
ដែលកើតឡើងទេ ។

[៣០៣] នៃបុណ្ណមុខៈសម្លាញ់ ស្រីរមែងមើលងាយប្តីដោយហេតុ  
៨ យ៉ាងគឺសេចក្តីទ័លក្រ ១ សេចក្តីឈឺចាប់ជានិច្ច ១ សេចក្តីចាស់គ្រាំគ្រា ១  
ភាពជាអ្នកលេងផឹកសុរា ១ ភាពល្ងង់ខ្លៅ ១ សេចក្តីធ្វេសប្រហែស ១ ការ  
មិនប្រព្រឹត្តធ្វើរឿយ ។ ក្នុងកិច្ចការទាំងពួង ១ ការមិនញ៉ាំងទ្រព្យសម្បត្តិ  
គ្រប់យ៉ាងឲ្យកើតមាន ១ នៃបុណ្ណមុខៈសម្លាញ់ ស្រីរមែងមើលងាយប្តី  
ដោយហេតុ ៨ យ៉ាងនេះឯង ។ ពាក្យក្នុងរឿងនេះ មានតទៅទៀត  
ស្រីមើលប្តី (ដោយហេតុ ៨ យ៉ាង) គឺ ប្តីទ័លក្រ ១ ប្តី  
ឈឺជានិច្ច ១ ប្តីចាស់គ្រាំគ្រា ១ ប្តីជាអ្នកលេងផឹកសុរា ១ ប្តីធ្វេស  
ប្រហែស ១ ប្តីដល់នូវភាពល្ងង់ខ្លៅ ១ ប្តីខ្ជិលច្រអូសក្នុងកិច្ចការ ១  
ប្តីញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងវត្ថុដែលគួរប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងឲ្យវិនាស ១ ។

[៣០៤] នៃបុណ្ណមុខៈសម្លាញ់ ស្រីរមែងនាំមកនូវការប្រព្រឹត្តខូច  
ដោយហេតុ ៩ យ៉ាងគឺ ស្រីទៅកាន់សួនច្បាររឿយ ។ ១ ទៅកាន់ឧទ្យាន  
រឿយ ។ ១ ទៅកាន់កំពង់ស្ទឹងរឿយ ។ ១ ទៅកាន់ត្រកូលញាតិរឿយ ។ ១  
ទៅកាន់ត្រកូលដទៃរឿយ ។ ១ ប្រកបរឿយ ។ ក្នុងការលែលកតែខាងកញ្ចក់  
និងសំពត់ និងគ្រឿងស្អិតស្អាងជាប្រក្រតី ១ ផឹកនូវទឹកស្រវឹងជាប្រក្រតី ១

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

និល្លោកនសីលា ច ហោតិ បទ្វារជ្ជាយិដី ច ហោតិ  
ឥមេហិ ខលុ សម្ម បុណ្ណមុខ នវហិ ហានេហិ ឥត្តិ  
បទោសមាហារតីតិ ។ ភវតិ ច បនុត្តវេត្ត វាក្យំ

អារាមកមនសីលា ច ឧយ្យានំ

នទី ញាតិបរកុលំ

ទុស្សមណ្ឌានមនុយុត្តា

យា ចិត្តិ មជ្ជចាយិដី

យា ច និល្លោកនសីលា

យា ច បទ្វារជ្ជាយិដី

នវហោតេហិ ហានេហិ

បទោសមាហារត្តិ ឥត្តិយោ ។

[៣០៥] ចត្តាឡីសាយ ខលុ សម្ម បុណ្ណមុខ  
ហានេហិ ឥត្តិ បុរិសំ អច្ចារទតិ វិជម្ពតិ វិនមតិ វិលា-  
សតិ វិលជ្ជតិ នខេន នទំ យដ្ឋេតិ ចានេន ចានំ  
អក្កមតិ កដ្ឋេន បបរី វិលេខតិ ទារកំ ឧល្លដ្ឋតិ  
ឧល្លដ្ឋាបេតិ កីឡតិ កីឡាបេតិ ចុម្ពតិ ចុម្ពាបេតិ  
ភុញ្ញតិ ភុញ្ញាបេតិ ទទាតិ យាចតិ អាយាចតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

មានការលបមើលបុរសមិនដាច់ជាប្រក្រតី ១ ឈរបង្ហាញខ្លួនទៀបមាត់ទ្វារ  
ជាប្រក្រតី ១ នៃបុណ្ណមុខៈសម្ងាញ់ ស្រីរមែងនាំមកនូវការខូចកាចដោយ  
ហេតុ ៧ យ៉ាងនេះឯង ។ ពាក្យក្នុងរឿងនេះ មានតទៅទៀត

ពួកស្រី តែងនាំមកនូវការខូច ដោយហេតុ ៧ យ៉ាងគឺ ជាអ្នក  
ទៅកាន់សួនច្បាររឿយ ។ ១ ទៅកាន់ឧទ្យាន ១ ទៅកាន់ស្ទឹង ១  
ទៅកាន់ត្រកូលញាតិ ១ ទៅកាន់ត្រកូលដទៃ ១ ប្រកបរឿយ ។  
តែខាងសំពត់និងគ្រឿងស្អិតស្អាង ១ ជាស្រីផឹកទឹកស្រវឹង ជា  
ប្រក្រតី ១ មានការលបមើលបុរស មិនដាច់ជាប្រក្រតី ១ ឈរ  
បង្ហាញខ្លួនទៀបមាត់ទ្វារជាប្រក្រតី ១ ។

[៣០៥] នៃបុណ្ណមុខៈសម្ងាញ់ ស្រីរមែងចែចង់បុរសដោយហេតុ  
៤០ យ៉ាងគឺ កាច់រាង ១ បន្ទន់ខ្លួន ១ កែក្រាយ ១ ក្រអើមក្រអៀម ១  
យកក្រចកផ្លាត់ក្រចក ១ យកជើងជាន់ជើង ១ យកកំណាត់ឈើគូស  
ផែនដី ១ លើកកូនក្មេងដោយខ្លួនឯង ១ ឲ្យកូនក្មេងលើកខ្លួនវិញ ១  
លេងកូនក្មេងដោយខ្លួនឯង ១ ញ៉ាំងកូនក្មេងឲ្យលេង ១ បើបកូនក្មេង  
ដោយខ្លួនឯង ១ ញ៉ាំងកូនក្មេងឲ្យបើបវិញ ១ សុំខ្លួនឯង ១ ញ៉ាំង  
កូនក្មេងឲ្យសុំ ១ ឲ្យវត្តទៅកូនក្មេង ១ សុំលួងលោមយកមកវិញ ១

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

កតមនុករោតិ ឧច្ចំ ភាសតិ ដ៏ចំ ភាសតិ អារិច្ចំ ភាសតិ  
 វិរិច្ចំ ភាសតិ នច្ឆេន កីតេន វាទិតេន វោទិតេន វិលា-  
 សិតេន វិក្ខុសិតេន ជក្សតិ យេក្ខតិ កដី ចាលេតិ កុយ្ហ-  
 កណ្ណាកំ សញ្ញាលេតិ ឡុំ វិរតិ ឡុំ បិទហតិ ថនំ  
 ទស្សេតិ កច្ចំ ទស្សេតិ ជារី ទស្សេតិ អក្ខិ ជិក្ខុនតិ  
 ភមុកំ ឧត្តិបតិ ឱដ្ឋំ បលិក្ខតិ ជ្រំ ជិល្ហាលេតិ ទុស្សំ  
 មុញ្ញតិ ទុស្សំ បដិពន្ធតិ សិរសំ មុញ្ញតិ សិរសំ ពន្ធតិ  
 ឥមេហិ ខលុ សម្ម បុណ្ណមុខ ចត្តាជ្ជីសាយ ហានេហិ  
 ឥត្ថិ បុរិសំ អច្ឆារទតិ ។

[៣០៦] បញ្ចវីសាយ ខលុ សម្ម បុណ្ណមុខ  
 ហានេហិ ឥត្ថិ បទុដ្ឋា វេទិតញ្ច ករតិ សាមិកស្ស  
 បវាសំ វណ្ណតិ បុត្តំ ន សរតិ អាកតំ ជារីនន្ធតិ  
 អវណ្ណំ តស្ស កណាតិ វណ្ណំ តស្ស ន កណាតិ អនត្តំ  
 តស្ស ចរតិ អត្តំ តស្ស ន ចរតិ អកិច្ចំ តស្ស  
 ករោតិ កិច្ចំ តស្ស ន ករោតិ បរិទហិត្វា សយតិ  
 បរមុខំ និបដ្ឋតិ បរិវត្តកជាតា ខោ បន ហោតិ  
 ក្កដ្ឋមិយជាតា ដិយំ អស្សាសតិ ទុក្ខំ វេទយតិ  
 ឧច្ឆារប្បស្សារំ អភិណ្ណំ កច្ឆតិ វិលោមមាចរតិ



អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

ធ្វើត្រាប់តាម (ក្មេង) ដែលវាធ្វើ ១ និយាយខ្លាំង ១ និយាយតិច ១  
 និយាយបើកចំហមាត់ ១ និយាយលាក់លៀម ១ (ធ្វើនូវនិមិត្ត) ដោយ  
 អាការរំច្រៀងប្រគំ យំរាប់រៀបម្នាក់ម្នាក់ស្អិតស្អាង ១ សើចក្អាកក្អាយ ១  
 សម្លឹងសម្លក់ ១ ញាក់ចង្កេះ ១ ញ៉ាំងទ្រព្យកំបាំងឲ្យកម្រើក ១ បើក  
 បង្ហាញភ្លៅ ១ បិទភ្លៅទៅវិញ ១ បង្ហាញដោះ ១ បង្ហាញភ្លើង ១ បង្ហាញ  
 ផ្លិត ១ មិចភ្នែក ១ ញាក់ចិញ្ចើម ១ ខាំបបូរមាត់ ១ លៀនអណ្តាត ១  
 ច្បូតសំពត់ ១ ស្លៀកសំពត់វិញ ១ រំសាយសក់ ១ បួងសក់វិញ ១ នៃបុណ្ណ-  
 មុខៈសម្ងាញ់ ស្រីរមែងចែចង់បុរសដោយហេតុ ៤០ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣០៦] នៃបុណ្ណមុខៈសម្ងាញ់ ស្រីដែលខូច បណ្ឌិតគប្បី  
 ដឹងដោយហេតុ ២៥ យ៉ាង គឺស្រីសរសើរការនៅឃ្នាតអំពីប្តី ១ មិន  
 រព្យកប្តីដែលនៅឃ្នាតគ្នា ១ មិនត្រេកអរនឹងប្តី ដែលទើបមកដល់ ១  
 ពោលទោសប្តីនោះ ១ មិននិយាយសរសើរគុណប្តីនោះ ១ ប្រព្រឹត្ត  
 នូវសេចក្តីវិនាសដល់ប្តីនោះ ១ មិនប្រព្រឹត្តសេចក្តីចម្រើនដល់ប្តីនោះ ១  
 ធ្វើតែអំពើដែលមិនគួរធ្វើ ដល់ប្តីនោះ ១ មិនធ្វើអំពើដែលគួរធ្វើដល់ប្តី  
 នោះ ១ ស្លៀកជាប់មាំមួនដេក ១ លបដេកកំបាំងមុខ ១ ដេកបម្រះ  
 ននៀល ១ បង្កជម្លោះ ១ ដកដង្ហើមចេញវែង (ដូចជា) រងទុក្ខ ១  
 ទៅកាន់ទីឧច្ចារៈ បស្សាវៈ រឿយ ។ ១ ប្រព្រឹត្តទទឹងទាស់ ១

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

បរហិសសទ្ធិំ សុត្វា កណ្ណសោតំ វិទហតិ<sup>(១)</sup> ដីហត-  
 កោតា ខោ បន ហោតិ បដិវិស្សកេហិ សន្តវំ កោតិ  
 ជិត្តន្តាណា ខោ បន ហោតិ វិសិខានុចារិដី អតិចារិដី  
 ខោ បន ហោតិ សាមិកេ អការវា បទុដ្ឋមនស្ក្ត្តប្បា  
 អភិណ្ណំ ធារេ តិដ្ឋតិ កច្ឆានិ អដ្ឋានិ ថនានិ ទស្សេតិ  
 ទិសោទិសំ កត្វា បេក្ខតិ ឥមេហិ ខលុ សម្ម បុណ្ណមុខ  
 បញ្ចវិសាយ ហានេហិ ឥត្តិ បទុដ្ឋា វេទិតញ្ច កវតិ ។

កវតិ ច បនុត្តរេត្ត វាក្យំ

បវាសំ តស្ស វណ្ណតិ  
 កតំ តស្ស ន សោចតិ  
 ទិស្វាន បតិមាកតំ  
 ជាកិន្ធន្ធាតិ ភត្តវំ  
 វណ្ណំ ន កោចិ កាសតិ  
 ឯតេ បទុដ្ឋាយ កវន្តិ លក្ខណា ។  
 អនត្តំ តស្ស ចរតិ អសញ្ញតា  
 អត្តញ្ច ហាបេតិ អកិច្ចការិដី  
 បរិទហិត្វា សយតិ បរមុទី

១ ម. វិវេមោទហតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ពួសំឡេងប្រុសឯទៀត ខំផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ ១ ជាស្រីបំផ្លាញទ្រព្យ ១  
 ធ្វើនូវសន្តវកិច្ចនឹងប្រុសទាំងឡាយ ដែលស្ម័គ្រស្មាល ១ បានតែខាងជើង  
 ចេញដើរ ១ ជាស្រីប្រព្រឹត្តដើរលេងរឿយ ។ ក្នុងវេលាយប់ ប្រព្រឹត្ត  
 កន្លងចិត្តប្តី ១ មិនគោរពប្តី ១ មានចិត្តគំនិតខូចកាច ១ ឈរទៀប  
 មាត់ទ្វារញាយ ។ ១ បង្ហាញភ្លៀក រាងកាយ ដោះ ដើរទៅកាន់ទិស  
 ទាំងពួងហើយក្រឡេកមើល ១ នៃបុណ្ណមុខៈសម្ងាញ់ ស្រីដែលខូច  
 បណ្ឌិតគប្បីដឹងដោយហេតុ ២៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ពាក្យក្នុងរឿងនុ៎ះ ដូច  
 មានតទៅទៀត

ស្រីសរសើរនូវការនៅឃ្នាតអំពីប្តីនោះ ១ មិននឹកស្រណោះរកប្តី  
 ដែលទៅហើយ ១ ឃើញប្តីមកដល់ មិនត្រេកអរ ១ មិនពោល  
 សរសើរគុណប្តី ក្នុងកាលណាម្តង ១ ទាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់  
 ស្រីខូច ។ ស្រីជាអ្នកមិនសង្រួម ប្រព្រឹត្តនូវសេចក្តីវិនាសដល់ប្តី  
 នោះ ១ ញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យវិនាស ១ ជាអ្នកធ្វើនូវកិច្ច ដែល  
 មិនគួរធ្វើ ១ ស្លៀកជាប់មាំមួនដេក ១ ដេកក្នុងទីកំបាំងមុខ ១

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

ឯតេ បទុដ្ឋាយ ភវន្តិ លក្ខណា ។

បរិត្តជាតា ច ភវតិ ក្កដ្ឋមី

ឌីយញ្ច អស្សាសតិ ទុក្ខវេទិនី

ឧច្ចារប្បស្សារមភិណ្ណា កច្ចតិ

ឯតេ បទុដ្ឋាយ ភវន្តិ លក្ខណា ។

វិលោមមាចរតិ អតិច្ចការិដី

សទ្ធិំ និសាមេតិ បស្សេ កាសតោ

ដីហតកោតា ច កកោតិ សន្តវំ

ឯតេ បទុដ្ឋាយ ភវន្តិ លក្ខណា ។

កិច្ចេន លទ្ធិំ កសិរាភតំ ធនំ

វិត្តំ វិណសេតិ ទុក្ខេន សម្មតំ ។

បដិវិស្សកេហិ ច កកោតិ សន្តវំ

ឯតេ បទុដ្ឋាយ ភវន្តិ លក្ខណា ។

និក្ខន្តចាទា វិសិខានុចារិដី

និច្ចញ្ច សាមិម្ហិ បទុដ្ឋមានសា

អតិចារិដី ហោតិ អបេតការាវា

ឯតេ បទុដ្ឋាយ ភវន្តិ លក្ខណា ។

អភិក្ខណំ តិដ្ឋតិ ធារមូលេ

អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

ទាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់ស្រីខូច ។ ស្រីដេកបម្រះននៀល ១ បង្គំ  
 ជម្លោះ ១ ដកដង្ហើមវែង (ហាក់ដូចជា) រងទុក្ខវេទនា ១ ទៅកាន់ទីឧច្ចារៈ  
 បស្សាវៈរឿយ ។ ១ ទាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់ស្រីខូច ។ ស្រីជាអ្នកមិនធ្វើ  
 ការងារ តែងប្រព្រឹត្តទទឹងទាស់ ១ ផ្សែងស្តាប់សំឡេងរបស់បុរសដទៃ  
 និយាយ ១ បំផ្លាញទ្រព្យ ១ ធ្វើសន្តវកិច្ច (នឹងបុរសដទៃ) ១ ទាំងនេះជា  
 លក្ខណៈ របស់ស្រីខូច ។ បំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិដែលប្តីបានមកដោយក្រ  
 នាំមកដោយលំបាក បានមកដោយទុក្ខ ១ ធ្វើសន្តវកិច្ចនឹងពួកបុរស  
 អ្នកស្មិទ្ធស្មាល ១ ទាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់ស្រីខូច ។ ស្រីបានតែខាង  
 ជើងចេញដើរ ១ ដើរលេងរឿយ ។ ក្នុងវេលាយប់ ១ មានចិត្តប្រទូស្ត  
 ចំពោះប្តីជានិច្ច ១ ប្រព្រឹត្តកន្លងចិត្តប្តី ១ ប្រាសចាកសេចក្តីគោរព ១  
 ទាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់ស្រីខូច ។ ស្រីឈរទៀបមាត់ទ្វារញយ ។ ១

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ថនានិ កក្កានិ ច ទស្សយន្តិ

ទិសោទិសំ បេក្ខតិ កន្តចិត្តា

ឯតេ បទុដ្ឋាយ កវន្តិ លក្ខណា ។

សព្វា នទី វន្តកតិ<sup>(១)</sup> សព្វេ កដ្ឋមយា វនា

សព្វិត្តិយោ កវេ ចាបំ លព្ពមនេ និវាតកេ ។

សចេ លកេថ ខណំ វា វហោ វា

និវាតកំ វាបិ លកេថ តាទិសំ

សព្វាវ ឥត្តិ កយិវុំ នុ ចាបំ

អញ្ញំ អលទ្ធា បីបសឃីនា សទ្ធិ ។

នរាណមារាមករាសុ ជារិសុ

អនេកចិត្តាសុ អនិត្តហាសុ ច

សព្វត្តតា បីតិករាបិ ចេ សិយុំ

ន វិស្សសេ តិត្តសមា ហិ ជារិយោតិ ។

[៣០៧] យព្វា ទិស្វា កិណ្ណុកិណ្ណុវីនំ

សព្វិត្តិយោ ន វមន្តិ អកាវេ

តំ តាទិសំ មច្ចំ ចទិត្តា ករិយា

អញ្ញំ ទិស្វា បរហុរិសំ បីបសឃី ។

[៣០៨] ពកស្ស ច ពារិយស្ស វញ្ញោ

១ ម. វង្គនទី ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បង្ហាញដោះនិងភ្លៀក ១ មានចិត្តភ្ញាក់ផ្អើលក្រឡេកមើលទិសទាំង-  
 ពួង ១ ទាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់ស្រីខូច ។ ស្ទឹងទាំងអស់មាន  
 ដំណើររៀប ព្រៃទាំងអស់សម្រេចអំពីឈើ (យ៉ាងណាមិញ) ពួក  
 ស្រីទាំងអស់ (រៀបលែងតែស្រីដែលមានកិលេសស្ទើង) កាល  
 បើមានបុគ្គលអ្នកខ្សឹបខ្សៀវ ក៏តែងធ្វើនូវអំពើលាមកបាន (យ៉ាង  
 នោះដែរ ) ។ ពួកស្រី បាននូវឱកាស ឬទីកំបាំង ឬក៏បាននូវ  
 បុគ្គលខ្សឹបខ្សៀវ ប្រាកដដូច្នោះ ពួកស្រីទាំងអស់ មិនបាននូវ  
 បុរសដទៃ ក៏គប្បីធ្វើនូវអំពើលាមក ជាមួយបុរសខ្លួនបាន ។  
 ពួកបុរស ទោះបីធ្វើនូវអំណរចំពោះនារីទាំងឡាយ ជាអ្នកធ្វើនូវ  
 សេចក្តីត្រេកអរដល់ពួកបុរស ជាស្រីមានចិត្តច្រើន ដែលគេផ្គូផ្គង  
 ផ្ទាល់មិនបាន ដោយប្រការទាំងពួង បុគ្គលមិនត្រូវស្ម័គ្រស្មាលទេ  
 ព្រោះថា ស្រីទាំងឡាយ ស្មើដោយកំពង់ទឹក ។

[៣០៧] បុគ្គលឃើញ (នូវហេតុនៃសេចក្តីនឿយណាយ) របស់ព្រះរាជា  
 ព្រះនាមកិន្ទរៈនិងព្រះនាងកិន្ទរី (គប្បីដឹងចុះ) ពួកស្រីទាំងអស់  
 រមែងមិនត្រេកអរ ក្នុងផ្ទះ (របស់ស្វាមីទេ) ដូចជាភរិយា (របស់  
 ព្រះរាជាកិន្ទរៈ) លះបង់នូវសត្វគឺ (ស្វាមី) បែបនោះ ព្រោះឃើញ  
 នូវបុរសផ្តេសផ្តាសដទៃជាបុរសខ្លួន ។

[៣០៨] ភរិយា របស់ព្រះបាទពកៈ និងព្រះបាទ ពារវិយៈ

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

អច្ចន្តកាមាណុកតស្ស ភរិយា  
អនាចរី បដ្ឋវសានុកស្ស  
កំ វា ឥត្ថី ជាតិចរេ តទញ្ញំ ។

[៣០៩]

បិដ្ឋិយានី សព្វលោកិស្សវស្ស  
រញ្ញោ បិយា ព្រហ្មទត្តស្ស ភរិយា  
អនាចរី បដ្ឋវសានុកស្ស  
តំ វាបិ សា ជាជ្ឈកា កាមកាមិនី ។

[៣១០]

ខុទ្ទានំ លហុចិត្តានំ អកតញ្ញន ទុត្ថិនំ  
នាទេវសត្តោ បុរិសោ ដីនំ សទ្ធាតុមរហាតិ ។  
ន តា បដានន្តិ កតំ ន កិច្ចំ  
ន មាតរំ បិតរំ ភាតរំ វា  
អនរិយា សមតិក្កន្ត ធម្មា  
សស្សេវ ចិត្តស្ស វសំ វជន្តិ ។  
ចិរានុវត្ថុបិ បិយំ មនាបំ  
អនុកម្មកំ ចាលាសមំ សន្តំ  
អាវាសុ កិច្ចេសុ ចនំ ជហាន្តិ  
តស្មាហំ ឥត្ថិនំ ន វិស្សសាមិ ។



អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

ជាព្រះរាជាល្មោកកាម ដ៏ក្រៃលែង បានប្រព្រឹត្តក្បត់ចំពោះបុរស  
អ្នកលុះក្នុងអំណាចដែលខ្លួនប្រាថ្នា ស្រីមិនប្រព្រឹត្តកន្លងស្វាមី នឹង  
បុរសដទៃនោះ ឯណាកើត ។

[៣០៩] នាងបិដ្ឋិយានី ជាករិយា ជាទីស្រឡាញ់នៃព្រះបាទព្រហ្មទត្ត  
ព្រះអង្គជាធំ ក្នុងលោកទាំងមូល បានប្រព្រឹត្តក្បត់ចំពោះបុរស  
អ្នកលុះក្នុងអំណាចដែលខ្លួនប្រាថ្នា នាងបិដ្ឋិយានី ជាអ្នកល្មោក  
ក្នុងកាមនោះ មិនបាននូវបុរសគង្វាលសេះនោះផង (នូវទី  
អគ្គមហេសីផង) ។

[៣១០] បុរសដែលមិនមែនខ្មោចចូល មិនគួរជឿពួកស្រីដែលអាក្រក់  
មានចិត្តរហ័ស ជាស្រីមិនដឹងគុណ ដែលគេធ្វើដល់ខ្លួន ជាស្រី  
ប្រទូស្ត (ប្តី) ទេ ។ ពួកស្រីទាំងនោះ មិនដឹងនូវឧបការៈដែលគេ  
ធ្វើហើយ (ដល់ខ្លួន) មិនដឹងនូវកិច្ចការដែលគួរធ្វើ មិនស្គាល់  
ម្តាយ មិនស្គាល់ឪពុក មិនស្គាល់បងប្អូន មិនមានអរិយធម៌ មានការ  
ប្រព្រឹត្តកន្លងជាធម្មតា តែងលុះអំណាចចិត្តរបស់ខ្លួន ។ ពួកស្រីតែង  
លះបង់ប្តីជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត ជាអ្នកអនុគ្រោះស្មើដោយ  
ជីវិត ដែលភប់ប្រសព្វអស់កាលដ៏យូរ ឬលះបង់នូវប្តី ក្នុងកិច្ចមាន  
អន្តរាយ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនទុកចិត្តចំពោះស្រីទាំងឡាយទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ដឹង ហិ ចិត្តំ យថា វាណស្ស  
 កង្កប្បកង្កំ យថា រុក្ខាធាយា  
 ចលាចលំ ហាទយំ ឥត្តិយានំ  
 ចក្កស្ស ឆេមិ វិយ បរិវត្តតិ ។  
 យទា តា បស្សន្តិ សមេក្ខមាណ  
 អាទេយ្យបំ បុរិសស្ស វិត្តំ  
 សណ្ឋាហិ វាចាហិ នយន្តិមេនំ  
 កម្ពោជកា ជលជេនេវ អស្សំ ។  
 យទា ន បស្សន្តិ សមេក្ខមាណ  
 អាទេយ្យបំ បុរិសស្ស វិត្តំ  
 សមន្តតោ តំ បរិវជ្ជយន្តិ  
 តិណ្ណោ នទីចារតតោវ កុលំ ។  
 សិលេសុបមា សិទ្ធិវិ សព្វកក្ខា  
 តិក្ខមាយា នទីវិ សីយសោតា  
 សេវន្តិ ហេតា បិយមប្បិយញ្ច  
 ណាវ យថា ឱរកុលំ បរញ្ច ។

ន តា ឯកស្ស ន ទ្ធិន្តំ អាបណោវ បសារិតោ  
 យោ តា មយ្ហន្តិ មញ្ញេយ្យ វាតំ ជាលេន ពន្ធយេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រោះថាចិត្តរបស់ស្រីដូចគ្នានឹងចិត្តពានរ ហឫទ័យរបស់ពួកស្រីចុះ  
ឡើងញាប់ញ័រដូចជាម្លប់ឈើ តែងវិលទៅ ដូចកង់រទេះ ។ ពួកស្រី  
ទាំងនោះ កាលក្រឡេកមើលឃើញទ្រព្យរបស់ប្រុស ដែលគួរកាន់  
យកក្នុងកាលណា ក៏កៀរគរប្រុសនោះ ដោយសម្តីដ៏ផ្អែមល្អែមក្នុង  
កាលណោះ ដូចពួកជនអ្នកកម្តោជៈ បញ្ឆោតចាប់សេះដោយសា-  
រាយ ។ ពួកស្រីកាលបើក្រឡេកមើល មិនឃើញទ្រព្យរបស់ប្រុស  
ដែលគួរកាន់យកក្នុងកាលណា ក៏រៀបប្រុសនោះដោយជុំវិញ ក្នុង  
កាលណោះ ដូចគេធ្ងន់ទៅដល់គ្រើយស្ទឹងហើយលះបង់នូវក្បួន ។  
ពួកស្រីឧបមាដូចជ័រ (ជាទីជាប់ស្អិតនៃចិត្តបុរស) ដូចភ្លើងស៊ីនូវវត្ថុគ្រប់  
យ៉ាង មានមាយាដ័រហ័ស ដូចស្ទឹងមានខ្សែទឹកដ័រហ័ស ពួកស្រីទាំង  
នេះ តែងសេពគប់បុរស ទាំងជាទីស្រឡាញ់ទាំងមិនជាទីស្រឡាញ់  
ដូចទូកតែងចូបប្រទះទាំងច្រាំងខាងអាយនិងច្រាំងខាងនាយ ។ ពួក  
ស្រីទាំងនោះ មិនមែនជារបស់ប្រុសម្នាក់ ឬពីរនាក់ទេ ដូចជារាន  
ផ្សារដែលលើកហើយ បុគ្គលណា សម្គាល់នូវពួកស្រីទាំងនោះ ថា  
ជារបស់អញ បុគ្គលនោះ ដូចគេយកសំណាញ់ ខ្ទប់ខ្យល់ ។

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

យថា នទី ច បន្តោ ច	ចានាការំ សកា បថា
ឯវំ លោកិត្តិយោ នាម	វេលា តាសំ ន វិជ្ជតិ ។
យតាសនសមា ឯតា	កណ្ណាសប្បសិរូបមា
កាវោ ពហិ តិណស្សេវ	ឱមសន្តិ វំ វំ ។

យតាសនំ កុញ្ញាវ កណ្ណាសប្បំ  
 មុន្ទាកិសិត្តំ បមុទា ច សព្វា  
 ឯតេ នវោ និច្ចយតោ ភជេថ  
 តេសំ ហវេ ទុព្វិទុ សច្ចកាវោ ។  
 នាច្ចន្តវណ្ណា ន ពហូន កត្តា  
 ន ទក្ខិណា បមុទា សេវិតព្វា  
 ន បរស្ស ភរិយា ន ធនស្ស ហេតុ  
 ឯតិត្តិយោ បព្វា ន សេវិតព្វា ។

[៣១១] អថ ខលុ កោ អាណន្តោ តិជ្ឈរាជា  
 កុណាលស្ស សកុណាស្ស អាទិមជ្ឈកាថាបរិយោ-  
 សានំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមា កាថាយោ អកាសិ

អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

ស្ទឹង ផ្លូវ រោងសុរា រោងជាទីប្រជុំ និងអណ្តូងទឹក យ៉ាងណា ធម្មតា ពួកស្រីក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ វេលា (នៃសេចក្តីស្រីបក្កុង កាម) របស់ពួកស្រីទាំងនោះ មិនមានឈប់ឈរទេ ។ ពួកស្រី ទាំងនេះ ស្មើដោយអណ្តាតភ្លើង មានឧបមាដូចក្បាលពស់វែក ដូចពួកគោស៊ីនូវស្មៅដ៏ល្អ ។ ខាងក្រៅ ។ នរៈគប្បីគប់រកដោយការ ប្រយ័ត្ននូវវត្ថុទាំងនេះ គឺភ្លើង ១ ដំរី ១ ពស់វែក ១ ព្រះរាជាដែលគេ អភិសេកហើយ ១ ពួកស្រីទាំងអស់ ១ ព្រោះភាពទៀងទាត់នៃវត្ថុទាំង នោះដឹងបានដោយក្រណាស់ ។ ពួកស្រីមានពណ៌សម្បុរដ៏ល្អលើស លុបពេក បុគ្គលមិនត្រូវសេពគប់ ១ ស្រីជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត របស់ពួកជនច្រើន បុគ្គលមិនត្រូវសេពគប់ ១ ស្រីធ្វើវត្វាសក្នុងការ រំនឹងច្រៀង បុគ្គលមិនត្រូវសេពគប់ ១ ប្រពន្ធអ្នកដទៃ បុគ្គល មិនត្រូវសេពគប់ ១ ស្រី (សេពគប់) ព្រោះហេតុនៃទ្រព្យ បុគ្គលក៏ មិនត្រូវសេពគប់ ស្រី ៥ ពួកនេះ បុគ្គលមិនត្រូវសេពគប់ទេ ។

[៣១១] តំណាលថា គ្រានោះ ស្តេចគ្នាតឈ្មោះអានន្ទ បានដឹងនូវគាថា ជាខាងដើម កណ្តាល និងខាងចុង របស់កុណាលសកុណៈ ហើយ បានពោលគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

បុណ្ណាម្បិ ចេមំ បបរី ធនេន  
 ទង្គិត្តិយា បុរិសោ សម្មតាយ  
 លទ្ធា ខណំ អតិមញ្ញេយ្យ តំបិ  
 តាសំ វសំ អសតីនំ ន កច្ឆេ ។  
 ឧដ្ឋាហកញ្ចោវ អលីនវុត្តិ  
 កោមារកត្តារំ បិយំ មនាបំ  
 អាវាសុ កិច្ចេសុ ច នំ ជហន្តិ  
 តស្មាហំ ឥត្តិនំ ន វិស្សសាមិ ។  
 ន វិស្សសេ ឥច្ឆតិ មន្តិ ចោសោ  
 ន វិស្សសេ រោទតិ មេ សកាសេ  
 សេវន្តិ ហេតា បិយមប្បិយញ្ច  
 នាវា យថា ឱរកុលំ បរញ្ច ។  
 ន វិស្សសេ សាខបុរាណាសន្តតំ  
 ន វិស្សសេ មិត្តចោរាណាចោរំ  
 ន វិស្សសេ រាជ សខា មមន្តិ  
 ន វិស្សសេ ឥត្តិ ទសន្ត មាតរំ ។  
 ន វិស្សសេ រាមករាសុ ធារិសុ  
 អច្ឆន្តសីលាសុ អសញ្ញតាសុ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បុរសទោះបីឲ្យនូវផែនដី ដែលពេញដោយទ្រព្យ ដល់ស្រ្តីដែល  
សន្មតហើយ ស្រីនោះលុះបានឱកាស រមែងមើលងាយប្រុសនោះ  
វិញ (ព្រោះហេតុនោះ) បុរសមិនត្រូវលុះអំណាចនៃស្រីទាំងនោះ  
ឡើយ ។ ពួកស្រីរមែងលះបង់នូវប្តីក្មេង ដែលជាអ្នកមានព្យាយាម  
ក្រោកឡើងមានការប្រព្រឹត្តមិនរួញរា គួរជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តផង  
លះបង់នូវប្តីនោះ ព្រោះកិច្ចដែលមានអន្តរាយផង ព្រោះហេតុនោះ  
ខ្ញុំមិនទុកចិត្តចំពោះស្រីទាំងឡាយទេ ។ បុរសមិនត្រូវទុកចិត្តស្រី  
ដោយគិតថា ស្រីនោះចង់បានអញ មិនត្រូវទុកចិត្តស្រីដោយគិតថា  
ស្រីនោះ យំរំដៃចំពោះអញ (ដូច្នោះទេ) ព្រោះថា ស្រីទាំងនោះ  
រមែងគប់រកនូវបុរស ទាំងជាទីស្រឡាញ់ ទាំងមិនជាទីស្រឡាញ់  
ដូចទុកជួបប្រទះ ទាំងច្រាំងខាងអាយនិងច្រាំងខាងនាយ ។ បុគ្គល  
មិនត្រូវទុកចិត្តមែកឈើចាស់ ដែលគេក្រាលទុកទេ មិនត្រូវទុកចិត្ត  
ចោរជើងចាស់ជាមិត្តទេ មិនត្រូវទុកចិត្តថា ព្រះរាជា ជាសម្លាញ់  
របស់អញដូច្នោះទេ មិនត្រូវទុកចិត្តស្រីជាមាតារបស់បុគ្គ ១០ នាក់  
(យាយចាស់) ទេ ។ បុគ្គលមិនត្រូវទុកចិត្ត ចំពោះពួកនារី  
អ្នកធ្វើនូវសេចក្តីត្រេកអរ អ្នកកន្លងសីលធម៌ មិនសង្រួមទេ

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

អច្ចន្តបេមាណុកតស្ស ភរិយា

ន វិស្សសេ តិត្តិសមា ហិ នារិយោ ។

ហនេយ្យំបិ និទ្ទេយ្យំបិ នេនាបេយ្យំបិ

កណ្ណំបិ នេត្វា រុទិរំ បិវេយ្យំ

មា ទីនកាមាសុ អសញ្ញតាសុ

ការដ្ឋវេ កដ្ឋតិត្តបមាសុ ។

មុសា តាសំ យថា សច្ចំ      សច្ចំ តាសំ យថា មុសា

តារោ ពហិ តិណស្សេវ      ឱមសន្តិ វំ វំ ។

កតេន តា បលោភេន្តិ      បេក្ខិតេន ហសិតេន ច

អថោបិ ទុន្តិវត្តេន      មញ្ញាណ កណ្ណិតេន ច ។

ចោរិយោ កបិណ ហេតា      វាណ្ណា ច លបសក្ការា

ន តា កិញ្ចំ ន ជានន្តិ      យំ មនុស្សេសុ វញ្ចំ ។

អសា លោកិត្តិយោ នាម      វេលា តាសំ ន វិជ្ជតិ

សារត្តា ច បកញ្ញា ច      សិទ្ធិ សព្វយសោ យថា ។



អស់តិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

មិនត្រូវទុកចិត្តភរិយា ដែលមានសេចក្តីស្រឡាញ់ក្រៃពេក ព្រោះថា  
 នារីទាំងឡាយទុកស្មើកំពង់ទឹក ។ ពួកស្រី រមែងសម្លាប់ (ប្រុស)  
 ខ្លះ កាត់ (កប្រុស) ខ្លួនឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យកាត់ខ្លះ កាត់កហើយ  
 ផឹកឈាមខ្លះ បុគ្គលកុំធ្វើសេចក្តីស្នេហាចំពោះពួកស្រី ដែលមាន  
 សេចក្តីប្រាថ្នាថោកទាប ជាអ្នកមិនសង្រួម មានចិត្តដូចកំពង់ទឹក ។  
 ពាក្យកុហក របស់ពួកស្រីទាំងនោះ ក៏ដូចជាពាក្យពិត ឯពាក្យ  
 ពិត របស់ពួកស្រីទាំងនោះ ក៏ដូចជាពាក្យកុហក (ពួកស្រី)  
 ដូចគោ ស៊ីច្បាប់តែស្មៅល្អ ។ ខាងក្រៅ ។ ពួកស្រីទាំងនោះ  
 តែងប្រលោម (ប្រុស) ដោយដំណើរផង ដោយអាការដែល  
 ក្រឡេកមើលផង ដោយសំណើចផង ឬដោយសំពត់ដែលស្ងៀក  
 អាក្រក់ផង ដោយពាក្យពិរោះផង ។ ពិតណាស់ ស្រីទាំងនេះដូច  
 ចោរ មានចិត្តវឹងត្អឹង ខូចកាច តែមានសម្តីផ្អែមដូចស្ករ ការ  
 បញ្ឆោតណាក្នុងពួកមនុស្ស ពួកស្រីទាំងនោះ មិនមែនជាមិនដឹងការ  
 បញ្ឆោតណាមួយ (នោះ) ទេ ។ ធម្មតា ពួកស្រីក្នុងលោក (ច្រើនតែ)  
 លាមក វេលារបស់ពួកស្រីទាំងនោះ មិនមានទេ ពួកស្រីជាអ្នក  
 ស្រីបស្រាលផង ឃ្នើសឃ្នើផង ដូចភ្លើងស៊ីវត្តគ្រប់យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

នត្ថិត្តិនំ បិយោ នាម                    អប្បិយោបិ ន វិជ្ជតិ  
 សេវន្តិ ហេតា បិយមប្បិយញ្ច  
 នាវា យថា ឱរកុលំ បរញ្ច ។

នត្ថិត្តិនំ បិយោ នាម                    អប្បិយោបិ ន វិជ្ជតិ  
 ធនត្តា បដិវេល្លន្តិ                    លតាវ ទុមនិស្សិតា ។  
 ហត្ថិត្តិនំ អស្សិត្តិនំ                    កោបុរិសញ្ច ចណ្ណាលំ  
 ឆរណាហកំ បុប្ផធខ្នកំ សធនំ អនុបតន្តិ នារិយោ ។  
 កុលបុត្តិបិ ជហន្តិ                    អភិញ្ចិនំ ឆរកសមំ  
 សទិសំ អនុបតន្តិ                    ធនហេតុ ច នារិយោតិ ។

[៣១២] អថ ខលុ កោ នារោ នេវព្រាហ្មណោ  
 អាណន្ទស្ស កិជ្ឈរាជស្ស អាទិមជ្ឈតាថាបរិយោសានំ  
 វិទិត្តា តាយំ វេលាយំ ឥមា តាថាយោ អភាសិ  
 ចត្តារោមេ ន បូរេន្តិ                    តេ មេ សុណាថ ភាសតោ  
 សមុទ្ពោ ព្រាហ្មណោ រាជា ឥត្តិ ចាបិ ទិជម្បតិ ។  
 សរិតា សាគរំ យន្តិ                    យាកាចិ បបរិស្សិតា  
 តា សមុទ្ពំ ន បូរេន្តិ                    ឱនត្តា ហិ ន បូរតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ប្រុសឈ្មោះថាជាទីស្រឡាញ់ របស់ពួកស្រី មិនមាន ទាំងមិន  
 ជាទីស្រឡាញ់ក៏មិនមាន ព្រោះថាពួកស្រីទាំងនេះ តែងគប់រកបុរស  
 ជាទីស្រឡាញ់ទាំងមិនស្រឡាញ់ ដូចទូក តែងចូបប្រទះទាំងច្រាំង  
 ខាងអាយនិងច្រាំងខាងនាយ ។ ប្រុសឈ្មោះថាជាទីស្រឡាញ់  
 របស់ពួកស្រីមិនមាន ទាំងមិនជាទីស្រឡាញ់ក៏មិនមាន ពួកស្រី  
 តែងរូបព័ទ្ធ (ប្រុស) ដើម្បីទ្រព្យសម្បត្តិ ដូចរលីតោងដើម  
 ឈើ ។ ស្រីទាំងឡាយ តែងរត់តាមប្រុសឃ្វាលដំរី ឃ្វាលសេះ  
 ឃ្វាលគោ ប្រុសចណ្ឌាល អ្នកដុតខ្មោច និងអ្នកចោលសំរាម  
 ដែលមានទ្រព្យ ។ ស្រីទាំងឡាយតែងលះបង់នូវកូនអ្នកមាន  
 ត្រកូល ដែលមិនមានទ្រព្យតិចតួច ទុកស្មើសាកសព នារី  
 ទាំងឡាយ (ច្រើនតែ) គប់រកប្រុស ព្រោះហេតុតែទ្រព្យ ។

[៣១២] សេចក្តីតំណាលថា គ្រានោះ ទេវព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះនារទៈ  
 បានដឹងនូវគាថាខាងដើម កណ្តាល និងទីបំផុត របស់ស្តេចត្នាត  
 ឈ្មោះអានន្ទហើយ ក៏ពោលគាថាទាំងឡាយនេះ ក្នុងវេលានោះថា  
 បពិត្រលោកជាម្ចាស់នៃបក្សី សូមលោកស្តាប់ពាក្យ ដែលខ្ញុំនឹង  
 និយាយដូចតទៅនេះ ជន ៤ ពួកនេះគឺ សមុទ្រ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១  
 ព្រះរាជា ១ ស្រី ១ រមែងមិនពេញ ។ ស្ទឹងណាមួយដែលអាស្រ័យនូវ  
 ប្រឹបពីដែលហូរទៅកាន់សាគរ ស្ទឹងទាំងនោះ ក៏ញ៉ាំងសមុទ្រឲ្យ  
 ពេញមិនបាន ព្រោះថា សមុទ្ររមែងមិនពេញ ចេះតែនៅខ្វះខាត ។

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

ព្រាហ្មណោ ច អធិយាន	វេទមក្ខានបញ្ចមំ
ភិយ្យាបិ សុតមិច្ឆេយ្យ	ឱនត្តា ហិ ន បូរតិ ។
រាជា ច បបរី សព្វំ	សសមុទ្ធិំ សបព្វតំ
អជ្ឈាវសំ វិទិនិត្វា	អនន្តរតនោចិតំ
ចារំ សមុទ្ធិំ បត្តេតិ	ឱនត្តា ហិ ន បូរតិ ។
ឯកមេកាយ ឥត្តិយា	អដ្ឋដ្ឋ បតិដោ សិយុំ
សូរា ច ពលវន្តោ ច	សព្វកាមរសាហារា
ករេយ្យ នវមេ ឆន្ទំ	ឱនត្តា ហិ ន បូរតិ ។

សព្វិត្តិយោ សិទ្ធិវិវ សព្វភក្ខា  
 សព្វិត្តិយោ នទីវិវ សព្វវាហិដី  
 សព្វិត្តិយោ កណ្តាកានំវ សាខា  
 សព្វិត្តិយោ ធនហោតុ វជន្តិ ។

វាតញ្ច ជាលេន នហេ បរាមសេ  
 ឱសិញ្ចយេ សាគរមេកចាណិដា  
 សកេន ហត្តេន ហនេយ្យ ឃោសំ  
 យោ សព្វការំ បមុទាសុ ឱស្សុដេ ។

ចោវីនំ ពហុពុទ្ធិនំ យាសុ សច្ចំ សុទុល្លភំ

អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

ព្រាហ្មណ៍រៀននូវវេទមានគម្ពីរឈ្មោះឥតិហាសៈ ជាគម្រប់ ៥ ហើយ  
តែងប្រាថ្នានូវការចេះដឹងឲ្យក្រៃលែង ព្រោះថា ព្រាហ្មណ៍នោះ  
រមែងមិនពេញ ចេះតែខ្វះខាត ។ ចំណែកព្រះរាជាឈ្នះគ្រប់គ្រង  
ផែនដីទាំងអស់ ព្រមទាំងសមុទ្រនិងភ្នំហើយ តែងប្រាថ្នារកច្រាំង  
សមុទ្រ និងផ្ទៃសមុទ្រ ដែលសម្បូរដោយរតនៈ មិនមានទីបំផុត  
ព្រោះថាព្រះរាជានោះ រមែងមិនគ្រប់គ្រាន់ ចេះតែខ្វះខាត ។ ស្រី  
ម្នាក់ ៗ មានប្តីប្រាំបី ៗ ហើយប្តីនោះ ជាអ្នកភ្ញៀវក្លាផង មានកម្លាំង  
ផង នាំមកនូវរសនៃសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ក៏គង់ធ្វើនូវសេចក្តី  
ប្រាថ្នាក្នុងប្តីទី ៧ ទៀត ព្រោះថា ស្រីនោះ រមែងមិនគ្រប់គ្រាន់  
ចេះតែខ្វះខាត ។ ពួកស្រីទាំងអស់ ដូចភ្លើងស៊ីនូវវត្ថុគ្រប់យ៉ាង  
ពួកស្រីទាំងអស់ ដូចស្នឹងនាំទៅនូវវត្ថុគ្រប់យ៉ាង ពួកស្រីទាំងអស់  
ដូចមែកឈើមានបន្ទា ពួកស្រីទាំងអស់ គប់រក (ប្តី) ព្រោះ  
ហេតុតែទ្រព្យ ។ នរជនណា ផ្ទុកផ្តាក់នូវភាព គឺការងារ  
ទាំងពួងលើពួកស្រី នរជននោះ ទុកដូចគេយកបណ្តាញចាប់  
ខ្យល់ ឬដូចគេបាចទឹកសមុទ្រ ដោយដៃម្ខាង ពុំនោះដូច  
គេយកដៃមួយ ទះឲ្យពួស្ងួតគឺកកង ។ ពួកស្រីដែលដូចជាចោរ  
មានពុតត្បុតច្រើន មានពាក្យសច្ចៈ គេរកបានដោយកម្រណាស់

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ដឹង កាលោ ទុកជាដោ	មច្ឆស្សេវោទកេ កតំ ។
អនលា មុនុសម្ភាសា	ទុប្បរា តា នទីសមា
សីទន្តិ នំ វិទិត្វាន	អារកា បរិវេដ្ឋយេ ។
អារដ្ឋនី មហាមាយា	ព្រហ្មចរិយវិកោបនា
សីទន្តិ នំ វិទិត្វាន	អារកា បរិវេដ្ឋយេ ។
យញ្ចេតា ឧបសេវន្តិ	ឆន្ទសា វា ធនេន វា
ជាតវេនោវ សណ្ណានំ	ទិប្បំ អនុទហន្តិ នន្តិ ។

[៣១៣] អថ ខលុ កោ កុណាលោ សកុ-  
 ណោ ធារទស្ស ទេវព្រាហ្មណស្ស អាទិមជ្ឈកថា-  
 បរិយោសានំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមា កាថាយោ  
 អភាសិ

សល្លបេ និសិតខត្តចាណិដា  
 បណ្ឌិតោ អបិ បិសាចទោសិដា  
 ឧត្តតេជំ ឧរតំបិ អាសិទេ  
 ឯកោ ឯកាយ បមុទាយ ធាលបេ ។  
 លោកចិត្តមថនា ហិ ធារិយោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ភាពនៃស្រីទាំងឡាយ គេដឹងបានដោយក្រ ដូចដំណើរនៃត្រីក្នុង  
 ទឹក ។ ពួកស្រីទាំងនោះ មានមារយាទរិបិញ្ញរុបុញ្ញ មានសម្ព័ន្ធ  
 ទុកស្មើដោយស្ទឹង បំពេញបានដោយក្រ តែងលិចចុះ (ក្នុងអបាយ  
 ព្រោះហេតុតែកាម) បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះហើយ គប្បី  
 រៀរឲ្យឆ្ងាយចេញ ។ ពួកស្រីជាអ្នកញ៉ាំងចិត្តប្រុសឲ្យត្រឡប់ត្រឡិន  
 មានមាយាច្រើន ញ៉ាំងព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យកម្រើក តែងលិចចុះ  
 (ក្នុងអបាយ) បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះហើយ គប្បីចៀស  
 ឲ្យឆ្ងាយចេញ ។ ពួកស្រីទាំងនោះ ចូលទៅគប់រកប្រុសណា  
 ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ឬដោយទ្រព្យសម្បត្តិ រមែងដុតកម្តៅប្រុស  
 នោះដោយឆាប់រហ័ស ដូចភ្លើងឆេះនូវទឹរបស់ខ្លួន ។

[៣១៣] សេចក្តីតំណាលថា គ្រានោះ កុណាលសកុណៈ ដឹងនូវ  
 គាថាជាខាងដើម កណ្តាល និងទីបំផុត នៃទេវព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះនារទៈ  
 ហើយក៏ពោលគាថានេះ ក្នុងវេលានោះថា

បណ្ឌិត គួរចរចា (ជាមួយ) នឹងបុគ្គលមានដៃកាន់ដាវ  
 សំលៀងហើយ (ជាមួយ) នឹងបុគ្គលប្រទូស្តដូចជាបិសាច  
 ឬក៏ចូលទៅរកពស់ ដែលមានពិសដ៏ពន្លឺក (ប្រសើរជាង)  
 ប្រុសម្នាក់ឯង មិនគួរនិយាយចរចា ចំពោះស្រីម្នាក់ឯងទេ ។  
 ព្រោះថា នារីទាំងឡាយ ជាអ្នកញ៉ាំងចិត្តនៃមនុស្សលោក

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

នច្ចកីតកណ៌តម្ហិតារុណា  
 ពាជយន្តិ អនុបដ្ឋិតស្សតី  
 ដីបេ រក្ខតិសិកណារ វាលិដេ ។  
 នត្ថិ តាសំ វិនយោ ន សំរោ  
 មជ្ជមំសនិរតា អសញ្ញតា  
 តា កិលន្តិ បុរិសស្ស ចាកតំ  
 សាករេ មករំ តិមិដ្ឋុលោ ។  
 បញ្ចកាមកុណសាតកោចរា  
 ឧទ្ធពតា អនិយតា អសញ្ញតា  
 ឱសរន្តិ បមុទា បមាទិនំ  
 លោណតោយវតិយំរ អាបតា ។  
 យំ នរំ ឧបលបេន្តិ ជារិយោ  
 ឆន្ទសា វា រតិយា វា ជនេន វា  
 ជាតវេទសទិសំបិ តាទិសំ  
 រាគនោសវធិយោ ទហាន្តិ នំ ។  
 អន្តំ ញត្វា បុរិសំ មហាន្តំ  
 ឱសរន្តិ សធនំ សហត្តនា



អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

ជាអ្នកមានការរាំ ច្រៀង និយាយ សើច ញញឹម ជាអារុធ តែង  
 បៀតបៀននូវប្រុសដែលមិនបានតម្កល់ស្មារតី ដូចពួកស្រីអារក្សទឹក  
 ក្នុងកោះបៀតបៀនពួកពាណិជ ។ ពួកស្រីទាំងនោះមិនមានវិន័យ មិន  
 មានសំរវៈ ពួកស្រីទាំងនោះ ជាអ្នកល្មោភទឹកស្រវឹង និងសាច់ ជាអ្នក  
 មិនសង្រួម តែងលេបទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុរស ដូចត្រីធំឈ្មោះតិមិដ្ឋល  
 លេបនូវមករក្នុងសាគរ ។ ពួកស្រីមានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបញ្ចកាម-  
 គុណជាអារម្មណ៍ មានអាការឆ្នើងឆ្នែ មិនទៀង មិនសង្រួម ឃ្នាំ  
 រកតែបុរសអ្នកប្រមាទ ដូចទីងស្ទឹង តែងហូរចុះទៅរកទីមានទឹកប្រៃ  
 (សមុទ្រ) ។ នារីទាំងឡាយ រមែងនិយាយស្រស់ស្រាយរកជនណា  
 ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ ឬដោយតម្រេក ឬក៏ដោយទ្រព្យ ជាស្រី  
 សម្លាប់ប្រុសដោយរាគៈនិងទោសៈ រមែងដុតរោលនរជននោះសូម្បី  
 ប្រុសរុងរឿងដូចភ្លើងជាអ្នកនឹងនួន ។ ពួកស្រីដឹងថាបុរសអ្នកស្តុកស្តម្ភ  
 មានទ្រព្យច្រើន រមែងក្រវែលរកប្រុសដែលមានទ្រព្យ ដោយខ្លួនឯង

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

រត្តចិត្តំ អតិវេបយន្តិ ជំ  
 សាលំ មាលុវលតាវ កាណនេ ។  
 តា ឧបេន្តិ វិវិជេន ឆន្ទសា  
 ចិត្រតិម្ពមុខិយោ អលដ្ឋតា  
 ឱហសន្តិ បហសន្តិ ជារិយោ  
 សំរោវ សតមាយកោវិទា ។  
 ជាតរូបមណិមុត្តភូសិតា  
 សក្កតា បតិកុលេសុ ជារិយោ  
 រក្ខិតា អតិចរន្តិ សាមិកំ  
 ទានវំ ហទយន្តរនិស្សិតា ។  
 តេជវាមិ ហិ នហេ វិចក្ខុណោ  
 សក្កតោ ពហុជនស្ស បូជិតោ  
 ជារីនំ វសដ្ឋតោ ន កាសតិ  
 រាហុនា ឧបហតោវ ចន្ទិមា ។  
 យំ ករេយ្យ កុបិតោ ទិសោ ទិសំ  
 ទុដ្ឋចិត្តោវ សមាភតំ អរិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

រូបរុំបុរសដែលមានចិត្តត្រេកអរ ដូចពួរជ្រៃក្នុងព្រៃរូបព័ទ្ធដើមរាំង ។

នារីទាំងឡាយនោះ មានខ្លួននិងមុខដ៏វិចិត្រតាក់តែងហើយ ផ្កាប់  
ផ្កុន (បុរស) ដោយសេចក្តីប្រាថ្នាផ្សេង ។ ជាអ្នកយល់  
កលមាយាទាំងរយ រមែងសើច រមែងញញឹម តែហាក់ដូចជា  
សង្រួម ។ នារីទាំងឡាយ ស្អិតស្អាងខ្លួនដោយមាស កែវមណី  
និងកែវមុត្តា ដែលគេធ្វើសក្ការៈ ក្នុងត្រកូលរបស់ប្តី ដែលគេរក្សា  
ហើយ ក៏នៅតែប្រព្រឹត្តក្បត់ស្វាមីបាន ដូចជាប្រពន្ធដែលអាស្រ័យ  
នៅក្នុងចន្លោះហឫទ័យ ប្រព្រឹត្តក្បត់អសុរវិញបាន ។ នរជន សូម្បី  
មានតេជៈ មានប្រាជ្ញារាំងវៃ ដែលអ្នកផងច្រើនគ្នាធ្វើសក្ការរូបជា លុះ  
ក្នុងអំណាចនៃស្រីទាំងឡាយហើយ រមែងមិនរុងរឿង ដូចព្រះចន្ទ្រ  
ដែលត្រូវរាហូចាប់ ។ ចោរអ្នកក្រោធមានចិត្តអាក្រក់ (ឃើញ) ចោរ  
ជាសត្រូវ (នឹងខ្លួន) មកប្រទះគ្នាហើយ ធ្វើនូវសេចក្តីវិនាសណា

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

តេន ភិយ្យោ ព្យសនំ និកច្ចតិ  
 ជារីនំ វសដ្ឋតោ អបេក្ខវា ។  
 កេសល្យននខន្ទតដ្ឋិតា  
 ចានចាលិកសនណ្ឌតាឡិតា  
 ហីនមេវុបកតា ហិ ជារិយោ  
 តា រមន្តិ កុណាបេវ មក្ខិកា ។  
 តា កុលេសុ វិសិខន្តវេសុ វា  
 វាជជានីសុ និកមេសុ វា បន  
 ឱទ្ធិតំ នមុចិចាសវាគុវំ  
 ចក្កុមា បរិវេជ្ជេយ្យ សុខត្តិកោ ។  
 ឱស្សជិត្វា កុសលំ តចោតុលំ  
 យោ អនវិយចរិតានិ មា ចរិ  
 ទេវតាហិ និរយំ និមិស្សតិ  
 ឆេទកាមិមណិយំវ វាលិដោ ។  
 សោ ឥន ករហិតោ បរត្ថ ច  
 ទុម្ពតិ ឧបហតោ សកម្ពុនា  
 កច្ចតិ អនិយតោ កលាកលំ

អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

បុគ្គលអ្នកមានតណ្ហា លុះក្នុងអំណាច នៃស្រីទាំងឡាយ រមែង  
 ដល់នូវសេចក្តីវិនាសក្រៃលែង ជាងសេចក្តីវិនាសនោះទៅទៀត ។  
 នារីទាំងឡាយ ដែលមានសក់របោច មានស្នាមដាច់ដោយក្រចក  
 ដែលត្រូវ គេវាយ គេធាក់ ដោយជើង ដៃ និងដំបង ក៏នៅតែ  
 ចូលទៅកាន់អាការថោកទាបវិញ នៅតែត្រេកអរ (ក្នុងកាមទៀត)  
 ដូចរុយត្រេកអរនឹងសាកសព ។ បុរសអ្នកមានបញ្ញាចក្ខុ ត្រូវការ  
 ដោយសេចក្តីសុខ គប្បីរៀនស្រីទាំងឡាយនោះ (ដែលនៅ) ក្នុង  
 ត្រកូលទាំងឡាយក្តី ក្នុងចន្លោះប្រកក្តី ក្នុងរាជធានីក្តី ក្នុងនិគមក្តី  
 ឬក៏រៀននូវអារម្មណ៍ដូចជាអន្ទាក់និងបង្កាត់របស់មារ ដែលកិលេស-  
 មារដាក់ហើយក្តី ។ បុគ្គលណា លះបង់នូវតបោគុណ (គុណគឺ  
 សេចក្តីព្យាយាម) ជាកុសលហើយ ប្រព្រឹត្តនូវចរិតមិនប្រសើរ  
 បុគ្គលនោះ (លុះច្បាត) ចាកទេវតាហើយ នឹងមកកាន់នរកវិញ  
 ដូចពាណិជ (មានទ្រព្យច្រើនដូរយក) ក្តមកំបែក ។ ប្រុស  
 (ដែលលុះក្នុងអំណាចស្រី) នោះ ត្រូវគេតិះដៀលក្នុងលោកនេះផង  
 ក្នុងលោកខាងមុខផង ជាមនុស្សមានគំនិតអាក្រក់ ត្រូវកម្មរបស់  
 ខ្លួនបៀតបៀន ជាបុគ្គលមិនទៀង តែងភ្លាត់ទៅកាន់អបាយភូមិ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ទុដ្ឋកទ្រិករថោវ ឧប្បថេ ។  
 សោ ឧបេតិ និរយំ បតាបនំ  
 សត្តិសិម្ពលិវនេត្តា អាយសំ  
 អារសិគ្វាន តិរច្ឆានយោនិយំ  
 បេតរាជវិសយំ ន មុញ្ចតិ ។  
 ទិព្យា ទិដ្ឋា រតិយោ ច នន្ទនេ  
 ចក្កវត្តិចរិតញ្ច មាណុសេ  
 ធាសយន្តិ បមុទា បមាទិនំ  
 ទុក្ខតិញ្ច បដិចាទយន្តិ នំ ។  
 ទិព្យា ទិដ្ឋា រតិយោ ន ទុល្លភា  
 ចក្កវត្តិចរិតញ្ច មាណុសេ  
 សោវណ្ណព្យម្ពនិលយា ច អច្ចរា  
 យេ ចរន្តិ បមុទាហានត្តិកា ។  
 កាមជាតុសមតិក្កមា កតិ  
 រូបជាតុសម្ពរោ ន ទុល្លកោ  
 វីតរាគវិសយ្យបបត្តិ យា  
 យេ ចរន្តិ បមុទាហានត្តិកា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ដូចរថដែលទឹមលាកាច ដើរទៅក្នុងទីខុសផ្លូវ ។ ប្រុសនោះរមែង  
 ចូលទៅកាន់នរក ជាទីញ៉ាំងសត្វឲ្យក្តៅ នៅអាស្រ័យនឹងព្រៃរកា  
 មានបន្ទាដូចលំពែងធ្វើអំពីដែកផង កំណើតតិរច្ឆានផង វិស័យ  
 នៃប្រេត និងអសុរកាយផង រមែងមិនអាចរួចបានទេ ។ ស្រី  
 ទាំងឡាយ រមែងញ៉ាំងល្បែងជាទិព្វ ឬញ៉ាំងតម្រេក ក្នុងទីជាទី  
 រីករាយ ឬញ៉ាំងសម្បត្តិចក្រពត្តិ ក្នុងទីជារបស់មនុស្សនៃបុគ្គល  
 អ្នកប្រមាទ ឲ្យវិនាស ពួកស្រីរមែងញ៉ាំងប្រុសនោះ ឲ្យដល់នូវ  
 ទុក្ខតិ ។ ល្បែងជាតម្រេកទិព្វ សម្បត្តិស្តេចចក្រពត្តិ ក្នុងទីជារបស់  
 មនុស្ស និងពួកស្រីអប្សរមានវិមានមាសជាលំនៅ ជាសម្បត្តិដែល  
 បុគ្គលមិនត្រូវការដោយពួកស្រី ហើយប្រព្រឹត្ត (ព្រហ្មចរិយធម៌)  
 មិនមែនបានដោយក្រទេ ។ គតិជាទឹកនឹងផុតចាកកាមធាតុ គឺ  
 ការកើតក្នុងរូបធាតុ និងការកើតក្នុងសុទ្ធាវាស ជាវិស័យរបស់អ្នក  
 ប្រាសចាករាគៈ ជាសម្បត្តិដែលបុគ្គលមិនត្រូវការ ដោយពួកស្រី  
 ហើយប្រព្រឹត្ត (ព្រហ្មចរិយធម៌) មិនមែនបានដោយក្រទេ ។

អសីតិនិបាតេ ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ

សព្វទុក្ខសមតិក្កមំ សិវំ

អច្ចន្តំ អចលិតំ អសង្ខតំ

និព្វតេហិ សុចីហិ ន ទុល្លភំ

យេ ចរន្តិ បមុទាហានត្តិកាតិ ។

[៣១៤] កុណាលោហំ តទា អាសី ឧទាយី បុស្សកោតិលោ

អានន្ទោ តិជ្ឈរាជាសិ សារីបុត្តោ ច ធារោ

បរិសា ពុទ្ធបរិសា ឯវំ ធារេថ ជាតកន្តិ ។

កុណាលជាតកំ ចតុត្ថំ ។

### មហាសុតសោមជាតកំ

[៣១៥] កស្មា តុវំ រសក ឯទិសានិ

កោសិ កម្មានិ សុទារុណានិ

ហោសិ ឥត្តិ បុរិសេ ច មុឡេណ

មំសស្ស ហេតុ អាទូ ធនស្ស ការណា ។



អសីតិនិបាត កុណាលជាតក ទី ៤

គុណជាតិដ៏ក្សេមក្សាន្ត គឺព្រះនិព្វាន ជាទីកន្លងផុតចាកទុក្ខទាំងពួង  
ជាអច្ឆន្តសុខ មិនកម្រើក មិនមានបច្ច័យតាក់តែង បុគ្គលមិន  
ត្រូវការដោយស្រី ហើយប្រព្រឹត្ត (ព្រហ្មចរិយធម៌) ជាអ្នកស្អាត  
មានកិលេសរលត់ មិនមែនបានដោយក្រទេ ។

[៣១២] (ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រជុំជាតកនេះថា) ក្នុងកាលណោះ  
កុណាលបក្សី បានមកជាតថាគត បុស្សកោកិលបក្សី បានមក  
ជាឧទាយិកិក្ខុ ស្តេចត្នាត បានមកជាអានន្ទ នារទព្រាហ្មណ៍  
បានមកជាសារីបុត្ត ពួកបរិស័ទបានមកជាពុទ្ធបរិស័ទ អ្នកទាំង-  
ឡាយចូរចាំទុកជាតកយ៉ាងនេះ ។

ចប់ កុណាលជាតក ទី ៤ ។

មហាសុតសោមជាតក

[៣១៥] (សេនាបតី សួរថា) ម្ចាស់រសកៈ (នាយពិសេស) ព្រោះ  
ហេតុអ្វី អ្នកធ្វើនូវអំពើដ៏លាមកក្រៃលែង ប្រាកដដូច្នោះ អ្នក  
ជាបុគ្គលវង្វេង សម្លាប់ពួកស្រីនិងប្រុស ព្រោះហេតុសាច់ ឬ  
ព្រោះហេតុទ្រព្យ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣១៦] ន អត្តហេតុ ន ធនស្ស ការណា  
 ន បុត្តនារស្ស សហាយញាតិនំ  
 ភត្តា ច មេ ភកវា ភូមិចាលោ  
 សោ ខាទតិ មំសំ ភទន្តេ ឯទិសំ ។

[៣១៧] សចេ តុំ ភត្តុត្ថេ បយុត្តោ  
 កោសិ កម្មានិ សុនារុណានិ  
 ចាតោវ អន្តេបុំ ចាបុណិត្វា  
 លមេយ្យាសិ មេ រាជិនោ សម្មុខេ តំ ។

[៣១៨] តថា ករិស្សាមិ អហំ ភទន្តេ  
 តថា តុំ ភាសសិ កាឡហត្តិ  
 ចាតោវ អន្តេបុំ ចាបុណិត្វា  
 វត្តាមិ តេ រាជិនោ សម្មុខេ តំ ។

[៣១៩] តតោ រត្យា វិវសនេ សុរិយស្សក្កមនំ បតិ  
 កាឡោ រសកមាទាយ រាជានំ ឧបសង្កមិ  
 ឧបសង្កមិត្វា រាជានំ ឥនំ រចនមព្រិ ។  
 សច្ចំ កិវ មហារាជ រសកោ មេសិតោ តយា  
 ហនតិ ឥត្តិបុរិសេ តុំ មំសានិ ខាទសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣១៦] (នាយពិសេស ជម្រាបថា) ខ្ញុំសម្លាប់ មិនមែនព្រោះ ហេតុខ្លួនឯង មិនមែនព្រោះហេតុទ្រព្យ មិនមែនព្រោះហេតុកូន ប្រពន្ធ ឬសម្លាញ់និងញាតិទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ព្រះភូមិបាលអ្នកមានបុណ្យ ជាម្ចាស់នៃខ្ញុំ ទ្រង់សោយនូវសាច់ ប្រាកដដូច្នោះ ។

[៣១៧] (សេនាបតី...) បើអ្នកឯងខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងកិច្ចរបស់ព្រះ រាជាជាម្ចាស់ ហើយធ្វើនូវអំពើដ៏លាមកក្រៃលែង អ្នកឯង លុះព្រឹក ឡើង ចូលទៅខាងក្នុងព្រះរាជវាំងហើយ គប្បីនិយាយនូវដំណើរ នោះប្រាប់ខ្ញុំ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្រ្តនៃព្រះរាជា ។

[៣១៨] (នាយពិសេស...) បពិត្រសេនាបតីឈ្មោះកាឡហត្ថីដ៏ ចម្រើន លោកនិយាយយ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ព្រឹកឡើងខ្ញុំ នឹងចូលទៅខាងក្នុងព្រះរាជវាំង ហើយថ្ងៃសេចក្តីនោះ ជម្រាប លោក ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្រ្តនៃព្រះរាជា ។

[៣១៩] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) គ្រានោះ កាលដែលវេលារាត្រីភ្លឺច្បាស់ ព្រះ អាទិត្យរះឡើងប្រាកដ សេនាបតីឈ្មោះកាឡហត្ថី បាននាំរសកៈ ចូលទៅគាល់ព្រះរាជា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលពាក្យ នេះ ចំពោះព្រះរាជាថា បពិត្រមហារាជ បានឮថា ព្រះអង្គ ប្រើរសកៈឲ្យទៅសម្លាប់ស្រីប្រុស ព្រះអង្គទ្រង់សោយសាច់មែនឬ ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

[៣២០] ឯវមេវ តថា កាឡ រសកោ បេសិតោ មយា  
មម អត្ថំ កហេន្តស្ស កិមេតំ បរិកាសសិ ។

[៣២១] [អានន្ទោ សព្វមច្ចានំ ខាទិត្វា រសតិទ្ធិមា  
បរិក្ខិណាយ បរិសាយ អត្តានំ ខាទិយា មតោ ។

ឯវំ បមត្តោ រសការវេ រតោ  
ពាលោ យទី អាយតិ នាវពុជ្ឈសិ<sup>(១)</sup>  
វិធម្ម បុត្តេ ចជិ<sup>(២)</sup> ញាតកេ ច  
បរិវត្តិយ អត្តានញ្ញេវ ខាទតិ ។  
ឥទំ តេ សុត្វាន វិគេតុ ឆន្ទោ  
មា ភក្ខយិ រាជ មនុស្សមំសំ  
មា ត្ថំ ឥមំ កេវលំ វារិដោវ  
ទ្ធិបទាទិប សុញ្ញមកាសិ រជ្ជំ ។

[៣២២] សុជាតោ នាម នាមេន ឱរសោ តស្ស អត្រដោ  
ជម្ពុបេសី អលទ្ធាន មតោ សោ តស្ស សង្ខយេ  
ឯវមេវ អហំ កាឡ ភុត្វា ភក្ខំ រសុត្តមំ  
អលទ្ធា មនុសំ មំសំ មញ្ញេ ហេស្សាមិ ជីវិតំ ។

១ ម. នាវពុជ្ឈតិ ។ ឱ. អាយតី នាវពុជ្ឈតិ ។ ២ ម. ចជិត្វា ។

អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

[៣២០] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់កាឡហត្ថី ខ្ញុំបានប្រើរសកៈដូច្នោះមែន  
ហេតុអ្វីអ្នកជេរប្រទេចរសកបុរស ដែលធ្វើប្រយោជន៍ឲ្យខ្ញុំនុំ ។

[៣២១] (កាឡហត្ថី...) ត្រីឈ្មោះអានន្ទ ជាប់ចិត្តនឹងរស ស៊ីនូវ  
ពួកត្រីទាំងពួង កាលបើត្រីជាបរិវារអស់ហើយ ក៏ខាំស៊ីកន្ទុយខ្លួន  
ឯងស្លាប់ទៅ ។ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រមាទ ត្រេកអរក្នុងរសដែលគួរ  
គោរព បើព្រះអង្គនៅជាបុគ្គលពាល មិនយល់ហេតុអ្វីទៅយ៉ាង  
នេះទេ ព្រះអង្គនឹងឃ្នាតបោះបង់នូវបុត្រទាំងឡាយផង នូវពួក  
ញាតិផង ដូចត្រីឈ្មោះអានន្ទត្រឡប់ស៊ីខ្លួនឯង ។ បពិត្រព្រះ  
រាជា សូមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះអង្គប្រាសចេញទៅ ព្រោះ  
បានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យនេះ សូមព្រះអង្គកុំសោយសាច់  
មនុស្ស បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងសត្វជើងពីរ សូមព្រះអង្គកុំធ្វើ  
ដែននេះឲ្យសោះសូន្យ ដូចត្រីឈ្មោះអានន្ទ ធ្វើមហាសមុទ្រទាំង  
មូលនេះឲ្យសូន្យ (ចាកត្រី) ។

[៣២២] (ព្រះរាជា...) កូនបង្កើតរបស់សុជាតកុដុម្ពីក៏នោះ ឈ្មោះ  
សុជាតដោយឈ្មោះ មិនបានសាច់ព្រីងហើយស្លាប់ទៅ ព្រោះ  
អស់សាច់ព្រីងនោះ (យ៉ាងណា) ម្ចាស់កាឡហត្ថី ខ្ញុំបរិភោគ  
នូវអាហារមានរសដ៏ឧត្តម បើមិនបានសាច់មនុស្សទេ ប្រហែល  
ជានឹងលះបង់នូវជីវិត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

- [៣២៣] មាលាវ អភិរូចោសិ                    កុលេ ជាតោសិ សោតិយេ  
                  ឆ ត្ថំ អរហសិ តាត                    អភក្កំ ភក្កយេតវេ ។
- [៣២៤] រសានញ្ញតវំ ឯតំ                    កស្មា មំ ត្ថំ និវារយេ  
                  សោហំ តត្ថ កមិស្សាមិ                    យត្ថ លច្ឆាមិ ឯទិសំ ។  
                  សោវាហំ និប្បតិស្សាមិ                    ឆ តេ វច្ឆាមិ សន្តិកេ  
                  យស្ស មេ ទស្សនេឆ ត្ថំ                    ឆាភិនន្ទសិ ព្រាហ្មណ ។
- [៣២៥] អទ្ធា អញ្ញេបិ នាយាទេ                    បុត្តេ លច្ឆាម មាលាវ  
                  ត្វញ្ច ជម្ម វិនស្សស្ស                    យត្ថ បត្តំ ឆ តំ សុណោ ។
- [៣២៦] ឯវមេវ តុវំ រាជ                    ទិបទិន្ទ<sup>(១)</sup> សុណោហិ មេ  
                  បញ្ចទិស្សន្តិ តំ វជ្ជា                    សោណ្ណំ មាលាវកំ យថា ។
- [៣២៧] សុជាតោ នាម នាមេឆ                    ការិតត្តាន សារកោ  
                  អច្ឆវំ កាមយន្តោវ                    ឆ សោ ភុញ្ជិ ឆ សោ បិវិ ។

១ ម. ទិបទិន្ទ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣២៣] (កាឡហត្ថិនាំរឿងព្រាហ្មណ៍ថា) ម្ចាស់មាណពកូន អ្នក  
មានរូបស្រស់បស់ កើតក្នុងត្រកូលសោត្ថិយៈ ម្ចាស់កូន អ្នក  
មិនគួរស៊ីនូវអាហារ ដែលមិនគួរស៊ីទេ ។

[៣២៤] (មាណព...) បណ្តារសទាំងឡាយ ទឹកសុរានេះ រាប់ថាជា  
ទឹកមានរសមួយដែរ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបលោកឪពុកឃាត់ខ្ញុំ ខ្ញុំបាន  
នូវទឹកសុរានេះក្នុងទីណា ខ្ញុំនឹងទៅក្នុងទីនោះ ។ បពិត្រព្រាហ្មណ៍  
ឪពុក បើលោកឪពុកមិនត្រេកអរនឹងការឃើញខ្ញុំណា ខ្ញុំនោះនឹង  
គេចចេញ (អំពីស្រុក) ខ្ញុំមិននៅក្នុងសម្នាក់លោកឪពុកទេ ។

[៣២៥] (ព្រាហ្មណ៍...) នៃមាណពកូន យើងនឹងបាននូវកូនទាំងឡាយ  
ឯទៀត ទទួលមត៌កដោយពិត នៃកូនជួរជាតិ ឯងចូរវិនាសចុះ  
លំនៅដែលកូនទៅដល់ក្នុងទីណា សូមកុំឲ្យអញពួននូវទីនោះ ។

[៣២៦] (កាឡហត្ថិ...) បពិត្រព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ជាធំជាងសត្វជើងពីរ  
សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ខ្ញុំ ពួកប្រជាជន នឹងបណ្តេញព្រះ  
អង្គចាកដែន ដូចមាណពអ្នកលេងស៊ីផឹកដូច្នោះ ។

[៣២៧] (ព្រះរាជា...) សាវ័ក របស់ពួកតសី អ្នកមានខ្លួនអប់រំ  
ហើយ ជាសាវ័កឈ្មោះសុជាតៈ ប្រាថ្នានូវស្រីអប្សរ ទើបសាវ័ក  
នោះ មិនស៊ី មិនផឹកទេ ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

កុសក្កេនុទកមាទាយ	សមុទ្ទេ ឧទកំ មិទេ
ឯវំ មាណុសិកា កាមា	ទិព្វកាមាទ សន្តិកេ ។
ឯវមេវ អហំ កាណ្ណ	ភុត្វា ភក្ខំ វសុត្តមំ
អលទ្ធា មាណុសំ មំសំ	មញ្ញេ ហោស្សាមិ ជីវិតំ ។
[៣២៨] យថាបិ តេ ធនវដ្ឋា	ហំសា វេហាយ សង្កមា
អយុត្តបរិភោគេន	សព្វេ អព្ពត្តតំ កតា ។
ឯវមេវ តុវំ រាជ	ទិបទិន្ទ វសុណាហិ មេ
អភក្ខំ រាជ ភក្ខេសិ	តស្មា បញ្ចទិស្សន្តិ <sup>(១)</sup> តំ ។
[៣២៩] តិដ្ឋាហិតិ មយា វុត្តោ	សោ តំ កច្ចសិ បរមុខោ
អដ្ឋិតោ តំ បិតោម្ហិតិ	លបសិ ព្រហ្មចារិទិ
ឥទំ តេ សមណាយុត្តំ	អសិញ្ច មេ មញ្ញសិ កង្ខបត្តំ

១ ម. បញ្ចជហន្តិ ។



អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

បុគ្គលយកទឹកដោយចុងស្មៅមកប្រៀបផ្ទឹមនឹងទឹកក្នុងសមុទ្រយ៉ាង  
ណា កាមទាំងឡាយជារបស់មនុស្ស (ប្រៀបផ្ទឹម) ក្នុងសម្នាក់  
នៃកាមជាទិព្វក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលកាឡហត្ថិ ខ្ញុំបរិភោគនូវ  
អាហារមានរសដ៏ឧត្តម បើមិនបានសាច់មនុស្សទេ ប្រហែលជា  
លះបង់ជីវិត យ៉ាងនោះឯង ។

[៣២៨] (កាឡហត្ថិ...) ដូចយ៉ាងពួកបក្សីហង្សឈ្មោះធាតុរដ្ឋៈទាំង  
នោះ ជាសត្វហើរពូជ័អាកាស ដល់នូវសេចក្តីវិនាសទាំងអស់គ្នា  
ព្រោះស៊ីនូវចំណីមិនគួរ ។ បពិត្រព្រះរាជាជាធំជាងសត្វជើង  
ពីរ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ខ្ញុំ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គ  
កុំសោយអាហារ ដែលមិនគួរសោយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ពួក  
ប្រជាជននឹងបណ្តោញព្រះអង្គ (ចាកដែន) ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[៣២៩] (ព្រះរាជា...) អ្នកកាលដែលខ្ញុំនិយាយថា អ្នកឈប់សិន  
ហើយចេះតែដើរទៅមុខ ម្នាលអ្នកជាព្រហ្មចារិនី អ្នកមិនឈប់តែ  
និយាយថា ខ្ញុំឈប់ហើយ ពាក្យនេះមិនគួរដល់អ្នកជាសមណៈទេ  
អ្នកសម្គាល់នូវជារបស់ខ្ញុំ គួរដល់សេចក្តីសង្ស័យដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៣០] បិតោហមស្មិ សទ្ធម្មេសុ រាជ  
 ន ធាមកោត្តំ បរិវត្តយាមិ  
 ចោរញ្ច លោកេ អបិតំ វេទន្តិ  
 អាចាយិកំ នេរយិកំ ឥតោ ចុតំ ។  
 សចេ ត្ថំ សទ្ធហាសិ រាជ សុតំ កណ្ណាហិ ខត្តិយំ  
 តេន យញ្ញំ យជិត្វាន ឯវំ សក្កំ កមិស្សសិ ។

[៣៣១] កិស្មី នុ វដ្ឋេ តវ ជាតិភូមិ  
 អថ កេន អត្តេន ឥធានុបត្តោ  
 អក្កាហិ មេ ព្រាហ្មណ ឯតមត្ថំ  
 កិមិច្ឆសិ ទេមិ ត្យជ្ជេ បត្តិតំ ។

[៣៣២] កាថា ចតស្សោ ធរណីមហិស្សរ  
 សុកម្ពីរត្តវរា សាក្សបមា  
 តវេ អត្តាយ ឥធាកតោស្មិ  
 សុណោហិ កាថា បរមត្ថសញ្ញិតា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣៣០] (ទេវតា...) បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាជាអ្នកឈប់ ក្នុង  
 ព្រះសទ្ធម្មទាំងឡាយ មិនត្រឡប់ប្រែនាមនិងគោត្រទេ អ្នកប្រាជ្ញ  
 ទាំងឡាយ តែងពោលនូវចោរថាមិនឈប់ក្នុងលោក ដែលច្យុត  
 អំពីលោកនេះទៅជាអ្នកទៅកាន់អបាយ កាន់នរក ។ បពិត្រព្រះ  
 រាជា បើព្រះអង្គជឿ ចូរព្រះអង្គចាប់សុតសោមជាក្សត្រិយ៍មក  
 បូជាយ័ញ្ញ ព្រះអង្គនឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដោយការបូជានោះ ។

[៣៣១] (ព្រះរាជាសុតសោម...) ជាតិភូមិរបស់អ្នក ក្នុងដែនណា  
 មួយទៀត អ្នកមកដល់ក្នុងទីនេះ ដោយប្រយោជន៍ ដូចម្តេច  
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរច្រាប់សេចក្តីនុះដល់ខ្ញុំ អ្នកប្រាថ្នារបស់  
 អ្វី ខ្ញុំនឹងឲ្យនូវរបស់នោះ តាមដែលអ្នកប្រាថ្នា ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

[៣៣២] (នន្ទព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះអង្គជាមហិស្សរៈលើដែន  
 ដី គាថាទាំងឡាយ ៤ បទ មានអត្ថដ៏ជ្រៅ ប្រសើរក្រៃលែង  
 ប្រៀបដូចជាសាគរ ខ្ញុំមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ព្រះ  
 អង្គតែម្យ៉ាង សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវគាថា ដែលប្រកប  
 ដោយប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរ ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

[៣៣៣] ន វេ រុទ្ធិ មតិមន្តោ សបញ្ញា  
 ពហុស្សុតា យេ ពហុហានចិទ្ធិនោ  
 ទីបំ ហិ ឯតំ បរមំ នរាជំ  
 យំ បណ្ឌិតា សោកនុទា ភវន្តិ ។  
 អត្តាន ញាតិ ឧទាហុ បុត្តនារំ  
 ធួញ្ញំ ធនំ រជតំ ជាតរូបំ  
 កិមេវ តំ សុតសោមាណុតប្បេ  
 កោរព្យ សេដ្ឋ រចនំ សុណោម តេ ។

[៣៣៤] ន ចាហាមត្តានមនុត្តនាមិ<sup>(១)</sup>  
 ន បុត្តនារំ ន ធនំ ន រដ្ឋំ  
 សតញ្ច ធម្មោ ចរិតោ បុរាណោ  
 តំ សង្ករំ ព្រាហ្មណស្សានុតប្បេ ។  
 កតោ មយា សង្ករោ ព្រាហ្មណោ  
 រដ្ឋេ សកេ ឥស្សរិយេ បិតេន  
 តំ សង្ករំ ព្រាហ្មណសម្បទាយ  
 សច្ចានុវក្ខិ បុនរាវទិស្សំ ។

---

១ ម. នេវាហាមត្តា ន មនុត្តនាមិ ។

អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

[៣៣៣] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) បណ្ឌិតទាំងឡាយណា ជាអ្នក  
 មានយោបល់ ប្រកបដោយបញ្ញា ជាពហុស្ស្វត គិតនូវហេតុ  
 បានច្រើនយ៉ាង រមែងមិនយំទេ បណ្ឌិតទាំងឡាយនោះ ជាអ្នក  
 បន្ទាបង់នូវសេចក្តីសោក ដោយហេតុណាពិត ហេតុនុ៎ះជា  
 ទីពឹងដ៏ក្រៃលែង របស់ជនទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះបាទ  
 សុតសោម ព្រះអង្គសោកស្តាយចំពោះខ្លួន ញាតិ ឬកូនប្រពន្ធ  
 ស្រូវ ទ្រព្យ ប្រាក់ មាស ឬអ្វី បពិត្រព្រះបាទកោរព្យៈដ៏ប្រសើរ  
 យើងនឹងស្តាប់ពាក្យរបស់លោក ។

[៣៣៤] (ព្រះបាទសុតសោម...) ខ្ញុំមិនសោកស្តាយចំពោះខ្លួន  
 មិនសោកស្តាយចំពោះកូនប្រពន្ធ មិនសោកស្តាយចំពោះទ្រព្យ  
 មិនសោកស្តាយចំពោះដែនទេ (មាន) បុរាណធម៌ ជាចរិតរបស់  
 សប្បុរសទាំងឡាយ ខ្ញុំសោកស្តាយនឹងការប្តេជ្ញានោះ ចំពោះ  
 ព្រាហ្មណ៍ ។ ការប្តេជ្ញានឹងព្រាហ្មណ៍ ដែលខ្ញុំបិតនៅក្នុងភស្តុភារ  
 ភាពក្នុងដែនរបស់ខ្លួន បានធ្វើហើយ ខ្ញុំជាអ្នករក្សាខ្ជាប់ នូវ  
 សច្ចៈ និងដោះនូវការប្តេជ្ញានោះ របស់ព្រាហ្មណ៍ ហើយនឹង  
 ត្រឡប់មកវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៣៥] ន វាហមេតំ អភិសទ្ធិហាមិ  
 សុខី នរោ មច្ចុមុខា បមុត្តោ  
 អមិត្តហត្ថំ បុណវរដេយ្យ  
 កោរព្យ សេដ្ឋ ន ហិមំ ឧបេសិ ។  
 មុត្តោ តុវំ ចោរិសាទស្ស ហត្តា  
 កន្ធា សកំ មជ្ជិវំ កាមកាមិ  
 មជ្ជវំ បិយំ ជីវិតំ លទ្ធិ រាជ  
 កុតោ តុវំ ឯហិសិ មេ សកាសំ ។

[៣៣៦] មតំ វេយ្យ បរិសុទ្ធិសីលោ  
 ន ជីវិតំ ករហិតោ ចាបធម្មោ  
 ន ហិ តំ នវំ តាយតេ ទុក្កតីភិ  
 យស្សាបិ ហេតុ អលិកំ កណោយ្យ ។  
 សចេបិ វាតោ តិរិមាវហោយ្យ  
 ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ធមា បតេយ្យំ  
 សព្វា ច នន្ទោ បដិសោតំ វេយ្យំ  
 ន ត្រូវហំ រាជ មុសា កណោយ្យំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣៣៥] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ខ្ញុំមិនជឿនូវពាក្យនុ៎ះថា ជន  
 មានសេចក្តីសុខ បានរួចអំពីមាត់នៃមច្ចុហើយ ត្រឡប់មករកដៃ  
 នៃសត្រូវវិញដូច្នោះទេ បពិត្រព្រះបាទកោរព្យៈដ៏ប្រសើរ ទ្រង់  
 នឹងមិនមករកខ្ញុំទេ ។ បពិត្រព្រះរាជា ទ្រង់បានរួចអំពីដៃ  
 នៃព្រះបាទបោរិសាទហើយ មានប្រាថ្នា ទៅកាន់មន្ទីររបស់ខ្លួន  
 ហើយបាននូវជីវិត ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត កាលណា  
 ទ្រង់នឹងមកកាន់សម្នាក់របស់ខ្ញុំវិញ ។

[៣៣៦] (ព្រះបាទសុតសោម...) បុគ្គលអ្នកមានសីលបរិសុទ្ធ រមែង  
 ប្រាថ្នានូវសេចក្តីស្លាប់ ឯបុគ្គលអ្នកមានធម៌ដ៏លាមក ដែល  
 គួរអ្នកផងតិះដៀល មិនគួរចង់រស់ឡើយ បុគ្គលទ្រុស្តសីល  
 ពោលនូវពាក្យមិនពិត ព្រោះហេតុខ្លួនណា ខ្លួននោះ រមែងមិន  
 រក្សានូវជននោះចាកទុក្ខតិបានឡើយ ។ បើទុកជាខ្យល់បក់កើច  
 ភ្នំបានក្តី ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យ ធ្លាក់មកលើផែនដីក្តី ទឹក  
 ស្ទឹងទាំងអស់ ហូរច្រាសខ្សែទឹកក្តី បពិត្រព្រះរាជា ខ្ញុំក៏មិន  
 ពោលពាក្យកុហកទេ ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

[៣៣៧] នកំ ជលេយ្យ ឧទទិ វិសុស្សេ  
សំរត្តេយ្យ ក្ខតធរា វសុន្ទរា  
សិលុច្ឆយោ មេរុ សម្មលមុប្បតេយ្យ  
ន ត្រូវាហំ រាជ មុសា កណោយ្យំ ។

[៣៣៨] អសិញ្ច សត្តិញ្ច បរាមសាមិ  
សបទំបិ តេ សម្ម អហំ កកោមិ  
តយា បមុត្តោ អនណោ កវិត្តា  
សច្ចានុរក្ខិ បុណរាជិស្សំ ។

[៣៣៩] យោ តេ កតោ សង្កេ ព្រាហ្មណោ  
រដ្ឋេ សកេ ឥស្សរិយេ បិតេន  
តំ សង្កំ ព្រាហ្មណសម្មទាយ  
សច្ចានុរក្ខិ បុណរាជស្សំ ។

[៣៤០] យោ មេ កតោ សង្កេ ព្រាហ្មណោ  
រដ្ឋេ សកេ ឥស្សរិយេ បិតេន  
តំ សង្កំ ព្រាហ្មណសម្មទាយ  
សច្ចានុរក្ខិ បុណរាជិស្សំ ។

[៣៤១] មុត្តោ ច សោ ចោរិសាទស្ស ហត្តា  
កត្តាន តំ ព្រាហ្មណំ ឯតទរោច



អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

[៣៣៧] មេឃបៃកឆាយ ទឹកសមុទ្ររឹងស្ងួត ឬផែនដីជាទីទ្រទ្រង់  
នូវសត្វប្រែត្រឡប់ ឬក៏ភ្នំឈ្មោះមេរុរលើដីទាំងឫស ខ្ញុំក៏មិន  
ពោលពាក្យកុហកទេ ។

[៣៣៨] ខ្ញុំចាប់ដាវនិងលំពែង បពិត្រទ្រង់ជាសម្លាញ់ ខ្ញុំនឹងធ្វើ  
នូវសម្បថចំពោះទ្រង់ ខ្ញុំរួចចេញអំពីទ្រង់ ជាអ្នកមិនមាន  
បំណុល រក្សានូវសច្ចៈ នឹងត្រឡប់មកវិញ ។

[៣៣៩] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ការប្តេជ្ញាណា ជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍  
ដែលព្រះអង្គបិតនៅក្នុងឥស្សរភាព ក្នុងដែនរបស់ខ្លួន បានធ្វើ  
ហើយ សូមព្រះអង្គជាអ្នករក្សានូវសច្ចៈ ដោះនូវការប្តេជ្ញានោះ  
នឹងព្រាហ្មណ៍ហើយ ចូរត្រឡប់មកវិញ ។

៣៤០ (ព្រះបាទសុតសោម...) ការប្តេជ្ញាណា ជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍  
ដែលខ្ញុំបិតនៅ ក្នុងឥស្សរភាព ក្នុងដែនរបស់ខ្លួន បាន  
ធ្វើហើយ ខ្ញុំជាអ្នករក្សានូវសច្ចៈ នឹងដោះនូវការប្តេជ្ញានោះ  
នឹងព្រាហ្មណ៍ហើយ នឹងត្រឡប់មកវិញ ។

[៣៤១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទសុតសោមនោះ រួចពីព្រះហស្តនៃ  
ព្រះបាទបោរិសាទហើយទៅ បានពោលពាក្យនេះនឹងព្រាហ្មណ៍នោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

សុណោមិ កាថាយោ សតារហាយោ

យា មេ សុតា អស្សុ ហិតាយ ព្រហ្មេ ។

[៣៤២] សកិទេវ សុតសោម សត្តិ ហោតិ សមាគមោ

សា នំ សង្កតិ ចាលេតិ ធាសត្តិ ពហុ សង្កមោ ។

សត្តិវេ សមាសេថ សត្តិ កុព្វេថ សន្តវំ

សតំ សទ្ធម្មមញ្ញាយ សេយ្យោ ហោតិ ន ចាបិយោ ។

ដីរន្តិ វេ រាជវថា សុចិត្តា

អថា សរីរម្បិ ជំ ឧបេតិ

សតញ្ច ធម្មោ ន ជំ ឧបេតិ

សន្តោ ហវេ សត្តិ បវេទយន្តិ ។

នភញ្ច ទូវេ បបរី ច ទូវេ

ចារំ សមុទ្ធស្ស តទាហុ ទូវេ

តតោ ហវេ ទូរតំ វេទន្តិ

សតញ្ច ធម្មោ អសតញ្ច រាជ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ម្នាលព្រហ្ម ខ្ញុំសូមស្តាប់នូវគាថាទាំងឡាយ ដែលគួរដល់ថ្ងៃ  
១០០ កហាបណៈ ជាគាថាដែលខ្ញុំស្តាប់ហើយមានប្រយោជន៍ ។

[៣៤២] (ព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះបាទសុតសោម ការចូបប្រទះ  
ដោយសប្បុរសទាំងឡាយ អស់វារៈតែម្តង ការចូបប្រទះនោះ  
រមែងរក្សា នូវបុគ្គលនោះបាន ឯការចូបជុំដោយពួកអសប្បុ-  
រសជាច្រើនដង រមែងមិនរក្សានូវបុគ្គលនោះបានទេ ។ បុគ្គល  
គប្បីគប់រកនឹងពួកសប្បុរស គប្បីធ្វើនូវការស្មិទ្ធស្នាល នឹងពួក  
សប្បុរស គុណធម៌ដ៏ប្រសើរ រមែងកើតមាន ព្រោះដឹងនូវ  
ព្រះសទ្ធម្ម របស់ពួកសប្បុរស មិនមែនជាទោសដ៏លាមក  
ឡើយ ។ រាជរថទាំងឡាយ ដែលគេរចនាល្អហើយ រមែងគ្រាំ  
គ្រាទៅវិញ សូម្បីសរីរៈ (នៃពួកសត្វ) ក៏រមែងដល់នូវសេចក្តីគ្រាំ  
គ្រាដោយពិត ឯធម៌របស់សប្បុរសទាំងឡាយ រមែងមិនដល់នូវ  
សេចក្តីគ្រាំគ្រាទេ ពួកសប្បុរស រមែងចរចាដោយពួក  
សប្បុរស ។ អាកាសនិងដី បិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយពីគ្នា អ្នកប្រាជ្ញ  
ទាំងឡាយ បានពោលនូវច្រាំងសមុទ្រថាឆ្ងាយ បពិត្រព្រះរាជា  
អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បានពោលនូវធម៌ របស់ពួកសប្បុរស  
និងពួកអសប្បុរសថា ឆ្ងាយជាងនោះទៅទៀត ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

[៣៤៣] សាហស្សិយា ឥមា កាថា នយិមា កាថា សតារហា

ចត្តារិ ត្ថំ សហស្សានិ ទិប្បំ កណ្ណាហិ ព្រាហ្មណា ។

[៣៤៤] អាសីតិយា ធារុតិយា ច កាថា

សតារហា ចាបិ កដេយ្យុ កាថា

បច្ចត្តមេវ សុតសោម ជាធាហិ

សាហស្សិយា ធាម កោ អត្ថិ កាថា ។

[៣៤៥] ឥន្ទាមិ វេហំ សុតុន្ន្យិមត្តនោ

សន្តោ មមំ សប្បុរិសា កដេយ្យុំ

អហំ សវន្តិហិ មហោទដីវ

ន ហិ តាត តប្បាមិ សុកាសិតេន ។

អត្ថិ យថា តិណកដ្ឋំ ទហាន្តោ

ន តប្បតិ សាករោវ នទីហិ

ឯវំបិ តេ បណ្ឌិតា រាជសេដ្ឋ

សុត្វា ន តប្បន្តិ សុកាសិតេន ។

អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

[៣៤៣] (ព្រះបាទសុតសោម...) គាថាទាំងនេះ គួរដល់ថ្ងៃ ១ ពាន់កហាបណៈ គាថាទាំងនេះ មិនគួរដល់ថ្ងៃត្រឹម ១០០ កហា- បណៈទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ លោកចូរទទួលយកកហាបណៈ ៤ ពាន់ ជាប្រញាប់ចុះ ។

[៣៤៤] (ព្រះវរបិតា...) គាថាមានថ្ងៃ ៨០ កហាបណៈ ៩០ កហាបណៈ និងគាថាគួរដល់ថ្ងៃ ១០០ កហាបណៈ ម្ចាស់សុត- សោម អ្នកចូរដឹងដោយខ្លួនឯងចុះ គាថាដូចម្តេចដែលឈ្មោះថា គួរដល់ថ្ងៃ ១ ពាន់កហាបណៈ ។

[៣៤៥] (ព្រះបាទសុតសោម...) ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើន ដោយសុតៈគឺការចេះដឹង ដើម្បីខ្លួន សប្បុរសទាំងឡាយ អ្នក មានចិត្តស្ងប់ គប្បីគប់រកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះបិតា ខ្ញុំព្រះ អង្គ មិនឆ្កែតដោយសុភាសិត ដូចជាមហាសមុទ្រមិនឆ្កែត ដោយទឹកស្ទឹងដែលហូរចូលទៅ ។ ភ្លើងកាលឆេះស្មៅនិង ឈើ រមែងមិនឆ្កែត សាគររមែងមិនឆ្កែតដោយទឹកស្ទឹង យ៉ាងណា បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ បណ្ឌិតទាំងឡាយនោះ បានស្តាប់ហើយ ក៏មិនឆ្កែតដោយសុភាសិតក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

សកស្ស ទាសស្ស យថា សុណោមិ  
កាចំ អហំ អត្តវតី ជនិទ្ធ  
តមេវ សក្កច្ច និសាមយាមិ  
ន ហិ តាត ធម្មេសុ មមត្តិ តិត្តិ ។

[៣៤៦] ឥនន្តេ រដ្ឋំ សធនំ សយោក្កំ  
សកាយុវំ សព្វកាម្មបបដ្ឋំ  
កី កាមហេតុ បរិកាសសេ មំ  
កត្តាមហំ ចោរិសាទស្ស ញន្តេ<sup>(១)</sup> ។

[៣៤៧] អត្តានុក្ខាយ កវន្តិ ហេតេ  
ហត្តាហេហា រថិកា បត្តិកា ច  
អស្សាហេហា យេ ច ធនុក្កហាសេ  
សេនំ បយុញ្ញាម ហនាម សត្តំ ។

[៣៤៨] សុទុក្កវំ ចោរិសាទោ អកាសិ  
ដីវំ តហេត្វាន អវស្សដី មំ  
តំ តាទិសំ បុព្វកិច្ចំ សរន្តោ  
ទុព្តេ អហំ តស្ស កាចំ ជនិទ្ធ ។

---

១ ម. ចោរិសាទស្ស បន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់នូវគាថា ដែលមាន  
ប្រយោជន៍របស់ទាសៈនៃខ្លួន ក្នុងកាលណា ក្នុងកាលណោះ  
ខ្ញុំព្រះអង្គតែងផ្ទៀងស្តាប់នូវគាថានោះឯងដោយគោរព បពិត្រ  
ព្រះបិតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីឆ្កែត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយទេ ។

[៣៤៦] ដែនរបស់ព្រះអង្គនេះ ព្រមទាំងទ្រព្យ ព្រមទាំងយាន ព្រម  
ទាំងគ្រឿងប្រដាប់កាយ បរិបូណ៌ដោយវត្ថុ គួរប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង  
ព្រះអង្គជេរប្រទេចខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនៃសេចក្តីប្រាថ្នាដូច  
ម្តេច ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅកាន់សម្មាកន្លែងព្រះបាទបោរិសាទ ។

[៣៤៧] (ព្រះបិតា...) ដ្បិតពួកពលទាំងនុ៎ះ គឺពលដំរី ពលរថ  
ពលថ្មើរជើង ពលសេះ និងខ្នាន់ធ្នូ ក៏មានសម្រាប់រក្សាខ្លួន យើង  
នឹងលើកពលសេនាទៅសម្លាប់សត្រូវ ។

[៣៤៨] (ព្រះបាទសុតសោម...) ព្រះបាទបោរិសាទ បានធ្វើនូវ  
អំពើដ៏កម្រក្រៃលែង ចាប់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងរស់ ហើយលែងវិញ  
បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ខ្ញុំព្រះអង្គ រពួកយើងនូវឧបការ-  
គុណក្នុងកាលមុនប្រាកដដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងប្រទូស្តចំពោះស្តេច  
បោរិសាទនោះដូចម្តេចកើត ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

[៣៤៩] វជ្ជិត្វា សោ បិតរំ មាតវញ្ច  
 អនុសាសេត្វា នេកមញ្ច ពលញ្ច  
 សច្ចវាទី សច្ចានុវក្ខមាណោ  
 អភមាសិ សោ យត្ថ ទោវិសាណោ ។

[៣៥០] កតោ មយា សង្ការោ ព្រាហ្មណោ  
 រដ្ឋេ សកេ ឥស្សរិយេ បិតេន  
 តំ សង្ការំ ព្រាហ្មណសម្បទាយ  
 សច្ចានុវក្ខី បុណកតោស្មិ  
 យជស្សុ យញ្ញំ ខាន មំ ទោវិសាណោ ។

[៣៥១] ន ហាយតេ ខាទិតុំ មយ្ហំ បច្ឆា  
 ចិតកា អយំ តាវ សទ្ធមកា ច  
 និទ្ធមកេ បចិតំ សាធុ បក្កំ  
 សុណោម កាថាយោ សតារហាយោ ។

[៣៥២] អធម្មិកោ ត្ថំ បុរិសាណកាសិ  
 រដ្ឋា ច ភដ្ឋោ ឧទរស្សុ ហេតុ  
 ធម្មញ្ញិមា អភិវទន្តិ កាថា  
 ធម្មោ អធម្មោ ច កុហី សមេតិ ។



អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

[៣៤៩] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទសុតសោម ក្រាបថ្វាយបង្គំ  
លាព្រះបិតាមាតា ប្រៀនប្រដៅអ្នកនិគមនិងពលសេនា ព្រះអង្គ  
ពោលនូវពាក្យសច្ចៈ រក្សានូវពាក្យសច្ចៈ ហើយក៏ទៅកាន់  
សម្នាក់នៃព្រះបាទបោរិសាទ ។

[៣៥០] (ព្រះបាទសុតសោម...) ការប្តេជ្ញានឹងព្រាហ្មណ៍ ដែល  
ខ្ញុំបិតនៅក្នុងឥស្សរភាព ក្នុងដែនរបស់ខ្លួនបានធ្វើហើយ ខ្ញុំជា  
អ្នករក្សានូវសច្ចៈ ដោះប្តេជ្ញានឹងព្រាហ្មណ៍ហើយត្រឡប់មកវិញ  
បពិត្រព្រះបាទបោរិសាទ ចូរព្រះអង្គបូជាយ័ញ្ញ សូមព្រះអង្គ  
សោយនូវខ្ញុំចុះ ។

[៣៥១] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ទ្រង់មិនបាត់ទេ ចាំខ្ញុំស៊ីជាខាង  
ក្រោយចុះ ព្រោះជើងថ្កូវនេះ ប្រកបដោយផ្សែងនៅឡើយ  
សាច់ដែលចម្អិនលើភ្លើងឥតផ្សែង ជាសាច់គ្អិនល្អ យើងនឹង  
ស្តាប់នូវគាថារបស់ទ្រង់ ដែលគួរដល់ថ្ងៃ ១០០ កហាបណៈ សិន ។

[៣៥២] (ព្រះបាទសុតសោម...) ព្រះអង្គជាអធិប្បិករាជ ជាអ្នកស៊ី  
នូវបុរសខ្ចាត់ភ្នាត់អំពីដែន ព្រោះហេតុតែពោះ គាថាទាំងឡាយ  
នេះ រមែងប្រកាសសុចរិតធម៌ ចំណែកធម៌និងអធម៌ ស្របគ្នា  
ក្នុងទីណាកើត ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អធម្មិកស្ស លុទ្ធស្ស និច្ចំ លោហិតចាណិដោ  
នត្ថិ សច្ចំ កុតោ ធម្មោ កី សុតេន ករិស្សសិ ។

[៣៥៣] យោ មំសហោតុ មិករំ ចរេយ្យ<sup>(១)</sup>

យោ វា ហានេ<sup>(២)</sup> បុរិសមត្តហោតុ

ឧកោបិ តេ បេច្ច សមា កវន្តិ

កស្មា ដោ អធម្មិកំ ព្រុសិ មំ ត្ថំ ។

[៣៥៤] បញ្ច បញ្ច ន ខា ភក្ខា ខត្តិយេន បដានតា

អភក្ខំ រាជ ភក្ខេសិ តស្មា អធម្មិកោ តុរំ ។

[៣៥៥] មុត្តោ តុរំ ចោរិសាទស្ស ហត្តា

កត្តា សកំ មន្ទិរំ កាមកាមិ

អមិត្តហត្ថំ បុនរាគតោសិ

ន ខត្យធម្មេ កុសលោសិ រាជ ។

[៣៥៦] យេ ខត្យធម្មេ កុសលា កវន្តិ

ចាយេន តេ នេរយិកា កវន្តិ

១-២ ហានេយ្យ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រះអង្គជាអធិប្បិករាជ ព្រះហស្តប្រឡាក់ឈាមជានិច្ច មិនមាន  
សច្ចៈ ធម៌នឹងមានមកអំពីណា ព្រះអង្គនឹងធ្វើអ្វីដោយការស្តាប់ ។

[៣៥៣] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) បុគ្គលណាត្រាច់ទៅកាន់ទីសម្លាប់  
ម្រឹគព្រោះហេតុតែសាច់ ឬសម្លាប់បុរសព្រោះហេតុតែខ្លួន បុគ្គល  
ទាំងពីរនោះ ស្មើគ្នាក្នុងលោកខាងមុខ ហេតុអ្វីព្រះអង្គហៅ  
ខ្ញុំថាជាអធិប្បិករាជ ។

[៣៥៤] (ព្រះបាទសុតសោម...) ក្សត្រិយ៍ជាអ្នកចេះដឹង មិនគួរ  
សោយនូវពួកសត្វ ៥ និង ៥ ទេ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គ  
សោយនូវសាច់ដែលមិនគួរសោយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះ  
អង្គឈ្មោះថាជាអធិប្បិករាជ ។

[៣៥៥] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) លោកបានរួចអំពីដៃបោរិសាទ  
ហើយ ទៅកាន់មន្ទីររបស់ខ្លួនតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយត្រឡប់  
មករកដៃរបស់សត្រូវវិញ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គជាបុគ្គល  
មិនឈ្នាសក្នុងខត្តិយធម៌ទេ ។

[៣៥៦] (ព្រះបាទសុតសោម...) ពួកបុគ្គលណា ជាអ្នក  
ឈ្នាសក្នុងខត្តិយធម៌ ពួកបុគ្គលនោះ ច្រើនតែធ្លាក់ទៅក្នុងនរក

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

តស្មា អហំ ខត្យធម្មំ បហាយ  
សច្ចានុវត្តិំ បុណ្យភតោស្មិ  
យជស្សុ យញ្ញំ ខាទ មំ ចោរិសាទ ។

[៣៥៧] ចាសាទវាសា បបរីកវស្សា  
កាមិត្តិយោ កាសិកចន្ទនព្វា  
សព្វំ តហី លកសិ សាមិតាយ  
សច្ចេន កី បស្សតិ អាទិសំសំ ។

[៣៥៨] យេ កេចិមេ អត្តិ រសា បបព្យា  
សច្ចំ តេសំ សាធុតរំ រសានំ  
សច្ចេ បិតា សមណាព្រាហ្មណា ច  
តវន្តិ ជាតិមរណាស្ស ចារំ ។

[៣៥៩] មុត្តោ តុរំ ចោរិសាទស្ស ហត្តា  
កន្ធា សកំ មន្ទិរំ កាមកាមី  
អមិត្តហត្ថំ បុណ្យភតោសិ  
នហិ នូន តេ មរណាកយំ ជនិទ្ធិ  
អលីនចិត្តោ ចសិ សច្ចវាទី ។

អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំលះបង់នូវខត្តិយធម៌ ជាអ្នករក្សានូវ  
សច្ចៈ ត្រឡប់មកវិញ បពិត្រព្រះបាទបោរិសាទ សូមព្រះ  
អង្គបូជាយ័ញ្ញ សូមព្រះអង្គសោយនូវខ្ញុំចុះ ។

[៣៥៧] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ប្រាសាទជាទីនៅលើផែនដី  
គោនិងសេះ ពួកស្រីដែលគួរប្រាថ្នា និងខ្លឹមចន្ទន៍ក្នុងដែនកាសិ  
ទ្រង់បាននូវវត្ថុទាំងអស់ ក្នុងទីនោះ ដោយភាពជាម្ចាស់  
ចុះទ្រង់ឃើញនូវអានិសង្សនៃពាក្យសច្ចៈ ដូចម្តេច ។

[៣៥៨] (ព្រះបាទសុតសោម...) រសឯណានីមួយ មាននៅលើ  
ផែនដី សច្ចៈ ជារសល្អក្រៃលែងជាងរសទាំងឡាយនោះ ពួក  
សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ដែលតាំងនៅក្នុងសច្ចៈ រមែងធ្លងទៅ  
កាន់ត្រើយនៃជាតិនិងមរណៈបាន ។

[៣៥៩] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ទ្រង់បានរួចអំពីដៃបោរិសាទ  
ហើយ បានទៅកាន់មន្ទីរ របស់ខ្លួនវិញ តាមសេចក្តីប្រាថ្នា  
ត្រឡប់មករកដៃសត្រូវវិញ បពិត្រទ្រង់ជាធំជាងជន ភ័យអំពី  
សេចក្តីស្លាប់ មិនមានដល់ទ្រង់ដោយពិត ទ្រង់ជាអ្នកពោល  
នូវពាក្យសច្ចៈ ទាំងមានចិត្តក៏មិនរួញរា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៦០] កតា មេ កល្យាណា អនេក្យុតា  
 យញ្ញា យិដ្ឋា យេ វិបុលា បសត្តា  
 វិសោធិតោ បរលោកស្ស មក្កោ  
 ធម្មេ បិតោ កោ មរណស្ស ភាយេ ។  
 កតា មេ កល្យាណា អនេក្យុតា  
 យញ្ញា យិដ្ឋា យេ វិបុលា បសត្តា  
 អនាទុតប្បំ បរលោកំ កមិស្សំ  
 យជស្ស យញ្ញំ ខាទ មំ ចោវិសាទ ។  
 បិតា ច មាតា ច ឧបដ្ឋិតា មេ  
 ធម្មេន មេ ឥស្សរិយំ បសត្តំ  
 វិសោធិតោ បរលោកស្ស មក្កោ  
 ធម្មេ បិតោ កោ មរណស្ស ភាយេ ។  
 បិតា ច មាតា ច ឧបដ្ឋិតា មេ  
 ធម្មេន មេ ឥស្សរិយំ បសត្តំ  
 អនាទុតប្បំ បរលោកំ កមិស្សំ  
 យជស្ស យញ្ញំ ខាទ មំ ចោវិសាទ ។  
 ញាតីសុ មិត្តេសុ កតុបកាហេ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣៦០] (ព្រះបាទសុតសោម...) យំញ្ញ (ការបូជា) មានច្រើន  
 ប្រការ ជាភល្យាណធម៌ ដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ បូជាហើយ ជា  
 បូជាដ៏ធំទូលាយ ដែលអ្នកប្រាជ្ញ តែងសរសើរ ផ្លូវសម្រាប់បរ-  
 លោក ខ្ញុំក៏បានជម្រះហើយ អ្នកណាបិតនៅ ក្នុងធម៌ហើយ  
 នឹងខ្លាចសេចក្តីស្លាប់ ។ យំញ្ញមានច្រើនប្រការ ជាភល្យាណ-  
 ធម៌ ដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ បូជាហើយ ជាបូជាដ៏ធំទូលាយ ដែល  
 អ្នកប្រាជ្ញតែងសរសើរ ខ្ញុំមិនក្តៅក្រហាយនឹងទៅកាន់បរលោកទេ  
 បពិត្រព្រះបាទបោរិសាទ សូមព្រះអង្គបូជាយំញ្ញ សូមព្រះអង្គ  
 សោយខ្ញុំចុះ ។ មាតានិងបិតា ខ្ញុំបានបម្រើហើយ ឥស្សរ-  
 ភាព ខ្ញុំគ្រប់គ្រងហើយតាមធម៌ ផ្លូវសម្រាប់បរលោក ខ្ញុំក៏បាន  
 ជម្រះហើយ អ្នកណាបិតនៅ ក្នុងធម៌ហើយ នឹងខ្លាចសេចក្តី  
 ស្លាប់ ។ បិតានិងមាតា ខ្ញុំក៏បានបម្រើហើយ ឥស្សរភាពខ្ញុំ  
 គ្រប់គ្រងហើយតាមធម៌ ខ្ញុំមិនក្តៅក្រហាយនឹងទៅបរលោកទេ  
 បពិត្រព្រះបាទបោរិសាទ សូមព្រះអង្គបូជាយំញ្ញ សូមព្រះអង្គ  
 សោយខ្ញុំចុះ ។ ខ្ញុំបានធ្វើឧបការកិច្ចចំពោះពួកញាតិនិងមិត្តហើយ

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

ធម្មេន មេ ឥស្សរិយំ បសត្តំ  
 វិសោធិតោ បរលោកស្ស មក្កោ  
 ធម្មេ បិតោ កោ មរណស្ស ភាយេ ។  
 ញាតីសុ មិត្តេសុ កត្វបកាហោ  
 ធម្មេន មេ ឥស្សរិយំ បសត្តំ  
 អនាណុតប្បំ បរលោកំ កមិស្សំ  
 យជស្សុ យញ្ញំ ខាទ មំ ចោរិសាទ ។  
 ទិដ្ឋំ មេ ទានំ ពហុធា ពហូនំ  
 សន្តប្បិតា សមណព្រាហ្មណា ច  
 វិសោធិតោ បរលោកស្ស មក្កោ  
 ធម្មេ បិតោ កោ មរណស្ស ភាយេ ។  
 ទិដ្ឋំ មេ ទានំ ពហុធា ពហូនំ  
 សន្តប្បិតា សមណព្រាហ្មណា ច  
 អនាណុតប្បំ បរលោកំ កមិស្សំ  
 យជស្សុ យញ្ញំ ខាទ មំ ចោរិសាទ ។



អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

ឥស្សរភាព ខ្ញុំគ្រប់គ្រងហើយតាមធម៌ ផ្លូវសម្រាប់បរលោក  
 ខ្ញុំក៏បានជម្រះហើយ អ្នកណាបិតនៅ ក្នុងធម៌ហើយ នឹងខ្លាច  
 សេចក្តីស្លាប់ ។ ខ្ញុំបានធ្វើឧបការកិច្ច ចំពោះពួកញាតិនិងមិត្ត  
 ហើយ ឥស្សរភាពខ្ញុំគ្រប់គ្រងហើយតាមធម៌ ខ្ញុំមិនក្តៅក្រហាយ  
 នឹងទៅកាន់បរលោកទេ បពិត្រព្រះបាទបោរិសាទ សូមព្រះអង្គ  
 បូជាយ័ញ្ញ សូមព្រះអង្គសោយខ្ញុំចុះ ។ ការឲ្យទានដល់ពួកជន  
 ជាច្រើន ដោយអាការច្រើនយ៉ាង ខ្ញុំក៏បានឲ្យហើយ ទាំងពួក  
 សមណព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំក៏បានផ្គត់ផ្គង់ហើយ ផ្លូវសម្រាប់បរលោក  
 ខ្ញុំក៏បានជម្រះហើយ អ្នកណាបិតនៅ ក្នុងធម៌ហើយ នឹងខ្លាច  
 សេចក្តីស្លាប់ ។ ការឲ្យទានដល់ពួកជនជាច្រើន ដោយអាការ  
 ច្រើនយ៉ាង ខ្ញុំក៏បានឲ្យហើយ ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំក៏បាន  
 ផ្គត់ផ្គង់ហើយ ខ្ញុំមិនក្តៅក្រហាយនឹងទៅកាន់បរលោកទេ បពិត្រ  
 ព្រះបាទបោរិសាទ សូមទ្រង់បូជាយ័ញ្ញ សូមទ្រង់សោយខ្ញុំចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៦១] វិសំ បដានំ បុរិសោ អទេយ្យ  
 អាសីវិសំ ជលិតំ ឧក្កតេជំ  
 មុទ្ធាបិ តស្ស វិដលេយ្យ សត្តនា  
 យោ តាទិសំ សច្ចវាទី អទេយ្យ ។

[៣៦២] សុត្វា ធម្មំ វិជានន្តិ នរា កល្យាណាចាបកំ  
 អបិ កាថា សុណិត្វាន ធម្មេ មេ រមតេ មនោ ។

[៣៦៣] សកិទេវ មហារាជ សត្តិ ហោតិ សមាគមោ  
 សា នំ សង្កតិ ចាលេតិ នាសត្តិ ពហុ សង្កមោ ។  
 សត្តិវេ សមាសេថ សត្តិ កុព្វេថ សន្តវំ  
 សតំ សទ្ធម្មមញ្ញាយ សេយ្យោ ហោតិ ន បិយោ ។

ដីរន្តិ វេ រាជវថា សុចិត្តា  
 អថោ សរីរម្បិ ជវំ ឧបេតិ  
 សតញ្ច ធម្មោ ន ជវំ ឧបេតិ  
 សន្តោ ហវេ សត្តិ បវេទយន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣៦១] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) បុគ្គលណា ស៊ីនូវជនអ្នកពោល  
ពាក្យសច្ចៈប្រាកដដូច្នោះ ក្បាលរបស់បុគ្គលនោះ នឹងបែក  
ជា ៧ ភាគ ដូចបុរសស្គាល់នូវថ្នាំពិស ហើយស៊ីនូវថ្នាំពិស (ឬ  
ដូចគេចាប់) ពស់អាសីរពិសដែលមានពិសកាចមានតេជះខ្លាំង ។

[៣៦២] ជនទាំងឡាយ បានស្តាប់ធម៌ហើយ រមែងដឹងច្បាស់នូវ  
បុណ្យនិងបាប ប៉ុនអម្បាលចិត្តរបស់ខ្ញុំ គង់ត្រេកអរក្នុងធម៌ ព្រោះ  
បានស្តាប់នូវគាថាទាំងឡាយ ។

[៣៦៣] (ព្រះបាទសុតសោម...) បពិត្រមហាវាជ ការចូបប្រទះ  
ដោយសប្បុរសទាំងឡាយអស់វារៈតែម្តង ការជួបប្រទះនោះរមែង  
រក្សានូវបុគ្គលនោះបាន ការចូបជុំដោយពួកអសប្បុរស ច្រើនដង  
រមែងមិនរក្សាបុគ្គលបានទេ ។ បុគ្គលគប្បីគប់រកនឹងពួកសប្បុរស  
គប្បីធ្វើនូវការស្មិទ្ធស្នាលនឹងពួកសប្បុរស គុណធម៌ដ៏ប្រសើររមែង  
កើតមាន ព្រោះដឹងនូវព្រះសទ្ធម្មរបស់ពួកសប្បុរស មិនមែនជា  
ទោសដ៏លាមកទេ ។ រាជរថទាំងឡាយ ដែលគេរចនាល្អហើយ  
រមែងគ្រាំគ្រា សូម្បីសរីរៈ (របស់ពួកសត្វ) ក៏រមែងដល់នូវសេចក្តី  
គ្រាំគ្រាដោយពិត ឯធម៌របស់សប្បុរស មិនដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រា  
ទេ សប្បុរសទាំងឡាយ រមែងចរចាដោយពួកសប្បុរសបាន ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

នភញ្ច ទូរេ បឋវី ច ទូរេ  
ចារំ សមុទ្ធស្ស តទាហុ ទូរេ  
តតោ ហវេ ទូរតំ វេន្តិ  
សតញ្ច ធម្មោ អសតញ្ច វាជ ។

[៣៦៤] កាថា ឥមា អត្តវតី សុព្យញ្ញនា  
សុភាសិតា តុយ្ហ ជនិទ្ធិ សុត្វា  
អានិទ្ធិ វិត្តោ សុមនោ បតីតោ  
ចត្តារិ តេ សម្ម វេ ទទាមិ ។

[៣៦៥] យោ នត្តនោ មរណំ ពុជ្ឈសេ<sup>(១)</sup> តុរំ  
ហិតាហិតំ វិនិចាតញ្ច សត្តំ  
តិទ្ធោ វសេ ទុច្ចរិតេ និវិដ្ឋោ  
កី តំ វំ ទស្សសិ ចាបធម្ម ។  
អហញ្ច តំ ទេហិ វេន្តិ វេដ្ឋំ  
ត្វញ្ចាបិ ទត្វា ន អវាករេយ្យ  
សន្និដ្ឋិកំ កលហមិមំ វិវាទំ  
កោ បណ្ឌិតោ ជានមុបព្វជេយ្យ ។

[៣៦៦] ន តំ វំ អរហតិ ជន្ត ទាតុំ  
យំ វាបិ ទត្វា ន អវាករេយ្យ

១ ម. ពុជ្ឈតិ ។

អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

អាកាសនិងដី បិតនៅ ក្នុងទីពឹងព្រៃ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបាន  
ពោលនូវច្រាំងសមុទ្រនោះថាព្រៃ បពិត្រព្រះរាជា បណ្ឌិតទាំង-  
ឡាយ រមែងពោលថា ធម៌របស់ពួកសប្បុរស និងពួកអសប្បុរស  
ព្រួយជាងនោះទៅទៀត ។

[៣៦៤] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) បពិត្រទ្រង់ជាធំជាងជន គាថា  
ទាំងឡាយ នេះមានអត្ថ មានព្យញ្ជនៈដ៏ល្អ ទ្រង់សម្តែងពីរោះ  
ណាស់ ខ្ញុំបានស្តាប់ហើយ ក៏ត្រេកអរ រីករាយ មានចិត្តល្អជ្រះថ្លា  
បពិត្រទ្រង់ជាសម្ងាញ់ ខ្ញុំសូមថ្វាយពរ ៤ ប្រការដល់ទ្រង់ ។

[៣៦៥] (ព្រះបាទសុតសោម...) ទ្រង់មិនដឹងនូវសេចក្តីស្តាប់របស់ខ្លួន  
ទាំងអំពើមានប្រយោជន៍និងឥតប្រយោជន៍ ទាំងនរកនិងឋានសួគ៌ទេ  
បពិត្រព្រះអង្គមានធម៌ដ៏លាមក ព្រះអង្គជាប់ចំពាក់ក្នុងរស (នៃសាច់  
មនុស្ស) តាំងនៅស៊ប់ក្នុងទុច្ចរិតធម៌ ធ្វើម្តេចនឹងឲ្យពរកើត ។ បើខ្ញុំ  
ពោលថាសូមព្រះអង្គប្រទានពរនោះ ព្រះអង្គប្រទានហើយត្រឡប់ជា  
មិនប្រទានវិញ តើបណ្ឌិតណាកាលដឹង នឹងហ៊ានចូលទៅរកជម្នះ  
និងវិវាទដ៏ជាក់ស្តែងនេះ ។

[៣៦៦] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ជនឲ្យនូវពរណា ហើយ  
ត្រឡប់ជាមិនឲ្យវិញ មិនគួរឲ្យពរនោះទេ បពិត្រទ្រង់ជាសម្ងាញ់

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

វស្សុ សម្ម អវិកម្យមាណោ  
ចាណំ ចជិត្តានបិ ទស្សមេវ ។

[៣៦៧] អរិយស្ស អរិយេន សមេតិ សក្ខិ<sup>(១)</sup>  
បញ្ញស្ស បញ្ញាណាវតា សមេតិ  
បស្សេយ្យ តំ វស្សុសតំ អរោកំ  
ឯតំ រោនំ បបមំ រាមិ ។

[៣៦៨] អរិយស្ស អរិយេន សមេតិ សក្ខិ  
បញ្ញស្ស បញ្ញាណាវតា សមេតិ  
បស្សេសិ មំ វស្សុសតំ អរោកំ  
ឯវំ រោនំ បបមំ ទទាមិ ។

[៣៦៩] យេ ខត្តិយាសេ ឥធង ភូមិចាលា  
មុទ្ធាភិសិត្តា កតនាមដេយ្យា  
ន តាទិសេ ភូមិបតី អទេសិ  
ឯតំ រោនំ ទុតិយំ រាមិ ។

[៣៧០] យេ ខត្តិយាសេ ឥធង ភូមិចាលា  
មុទ្ធាភិសិត្តា កតនាមដេយ្យា  
ន តាទិសេ ភូមិបតី អទេមិ  
ឯតំ រោនំ ទុតិយំ ទទាមិ ។

---

១ ម. សំខ្យំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

សូមទ្រង់កុំញាប់ញ័រ សូមទទួល (ពរ) ចុះ ខ្ញុំសូមរំលះបង់ជីវិត  
ក៏នៅតែថ្វាយទ្រង់ ។

[៣៦៧] (ព្រះបាទសុតសោម...) ធម៌ជាបន្ទាល់សាក្សីរបស់អរិយៈ  
រមែងស្របគ្នានឹងអរិយៈ របស់បុគ្គលមានប្រាជ្ញា រមែងស្របគ្នា  
នឹងបុគ្គលមានប្រាជ្ញា ខ្ញុំសូមឃើញព្រះអង្គមានជន្មាយុ ១០០ ឆ្នាំ  
ឥតមានរោគ បណ្តាពរទាំងឡាយ ខ្ញុំប្រាថ្នានូវពរទី ១ នុ៎ះ ។

[៣៦៨] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ធម៌ជាបន្ទាល់សាក្សីរបស់អរិយៈ  
រមែងស្របគ្នានឹងអរិយៈ របស់បុគ្គលមានប្រាជ្ញា រមែងស្របគ្នា  
នឹងបុគ្គលមានប្រាជ្ញា ទ្រង់សូមឃើញនូវខ្ញុំមានអាយុ ១០០ ឆ្នាំ  
ឥតមានរោគ បណ្តាពរទាំងឡាយ ខ្ញុំនឹងថ្វាយពរទី ១ នេះ ។

[៣៦៩] (ព្រះបាទសុតសោម...) ពួកក្សត្រិយ៍ណា រក្សាផែន  
ដី ក្នុងទ្វីបនេះ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ មានព្រះនាមសម្រេច  
ហើយ ព្រះអង្គជាម្ចាស់ផែនដី កុំសោយនូវពួកក្សត្រិយ៍ទាំង  
នោះឡើយ បណ្តាពរទាំងឡាយ ខ្ញុំប្រាថ្នានូវពរទី ២ នេះ ។

[៣៧០] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ពួកក្សត្រិយ៍ណា រក្សាផែន  
ដីក្នុងទ្វីបនេះ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ មានព្រះនាមសម្រេច  
ហើយ ខ្ញុំជាម្ចាស់ផែនដី ក៏លែងស៊ីនូវពួកក្សត្រិយ៍ទាំងនោះដែរ  
បណ្តាពរទាំងឡាយ ខ្ញុំនឹងថ្វាយនូវពរទី ២ នេះ ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

[៣៧១] បរោសតំ ខត្តិយា តេ កហីតា  
តលារុតា អស្សមុខា រុទន្តា  
សកេ តេ រដ្ឋេ បដិចាទយាហិ  
ឯតំ រាជំ តតិយំ រាមិ ។

[៣៧២] បរោសតំ ខត្តិយា មេ កហីតា  
តលារុតា អស្សមុខា រុទន្តា  
សកេ តេ រដ្ឋេ បដិចាទយាមិ  
ឯតំ រាជំ តតិយំ ទទាមិ ។

[៣៧៣] និទ្ធីំ តេ រដ្ឋំ ព្យចិតា កយា ហិ  
បុច្ចុ នរា លេណាមនុប្បវិជ្ជា  
មនុស្សមំសំ វិរមាហិ រាជ  
ឯតំ រាជំ ចតុត្ថំ រាមិ ។

[៣៧៤] អន្ធា ហិ សោ កក្ខោ មមំ មនាទោ  
ឯតស្ស ហេតុម្ហិ រជំ បវិជ្ជោ  
សោហំ កចំ ឯត្តោ ឧចារមេយ្យំ  
អញ្ញំ រាជំ ចតុត្ថំ វស្សុ ។



អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

[៣៧១] (ព្រះបាទសុតសោម...) ពួកក្សត្រិយ៍ជាងរយនាក់ ដែល ព្រះអង្គចាប់ដោតបាតដៃ មានមុខជោកដោយទឹកភ្នែក កំពុង ទ្ធព្យាយ៉ំ សូមព្រះអង្គឲ្យក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ ត្រឡប់ទៅ ក្នុងដែន របស់ខ្លួនវិញ បណ្តាពរទាំងឡាយ ខ្ញុំប្រាថ្នាពរទី ៣ នេះ ។

[៣៧២] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ពួកក្សត្រិយ៍ជាងរយនាក់ ដែល ខ្ញុំចាប់ដោតបាតដៃ មានមុខជោកដោយទឹកភ្នែក កំពុងទ្ធព្យាយ៉ំ ខ្ញុំនឹងឲ្យពួកក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ ត្រឡប់ទៅក្នុងដែន របស់ខ្លួនវិញ បណ្តាពរទាំងឡាយ ខ្ញុំនឹងថ្វាយពរទី ៣ នេះ ។

[៣៧៣] (ព្រះបាទសុតសោម...) ដែនរបស់ព្រះអង្គ ជាដែនប្រហោង (មិនសូវមានប្រជាជន) ព្រោះពួកប្រជាជន ជាច្រើន ញាប់ញ័រហើយ ព្រោះភ័យគ្របសង្កត់ ហើយរត់ចូលទៅកាន់ ទីពឹងពួន បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គរៀរសាច់មនុស្សទៅ បណ្តាពរទាំងឡាយ ខ្ញុំប្រាថ្នាពរទី ៤ នេះ ។

[៣៧៤] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) អាហារនោះ ជាទីពេញចិត្តរបស់ ខ្ញុំដោយពិត ខ្ញុំចូលព្រៃ ព្រោះហេតុតែសាច់មនុស្សនុំះឯង នឹង រៀរចាកសាច់មនុស្សនុំះ ដូចម្តេចបាន បណ្តាពរទាំងឡាយ សូមទ្រង់ប្រាថ្នានូវពរទី ៤ ដទៃវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៧៥] ន វេ បិយំ មេតិ ជនិទ្ធ តាទិសោ  
 អត្ថំ និរុទ្តត្ថ បិយានិ សេវតិ  
 អត្តាវ សេយ្យោ បរមាវ សេយ្យោ  
 លញ្ញា បិយា ឱចិតត្តេន បច្ឆា ។

[៣៧៦] បិយំ មេ មាណុសំ មំសំ សុតសោម វិជានហិ  
 នម្ហិ សក្កា និវាវេតុំ អញ្ញំ តុវំ សម្ម វំ វស្ស ។

[៣៧៧] យោ វេ បិយំ មេតិ បិយានុក្ខិ  
 អត្ថំ និរុទ្តត្ថ បិយានិ សេវតិ  
 សោណ្ណោវ បិត្វា វិសមិស្សចានំ  
 តេនេវ សោ ហោតិ ទុក្ខិ បរត្ថ ។  
 យោ ចីង សង្ខាយ បិយានិ ហិត្វា  
 កិច្ចេនបិ សេវតិ អរិយធម្ម  
 ទុក្ខិតោវ បិត្វាន យថោសទានិ  
 តេនេវ សោ ហោតិ សុខី បរត្ថ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣៧៥] (ព្រះបាទសុតសោម...) បពិត្រព្រះអង្គ ជាធំជាងជន  
 បុគ្គលប្រហែលដូចព្រះអង្គ លះបង់នូវខ្លួនចោលដោយគិតថា នេះ  
 ជាទីស្រឡាញ់របស់អញដូច្នោះ រមែងមិនបានគប់រកនូវវត្ថុជាទី  
 ស្រឡាញ់ទេ ខ្លួនហ្នឹងហើយ ជាសភាវៈប្រសើរ ឈ្មោះថា  
 ប្រសើរក្រៃលែង បុគ្គលអ្នកមានចិត្តសន្សំហើយ គប្បីបាននូវ  
 គុណជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

[៣៧៦] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) បពិត្រព្រះបាទសុតសោម សូមទ្រង់  
 ជ្រាបនូវសាច់មនុស្សថាជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ ទ្រង់មិនអាចយាត់  
 ខ្ញុំបានទេ បពិត្រទ្រង់ជាសម្លាញ់ សូមទ្រង់ប្រាថ្នាពរឯទៀតវិញ ។

[៣៧៧] (ព្រះបាទសុតសោម...) បុគ្គលណាជាអ្នករក្សានូវវត្ថុជា  
 ទីស្រឡាញ់ ដោយគិតថា វត្ថុនេះជាស្រឡាញ់របស់អញដូច្នោះ  
 លះបង់ខ្លួន ហើយនៅសេពគប់វត្ថុ ជាទីស្រឡាញ់ បុគ្គលនោះ  
 រមែងជាទុក្ខក្នុងកាលខាងមុខ ព្រោះអំពើនោះឯង ដូចជាអ្នកលេង  
 សុរា ផឹកទឹកសុរាដែលលាយដោយថ្នាំពិស ។ ចំណែកខាង  
 បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បានពិចារណា លះបង់នូវវត្ថុជាទី  
 ស្រឡាញ់ ហើយបែរមកគប់រកនូវអរិយធម៌ សូម្បីដោយលំបាក  
 បុគ្គលនោះ រមែងបានសុខ ក្នុងកាលខាងមុខ ព្រោះអំពើនោះ  
 ឯង ដូចបុគ្គលដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ព្រោះផឹកនូវឱសធា ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

[៣៧៨] ឱហាយហំ បិតរំ មាតរញ្ច  
 មនាបិកេ កាមតុណោបិ បញ្ច  
 ឯតស្ស ហេតុម្ហិ វនំ បរិដ្ឋោ  
 តន្តេ វំ កិណ្ឌិមហំ ទទាមិ ។

[៣៧៩] ន បណ្ឌិតា ទិកុណាមាហុ វាក្យំ  
 សច្ចប្បដិញ្ញាវ កវន្តិ សន្តោ  
 វស្សុ សម្ម ឥតិ មំ អវោច  
 ឥច្ចាព្រី តំ ន ហិ តេ សមេតិ ។

[៣៨០] អបុញ្ញលាភំ អយសំ អកិត្តិ  
 ចាបំ ពហុំ ទុច្ចរិតំ កិលេសំ  
 មនុស្សមំសស្ស ភវោ ឧទាតា  
 តន្តេ វំ កិណ្ឌិមហំ ទទេយ្យំ ។

[៣៨១] ន តំ វំ អរហតិ ជន្តុ ទាតុំ  
 យំ វាបិ ទត្វា ន អវាករេយ្យ  
 វស្សុ សម្ម អវិកម្មមាណោ  
 ចាលំ ចដិគ្វានបិ ទស្សមេវ ។

អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

[៣៧៨] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ខ្ញុំលះបង់បិសាមាតា និងបញ្ចកាម-  
គុណ ជាទីពេញចិត្ត ហើយចូលព្រៃ ព្រោះហេតុតែសាច់មនុស្ស  
នោះ ខ្ញុំនឹងថ្វាយនូវពរនោះ ដល់ទ្រង់ ដូចម្តេចបាន ។

[៣៧៩] (ព្រះបាទសុតសោម...) បណ្ឌិតទាំងឡាយជាសប្បុរស  
ជាអ្នកប្តេជ្ញា ដោយពាក្យសច្ចៈ មិនពោលនូវពាក្យពីរជាន់ទេ  
ព្រះអង្គបានពោលនឹងខ្ញុំថា បពិត្រទ្រង់ជាសម្ងាញ់ សូមទ្រង់  
ទទួលពរចុះ ព្រះអង្គបានពោលដូច្នោះហើយ (តែពាក្យនោះ) របស់  
ព្រះអង្គ មិនស្របគ្នាទេ ។

[៣៨០] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ខ្ញុំដល់នូវភាពជាអ្នកមិនមានបុណ្យ  
មិនមានយស មិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានបាប មានទុច្ចរិត សៅ-  
ហ្មងជាច្រើន ក៏ព្រោះហេតុតែសាច់មនុស្សខ្ញុំនឹងថ្វាយនូវពរនោះ  
ដល់ទ្រង់ ដូចម្តេចកើត ។

[៣៨១] (ព្រះបាទសុតសោម...) (ទ្រង់មានបន្ទូលហើយ ថា)  
ជនឲ្យនូវពរណា ហើយត្រឡប់ជាមិនឲ្យវិញ មិនគួរឲ្យពរនោះ  
ទេ បពិត្រទ្រង់ជាសម្ងាញ់ សូមទ្រង់កុំញាប់ញ័រ សូមទទួលយក  
(ពរ) ចុះ ខ្ញុំសូមរំលះបង់ជីវិត ក៏នៅតែថ្វាយទ្រង់ដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៨២] ចាណំ ចជន្តិ សតានេស ធម្មោ  
 សច្ចប្បដិញ្ញាវ កវន្តិ សន្តោ  
 ទត្វា វំ ទិប្បមវាកោហិ  
 ឯតេន សម្បជ្ជសុ រាជសេដ្ឋ ។  
 ចដេ ធនំ អន្តវស្ស ហេតុ  
 អន្តិ ចដេ ជីវិតំ រក្ខមាណោ  
 អន្តិ ធនំ ជីវិតញាបិ សព្វំ  
 ចដេ នរោ ធម្មមនុស្សរន្តោ ។

[៣៨៣] យស្មា ហិ ធម្មំ បុរិសោ វិជញ្ញា  
 យេ ចស្ស កក្ខន្ធិ វិនយន្តិ សន្តោ  
 តញ្ញិស្ស ទីបញ្ច បរាយនញ្ច  
 ន តេន មេត្តិ ជិរយេថ បញ្ញោ ។

[៣៨៤] អន្ធា ហិ សោ ភក្ខោ មម មណាចោ  
 ឯតស្ស ហេតុម្ហិ វនំ បរិដ្ឋោ  
 សចេ ច មំ យាចសិ ឯតមត្តំ  
 ឯតំបិ តេ សម្ម វំ ទទាមិ ។

---

១ ម. សន្តោ នាបិ ធម្មំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតកំ

[៣៨២] នុំជាធម៌ របស់ពួកសប្បុរស ធម្មតាពួកសប្បុរស ជាអ្នក  
 ប្តេជ្ញាដោយពាក្យសច្ចៈ តែងលះបង់នូវជីវិត ព្រះអង្គឲ្យពរ  
 ហើយ ចូរឲ្យរហ័ស បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ សូមព្រះអង្គ  
 សម្រេចដោយធម៌និងពាក្យសច្ចៈនុំចុះ ។ ជនគប្បីលះបង់នូវ  
 ទ្រព្យ ព្រោះហេតុនៃអវយវៈដ៏ប្រសើរ កាលបើរក្សានូវជីវិត  
 ក៏គប្បីលះបង់នូវអវយវៈ កាលបើពួកឃើញនូវធម៌ គប្បីលះបង់  
 ទាំងអវយវៈទ្រព្យនិងជីវិតទាំងអស់ ។

[៣៨៣] បុរសចេះដឹង នូវធម៌អំពីបុគ្គណា ឬក៏ពួកសប្បុរស  
 ណា បន្ទាបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ របស់បុគ្គលនោះបាន ដំណើរ  
 នោះ ឈ្មោះថាជាទីពឹង ជាទីពឹងនាក់ របស់បុគ្គលនោះបាន បុគ្គល  
 អ្នកមានប្រាជ្ញា មិនត្រូវបំបាត់មេត្រីចិត្តអំពីបុគ្គលនោះទេ ។

[៣៨៤] (ព្រះបាទបោសិសាទ...) អាហារនោះ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ខ្ញុំ  
 ដោយពិត ខ្ញុំចូលព្រៃ ព្រោះហេតុតែសាច់មនុស្សនុំ បើទ្រង់  
 ទទួលសូមសេចក្តីនុំនឹងខ្ញុំ បពិត្រទ្រង់ជាសម្ងាញ់ ខ្ញុំក៏ឲ្យពរ  
 នោះ ដល់ទ្រង់ ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

[៣៨៥] សត្តា ច មេ ហោសិ សខា ច មេសិ  
 រេចំបិ តេ សម្ម អហំ អកាសិ  
 ត្ថំបិ មេ សម្ម ករោហិ វាក្យំ  
 ឧកោបិ កន្ធាន បមោចយាម ។

[៣៨៦] សត្តា ច តេ ហោមិ សខា ច ត្យម្ហិ  
 រេចំបិ មេ សម្ម តុវំ អកាសិ  
 អហំបិ តេ សម្ម ករោមិ វាក្យំ  
 ឧកោបិ កន្ធាន បមោចយាម ។

[៣៨៧] កម្មាសចានេន វិហោបិតម្ហា  
 តលារុតា អស្សុមុខា រុទន្តា  
 ន ជាតុ ទុព្តេថ ឥមស្ស រញ្ញោ  
 សច្ចប្បដិញ្ញំ មេ បដិសុណាថ ។

[៣៨៨] កម្មាសចានេន វិហោបិតម្ហា  
 តលារុតា អស្សុមុខា រុទន្តា  
 ន ជាតុ ទុព្តេម ឥមស្ស រញ្ញោ  
 សច្ចប្បដិញ្ញំ តេ បដិសុណាម ។



អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

[៣៨៥] ព្រះអង្គជាសាស្តា របស់ខ្ញុំផង ជាសម្មាញ្ញ របស់ខ្ញុំផង  
បពិត្រព្រះអង្គជាសម្មាញ្ញ ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមព្រះឱង្ការ របស់ព្រះអង្គ  
ព្រះអង្គក៏ចូរធ្វើតាមពាក្យរបស់ខ្ញុំដែរ យើងទាំងពីរនាក់ ទៅដោះ  
លែង (ពួកក្សត្រិយ៍ទាំងនោះជាមួយគ្នា) ។

[៣៨៦] (ព្រះបាទសុតសោម...) ខ្ញុំជាសាស្តារបស់ព្រះអង្គផង ជា  
សម្មាញ្ញរបស់ព្រះអង្គផង បពិត្រព្រះអង្គជាសម្មាញ្ញ បើព្រះ  
អង្គធ្វើតាមពាក្យខ្ញុំ ទាំងខ្ញុំក៏ធ្វើតាមពាក្យព្រះអង្គដែរ យើងទាំង  
ពីរនាក់ទៅដោះលែង (ពួកក្សត្រិយ៍ទាំងនោះជាមួយគ្នា) ។

[៣៨៧] ពួកយើងដែលត្រូវព្រះរាជាជើងពពាល បៀតបៀនដោត  
បាតដៃ មានមុខជោកដោយទឹកភ្នែក ស្រែកយំ (ឥឡូវនេះ) អ្នក  
ទាំងឡាយ លែងប្រទូស្តនឹងព្រះរាជានេះចុះ អ្នកទាំងឡាយ  
ចូរទទួលស្តាប់ពាក្យប្តេជ្ញាដ៏ទៀងទាត់ របស់ខ្ញុំចុះ ។

[៣៨៨] (ពួកក្សត្រិយ៍...) ពួកយើងដែលត្រូវព្រះរាជាជើងពពាល  
បៀតបៀនដោតបាតដៃ មានមុខជោកដោយទឹកភ្នែក ស្រែកយំ  
(ឥឡូវនេះ) ពួកយើងមិនប្រទូស្ត ចំពោះព្រះរាជានេះទេ ពួក  
យើងនឹងទទួលស្តាប់ពាក្យប្តេជ្ញាដ៏ទៀងទាត់ របស់ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

[៣៨៩] យថា បិតា វា អថវាបិ មាតា  
 អនុកម្មកា អត្តកាមា បដានំ  
 ឯវម្បិ វោ ហោតុ អយញ្ច វាជា  
 តុម្ពេ ច វោ ហោថ យថេវ បុត្តា ។

[៣៩០] យថា បិតា វា អថវាបិ មាតា  
 អនុកម្មកា អត្តកាមា បដានំ  
 ឯវម្បិ នោ ហោតុ អយញ្ច វាជា  
 មយម្បិ ហោស្សាម យថេវ បុត្តា ។

[៣៩១] ចតុប្បុទំ សកុណញ្ញាបិ មំសំ  
 សូទេហិ រន្ធិ សុកតំ សុនិដ្ឋិតំ  
 សុដំវ ឥន្ទោ បរិភុញ្ញិយានោ  
 ហិត្វា កថេកោ រមសី អរញ្ញោ ។  
 តា ខត្តិយា វេល្លិវិលាកមជ្ឈា  
 អលដ្ឋតា សម្បរិវារយិត្វា  
 ឥន្ធាវ ទេវេសុ បមោទយីសុ  
 ហិត្វា កថេកោ រមសី អរញ្ញោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

[៣៨៧] (ព្រះបាទសុតសោម...) បិតា ឬមាតា ជាអ្នកអនុគ្រោះ ប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើន ដល់បុត្រទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ ចំណែកព្រះរាជានេះ ចូរមានដល់លោកទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះ ដែរ ទាំងលោកទាំងឡាយ ក៏សូមដូចជាបុត្ត ។

[៣៨៨] (ពួកក្សត្រិយ៍...) បិតា ឬមាតា ជាអ្នកអនុគ្រោះ ប្រាថ្នា នូវសេចក្តីចម្រើន ដល់បុត្រទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ ចំណែក ខាងព្រះរាជានេះ ចូរមានដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ ទាំងពួកយើងក៏ដូចបុត្រដែរ ។

[៣៨៩] (ព្រះបាទសុតសោម...) ព្រះអង្គធ្លាប់សោយនូវសាច់ នៃសត្វជើង ៤ ឬសត្វបក្សី ដែលពួកនាយពិសេសចាត់ចែងល្អ សម្រេចដោយល្អ ជាទីត្រេកអរ ដូចព្រះឥន្ទ្រ សោយនូវសុធា- ភោជន ព្រះអង្គលះបង់ចោល ហើយត្រេកអរក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ដូចម្តេចកើត ។ ពួកនាងខត្តិយានីនោះ មានគ្រឿងប្រដាប់ ភ្លឺផ្នែក និងចង្កេះដ៏រៀវ តាក់តែងខ្លួនគាល់ត្រៀបត្រា ញ៉ាំងព្រះ អង្គឲ្យរីករាយ ដូចជាស្ត្រីអប្សរ បម្រើព្រះឥន្ទ្រក្នុងទេវលោក ព្រះ អង្គលះបង់ចោល ហើយត្រេកអរក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង ដូចម្តេចកើត ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

តម្កបដានេ ពហុកោណាកម្មិ  
 សុភម្មិ សព្វសយនម្ហិលង្កតេ<sup>(១)</sup>  
 សយនស្ស មជ្ឈម្ហិ សុខំ សយិត្វា  
 ហិត្វា កថេកោ រមសី អរញ្ញោ ។  
 ចាណិស្សរំ កុម្មច្ចុនំ និសីទេ  
 អថោបិ វេ និប្បវិសំបិ ត្វិយំ  
 ពហុំ សុកីតញ្ច សុវាទិតញ្ច  
 ហិត្វា កថេកោ រមសី អរញ្ញោ ។  
 ឧយ្យាន សម្បន្នបហូតមាល្យំ  
 មិកាទិទ្ធកេតបុរំ សុរម្មំ  
 ហាយេហិ នាកេហិ រថេហុយេតំ  
 ហិត្វា កថេកោ រមសី អរញ្ញោ ។

[៣៩២] កាឡបក្ខេ យថា ចន្ទោ ហាយតេវ សុវេ សុវេ  
 កាឡបក្ខេបមោ រាជ អសតំ ហោតិ សមាគមោ ។  
 យថាហំ រសកមាគម្ម សូទំ កាបុរិសាធមំ  
 អកាសី ចាបកំ ធម្មំ<sup>(២)</sup> យេន កច្ឆាមិ ទុក្ខតី ។

---

១ ម. សព្វស្សយនម្ហិសង្កោ ។ ២ ម. បាបកំ កម្មំ ។

អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

ព្រះអង្គផ្ទុំលើព្រះបន្ទំ មានខ្នើយពណ៌ក្រហម មានព្រំមានរោម  
 ច្រើន ដែលតាក់តែងក្នុងទីព្រះបន្ទំទាំងអស់ ដ៏ល្អជាសុខសប្បាយ  
 ក្នុងទីពាក់កណ្តាលនៃព្រះបន្ទំ ហើយលះបង់ចោល ត្រេកអរក្នុង  
 ព្រៃម្នាក់ឯង ដូចម្តេចកើត ។ ក្នុងវេលារាត្រី មានសូរសំឡេង  
 គង់និងស្តរ ទាំងតូរ្យតន្ត្រី ឥតមានបុរសនៅលាយ មានទាំង  
 ចម្រៀងដ៏ពីរោះ និងប្រគំក៏ពីរោះជាច្រើនយ៉ាង ព្រះអង្គលះបង់  
 ចោល ហើយត្រេកអរក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង ដូចម្តេចកើត ។ ឧទ្យាន  
 (ឈ្មោះមិគាជិន) ក៏មានផ្កាច្រើនបរិបូណ៌ បុរីប្រកបដោយ  
 ឈ្មោះតាមឧទ្យានមិគាជិន ជាបុរីគួរជាទីសប្បាយក្រៃពេក សម្បូរ  
 ដោយពាហនៈ សេះ ដំរី រថ ព្រះអង្គលះបង់ចោល ហើយ  
 ត្រេកអរក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ដូចម្តេចកើត ។

[៣៩២] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ព្រះចន្ទក្នុងកាឡប័ក្ខ (រនោច)  
 រមែងអស់ទៅរាល់ៗថ្ងៃ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះរាជា ការ  
 សមាគមនឹងពួកអសប្បុរស ឧបមាដូចព្រះចន្ទ ក្នុងកាឡប័ក្ខ ។  
 ដូចយ៉ាងខ្ញុំ អាស្រ័យរសកៈអ្នកស្នងដណ្តាំ ជាបុរសអាក្រក់  
 លាមក ហើយបានធ្វើនូវកម្មអាក្រក់ ជាហេតុទៅកាន់ទុគ្គតិ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

សុក្កបក្ខេ យថា ចន្ទោ វឌ្ឍតេវ សុវេ សុវេ  
 សុក្កបក្ខបមោ រាជ សតំ ហោតិ សមាគមោ ។  
 យថាហំ តុវមាគម្ម សុតសោម វិជានហិ  
 កាយាមិ កុសលំ កម្មំ យេន កច្ឆាមិ សុត្តតិ ។  
 ថលេ យថា វារិ ជនិទ្ធិ វុដ្ឋំ  
 អនទ្ធតេយ្យំ ន ចិវដ្ឋិតិកំ  
 ឯវំបិ មេ ហោតិ អសតំ សមាគមោ  
 អនទ្ធតេយ្យោ ឧទកំ ថលេវ ។  
 សវេ យថា វារិ ជនិទ្ធិ វុដ្ឋំ  
 ចិវដ្ឋិតិកំ នវីរសេដ្ឋ  
 ឯវំបិ មេ ហោតិ សតំ សមាគមោ  
 ចិវដ្ឋិតិកោ ឧទកំ សវេវ ។  
 អព្យាយិកោ ហោតិ សតំ សមាគមោ  
 យាវម្បិ តិដ្ឋេយ្យ តថេវ ហោតិ  
 ទិប្បំ ហិ វេតិ អសតំ សមាគមោ  
 តស្មា សតំ ធម្មោ អសត្តិ អារកា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ព្រះចន្ទ្រក្នុងសុក្កប័ក្ខ រមែងចម្រើនឡើងរាល់ៗថ្ងៃ យ៉ាងណាមិញ  
 បពិត្រព្រះរាជា ការចូបប្រទះ នឹងពួកសប្បុរស ឧបមាដូចជា  
 ព្រះចន្ទ្រក្នុងសុក្កប័ក្ខ ។ បពិត្រព្រះបាទសុតសោម សូមព្រះ  
 អង្គជ្រាបចុះ ដូចយ៉ាងខ្ញុំ អាស្រ័យព្រះអង្គ ហើយធ្វើការ  
 កុសល ជាហេតុទៅកាន់សុគតិ ។

បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ទឹកដែលបង្ហូរចុះលើទីទួល មិន  
 ដក់នៅ មិនបិតនៅអស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ការ  
 សមាគមនឹងពួកអសប្បុរសរបស់ខ្ញុំ មិនតាំងនៅអស់កាល  
 យូរ ដូចទឹកលើទីទួលយ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាធំ  
 ជាងជន មានព្យាយាមដ៏ប្រសើរជាងជន ទឹកដែលបង្ហូរចុះ  
 ក្នុងស្រះ បិតនៅអស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ការសមា-  
 គមនឹងពួកសប្បុរសរបស់ខ្ញុំ បិតនៅអស់កាលយូរ ដូច  
 ទឹកក្នុងស្រះ យ៉ាងនោះដែរ ។ សមាគមនឹងពួកសប្បុរស  
 រមែងមិនឃ្នាតចេញទេ គប្បីបិតនៅដរាបអស់ជីវិត ការ  
 សមាគមនឹងពួកអសប្បុរស រមែងវិនាសទៅតាម ដោយ  
 ប្រការដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ធម៌របស់ពួកសប្បុរស  
 រមែងឆ្ងាយអំពីពួកអសប្បុរស ។

អសីតិនិបាតេ បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ

[៣៩៣] ន សោ រាជា យោ អជេយ្យំ ជិនាតិ  
 ន សោ សខា យោ សខារំ ជិនាតិ  
 ន សា ភរិយា យា បតិនោ ន រិកេតិ  
 ន តេ បុត្តា យេ ន ភវន្តិ ជិន្នំ ។  
 ន សា សកា យត្ត ន សន្តិ សន្តោ  
 ន តេ សន្តោ យេ ន ភណានិ ធម្មំ  
 រាគញ ទោសញ បហាយ មោហំ  
 ធម្មំ ភណាញាវ ភវន្តិ សន្តោ ។  
 ធាកាសមាណំ ជានន្តិ មិស្សំ ពាលេហិ បណ្ឌិតំ  
 កាសមាណញ ជានន្តិ ទេសេន្តំ អមតំ បទំ ។  
 កាសយេ ជោតយេ ធម្មំ បក្កុល្លោ ឥសិណំ ធម្មំ  
 សុកាសិតទ្ធជា ឥសយោ ធម្មោ ហិ ឥសិណំ ធម្មោតិ ។

សុតសោមជាតកំ បញ្ចមំ ។



អសីតិនិបាត មហាសុតសោមជាតក ទី ៥

[៣៩៣] (ព្រះបាទសុតសោម...) ព្រះរាជាណា ផ្ទាញ់នូវបុគ្គល  
 មិនគួរផ្ទាញ់ (មាតាបិតា) ព្រះរាជានោះ មិនមែនជាព្រះរាជា  
 ទេ សម្មាញ់ណា ផ្ទាញ់នូវសម្មាញ់ សម្មាញ់នោះ មិន  
 មែនជាសម្មាញ់ទេ ភរិយាណា មិនខ្លាចប្តី ភរិយានោះមិន  
 មែនជាភរិយាទេ ពួកបុត្រណា មិនចិញ្ចឹមមាតាបិតា ជាបុគ្គល  
 ចាស់ទុំ ពួកបុត្រនោះ មិនមែនជាកូនទេ ។ ពួកសប្បុរស  
 មិនមានក្នុងទីប្រជុំណា ទីនោះ មិនមែនទីប្រជុំទេ ពួកជនណា  
 មិនពោលនូវធម៌ ពួកជននោះ មិនមែនជាសប្បុរសទេ លុះតែ  
 ពួកជន លះបង់នូវរាគៈ ទោសៈ និងមោហៈ ហើយពោលនូវធម៌  
 ទើបឈ្មោះថា សប្បុរស ។

បណ្ឌិតកាលបើមិនពោល (នូវធម៌) ជាអ្នកច្រឡំក្រឡំ ដោយពួកជន  
 ពាល ពួកអ្នកផងរមែងស្គាល់មិនបាន លុះតែពោលសម្តែងនូវអមត-  
 បទ ទើបពួកអ្នកផងស្គាល់បាន ។ បណ្ឌិតគប្បីពោលបំភ្លឺនូវធម៌ ផ្តង  
 ឡើងនូវធម៌ ជាទង់ជ័យនៃពួកឥសី ពួកឥសីមានសុភាសិតជាទង់ជ័យ  
 ព្រោះជាធម៌ទុកដូចជាទង់ជ័យនៃពួកឥសី ។

ចប់ សុតសោមជាតក ទី ៥ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

តស្សុទ្ធានំ

សុមុខោ បន ហំសវោ ច មហា

សុធកោជនិកោ ច បរោ បវោ

សកុណាលទិជាធិបត្តិយនោ

សុតសោមវុត្តមស្សយនោ ។

អសីតិនិបាតំ និដ្ឋិតំ ។



សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

### ឧទ្ទាននៃជាតកនោះគឺ

ចុល្លហង្សឈ្មោះសុមុខៈ ១ មហាហង្សដ៏ប្រសើរ ១ តាបស  
ឲ្យនូវសុធាភោជនដ៏ប្រសើរដទៃ ១ ស្តេចបក្សីឈ្មោះកុណា-  
ល ១ ព្រះរាជាដ៏ប្រសើរព្រះនាមសុតសោម ១ ។

ចប់ អសីតិនិបាត ។

# សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស

## ជាតកំ

### ទសមោ ភាគោ

	បញ្ញាសនិចាតជាតកំ	អង្កេ
បញ្ញាសនិបាតេ	បឋមំ នឡិទិកាជាតកំ	១
	ទុតិយំ ឧម្មាទន្តីជាតកំ .....	១៤
	តតិយំ មហាពោធិជាតកំ.....	៣០
	<b>សដ្ឋិនិចាតជាតកំ</b>	
សដ្ឋិនិបាតេ	បឋមំ សោណកជាតកំ.....	៤២
	ទុតិយំ សង្កិច្ចជាតកំ.....	៥៤
	<b>សត្តតិនិចាតជាតកំ</b>	
សត្តតិនិបាតេ	បឋមំ កុសជាតកំ.....	៦៤
	ទុតិយំ សោណនន្ទជាតកំ.....	៨១
	<b>អសីតិនិចាតជាតកំ</b>	
អសីតិនិបាតេ	បឋមំ ចុល្លហំសជាតកំ.....	៩៧
	ទុតិយំ មហាហំសជាតកំ .....	១១២
	តតិយំ សុបាភោជនជាតកំ .....	១៣១
	ចតុត្ថំ កុណាលជាតកំ.....	១៥៤
	បញ្ចមំ មហាសុតសោមជាតកំ.....	១៨៥

# សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

## ជាតក

### ទសមភាគ

	<b>បញ្ញាសនិចាតជាតក</b> .....	លេខទំព័រ
<b>បញ្ញាសនិបាត</b>	នឡិនិកាជាតក ទី ១ .....	១
	ឧម្មាទន្តីជាតក ទី ២ .....	១៤
	មហាពោធិជាតក ទី៣ .....	៣០
	<b>សដ្ឋិនិចាតជាតក</b>	
<b>សដ្ឋិនិបាត</b>	សោណកជាតក ទី ១ .....	៤២
	សង្កិច្ចជាតក ទី ២ .....	៥៤
	<b>សត្តតិនិចាតជាតក</b>	
<b>សត្តតិនិបាត</b>	កុសជាតក ទី ១ .....	៦៤
	សោណនន្ទជាតក ទី ២ .....	៨១
	<b>អសីតិនិចាតជាតក</b>	
<b>អសីតិនិបាត</b>	ចុល្លហំសជាតក ទី ១ .....	៩៧
	មហាហំសជាតក ទី ២ .....	១១២
	សុធាភោជនជាតក ទី ៣ .....	១៣១
	កុណាលជាតក ទី ៤ .....	១៥៤
	មហាសុតសោមជាតក ទី ៥ .....	១៨៥



